

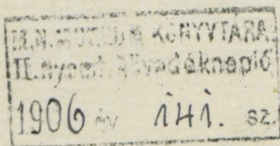

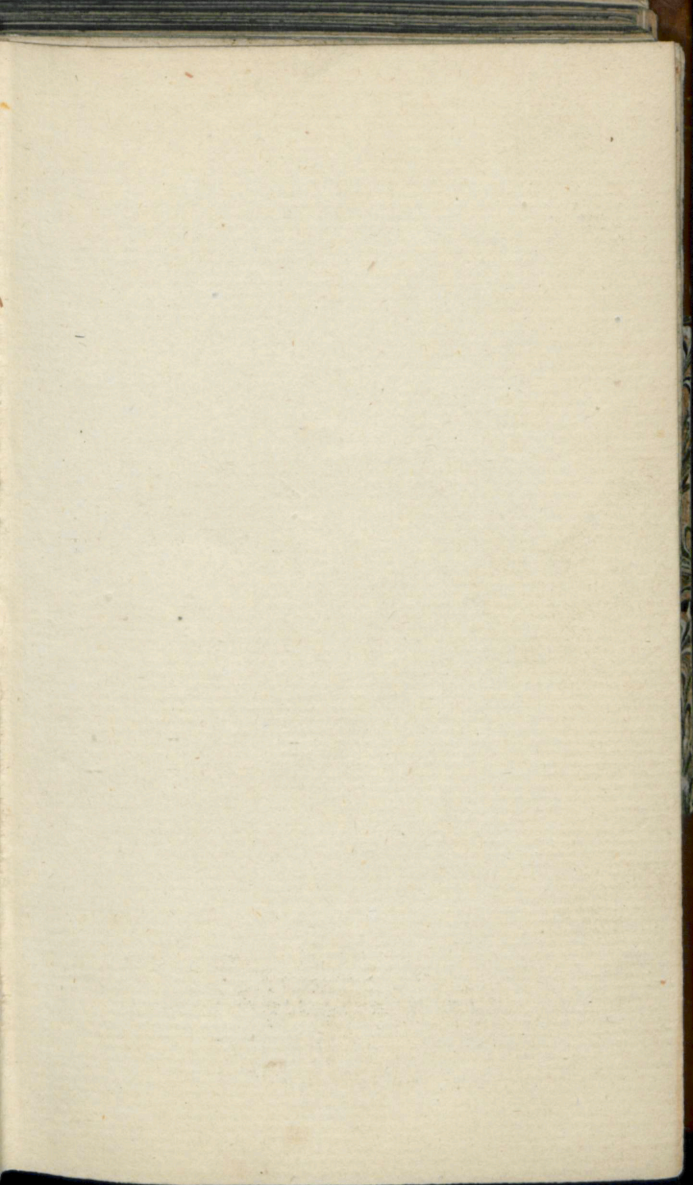

RMK I.

627.

(Teljes.)

KEGYES ES ISTENES
BESZELGETESEK,

mellyekben

AZ UR CHRISTUS AMAZ
HIVSEGES ES JO PASZTOR,
ADAMNAK egy el-tévelyedet FIAT
meg akarja téríteni, es saját juhainak
aklában vissza hozni;

Meg mutatvan, vallásának el-
változtatásában mely igen csetelen es
erőtelen Okoktól viseltetet es indittatot
a P mai Synagoganak kebeleben
valo állatja.

AZ EGGYIGYŰ HIVEKNEK
megh erősítésekre, es az el-tévelyedteknek meg
térítésekre ki-bocsattattak azon UR
CHRISTUSNAK alázatos
Bolgaja,

RISMARJAI
VESZELIN PAL
altal.

DEBRECZENBEN,

Nyomtatta FODORIK MENYHART, 1623.

Ezech. 34. 11. Azt mondgya az Ur:

Ime en magam elő keresem az en juhaimat, es
meg keresem őket, * 13. Legeltetem őket Izrael
hegyein a folyó vizék mellett.

LUC. 10. 16.

Az ki tiéket halgat, engemet halgat.

AZ

A Z U R N A K I G A Z
I S M E R E T I V E L,
K E G Y E S I N D U L A T O K K A L
e s k e r e s t y e n i j o s a g o k k a l f e l e -
k e s i t t e t e t N e m e s F I R -
F I A K N A K :

D E B R E C z E N I

A S Z A L O S }
E S } I S T V A N N A K ,
M I K E }

A d z d o n l e g e s H i t b e n v a l o i -
a z F I A K N A K , k e g y e l e m , i r -
g a l m a s s a g e s b e k e s e g a z A T Y A I S T E N -
T Ű L e s a z U R I E S U S C H R I -
S T U L , a z m i m e g h
t a r t o n k t Ű l .

A Z U R C H R I S T U S .
b a n k e d v e s j o a k a r o U -
r a i m , a z t i r j a a m a z n a g y E s -
D R A S P A P , 4 . E l d . 5 . 2 3 .
2 4 . 2 5 . h o g y a z m a g a s s a g b e l i U R V a l a s t -
t o t t ö m a g a n a k a f ö l d n e k m i n d e n e r d e i , e s a n -
V 2 n e k

A I A N L O L E V E L.

nak minden faj között, egy földet: ez földnek
 minden tartományból, egy barlangot: ez föld-
 nek minden virág között, egy liliumot: a ten-
 gernek minden mélységei között, egy telles fo-
 lyást: minden teremtet röpköző állatok között,
 egy galambot: minden teremtet barmok között,
 egy juhot. Kérditek, Micsodak ezek? Az
 ISTENNEK Anyaszent-egyháza: Mert
 ez, az URNAK választott béléje, mely felette
 körér helyen vagyon, mellyet gyöppével környül
 vett, körökül meg tisztított, beültetett drága bō-
 lökkel, és építet abban tornyot és saytot, Esa.
 5. 1. 2. ez, az Ichovanak barlangja, mely-
 ben neki süsti vagyon és kementzéje, Esa 31. 9.
 ez, az Adonainak liliuma, mely mint az
 lilium a tövissek között, olyan az leányok között,
 Cant. 2. 2. ez, az URNAK teli, folya-
 sa, mely meg vidamítja az Istennek. 1. 1. 1.
 es az fölséges Istennek bēnt lakó-helyét, 1.
 46. 5. ez, az Melsiasnak galambja, me y
 az magas kö-bálnak bafadekiban lakozik, kinek
 bava gyönyörűséges es tekinteti ékes, Cant. 2.
 14. ez, az lelkeknek hívsege a btoranak
 egy juha, mellyet gyönyörűséges es füves be-
 lyeken legeltet es kies vizek mellett, meg vidam-
 mítja es viseli az igazságnak ösvényen az ő ne-
 vejert, Psal. 23. 2. 3. Ez az URNAK bōléje,
 az vad kanoktól, kedves barlangja az mezzei
 vadaktól pusztított, Psal. 80. 13. liliuma, a
 tövissektől szorongattat, Cant. 2. 2. telles
 folyása, az napnak bēvsegetül, Cant. 1. 6. bá-
 razta-

szatztatot; ékes galambja, az saskeselyüként
kergettetet, Psal. 74. 19. Serelmes nyája, a
farkasoktól kezeveses nélkül ostromlattatot, Act.
20. 29. eleitől fogvan; sőt ma is azont
benvedi, mert amaz régi kigyó az aszso-
nyi-állatnak magvanak sarkat mardossa, Gen.
3. 15. amaz ellenkező, mint az ordito oróslan
jár bellyel keresven kit be nyelhesse, 1. Pet. 5.
8. amaz hét fejű, tíz sarvú hét koronakkal czi-
meres vörös Sárkany azon igyekezik, hogy
amaz aszsonyi-állat mikor szüend, annak fiat
meg ehesse, Apoc. 12. 3. 4. es az pusztában
őtet kergeti es üldözi.

üldözi penig ezt az U R N A K kedve-
sét két uton; tudni illik, nyilván valo e-
rőszak rétellet, es alattomban valo csa-
lárdálal az ő tagjai által; nevezet se-
rt az ő bűnnek emberének es veszedelemnek
általá, 2. Thes. 2. 3. Kinek el jövele
agyon az ő hatalmas erejével, 7. 9. Ez, mi-
vel amaz földből fel jöt fene vad, kinek sar-
vai hasonlatosak az báranynak sarvaiboz, de
sőt mint az sárkany, Apoc. 13. 11. az ő attya-
nak kévanlátat akarvan tellyesíteni, Ioh 8.
44. az ő fejétől tanult meletterleggel o-
stromlya a Sionnak leányát, mely maradot
mint az meg szedet Sölöben valo kunnyo, es az
dünnyes keriben valo haylek, ugy-mint az meg
szállat várás, Esa. 1. 8. Ennek okaért edes
hazánkban (hogy más külföldi orószágokrol
ne szollyak) az mennyire elő mehet dol-

A I A N L O L E V E L

gaban, vér-ösopó igyekezettel östromlya
 az URNAK hiveit? midőn neha az ő
 tagjaiban fegyvert ragad, es csatázik az
 URNAK sentsi ellen; neha az Egyházi
 Solgákat azokról az helyekről, mellyek-
 ben birodalma vagyon, ki kergeti; neha
 az kösseget sanczoltatással, bot, fegyver,
 es egyéb kénserítő eszközök által kétele-
 niti az ő bélyegenek fel vételére, es dög-
 leletes tudományának halgatasára; ne-
 ha az URNAK sáfárinak az Evangeli-
 om mellé rendeltetett kicsiny kenyeret,
 nem tudom micsoda jufnak sine alatt
 el foglallia, csak azért; hogy így illyest az
 Moreb pusztajára futamtatvan, Iezabel az
 URNAK oltarit le-ronthassa, es ő hive-
 it fel mélsárolhassa, 1. Reg. 19. 8. &c. 1205
Iudeaban Saladvan Amasias Béthelbe
nyozásat kedve serint gyakorolhassa, Am.
 12. Midőn penig ezt vérrel fordult szem-
 mel, es öldökleffel tellyes süvel es kéz-
 zel cselekeksi, azonban az alattomban
 valo csalardsagtul is meghalnak a sünik;
 hanem magat világosságnak Angyalává
 tünteti, 2. Cor. 11. 14. es mint az Levia-
 than, most egyeneffen most tekergőfőn
 ballag, Esa. 27. 1. az ő virozi által, festé-
 kes bebedekkel, trágyázott okoskodások-
 kal, hitetők csalogató irásokkal az egy-
 gyigyűket magához igyekezik édesíte-
 ni. Miért: hogy azok imádván őtet, es az
 ő bélye-

A I A N L O L E V E L

ő bélyegét fel vévén homlokokra vagy kezekre,
 igaznak az Istennek haragjának borbán, a
 borban, mely az ő haragjának poharában töl-
 tetet, es kénosztassanak tűzzel es kénkövel az
 szent Angyalok es az bárány előtt, es az ő kén-
 zódásoknak füstje fel menyen mind örökkön örök-
 ke, es ne legyen nyugalalmok ejjel es nappal,
 Apoc. 14. 9. 10. 11.

Ha ennek a vör-őpő es csalárd Besti-
 anak hívségére megh esküt Katonainak
 hitegető es csalogató Irásit olvastatok
 valaha, azt merem mondani bizonyos-
 san, hogy azok között nem utolsó ez kis
 Könyvecske, melyben nyolcz Okok sam-
 laltatnak elő a mellyeknek erejeitől víszeltet-
 ven egy Fő Ember az keresztyen Hitet elhadtá,
 es a zsidó Synagoganak kebelébe szállt;
 ez rövid Irásommal válašt tet-
 t az I R N A K indításából es feje-
 delméből.

a Vid. tit
 libri.

Oka pedig mely arra vont, nem egyéb;
 hanem tisztem es hivatalom, melyben
 az jó lelki ismerettől kényszerítetem az
 igazságra nem csak tanítására, hanem
 az ellenkezők ellen is oltalmazására. Be-
 mé előtt víszelven a mit az Apostol az Iste-
 fáfarítul kévan, Tit. 1. 9. tudni illik, hogy a-
 maz igaz beűsednek mely tanításra való, forgal-
 matos megtartói legyenek, hogy imbeűssék az hal-
 gatokat a tiszta tudomány által, es meggyőzzék
 az ellenkezőket. Írult ehez az en nag Bibeli

A I A N L O L E V E L

indulatom, mellyel vagyok az Istennek
nyájához; mert hogy ſent Pallal ſollyak,
Rom. 9. 1. 2. Igaffagot ſollok az I E S U S
C H R I S T U S által, nem hazudok, az en lel-
kem ismereti-is en velem egybe bizonyfagot te-
ſſen az ſent Lelek által, hogy ennekem nagy
keſerűségemre es ſivemnek ſüntelen valo gyö-
trelmére volt, hogy miulta fogva fel ſerdül-
tem lattam es hallottam, minemű nagy
kárt tett az U R N A K nyája között Paz-
man Peternek Kalauz nevű könyve:
melynek mivel ez veleje es ſíne, (holot
azt merem mondani, hogy az mellyek
a Kalauzban derekaſon neznek az mi
Kereſtyen Hitűnknek gyalázáſára, es az
Olaſ Vallasnak kelletteteſere, mind a-
zok ebben rövideden, de por ſon es
fontoſon be foglaltattak) hogy ki-
ſeb lévén es gyakorta kézben foro-
a kárt ne űregbitene, annakokaert azt
ellenzeni akarám rövid feleletemmel.
Iſtené az áldás enyim a munka.

Feltett czélom penig en ki bocsá-
taſaban, az Iſtennek dicsőſſége es az hi-
veknek épűletek: nem az, hogy azzal
valakinek kárt vagy boſſuſagot ſerzeni,
vagy az ellenkező felet mérges beſe-
dekkel fel háborítani igyekezném. Min-
deneknek előtte, kárt ſenkinék nem a-
karok tenni ez kis Iráſommal; mivel az
igaffagnak oltalmazáſa magaban ſenki-
nek

nek kárára nincsen es gyalazattyara; de ha binten valami lenne-is az nyughatatlan elmék miatt, kiknek fűlők viáket es az igazságot nem szenvedhetik, az nem másé hanem enyim lenne, mellyet ha az I R N A K úgy tetszik, az ő nevében el szenvedni késs vagyok; mert ugyan-is, hogy a Cardinallal bollyak^b: ha csak embereknek akarnék kedveskedni, es ez világha nyugodalmat üzni; Baporáb volna kezem egyben kölcsölva halgatnom, es csak Istenemhez szóházkodnom, hogy sem igazság hirdetéssel gyűlölséget Bereznem. De mivel nekünk, az Christus juhainak oltalmára rendeltetot semelyeknek, nem börtünkben, hanem lelünkben jár, hogy az igazság mellett ki tamadgyunk; az Istent tudó janyert bayt álljunk; a bárány bérrel béll, farkasok ellen mind nyelvünkkel mind segesztélunkkel vitézkedgyünk; noha tudom, hogy az igaz mondás gyűlölséget Berez azoknal, kikben a vad hus nyughatatlankodik: de az Istennek dolgában senkinek nem kedreskedhetem. Könnyeb-is yásomert emberek haragját viselnem, hogy sem halgatafomert lelki ismeretemenek vádolását érzem.

b Kal pre-
fat. pag. 2.
& 4.

Továbbá, bossúságot-is azzal senkinek nem tettem, es az pennat ugyan ezen dolog felől senkinek kezéből ki nem vettem; sőt inkább, ha valami az en kised es alázatos példam az nagy embereknél, kiknek nem vagyok méltó hogy

hogy sarujoknak kötelét meg oldgyam;
itt ez aránt serkengettem, hogy az ellen-
kezők ellen irásokkal-is csatázzanak :
Es bizonyara, hogy Bellarminussal e föl-
lyak: *Optandum esset ubi haereses vigent, ut
quicumque aliqua scribendi facultate praediti
sunt, is scribant omnes, etsi non modo de rebus
iisdem scripturi sint: sed eadem etiam aliis
verbis fortasse scripturi. Expediit enim ut ha-
retici intelligant, in castris Catholicorum, non
unum aut alterum esse; sed multos, qui cum
eis adversa fronte congregari audeant. Illud
praeerea ex multorum scripturae commodum
accedit, quod brevius & facilius libri isti Ca-
tholici ad manus omnium deferuntur, &
cum alii in alios incidant, omnes tamen armis
iisdem, in communi periculo instruantur.*

Végezetre, az ellenkező feltételek-
hez beáradtam, hogy meg sérteni nem ke-
keztem, ha mely kemény szó valaholot
eset, akaratom ellen lett; mert megh
emlekeztem áuntelen az Apostolnak
mondásáról, 2. Tim. 2. 24. 26. Az
U R N A K szolgájának nem kell háborgani,
hanem engedelmesnek kell lenni mindenekhez,
alkalmatosnak az tanításhoz, türelem; es oly-
nak, ki alázatossággal tanítsa azokat, kik el-
lenkező értelemmel vannak: ha valamikor az
Isten adgya azoknak, hogy meg térven, meg
ismerjék az igazságot. Es meg szabadulván az
öröknek től, kikül fogva tartatnak az ő
elmé-

Bel. tő. 1.
prafat. ad
Lect.

elmejekben, meg éppullyenek az akarattya-
nak cselekedesere. Ne legyen tehát nehez-
segere valakinek, hogy ez kis íráso-
mat ki bocsátottam, nevezet szerint az
ellenkező felnek; mert, hogy itt víszont
az Cardinallal folyak a medgyünk? fel
kell kelnünk, es ki kell tamadnunk nekünk is
Hitünk mellet: megh kell az igazat monda-
nunk: az hamissagrol le kell az ál-orczát
vonnunk: noha ez mellet sem segényt sem
boldogot semelyeben nem igyekezünk bidal-
mazni. De ám bátor nyughatatlankod-
gyanak az kiknek semek gonos, sőt
cselekedgyek, az mi jobnak tessék se-
mek előt; en azonban az U R R A ve-
tem gondaimat, ő pöröl az en velem
pörölk! es harczol az en velem harczálók-
kal! 35. 1. es vegre meg-láttya az en
pörömet, igaz törvenyt tessék nekem, ki vi-
ssen az vilagossagra, hogy megh lássam az
igasságot, es azt látvan az en ellenségem meg
segénytye magat, Mich. 7. 9. 10. Illyen
bizodaló al voltam ez ideig, ez u-
tan-is az lyenben bizom: es semmit nem
selek, mit árthatna nekem az ember? Psal.
56. 12. Minekokaert jo akaro U R A-
I M, az kegyelmetek kívánságanak e-
leget akarvan tenni, ez kis íráso-
mat ma sem eleiben bocsátom; es azok-
kal együtt, kik en hozzám immar reg-
tül fogvan jo akarattal voltanak, es

d Kal. 1. 4.
proem. p.
414.

A I A N L O L E V E L.

ma-is vannak, KEGYELEMTEK-
NEK ajánlom, az en KEGYELME-
TEKHEZ való jó indulatomnak meg-
mutatására. Méltó-is penig, hogy ez
kis munkám, az kiknek szívbeli kívánfa-
gok és jó akarattyok által nap fényre jött,
ugyá azoknak dicsíretes emlékezeze-
tít viselleye öröкке. Olvassatok börgal-
matossan Istenhez nyuytot fohazkodás-
sal, nem leűen munkatok hasonlalan az
Urbán. Az Ur, ki minden jóknak kut-
feje, hősű es egészséges életet, ez életbe
boldog es bőseges áldást, ez életből bá-
torlagos es idvőseges ki-mulást, ez élet
után földbeli ágyas házatokban csendes
nyugovást, a porból dicsőseges fel-tá-
madást, es az után a boldogult h-vekkal
es a Sz. Angyalokkal öröкке való v-
talást engedgyen KEGYEKMETEK-
NEK es adgyon azért, a kiben meg-
engesteltettéret, es kiben minde-
nek megh áldattatátnak,

A M E N.

KISMARIAI VESZE-
LIN PÁL, az Ur
IESUSNAK *Bolgaja.*

ELŐL-

E L Ő L I A R O B E S Z E D.

AZ KEGYES ÉS ISTEN-
FELŐ OLVASONAK AZ KE-
gyelemnek Attyatul kegyelem és id-
vőség, töllem bőszület és
tisztesség.

Z Hittűl-feladásnak ve-
fedelmes és Arhozatos vol-
tarol az Pogany nepeknek
Apostola így szól Hebr. 10.
26. 27. Ha szabad akaratumk
Berint vétkezünk, az igazságnak ismeretinek
stanna, nincs az után az mi bűneinkert ál-
dozat, hanem az ítéletnek nemminemű várása,
és az tűznek lángja, mely meg emesztí az Isten-
iek ellenjégit. Mely mondasának veleje
a, hogy valakik végiglen az Hittűl, mint
ulianus Apostata a Franciscus Spiera b
el szabadnak, azoknak nem hasznal id-
vőségekre, sem az Christus, ki az mi bű-
neinkert engesztelő, nem csak az mi bűneinkert

a Sozoma.
lib. 4. cap.
b 1. & seq.
pag. 471.
b Sicid. 1.
21. p. 743.
742.

A

pedig

pedig, hanem ind az egész vilagnak büneiért,
 1. Ioh. 2. 2. Isten az Istennek kegyelme,
 amely az bót me nevededik az bün, ott sokkal
 inkább büvölködik. Rom. 5. 20. hanem az ő
 reményegeknek es varakozásoknak ve-
 ge az haragnakapjan az Istennek igaz itile-
 tinek meg jelenese. Rom. 2. 5. es hittúl-
 kadásoknak jutama az tűznek langja, mely
 meg emeszi az Istennek ellensegit, Heb. 10.
 27. az tűz, mely meg nem aluszik; az fergek,
 kik meg nem halak; es az örökre valo gyalazat
 minden embere előtt. Esa. 66. 24. Oka ez:
 mert lehetetlen lolog, hogy az kik egyser meg
 világoztatnak, es meg kóstitak az mennyei ajan-
 deket, es reszesi letak az Szent Leleknek, es meg
 kóstitak az Istennek jó beszedet, es a jövőndő
 világnak ereit, hisz a Szentnek, hogy is meg uy-
 jittassanak az meg éyes által, ugy-mint a meg
 fesszitek ő magoknál az Istennek Fiat, es ötet
 gyalazatra adgyak. Heb. 6. 4. 5. Az kik pe-
 dig meg nem térnek, az Szent Lelek által
 meg nem uyjittatnak, es az Christus vé-
 reben valo hitnek általa a meg nem iga-
 zulnak, azok kárhozatban maradnak.
 Az ki nem hiszen, immar el kárhoztatott, mert
 nem hitt az Istennek egyetlen egy Fianak ne-
 veben. Ioh. 3. 18.

Ez veszedelmes es kárhozatos véték-
 re, az Igaz Hittúl valo el sákadásra, izga-
 to Irása volt ez Cardinal Pazman Peter
 Eštergami Erseknek, melyet 1631-
 1632-
 1633-
 1634-
 1635-
 1636-
 1637-
 1638-
 1639-
 1640-
 1641-
 1642-
 1643-
 1644-
 1645-
 1646-
 1647-
 1648-
 1649-
 1650-
 1651-
 1652-
 1653-
 1654-
 1655-
 1656-
 1657-
 1658-
 1659-
 1660-
 1661-
 1662-
 1663-
 1664-
 1665-
 1666-
 1667-
 1668-
 1669-
 1670-
 1671-
 1672-
 1673-
 1674-
 1675-
 1676-
 1677-
 1678-
 1679-
 1680-
 1681-
 1682-
 1683-
 1684-
 1685-
 1686-
 1687-
 1688-
 1689-
 1690-
 1691-
 1692-
 1693-
 1694-
 1695-
 1696-
 1697-
 1698-
 1699-
 1700-

tendőben Pofonban ki nyomtattata, és az Nemzetes és Nágos POPEL EVA Affionynak, az Tekintetes és Nágos Bottyani Ferencz özvegyyenek dedicala, mivel abban, nem csak menti egy Fő embernek Hittúl-fakadásat, hanem másokat-is arra kistet, nevezet szerint az Tekintetes Nágos POPEL EVA Affiont, mint az egész Iraelnak folyafabol, és az ajanlo levelből nyilván vagyon. Minekokaert en az Istennek Ecclesiajában noha kissébbik, mindazáltal hivatalosbolga leven, hogy az gyengek el ne csábittassanak, az vastagbak annál inkább meg erősíttessenek, búkségesnek itilém lenni ez könyvetskere rövid feleletet; mellyet az Urnak legedelmeből, az ő tőne ennekem engettetet talentum szerint, veghez viven, Ersek Uramnak az első okról valo bebedeben res szerint meg mutatot methodussat követven, bizonyos dialogusokban-is foglalam. Az bebedgető helyek közöttül egyyk amaz Lelkeknek hűséges Paftora és gondviselője az Iesus Christus, ki még ma-is az Izrael hazabol el tevelyedet juhokat az ő bolgai által keresi és az ő juhainak aklaban be vinni igyekezi; Az másik, Adamrak egy el tevelyedet fia, ki ez semmire kellő, patvarkodo hitkokkal telyes és nem igaz okokert f-nem-is okok-

ert Kereszten Hitit el változtatta es az
 Urnak nyayja közzül az Antichristus se-
 regeben allot. Adam az Cardinalnak
 beszedit fiamlallya; az Christus ellenben
 azokratefen valaszt rövideden. Te ke-
 reszten es Isten felő olvaso, akar ki legy,
 Istenre f-lelked ismeretire kenkeritlek,
 hogy minden praëjudiciumot, irigyseget
 es gyűlölséget felre téven, egygyigü de
 Istenes irasotskamat egygyigü elme-
 vel Istenezen olvassad, es mig által nem
 olvasod, vakmerőjül ne kárhoztassad,
 hanem ha abban idvösségedre hasznos
 dolgot talál, Istennek hálat adgy; hape-
 nig mindenek finten helyen f-kedved
 ferint nécsnnek, feledékenyegemnek
 f-gyengésegemnek tulaydonitvan, meg
 bocsas. Az Urtol, ki minden joknak kut-
 feje, várjad munkadnak hasznat, mivel
 sem az ki ötoz, valami, sem az ki plantal, ha-
 nem az Isten, ki előmentet ad. 1. Cor. 3. 7. En
 azonban meg haytom az en ordemet az mi
 Urunk Iesus Christusnak Atty. Itt, hogy, ha
 meg az hitben allas, adgya meg neked az ő
 dicsőségejert, hogy alhatatossan erősödgyel meg
 az sent Lelek által az belső emberben, es
 hogy lakozzek az Christus hitnek általa az te
 rövidben. Eph. 3. 14. 16. 17. ha pedig meg
 Ps. 37. 34. tantorodtal, imádom az Urat, hogy az
 Ps. 23. 3. ő kezét tegye te alá és emeljen föl,
 2. Tim. 6. f. az ő igaz ismeretire jutatva Sz. Lelke
 21. által

által vezetellyen az igazságnak ösvenyen az ő
nevejert. Kegyelem legyen veled. A M E N

ELSŐ BESZELGETÉS

AZ

ELSŐ OKRUL.

C H R I S T U S.

Adam, hol vagy?

A D A M.

Im az Bent Peter hajójában evezek, az
Római Ecclesiának kebeleben nyugosom c.

c pag. 4.
lin. 12.

C H R I S T U S.

Ame! Almelkodastra méltó dolgot
ertek tőlled! Micsoda okoktól inditat-
tal, kerlek, az en kis bárkamból ki szállas-
ra? miért változtattad el vállasodat?

A D A M.

Igazságot szóllok, mint Uramnak, hogy ma-
gam sem győzöm csudalkozással ezt az Bent
változást, mellyet magamban tapasztalok. Miért
ha valaki az Pápista Hittől valósággal iszonyo-
dot, es annak követésétől irtozott: merem mon-
dani, hogy azok közül nem voltam utolsó. Es
ugyan lehetetlennek itiltem, hogy belem oltatot
es szívemben gyökerezet Vallasomat, akar mely

d pag. 5.
lin. 4. &
seq.

erősség-is meg mozgathatna, nem hogy ki-
sághatna d.

CHRISTUS.

Io es dicsíretes dolog volt az, hogy
ennek előtte az Pápistai tévelygésektől
irtoztal: mert ugyan-is az ki idősségét
éretti, ísszonyodni es irtozni kel amaz
bűnnek emberének, az Antichristusnak
hittől való szakadásatul, 2. Thef. 2. 3. mi-
vel az mennyei Íozatnak parancsolat-
tya nyilván való, Apoc. 18. 4. *Fúffatok ké
az Babylonbol en népem, es ne legyetek részesek
az ő bűneiben, hogy az ő büntetésével ne bün-
tetteffetek.* Az Babylon pedig, amaz hét
hegyeken éppítettet nagy város, mely-
nek birodalma vagyon az földnek Kira-
lyin, tudni illik Roma, mint Cardinal
Pazman e es P Ribera f meg vallyak,
mely Roma városában mutogattya ma-
gat vörös barlonyban es Skárlátban a-
maz tisztatalá parazna, ki az Antichristus,
Apoc. 17. 3. 4. *Vállasodna azért el val-
toztatata, nem ént változas, hanem kár-
hozatos hittől való szakadás,* 2. Thef. 2.
3. 1. Tim. 4. 1. es Antichristus serege-
ben be állas. De ottan kerlekitt, mond
meg kitől es mitől inditattal ez halál ár-
nyekának völgyere?

e lib. 10.
Kal. c. 2.
sect. 3.
pag 796.
f Rib. in
Apoc. 14.
num. 30.

A D A M.

*Az mely Isten Íent Palt az igazságrontása-
nak*

nak leg nagyobb igyekezetiben, mennyei fenyes-
seggel illetven, másá változtatá: veghetetlen
jó voltából, az te érdemed által, kegyelmességet
nyújtvan en rejám-is. Semeim hályogat el ve-
vé, es az ö igazságnak csudalatos fenyeségere,
mint egy üstökön fogva hozá s.

g pag. 5.
lin. 13.

CHRISTUS.

Ne káromkodgyal, az en mennyei Sz.
Atyamra heritvan hittúl való szakadaso-
dat; mert ő mint jó Pásztor az ö juhait az
Igasságnak ösrenyen vezérli az ö nevéjert, Pf.
23. 3. es meg jelenven azoknak az kik az fő-
tetsebben es az halálnak árnyékában, vannak,
azoknak lábait igazgattya az bekeségnek utara,
Luc. 1. 79. Hogy pedig tegedet igaz ite-
letiből ez kifirtetre bocsátot, jó végre
cselekedte, ha veszed, mert azzal állia-
tatosságotat próbálta: Mivel azért Pe-
terrel hamar engemet meg tagadtal,
intlek, hogy ime ma halvan az en szomat ne
kemenyítsed meg sivedet, hanem téry meg, Hebr 3. 7.
kely föl az e-
téből, es en hozzam vesslek te-
gedet, meg gyógyitom engedetleniségedet, csak
hogy ismerd meg az te hamisságotat, hogy az
te Uradat Istenedet el haitad. Ierem. 3. 13
14. 22.

A D A M.

Meg vallom, Uram, hogy, meg az Igas-
ságnak valófagos ismereti után-is, nem könnyen
es hirtelen let ez változás: Számtalan lelki tu-

h pag. 5.
lin. 19.

sakodásim, ki magyarázhatatlan sok akadekim
es tartoztatásim voltak h.

CHRISTUS.

Méltan-is; mert nagy dolog, az igaz
helyöt hamissat, edes helyet keserüt, méz
helyöt mérget be venni: Ez aránt az
Lelek tufakodot az testtel, Gal. 5. 17. de,
oh az test vet erőt az lelken! Itt kel vala
esedben jutodni imez mondasnak, Ró.
8. 6. Az testnek bölcsesége, halál: az leleknek
pedig bölcsesége élet es bekefeg.

A D A M.

Minden akadekokat es tartoztato köteleket
elbaggata az Isten Bent Lelke: es arra vezér-
le, hogy az ismert igazság követésében minden
emberi tekintetet, minden világi gondolatot,
hátra vessék i.

i pag. 6.
lin. 3.

CHRISTUS.

Ugyan-is az volt volna tiéd, hog min-
den emberi tekintetet es minden világi
gödotatot hátra hatta, vő pribékké ne
lettel, hanem az meg ismert igazságban,
vegiglen meg marattal volna; mivel,
az ki vegiglen meg ál, az tartatik meg. Matth.
10. 22. Marc. 13. 13. az ki vegiglen meg
marad, az idvörül. Matth. 24. 12. De ime
külömb itéletben lehet akar ki is felő-
led ez méltatlan cselekedetedet látvan.

A D A M.

Söt

Sőt inkább, Uram, nem nezttem semmi világi tisztességre, bőcsületre, gazdag-ságra, tudván azt, hogy azok csak elmulan-do hívások; és az mennyieiekhez kepest, ár-nyekok, mellyekert az lelek idvösségét az ki se-rencselteti, egeß okosságatul meg fosztatot. Nem-is io pedig az idvösségről való gond-viselest, csak az késbő suafra balasztani, balal orajara von-tatni: Mert remenségünk kívül elmeisik sok-sor az élet köteleit. Azert felre teven minden egyéb tekintetet, és csak az meg ismert igaz-ságnak ny vilagosságára függesztven ssemeimet, változtatám el vallalomat k.

k pag. 6.
lin. 7.

CHRISTUS.

Dicsírem ezt benned, hogy ez világi joknak hívogat, és az mennyieiekhez kepest hejában valóságat meg ismerted; mert ugyan-is az Salamon mondása se-rint: Fölötte nagy hejában-valóság, ezek minde-nek hejában-valóság, Eccl. 1.2. Helyesnek mondom azt is, hogy ez életnek vege-nek bizonytalan voltat is esedben vet-ted, mert sen. napjat, sem orajat nem tudgya ember, mikor en az ő utolsó napjára el megyek. Matth. 25. 13. Melyre nevezve igazán az Poëta:

*Mors certa, incerta dies, hora agnita nulli,
Extremam quare, quamlibet esse puta.*

Az az:

Oh emberi állat! bizonyos az halál.

AS

Bizon-

Bizontalan napja, orával sem kénál,
Mint gyenge süßalat veletlen le kassal,
Azert mindē napra vigyazzz, es ne jatzal.

Iavallom azt is, hogy késülő fuvasodra
nem halasztottad idvösszegedről való
gond-viscelet (az mint állás,) mivel
az ki cletét s idvöss eget screti, arról jó
idejen kel elmelkedni es gondot viselni,
hogy amaz öt bolond süzekkel az lakodalomból
ki nerekesztessek. Matth. 25. 10. 11. 12. De,
oh bizonyara, te nem viseltel jól gon-
dot magadra, mert idvöss egetet koc-
kara vetetted, es azok utan indultal, az
kik elszakattak az hitiül, kik hitetö lelkekhez es
ördögi tudományhoz figyelmezznek, es ollyakhoz,
kik kép-mutatás által solnak hamissagot, kik-
nek lelki esmeretek meg betyegerztetet, kik meg
titlyak az hazassagot, es affele eledeleknek
meg etelet, mellyeket Isten teremtet, hogy azok-
kal hála-adással ellyenek az hivek, es az kik
meg ismertek az igazsagot, mint sent Pál le-
irja az Antichristus katonait, 1. Tim. 4.
1. 2. 3. Ezt pedig cseleke ved csak vi-
lagi méltosagodnak meg tartasacrt, es
gazdaglagodnak öregbülcsiejert, meg
nem emlekezven Hieronymusnak imez
mondasarol: 1. Melius est panem mendica-
re, quàm fidem perdere: az az, Iob embernek
kudulassal kenyeret keresni, hogy sem mint hi-
tit el változtatni. De jay az engedetleneknek!
Esa. 30. 1. Iay annak az ki az ő teremtoje el-
lén

1 Hieron.
Ep. ad A-
pronium
p. 35. in fin.

len tamad, es az cserepnek, mely az több cserepekhez hasonló! Esa. 45. 9. Iay annak az embernek ki engemet el arul! Iob volna annak ha nem sülettetet volna. Matth. 26. 24. De en intlek, hogy samlald elő okait vallásodnak el változtatasának.

A D A M.

Mivel Uram ez kívánságod, hogy megértsed; Micsoda okoktól viseltetem ebben az változásban? Im meg cselekesem, es az sok, es rövid beszéddel ki nem mondható fontos okok közül, mellyek engemet izgattak, inditottak, es az elebbi vallásomtól bucsuzásra, es el valásra birtak, egynehányat elő samlak m.

m pag. 6.
lin. 13.

C H R I S T U S.

Meg hallom örömet. Mellyek azok?

A D A M.

Első ez: Mert az Calvinista vallások közül, semmi sincs az Szent írásban n.

n pag. 71
lin. 1.

C H R I S T U S.

Miert áll ilyen gyermekül? Az vallás, melyről állal, nem Calvinista vallás, hanem az Prophetak es Apostolok fundamentoman építettet Szent tudomány, mellyet az en titkaimnak fáfári által az Szent írásban kijelentettem. Calvinus Iános penig egy volt az en hű sőt gaim között, kik által az sok tevelygesek es emberi csalalmányok között az igaz tudo.

Calvinus
nem auto-
ra az ke-
resztényi
vallásnak,

hanem az
Pápistáké-
velygesek-
ből ki tisz-
tatója és
hirdetője
volt.

tudománynak fényesfeget az emberek-
nek semei cleiben hoztam, úgy hogy.
meg ma-is az ördög és ez világi kegyet-
leneknek, nevezet szerint, az Romai An-
tichristusnak, és annak tagjainak dühös-
segek ellen fényeskedgyek azok között,
kikre az en igaz iteletemből nem bocsatot-
tam az tévelygesnek erejét, hogy hidgyenek az
barzagságnak, hogy karhóztattassanak mind
azok, kik nem hittének az igazságnak, hanem
engedtenek az hamisságnak, 2. Thef. 2. 11. 12.

Hogy pedig mindgyarast cselekedeted-
nek méltatlanlagat, és első fontos okod-
nak semmire-kellőseget, igaztalanlagat
meg ismerhesse, noha az Helvetica
Confessio, az Haydelbergai Cateche-
sifre, és az Siderius Ianoftul irattatott ke-
restyeni tudománynak rövid summája-
ra méltan igazithatnalak, mivel azok-
ban az Calvinisták vallását (hollok ez
után az te bešeded szerint) az Irásban
be foglaltatnak lenni föl találnad; mind-
azáltal, hat kiváltkeppen való dolgok-
ról, hogy sokkal ne terhelylek, meg-
mutatom, hogy az Calvinisták vallása
be vagyon foglaltatvan az šent Irásban.

Az dolgok ezek :

I. AZ SZ. IRÁS. Melyről az sz. irás-
tal egygút ezeket vallyák az Pápisták el-
len. 1. Az šent Irás Istennek bešede, az
Ecclesianak tanu-bizonlago nélkül-is,
2. Tim.

2. Tim. 3. 16. 17. Az tellyes Irás Istenül
 íbletet, es hasznos aztanításra, &c. 2. Pet. 1.
 21. Szent Lelekiül indittatvan soltak az Isten-
 nek Szent emberi, Ioh. 10. 27. Az en juba-
 im az en somat halgattyak. 2. Az Szent Irás
 az Hit dolgainak igazgato Sinora, es
 csalatkozhatatlan mértéke. Gal. 6. 16.
 Valakik ez Regula szerint jarnak, bekeleg leszen
 azokon es irgalmassag. Phil. 3. 15. 16. Vala-
 kik tökellesek vagyunk, illyen értelemben le-
 gyünk: hogy ha valamit külobben értetek, azt-
 is az Isten meg jelentti tinektek, mindazáltal az
 mire jutottunk, abban egy regula szerint jar-
 junk. 3. Az Szent Irás, mind belső mind
 külső embernek hasznos es sükséges az
 olvasásra, halgatasra es tanulásra. Ioh. 5.
 39. Visgallyatok az irásokat. Luc. 16. 19.
 Vagyon Moysesek es Prophetajok halgassak azo-
 kat. Esa. 8. 20. Az Törvényre es annak ta-
 nitására halgassatok. Confer 2. Tim. 3. 16.
 17. Rom. 15. 4. Iosu. 1. 7. 8. Actor. 17.
 11. 4. Az Szent Irás az Traditiók nel-
 kül-is süksé az hitre es az Isteni tisz-
 teletre, Ioh. 20. 31. Ezek meg irattattak,
 hogy hisgyetek, hogy az Iesus Christus, Isten-
 nek Fia, es hogy azt híven örök életet vegyetek
 az ő neve által. Ioh. 5. 39. Tudakozzátok az
 Irásokat, mert nektek ugy tetszik, hogy azokban
 örök élettek vagyon. Confer Matth. 22. 29.
 Esa. 29. 13. Matth. 15. 5. 5. Az Szent
 Irás magában be foglalallya mind azokat
 tökel;

tökellestesen, az mellyek az időfölegre tartoznak. 2. Tim. 3. 16. 17. Pf. 19. 8. Az Urnak törvénye tökéletes, meg eleveníti az lelkeket, &c. 6. Az bent írás oly tökéletes, hogy ahoz valamit toldani avagy attul el venni karhozatos, Apoc. 22. 18. 19. Deut. 4. 2. Prov. 30. 5. 6. Az Istennek tellyes beszede igen tisztá, es párs ahoz folyamóknak, ne tegy az ő beszedehez, hogy meg ne büntessen tegedet, &c.

II. II. AZ ISTEN. Kiről az többi közöt így tanittanak. 1. Az Isteniségben lévő második személy az Fiu $\text{XV}^{\text{th}} \text{ó} \text{de}$, az az, magán való Isten, Rom. 9. 5. örökke aldando Isten mindeneknek felette. 1. Ioh. 5. 20. Ez az igaz Isten es örök élet. 2. Istent tiszteléssel csak az egy Istent kel tisztelni, Deut. 6. 13. Fellyed az te Uradat Istenedet, es ötet tisztelyed, Deut. 10. 20. Matth. 4. 10. Az te Uradat Istenedet imadgyad, es csak ötet szolgállyad. 3. Azert Isten kívül teremtet allatot nem jó tisztelni, Esa. 42. 8. En vagyok az Iehova, ez az en nevem, es az en dicsőségemet másnak nem adom.

III. III. AZ MEG-VALTÁS. Melyről így szólanak: 1. Egy az meg szabadításnak elegendes autora az Iesus Christus, 1. Tim. 2. 5. Egy az közben-jaro Isten közöt az ember Iesus Christus, ki adta önnön magát váltásagul minden emberekert. 2. Ugyan azon Iesus Christus az bűnösöknek fő-bőloja egye-

dúl az Atyanal, 1. Ioh. 2. 1. Ha valaki vétekezendik, vagyon szósolonk az Atyanal az igaz Iesus Christus. Conf. Rom. 8. 34. Heb. 9. 24. & c. 7. 24. 25. 3. Az Iesus Christus mind két természetű szerint Közbenjaro, Hebr. 10. 5. 6. 7. 1. Tim. 3. 16. Philip. 2. 5. 6. 7.

IV. AZ EMBER. Kiröligy beßellenek, IV.

1. Az ember az eset után meg holt az bünben, Eph. 2. 1. Az vetekben es bünökben meg holtatok, Ioh. 3. 6. Az mi születetet testül, test. Conf. Iob. 14. 4. & 15. 13. 14. 1. Reg. 8. 46. Prov. 20. 9. 1. Ioh. 1. 8. 2. Maga erejéből Istenhez meg nem térhet, Ioh. 15. 5. En nalam nélkül semmit nem cselekedhettek, 2. Cor. 3. 5. Nem hogy alkalmasok volnánk mi magunktul valaminek gondolasara, ugy mint magunktul, hanem hogy alkalmasok vagyunk, Istenül vagyon. 3. Az ember Isten előtt az ő igazságával meg nem alhat, Psal. 130. 3. Ha az mi bününket meg tartod Isten: Uram kicsoda maradhat meg? Psal. 143. 2. Kétségpöröly az te. Seggaddal, mert egy igaz sem találhatik te előtted az zlok között. Conf. Iob. 4. 17. 18. 19. & 9. 2. 3. 4. Az ember az Istennek törvenyet tökelletesen be nem töltheti, 1. Reg. 8. 46. Nincs az ember ki nem vétekeznék. 1. Ioh. 1. 8. Iac. 3. 2. & 2. 10. Valaki az egész törvent meg tartandgya, vétekezendik pedig egy dologban, az egész törvennek meg rontasában bünös.

V. Az

V.

V. AZ MEGIGAZULÁS. Melyről ezeket tanítottak. 1. Az Isten hitetlen embert igazít meg az ő feki előtt, Rom. 4. 5. Ki meg igazítja az hitetlen embert. 2. Csak egyedül hit által vagy az megigazulás, nem az cselekedetekből. Rom. 3. 28. Ezt mondjuk bizonyosképpen, hogy ember meg igazul hitnek általa az törvénynek cselekedeti nélkül, Gal. 2. 16. Tudjuk azt hogy nem igazul meg az ember az törvénynek cselekedetiből, hanem az Iesus Christusban való hit által. 3. Az jó cselekedetek az idvősségre, és meg igazulásra érdem szerint semmit nem használnak, Eph. 2. 8. 9. Kegyelemből tartattok meg hitnek általa, és ez nem ti tőletek vagy: Isten ajándéka. Nem az cselekedetekből, hogy senki ne kerkedgyek. Conf. Rom. 3. 28. Gal. 2. 16. Rom. 11. 6. 4. Az Isten előtt meg igazult hűvek bizonyosok lehetnek (lőt ugyan kel-is lenni) idvősségek felől, Rom. 5. 1. Meg igazulván hitnek általa bekecségünk vagy Istennek az mi Urunk Iesus Christusnak általa. Conf. Rom. 8. 16. 17. 38. 39. &c.

VI,

VI. AZ VEG VACSÓRA. Melyről így szól. 1. Az Ur vacsorájában tulaydon és valóságos kenyerekkel lenni, Matt. 26. 26. Vevé az kenyeret, és bálakat advan meg ség. 1. Cor. 10. 16. Az kenyér, melyet meg ségünk, avagy nem Christus testével való közösülésünke? Conf. 1. Cor. 11. 23.

24. &

24. & seq. &c. 2. Az Ur vacsorájában az kenyert és bort kel östogatni mindeneknek, kik oda jó kefélettel járulnak az Christus főrzése szerint, 1. Cor. II. 24. *Ezt cselekedgyetek az en emlékezetemre, &c. Conf. 7. 25. 26. 27. 28. 29.* Ezeket és több dolgokat allatnak az Calvinisták az Pápisták ellen: Ezek és több dolgok az Szent Írásban fundaltatott igazságok: Azert nem igaz hogy az Calvinista vallások között semmi sincs az Szent Írásban.

A D A M.

Ertem Uram czeke, sőt tudom azt, hogy gyermeksegiemtől fogva az csepegettek belem Tanítóim, hogy ők semmit azon kívül nem hisznek, nem tanítanak, az mit Isten Szent könyvében előnkben adott: ők csak az írtogattyák és tißtogattyák az sok emberi találmányokul, mellyekkel az Pápisták büvölködnek. Nincs is egyéb közben vetések az Pápistákkal, hanem hogy ők, az Szent Írást allattyák; annak tanítását tißtanoßtogattyák: azon kívül semmit hinni nem akarnak: Az Pápisták pedig az Szent Írással nem gondolnak, csak az Pápa végezési és leleményi helyben maradhasának. Ezt az mely batran hallottam hirdetni, oly batran hittem: és arra gondolkodásomat nem is fordítottam, hogy ennek igazságot vizsgálva bocsátanám; mivel ezt kérdésben sem erefsíthető igazságnak tartottam. Hanem egykor egy Pápista

B

ember

ember előtt beszélgetven ezen dolgot, mind az
elől fámlyalt, és el hit dolgokat ki útc el-
memből o.

o pag. 7.
lin. 4.

CHRISTUS.

Valóságos dolgokat hittet volt el di-
csiretetesen; De ez az csudalatos dolog,
hogy egy Pápista embernek, az az, az
Antichristusnak hűségre meg esküt hi-
tetőnek befedere, meg vetetted és meg
utaltad azoknak befedeket, kiket gyer-
meksegedtől fogva halgattal és követ-
tel: Itt kellett volna fűleidben és elmed-
ben csengeni az Apostol mondanak,
2. Tim. 3. 13. 14. Az gonosz embereknek és
az hitetőknek elő-mentek leszen az gonoszban,
mivel ök-is elcsalattattak; de te maradj meg
azokban, az mellyeket tanultal, és az mellyek
terejad bizattattak, tudvan azt kitől tanultal.

A D A M.

Az mit az Pápistak felől igaznak lenni
el hittem vala, elmemből imez befed-
vel tástá ki; tudni illik, azt monda: Io
Uram hogy meg értesed, az Római Ecclesia oly
igaznak hívsi valami az Irásban foglaltatatik,
hogy ha az lenne-is, az mi lehetetetlen, hogy
szent Pal, az több Apostolokkal együtt, vagy az
Istennek szent Angyalai, ellenkezőt tanítanak
az szent Irással: azokat is meg átkozná, és
helyt nem adna tanításoknak. Mert valamely
igaz, hogy Isten nem hazudhat: oly igaz, hogy
valami az Isten könyvében legyen, merő igaz-
ság;

ad Gal. 1.

S. 9.

Simile

Deut. 13. 1.

lag; az mi ellenkerzik azzal, hamissag. p.

CHRISTUS.

p pag. 7a
lin. 22a

Szem-fény vesztés csak, es sem be-
kötő hazugság annak az hitetőnek be-
sede; mert az R. Antichristus utan
el csábult Synagoga, noha mondgya
nyelvevel, de sivevel nem hisi az Szent
Írásnak es abban foglaltatott dolgoknak
igassagát; mint ki...ük, avagy csak eb-
bol is, mert azt taníttya: hogy az Szent
Írásnak semmi hitelt nem kel adni, az
Ecclesia javallása nélkül: *Scriptura à no-
bis non crederemur, nisi propter Ecclesie ap-
probationem* 9. Azt mondgya Stapleto-
nus, hogy ők nem is hisznek az Szent Írásnak,
hanē az Ecclesianak javallásaert. Ezert mon-
dotta Andradius 1. *Nibil divinitatis in sa-
cris Bibliis inest, quæ nos ad credendum, quæ
illis continentur, aliqua religione constringant,*
az az: Semmi Istenesség avagy Isteni igassag
nincsen az Szent Bibliában, mely minket hit-
serint kötelezne azoknak hitelere, mellyek ab-
ban be foglaltatnak. Ezert kialsyak sokan az
Pápások között 1, hogy az Ecclesiátanu-
bizonsága nélkül csak annyi hitelt kel adni az
Szent Írásnak, mint az Æsopus hazugságának.
Bellarminus is 1 etrőlígy bol: *Si non cre-
dimus Alcorano Mahumetico ipsum missum de
cælo, etiam si in eo passim id legatur; tum quoq̃
non certo credam Scripturæ, libros Prophetarum
& Apostolorum esse divinos, etiam si scri-*

q Stap. l. 1.
Defen. c.
2. sect. 6.

r Andr. ad.
lib. 2. de
sensu Cō-
cil. Trid.

1 Volffg.
Herman.
quæ laudat
Hofst. lib.
2. de Scr.
aut. contr.
Brent.

1 Bell. 1.
de Ver.
Dei c. 4.
sect. 15. p.
66.

ptura id dicat, nisi prius credidero scripturam, quae hoc dicit, esse divinam. Hallod hog Bellarminus egy igában fogja az Bibliát az Alcoranummal, Mahumetet az Szent Irásban Sollo Szent Lelekkel, es egyenlő hitelt tulajdonít mind az kettőnek az Ecclesia tanu-bizonyága kívül; mely iszonyu káromlás. Ad hozza ezt is, hogy az Szent Irást az Pápisták csak az Romai Synagoganak értelme szerint mondgyak Istennek beszédének lenni, azon kívül Ördögnek beszédének kiáltyak, mint Hosius vallya. *Scripturas non in eo sensu, quem Romana Ecclesia amplectitur proferre, non est expressum Dei, sed expressum Diaboli verbum proferre, az az: az Irásokat az R. Ecclesianak tetseje kívül ki mondani, nem az Istennek, hanem az Ördögnek nyilván való szavanak ki mondása. Vegzetre sem-fény vesztés az is, hogy az R. Synagoga meg átkozná azokat Szent Pallal, Gal. 1. 8. 9. az kik az Szent Irással ellenkezőt tanítanak; mert maga az á semtelen parázna, az Szent Irással ellenkezők hit ágazatokat farag, mellyeket ha kik kárhoztatnak ő azokat átkozza.*

A D A M.

Továbbá azt is mondá: Ha valamely Pápa Isten ígéje ellen tanítana, bátran es nyilván azt mondanak az Romai hiten valók: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus: Istennek engedünk; az emberi tévelygést nem halgattuk u.*

CHRI.

CHRISTUS.

Hazuglag ez is mint az fölső : mert senki az Romai tevelgyesen valok köz-
zúl nem mér motbanni az Pápa ellen,
mivel az Daniel Prophetiaja szerint, Dan.
11. 36. 37. Az ő akarattya szerint cselekedésik,
es fel emelkedet, es fel magasztallja magát
minden Istenek felett: 'az ő eleinek Istenével sem
gondol, 'sem az Asszonyi-alkatoknak kívansá-
gara nem figyelmez, es semmi Istennel nem
gondol, hanem mindeneknek felette magas-
talta magát. Innét vagy on, hogy ha sok ezer
lelkeket az pokolra vét-is az Pápa, senki csak
azt sem meri mondani neki: Quid facis? x Ez-
ert szokta mondani :

Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
Igy legyen, így akarom: Mit? ki mit mon-
dat ez ellen?

Tetsejem, kedvem nekem ez; így akarom.

A D A M.

Ennek felette így is solla : Magok-is
az Pápák írott Törvényekben hattak; hogy az
sönt Irással ellenkező dolgokban, senkinek nem
kel engedni, es hogy nem szabad az Pápáknak
olyat rendelni, az mi az sönt Irással ellenke-
zik: hanem csak oly dolgokrul tehetnek vége-
zést, mellyek fel nem bontyak, es nem ellen-
zik az Istenül jelentetet igazságot.

CHRISTUS.

Ez-is az több bebecdivel egy uton jár:
Mert noha az Pápák Canonokat írnak es
B 3 irtanak,

x Cap. 6.
Si Papa.
dist. 40.
col. 130.
In C. Cū
venissent.
de judici-
is.
Caus. 11.
qu. 3. can.
93. cā. 97.
Caus. 2.
qu. 1. can.
6. 7. Sec.

y Conc.
Trid. scf.
5. p. 42.

irtanak, de azokat meg nem tartottak, ma sem tartják meg; minekokaert, magok az Szent Irással ellenkező dolgokat végeznek, mint avagy csak az Tridentumi Synatnak imez végezése-is megmutattya y. *Concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.* Mi lehet világossá ebből? Nyilván az Apostol ellen azt végezik, hogy tulaydon-keppen nem bűn az gonosz kívánság, melyet keményen meg tilt az Isten, Exod. 20. 17. hanem ha nem bűn az tulaydon-kepen, a mit Isten meg tiltot az Decalogusban.

A D A M.

Ezeknek felette az mit az Prædikátorok tanítása felől bizonyoson el hittem vala, azt is illyen befűdével vévé ki belőlem: Szem-sény vesztés, és csak költes, mikor az Calvinista Prædikátorok azzal szinlik es kellerik tanításokat; hogy az mit ők hirdetnek, mind az Szent Irásban olvastak. Mert attul az igazság oly ravoly vagy on, hogy sőt, mind azok közül az miben ellenkeznek az Pápistakkal, se nagyot, se kicsint, csak Eggyet sem találnak az Szent Irásban: Mind csak magok gondolatya, es találmánya. Eggyül eggyik csak Fabulák,

lak, költések, valamiket vitatnak az Pápisták ellen: Es ha csak egyet azok közül az Szent Irásban olvasnak, minden tartoztatás nélkül mi-is mindgyart kárhoztatni fogjuk az Szent Irással ellenkező tudományt z.

z pag. 9.
lin. 12.

CHRISTUS.

Almélkodásra méltó hazugságokkal ámitot el tegedet az á hitető, mert megmutatám ide fellyeb bebesedenek méltatlan hazugságot, itt pedig mint hogy egyet kívánt csak, miért nem hoztad elő az Papok nőtelensegét, es az Szent Irásból megmutathattad volna, hogy az á Sz. Irással ellenkező vélekedes: mivel az Irás világosan tanítja; hogy az Egy házi szolgáknak-is házasságban kellyen elniek. 1. Tim. 3. 2. Szükség az Püspöknek egy feleségű férfiúnak lenni. Heb. 13. 4. Tiszteletes mindenek között az házasság. Ezért mondgya az Apostol, hogy az kik megtiltyak az házasságot, ördögöknek tudományához figyelmeznek, 1. Tim. 4. 1. 3. Kerlek azért effele hazugságoknak ne hiddgy, mert sokat tudnak (nem-is segyenlik) effele az Pápisták.

sup. p. 12.
& seq.

A D A M.

Nekem-is igen sokatlan es csudás mondasoknak tetssenek ezek. Azert el hulek belé es mondam: Mit beßelleß? Hisszem en az Tanítók prädikallását sokszor halgattam: de minden szavok után Szent Pált, Szent Petert neven neveztek:

veztek: az Evangéliumokat gyakran emlegettek, azokból fessegettek es hasogattak tanításokat. Magam-is pedig, utannok forgattam az Szent Bibliát, es nem találtam külföldben az mit hirdettek ².

a pag. S.
lin. 15.

CHRISTUS.

Oh balgatatag Magyar! hogy-hogy igazítottát meg az tegedet, hogy ne engednel az igazságnak? Miért nem emlekeztél meg Szent Palinteséről, Eph. 4. 14. Ne legyetek többé gyermekek, kik habozzatok es ide-fo-ra hanyattaszatok az tudománynak akar mi fele által, az embereknek alnokságok által, es alnokul való elhitetésre meg rögzöt családságok által.

A D A M.

Ha Uram engemet az a Pápista ember az Praxifra ránta, es monda: Ha annyisor hallottad, es olvastad az Bibliát; ibon az Isten könyve: Kerlek forgasd-ra az leveleket, es mutasd meg, Hol vagyon írva hogy Purgatorium nincsen? Az halottakért imadkozni, es Alamisnat, dni nem hágnos? Csak két Sacramentum vagyon? Az Ur vacsora foglaltatása nem áldozat? Az dicsőjült Szenteket nem szabad azon kerni, hogy Istennek könyörgjenek értünk? Egyedül hit által igazulunk? Ezeket vagy ezeken kívül, akar mit egyet, azok közül az miben ellenkeztek az Római Ecclesiával, keresd fel, az Szent Írásban. Es
mihelt

mihelt csak egyet illyent találss, nyertes vagy;
meg mutattad hogy nem igazat tanít az Római
Ecclesia b.

b pag. 9.
lin. 5.

CHRISTUS.

Nagyra kötötte magat, de mond meg,
ha feleltél valamit csakre annak az
Pápista embernek?

ADAM.

Gondolkodásra vöm az dolgot: Es mikor
emlekezésemet egy-nehányssor ebresztettem vol-
na, hogy esemben jutatnam, ha mit esfelét az
Isten könyveben olvastam volna, semmire sem
emlekezhetém. Mondám azért: Igaz, hogy
ezeket bötu szerint az sent írásban nem olva-
stam; nem is vitattyuk, hogy ezek illyen vi-
lagos sokkal talaltassanak az sent Bibliában:
De azért, okoskodással, tudos Discursussal, kelle-
mes Consequentiakkal, ki hozzak az Dialecti-
caban forgot bölcsek, mind ezeket az Isten sa-
vaiból c.

c. pag. 9.
lin. 18.

CHRISTUS.

Nyavalyasul feleltél jo Adam. Egy pi-
rongatas az többi között elegseges fele-
leted lehetet volna itt ez aránt: Mert
azt mondhattad volna: Ti Pápisták ol-
lyanok vattok mint az roß es tudatlan
Prokator, ki gazdaja mellet mindent
mond, mig rea nem kél, azonban mi-
koraz dolognak sullyara erkezik, es bi-
zonyitanikel, csak tekereg, es semmi-
ben elő nem mehetven, pereffere bizza

az ellenben való bizonyítást, ha kudarczot kel vallani-is. Így ti-is az Pápa mellett mindent csacsogtok, teli torokkal kialtyatok: *Purgatorium* vagyon; az halottakert imadkozni és alamisnat adni igen hasznos, &c. Azonban ha sullyára keltek hátráb fogjatok két szeggel-is, és mivel semmit nem bizonyíthattok, minket pöröstöket borongattok, hogy meghmutassuk ellenetek, hogy *Purgatorium* nincsen, &c. és így pirontságba maradtok. Illyeten volt az áte veled beszélgető Pápista ember-is, azért meg érdemlette az Romai Pápától az Cardinaliságot. *Scilicet*.

Továbbá ezzel a felelettel-is elhettél volna: Io Pápista Urám, én nem himezek hamozok, hanem kívánságodról mi legyeen itiletem, nyilván meg jelentem, és azt mondom: hogy az 1. Szemtelen kívánság; mert, Pápisták Uraim, ti allattyatok mi ellenünk, hogy *Purgatorium* vagyon; az halottakert, &c. Azért nektek kellene meg bizonyítanotok azokat, mivel az ki mit mér mondani kel-is allatni, ha kudarczot nem akar vallani. Ha pedig nem allathattyatok, hadgyatok békét nekik, ne kössetek hit ágazat gyanant az eggyigyűveknek nyakokra, hanem tudgyatok, hogy megprobalas nélkül nyert pör az dolog, mivel az mint Kalauz mondógya

mondgya d *Actori incumbit probatio: qui, si deficit, causa cadit.* 2. Meltatlan kívánság; mert ti az mely dolgokat hit ágazat gyanant az köffegnek nyakara akartok kötni, sem bötű sem fundamentum berint, sem vilagos fokkal, sem helyes Consequentiakkal az Szent Irásból meg nem mutattyatok, lőt meg mutatni sem akarjatok, minekokaert az kik azt tölletek kívannyák hamissollyatok, kárhöz-tattyatok e. Meltatlanul kívannyatok azert azt mitőlünk, az mit ti hasonlo igyben nem cselekestek nem-is akartok cselekedni. Sőt mi nem-is tartozunk azzal, hogy ti nektek, Pápistas Uraim, rendel minden költőt hazugsagitokat fel vegyűk es meg mutassuk azokat az Szent Irásból csak so-fia befedeknek lenni: mint, nem tartozunk velle, hogy az Mahumet hazugsagirul, Aesopus fabulairól az Szent Irásból azt bizonyítsuk, hogy csak emberi elmetül gondolt hej-jaban valóságok es hívságok: eleg az, hogy azokat, es azokrul tamadot veselkedest meg vettyűk, Szent Pálnak imez inteseről meg emlekezven: 2. Tim. 3. 9. *Az bolond es tudatlan kerdeseket meg vessed, tudvan, hogy azok haborusagot nemzenek.* 3. Hasonotalan kívánság-is; mertám bátor mind azokat az Szent Irásból te előtted en meg bizonyitanam-is, (mint sokak azt

d Kal. in
marg. pag.
380.

e vid Kal.
lib. 14. p.
973 ab
init.

azt en előttem dicsőretesen meg cselekedtek) mindazáltal csak püsti malomban hegedülnék, holot te azokat soha el nem hinne, mivel az igazságnak bevérlmét nem vitted be idvösségedre, azért az Isten bocsatot te rejad tévelygesnek erejét, hogy hidgy az hazugságnak, mivel nem hittél az igazságnak, 2. Thes. 2. 10. 11. 12. es elmedet meg vakította ez világnak Istene, hogy az Christus dicsőseges Evangéliumának világossága ne senlyek neked, 2. Cor. 4. 4.

Ezeknek fölötte ezt-is mondhattad volna. Nem következik, En ezeket meg nem mutathatom az Szent Írásból; azért: Az Calvinisták vallásiban, se nagy, se kicsiny nincsen az Szent Írásban. Hiszem tudod azt, hogy az dolognak valósága es igazsága, az embernek tudásatul: Ismet; az dolognak nem volta es hamissága az embernek tudatlanságatul nem függ, mivel lehet oly dolog, mellyet sok ember nem tud, es meg sem mutathat, mellyet mindazáltal mások jól tudnak, es meg is mutathatnak. Ostan, nem csak ezek az Calvinistáknak vallási az Pápisták ellen, hanem sokak ezeken kívül, mellyek között egy-néhányat ide föllyeb az Szent Írásban be foglaltattaknak lenni meg mutatek. Ót avagy hat dolgokrul pedig argumentalni közönségesen minden vitatásban hozatot dolgokra mint lehet.

leheffen tudod magad-is : Ex meris particularibus vitiosa est collectio.

Vegezetre, feleletedet im helyben hagyom, de illyen értelemmel, hogy az Calvinistaknak az Pápisták ellen való vallási közzül, nemelleyek vilagos igekkel vannak az Szent Irásban, nemelleyek fundamentom szerint, melyre nevezte mondotta Nazianzenus : *Quadam in Sa-*

flib. 5. de Theolog.

*era Scriptura, sunt & dicuntur: quadam in ea sunt, etsi non dicantur. az az: Az Szent Irásban nemely dolgok vannak, es mondattatnak: nemelleyek vannak, ha szinten nem mondattatnak-is; azt jelenti; hogy az hitnek minden ágazati föl vannak jegyeztetven az Szent Irásban, de illyen külömbseggel, hogy azok közzül nemelleyek nyilván, vilagos igekkel ki jelentettek, nemelleyek homályosan, ugy mindazáltal, hogy per bonam consequentiam abból ki hozattathassanak; Immar pedig az mint az Theologusoknak be vett Regulája tartja: *Quicquid bono sensu educitur ex sacris literis, id pro expresso DEI verbo est habendum.* Es az mint Nazianzenus visont mondotta : *Perinde sunt ea,**

g Naz. lib. 5. de The. de Spiritu sancto.

quae ex scripturis colliguntur, atque ea, quae scribuntur. Azt mondgya, hogy az dolog, akár nyilván való igekkel jelentettek ki az Szent Irásban, akár igaz értelemmel hozattaffek ki abból, mind edgy.

A D A M.

A D A M.

Kellő ha-
sonlatos-
ság !ugyá-
is a Bialt
orranal
fogva hor-
dozzak.

Illyen értelemmel feleltem en-is. De az a Pápista ember ezt balvan, nagyot sobjaz-
kodek, es monda: Vedd eszedben kerlek, mint
jáczottatnak, es mint az Bialt orrodnal fogva
hordoznak teged az Prædikatorok. Az magok
okoskodásinak sayzását, Consequentiajok csi-
nalmányat, gondolattyok alkotmányat, Isten
igeje gyanant adgyak elődhen: es azt kíván-
nyák, sőt ugyan meg-is nyertek tölled, hogy
Isten sava es tanítása gyanant, böcsüllyed az
mit ők gondoltak, faragtak, es az sient Iváshol
hogymar, ki kötöttak: az, az, Balvanyozova
törttek; magokat veled Isten gyanant tísteltet-
tek, mikor az magok gondolattyat es tanításat,
Isteni tanításnak hitettek, es Isten sava gya-
nant böcsültettek veled h.

h pag. 9..
lin. penul.
& seq.

CHRISTUS.

Amaz tístatalan semely, ki méhének
gyűmölcsét, eyjel meg nyomvan, meg
őlé; örömeft nagy szer-foval es hazug-
saggal masikja alá veti vala holt fattyát
az Kiraly előtt, es az ártatlant vadollya
vala gyilkosságnak vétkevel. 1. Reg. 3.
22. 23. Hasonlo orczatlanfagot es sem-
telenseget találunk az te Pápista embe-
redhen; Mert noha az Pápisták azok,
kik az magok okoskodásinak sayzásit,
consequentiajok csinalmányit, gondo-
lattyok alkotmányit, Isten igeje gyanant
adgyak az eggyigyú halgatoknak cleik-
ben

ben Ecclesia Traditioninak sine alatt,
mint az Tridentomi Synatbol i es Ka-
lauzbol k meg tetfik : mindazáltal meg-
is azt, az ártatlan Calvinistakra kenik,
semmit nem gondolvan imez paran-
csolattal, Exod. 20. 16. *Ne foly az te*
fele-baratod ellen hamis tanusagot. Lelki
ismerete ellen folot pedig az a rágal-
mazo, mikor azzal terhelte az en folga-
imat, hogy ok az magok okoskodasnak
fayzasit, *etc.* adgyak Isten igeje gyanant
halgatojoknak eleiben; mert az mint kö-
zönseges es kivaltkeppen valo irásokbol
ki tetfik, az Papistak ellen, nemely dol-
gokat az sent irásbol vilagossan meg
mutatnak. Peldanak okaert: Hogy az
Concupiscentia bün legyen, Rom. 7. 7.
Exod. 20. 21. Deut. 5. 17. hogy minden
rendeknek, Hebr. 13. 4. kik magokat
meg nem tartoztathattyak, 1. Cor. 7. 2.
9. házassagban kel elniek. Ibidem, meg
az Papoknak is, 1. Tim. 3. 2. Tit. 1. 6.
hogy minden cledelt, mellyeket Isten
teremtet, hogy azokkal hala-adással el-
lyenek az hivek, meg ehetnek minde-
nek, 1. Tim. 4. 3. icnek minden meg
külömböztetesc nélkül, Col. 2. 16. hogy
egyedül hit által vagyon az igazulas,
Gal. 2. 16. az törvénynek cselekedeti
nélkül, Rom. 3. 29. hogy az örök élet
Isten ajandeka, Rom. 6. 23. adatik ke-
gye-

i Cor. 6.
Trid. decret.
1. sess. 4.
pag. 24.
k Kal. liba
3. cap. 12.
sect. 9. p.
350.

gyeclimből nem az cselekedetekből, hogy senki ne dicsekedgyek, Eph. 2. 8. 9. &c. Nemelleyeket pedig az Szent Írásból megh czafolhatatlan erőflegekkel meg bizonyítanak; mint az ide fel vitatásban hozot dolgokrul ide alab hatetfik, meg mutatom.

A D A M.

Tetfik, de még-is itt az aránt így okoskodek: Ha az Szent Írásban nincsenek az Calvinista vallások, hanem csak emberi okoskodásokkal satultatnak es facsartatnak, Consequentiak által: Ebből két dolog következik
1 pag. 10. *ßem-latomaß* 1.

C H R I S T U S.

Nem igaz az első tudni-illik, Az Calvinista vallások az Szent Írásban nincsenek, hanem csak emberi okoskodásokkal satultatnak es facsartatnak Consequentiak által: Hogy lehetne azért igaz, az melleyeket abból akarék ki facsarni? Probald meg azért az mit mondal, es az utan lassuk mellyek következzenek abból *ßem-latomaß*.

A D A M.

Nem fáraßta itt azzal magát! Hanem azt monda, hogy először következik hogy nem az Szent Írásban foglalt igazságrul, hanem az Prädikátorok okoskodásának helyes vagy helytelen voltarul, vagyon minden közbe vetés közöttünk m.

C H R I S T U S.

m Ibid.

Hißem

Hísem hitető volt az ember. 1. El hadgya azt az mit probálni kellene, es abból, az mi nem igaz, conclusiokat hoz ki; melyekre nem-is méltó hogy feleletet tegyek. 2. Beszéde nem egyeb, hanem csavargas, *abductio à scopo*, mert még ez vitatasban nem hozattot: *An Prædicantium consequentia sint legitima, nec ne?* Hanem az disputatiokban bizonyos ágazatirul az hitnek volt koczkodas, es ha mely conclusiot illetlen consequentiával tamogatot valaki, az Disputatoroktul meg vettetet, noha ez ideig az Calvinisták kezéből az igazság ki nem tekerttetet. Nehez, az Pápi-stáknak, az östön ellen rugodozni, Actor. 9. 5. Itt mondgyad semében annak az hitető Leleknek: *Doctórrá akarsz lenni, es nem érted sem az mellyeket szollasz, sem az mellyeket beszéddel kellene erősítened, 1. Tim. 1. 7.* Lassuk mit szollot tovább.

A D A M.

Beszédét így erősíté: *Mi Catholicusok semmit abban hatra nem vetünk, valami az Isten könyveben írva vagyon: hanem azokat éppen, mindeneftül igaznak valljuk. Azert sőt az Prædikátorok oly mondasat az Szent Írásnak elő nem állattyak, mellyet mi meghvetnénk: hanem, az mit ők, az Szent Írás szavaiból, magok agyaskodása szerint ki akarnak facsarni, csak azt nem javalljuk. Es így im-*

mar minden vtekedesben, csak az Prædikatorok okoskodásáról vagyunk kérdés, ha helyes-e és vagy borgas? Ittlye minden okos ember, ha ilyen nagy bakadást és vißsá vonást kellyene támasztani az Prædikatorok consequentiai és emberi okoskodási miat, mineműt latunk az Ecclesiában? Es ha illendő-e lelkünk idvösségét emberi okoskodásokra függeszteni? mellyekert en csak az kis nyjom izetskejét sem vetnem se-rencsere n.

n Ibidem.

CHRISTUS.

p. 19. &
alibi.

Himes beszéd, de semmire kellők. Az Pápisták mint hidgyenek az Szent Irásnak, és abban be foglaltatott dolognak, ide fel meg mutatám. Sőt mint vegyék az Szent Irásnak mondasit, mikor azokat az Prædikatorok ő eleikben alaltayak; Irásokból avagy csak imez példából is ki tetűik: Az Calvinisták azt tanítottak, Hogy az gonos kívánság bűn, mellyet Szent Pál irásából bizanyitanak, Rom. 7. 7. Az bűnt nem tudtam hanem az törvény által, mert az gonos kívánságot is nem tudtam volna (bűnnek lenni) ha az törvény nem mondotta volna: Ne kívánnnyad. Nem hisznek ennek az Pápisták, hanem azt csacsogják: hogy, mondgya bár Sz. Pál, de ők az gonos kívánságot nem mondgyak, hogy tulaydonkeppen és valóságosan bűn volna, hanem csak bűntől fármazik, és bűnre haytya az embert,

embert o mint ha az büntül valami
 fármazhatnék, az mi bűn nem volna,
 Rom. 14. 23. Iac. 1. 14. 15. Szem-fény
 veštes pedig továbbá, hogy az Conse-
 quentiakrul valo disceptatiot elő fordít-
 tya, es nagy obtestatioval mondgya az
 Prædikatorok Consequentiait okanak
 ez mostani škadafoknak, melyben nem
 talál igazat mondani, mert annak oka
 ez, hogy az Romai Synagoga paráznavá
 lett, es lelki Babylonná, az ördögöknek
 lako helye, minden tistatalan Leleknek es
 gyűlölfeges madarnak tömlöczéve, Apoc. 17. 3.
 & seq. & cap. 18. 2. 3. melyre nevezve ma-
 gam tettem intet, hogy attul el škad-
 gyanak, 7. 4. Fússatok ki az Babylonbol en
 nepem, es ne legyetek reszesek az ő bűnciben,
 hogy az ő büntetésével ne büntetteštetek.

A D A M.

Masodšor következik; hogy mind azokban,
 az miket effele Consequentiaikkal erőšitenek,
 semmi bizonyos nincsen p.

p pag. 116

C H R I S T U S.

Ne hidd, Adam, hogy az a kevely
 Pápista ešén lett volna, mikor ezeket
 bešellette előtted. 1. Mert azt is az ha-
 mis conclusiot az maga meg vešet agya-
 tul gondolt hazug velekedesből követ-
 kezteti ki, es így magaval harczolt gyer-
 mek modon. 2. Mert ezzel az Conclu-
 sioval minden Consequentiaival valo

sup. p. 25.
lin. 17. 18.

bizonyítást láb alá tapod ez az negédes fereg, (mivel, mint imez ige, *effele*, meg mutattya, az helyes es kellemes consequentiakról mellyekről ide föl emlékeztel, lattatik bollandi:) maga az Szent Irásban is találunk consequentiával való bizonyítást, Matth. 22. 42. 43. & seq. Rom. 9. 14. 15. & cap. 11. 6. Az Pápisták is pedig consequentiakkal meg pedig tréfásokkal, es helytelenekkel élnek az ő hámis vélekedéseknek támogatásokban, sőt az a hitetős mind untalan imez igevel élt előtted, következik következik, Melyből ez jű ki szem-latomást: Avagy az Istennek lelke, az Pápisták es az te Pápista hitetőd botlottanak meg, mikor consequentiakkal valamit erősítettek, avagy az a hitetős nem talált igazat mondani, az Consequentiával való bizonyítást gyalazván. Az Pápisták meg mentik talám magokat, es tavoly legyen, hogy az Szent Lelknek botlást tulajdonítson valaki; azért az hitetős maradjon hazugságban, Meltan is, mert az hazug embernek élete szidalmas es az ő begyene büntelen követőtöt Syrac. 20. 28.

A D A M.

Okat ezt adá beszedenek: Miert az Consequentianak jó voltan éppítettik annak igazsága, az mit okossággal ki hozunk az Szent

Írás

Írás savaiból. Tehát csak annyira lehetünk bizonyosok az ki hozot dolgok igazságáról, az mennyire bizonyosak vagyunk az Consequentianak fogatkozás nélkül való jószágáról q. Ibidem:

CHRISTUS.

Mit hoza innét ki?

A D A M.

Azt mondá: Az Consequentianak jó voltat Isten igejéből nem tudhattuk; Mert noha ez világ Bölcsői sokat irtak es versengettek az Consequentiakról: de azokról az Szent Bibliában tanúságot nem adott Isten, hogy megismerhesük mikor jók vagy rosszak r. Ibidem.

CHRISTUS.

Csuda dolog, hogy az en Iro Deakim az Bibliában egy Topicat nem irtanak az Pápiisták kedvéért, talam ugyan inkább hinnenek az Calvinisták Consequentianak. De még ugy sem, mert az Római Pápa tetőse nélkül az Szent Írásnak-is csak annyi hitelt annak, mint az Æsopus fabulának, es az Mahumet hazugságnak, az az, semmit sem. Továbbá az sz. Írásban-is találunk tanúságot az Consequentianak helyes vag helytelen voltokról, mivel azokban találunk argumentalast à testimonio divino, Heb. 13. 5. ab honesto & inhonesto, Luc. 14. 8. & seq. 1. Cor. 7. 35. & 11. 13. & seq. Utili, 2. Tim. 3. 16. 1. Tim. 4. 8. 9. Inutili, 2. Tim.

2. 14. *possibili*, Marc. 9. 23. *impossibili*, Rom. 10. 5. 6. 7. *facili*, 1. Cor. 16. 2. *difficili*, Mat. 19. 23. 24. *neccessario*, Ioh. 3. 5. 1. Cor. 9. 15. Phil. 1. 23. *Ismet*, à *natione* & *gente*, Rom. 2. 17. Tit. 1. 12. *patria*, Ioh. 1. 47. *genere sive genealogia*, Phil. 3. 5. Act. 23. 6. *nomine*, Gen. 27. 36. Hebr. 7. 1. 2. 3. *sexu*, Matth. 15. 28. Luc. 2. 36. *attute*, 1. Sam. 17. 42. &c. Mellyeket olvasván, es azok-
 rul jozanon elmelkedven az tudos em-
 ber nem barom hogy azok szerint az
 Consequentiaknak helyes vagy helyte-
 len voltarul itiletet nem tehetne. En-
 nek fölötte mi szükség az sent Irásra fut-
 ni, az Consequentianak helyes vagy
 helytelen voltanak meg ismeresejert?
 Hiszem 1. Az Consequentiakról nem az
 Theologia hanem az Dialectica tanic.
 2. Mert vannak oly Consequentiak mel-
 lyek magokban is világosak, ugy hogy
 akar kívül is igaznak lenni meg ismer-
 tessenek, mert ki volna oly boczeros pa-
 rást, ki ezeket igaznak nem mondana:
 Ioannes VIII. Pápa gyermeket szült Romában,
 azért asszonyi-állat volt. Az Marozia nevű
 hitván semely, Ioannes XII. fogadta Sergius
 III. Pápatul, azért Sergius III. férfi volt.
 Ellenben ki nem nevetne ezeket: Az
 embert az Isten az ő képére teremtetten, azért sa-
 képeket kel tisztelni az templomokban. Senki
 nem gyújtja meg az gyertyát, hogy az világ-
 alá

aláreytse: Azert az képeket nem kel ban-
tani, &c.

A D A M.

Igy argumentala: Ha (az nyjítók funda-
mentoma szerint) nem kel binni az mit az sent
Írásból meg nem bizonyíthatni: vilagos hogy
az Prädikatorok Consequentiainak hitelt nem
keladni; mivel ezeknek jo volta, az sent Í-
rásból nem bizonyodik f. (Ibidem.)

CHRISTUS.

Az en fogaim, kit te Ujítóknak
mondaß fidalalmazó patvarral, nem így
fólnak: Nem kel binni az mit az sent Írás-
ból meg nem bizonyíthatni; hanem: Az
hitnek dolgaiban nem kel be venni az mit az
sent Írásból nyilván való sokkal, vagy az
sent Lelek értelme szerint, helyes es csalaikor-
bataitlan Consequentiaakkal es erősségekkel meg
nem bizonyíthatni t. Innet ki jü-e az, tv. Ioh.
hogy azoknak consequentiai nem bizo- Cal. Epi.
nyosok? Mi módon? Meri azoknak jo vol- & Resp.
ta sent Írásból nem bizonyodik azt mondod. pag. 287.
Resp. Nem így; mert in purè Theologicis
quæstionibus az Consequentiaknak jo vol-
ta bizonyos ugyan az sent Írásból, az
Theologiából, azoknál kiknek gyako-
rultatot érzekenlegek vagy on az jonak
es gonosznak meg valasztalara, Hebr. 5.
14. mint p. ok. Imez Consequentiaknak
igaz volta nyilván vagy on az Írásból:
Az Christus az Ecclesianak feje. E. Nem

az Romai Pápa. Ratio Consequentia: Mert egynél több feje nincsen az Ecclesianak mint az házaságbeli tífista asszonyi-allatnak, Eph. 1. 22. & 2. 10. & 5. 25. az mely pedig maft ismer parázna az, Hof. 2. 1. Ismet: Az Istennek kegyelméből vagyon az idvősség es az meghigazulás. E. Nem az jó cselekedetek érdemből. Rat. Conf. Mert az Istennek kegyelme es az jó cselekedeteknek érdeme egyűt meg nem álnak, mivel nyilván mondgya Szent Pál, Rom. 11. 6. 7. *Ha kegyelemből vagyon, tehát nem az cselekedetekből, mert úgy az kegyelem nem volna kegyelem; ha az cselekedetekből tehát nem kegyelemből, vagy az, hogy az cselekedet nem cselekedet.* Ismet: Az Istennek hívei minden bűnökből meg tisztíttatnak ez életben tökéletessen, 1. Cor. 6. 11. 1. Ioh. 1. 7. E. Nem ez élet után az Purgatoriumban. Rat. Conf. Mert semmi kárhoztatások nincsen azoknak, kik az Iesus Christushan vannak, Rom. 1. 8. *kárhozatra nem mennek, hanem az halálból által mennek az életre,* Ioh. 5. 24. Ismet: Az házasság Istentől szerzettet Szentrend minden rendek között, Gen. 2. 18. & seq Hebr. 13. 4. E. Nem bagzás, mint azt gyalazza Pazman Kal. lib. 15. c. 3. § 1. pag. 1020. Rat. Conf. Mert az Isten Szent, Lev. 19. 1. 1. Pet. 1. 19. es semmi tisztatalanfag ő tőlle nem vett erede-

eredetet, Psal 5. 5. *De similibus idem est
judicium.*

A D A M.

Végezetre így bolla: Nyilván meg mu-
tatbattyuk, hogy egyenként mind azok az
Consequentiaik semmire kellők, valamellyeket
ellenünk allatnak az Protestansok t.

t Ibidem.

C H R I S T U S.

Nem binten. Azt érdemlette volna
itt az tölled, a mit negédes Edomitak
Ieremiaitul, Ier. 49. 16. Meg csali teged
az te bivednek kevelysege.

A D A M.

Példával mutatá meg az dolgot; mert
így bolla: Mikor allatni akarjak, az Ujjilók,
hogy az dicsojult benteke, nem szabad azon
kérni, hogy érettünk imadkozzanak, azt nem
így bizonyityaké: Egy az Közben-járok Chri-
stus, ki magat mindnyajunk valisagaert adia
Tehát az benteke esederő közben-járok nem le-
hetnek? Ennel bolondab consequentia nem le-
het, *Adicto secundum quid ad dictum sim-
pliciter u.*

1. Tim. 2.
5. 6.

u Ibidem.

C H R I S T U S.

Nem bolond, hanem igen helyes
consequentia ez: Mert az egy Közben-
járonak nevezete által más közben-ja-
rokat egy altallyaban ki rekest az Apo-
stol, mivel ő több közben-járokat nem
ismer en nalamnal. Ezert mond tehát
engemet egy Közben-járonak, mert

C S

nem egyedül

egyedül en nem csak meg váltottam az en Iuhaimat, Els. 63. 3. 1. Pct. 1. 18. 19. 1. Tim. 2. 6. hanem most is az en Atyának jobban ülven azokert esedezem c-
legsegessen, Hebr. 9. 24. Róm. 8. 34. In-
net biztattya azokat Iános Apostol az en
esedező közben-járasommal, 1. Ioh. 2. 2.
*Fiatskaim, ezeket írom titektek, hogy ne vét-
kezetek, hogy ha valaki vétkezendik, vagyon
so-bolonk az Atyánál az igaz Iesus Christus,
es ő az mi bűneinkert engesztelő, nem csak az
mi bűneinkert pedig, hanem mind ez vilagnak
bűneiért.*

A D A M.

Hogy bolond consequentia legyen
az, ezzel allatá: Mert sient Pat vilagossan es
nyilván az meg valto közbe-járást tulaydonit-
tya egyedül teneked: noha mas-keppen Moy-
sést közben-járonak nevezi. Es valaki fele-
barattyat kerí, hogy Istennek imadkozzék éret-
te, esedező közben-járova teszi az embert Isten
előt. Eggyul eggyik ilyen helytelenek minden
egyeb consequentiajok x.

x pag. 12.

CHRISTUS.

Semmire kellő okoskodas ez. 1. Mert
költöt hazugságon fundaltatik, tudni-
illik, hogy en meg valto Közben-járo
legyek csak, az sientek pedig esedező
közben-járok: mellyet, halljad mely
helyesen az sient Írásból es Augustinus-
ból mint czáfol meg Calvinus y Merum
est nár.

y Cal. Inft.
lib. 3. c. 20.
sect. 20.
p. 308.

est nūgamentum, quod balbutiunt Sophistæ,
Christum esse redemptionis mediatorem, fideles
autem intercessionis. Quasi v. Christus tempo-
raria mediatione defunctus, & aternam nun-
quam intermorituram ad servos suos rejecerit.
Benignè scilicet illum tractant, qui tantulam
honoris portionem illi decidunt. Atqui longè
aliter Scriptura, cujus simplicitate, omisissis istis
impostoribus, contentum esse pium hominem,
convenit. Nam quum dicit Ioannes, Si quis
peccaverit, advocatum nos habere apud Pa-
trem, Christum Iesum: an patronum olim nobis
fuisse intelligit, ac non potius perpetuam illi in-
tercessionem assignat? Quid, quod Paulus se-
dentem ad Patris dexteram etiam pro nobis
intercedere affirmat? Nyilvan meg mutat-
tya hogy ez az hitvan vélekedes az sent
Írás ellen vagyon, es az en közben-jároi
tistemet, mēltosagomat kissebiti es ron-
tya. 2. Noha az Apostol, 1. Tim. 2. 5. 6. az
meg valto közben-járaft, avagy helyes-
sebben, mind az meg váltast mind az
közben járaft nekem tulaydonittya e-
gyedül, mindazáltal azzal az esedező
közben-járasnak mēltosagat rollam le-
nem vonsa, hanem mint masut, Rom.
8. 34. Hebr. 7. 25. & c. 9. 24. Így ott-is
azt nekem tulaydonittya. Mēltan mond-
gya Calvinus z Quum v. alibi unicum Dei z Cal. 1b.
& hominum mediatorem illum nuncupat, an 1. Tim 2. 5.
non ad preces respicit; quarum ante paulo
memi-

Aug. lib.
2. cör. Par-
tinen c. 8.

meminerat? Siquidem pro omnibus homini-
bus intercedendum præfatus, in ejus sententia
confirmationem mox subnectit, unum esse omni-
um Deum, & unum mediatorem. Neque vero
aliter interpretatur Augustinus, quum sic lo-
quitur: Homines Christiani invicem se com-
mendant orationibus suis. pro quo autem nullus
interpellat, sed ipse pro omnibus hic unus ve-
rusq; mediator est. 3. Az mit pedig az elő
Moysekről es egyéb hivekről elő hoz,
nem bizonyította az mit akar. 1. Mert
az mint a Theologusok szoknak: *A vivis
ad demortuos sanctos argumentari ineptum est,*
Esa. 8. 19. 2. Mert Moyses, es ez vila-
gon egy-másért Isten előtt esedező hi-
vek, nem tulaydon-keppen, hanem im-
propriè mondatnak közben-járokknak,
Itt pedig az kérdés tulaydon közben-já-
rorul vagyon, mely tulaydon közben-
járásnak tisztire az bentekek nélkül is eleg-
leges vagyok; mert mindeneket tudok es
látok, Hebr. 4. 13. Ioh. 2. 24. 25. az kik en
hozzam járulnak tudok rajt ökönyörölni, Heb.
2. 17. & 4. 15. es az ki en hozzam jö töllem
el nem vetem, Ioh. 6. 37. Mi búkság mas
közben-járokat nekem nagy bosszusa-
gomra keresni? 3. Mert hogy az elő
hivék egy-másért Isten előtt esedezze-
nek, vagyon arról az Irásban paraneso-
lat, Iac. 5. 14. 15. Rom. 15. 30. de hogy
az meg holt benteeket azon kellyen kér-
ni,

ni, hogy esedezzenek az hivekért, sohul sem példa sem parancsolat nincsen arul. Végezetre, az mivel beszédet be rekesztette gyermekiség, mivel a particulari universaliter argumentalni csak nevetseg es gorombasagh tudos embernél. Kerlek azért jó Adam, ne bídj minden leleknek, hanem meg próbáljad az lelkeket, ha Istentől vannak, sok hamis tanítók jöttek ez vilagra, 1. Ioh. 4. 1.

A D A M.

Uram, ezeket én szívem dobogva halgattam attul az Pápista embertől, es nem-is hittem mindgyarast neki, hanem mondek: Nem jut most eszemben mit mondgyak. De magam-is gondolkodom, es nalamnal tudosbakkal álllok, meg latod leszen valasod a. a pag. 12.

C H R I S T U S.

Tudni-illik szívnek dobogásával való halgatastra méltó beszédnek! ezokról monddottam vala, 1. Sam. 3. 11. Valakik ezt hallják, mind az két fülök meg csendul belé. De mond meg ezek után mit cselekedtetel?

A D A M.

Ezzel egy-mástul el valánk. Es magamban álllek, s-kezdem vizsgalni; Minemű bizonyításokkal szoktuk allatni, hogy az dicsőült szenteket nem szabad azon kérni, hogy éretünk köjörogjenek? Mivel östromlyuk egyéb tudományit az Pápistáknak? Es világossan fel talalam, hoggy

hogy nincsenek sohult az Szent Irásban, az Ro-
 mai Ecclesia vallásával egyenessen ellenkező
 mondasok: hanem csak emberi okoskodásokkal,
 consequentiakkal viaskodunk azok ellen. Az
 után egy-néhány rendbeli tudos Prædikátorok-
 kal beszéllettem; es kertem hogy mutassanak
 bar csak egy oly mondaszt az Szent Irásban,
 mely egyenessen ellenkező valamely Pápista
 vallást? Soha csak egyet sem mutathatának.
 Hanem arra fakadtak ki, hogy ok deducallyak
 Consequentiajokkal, Syllogismusokkal, emberi
 okoskodásoknak következtetésével, erősítik tanita-
 tasokat. Ebben vöm azért hogy az ő sok hív-
 sagos dicsekedések es Szent Irás mutogatások csak
 ártórczások, de volta-keppen semmi tudományo-
 kat Szent Irással nem bizonyítottak, hanem csak
 emberi okoskodással erősítik az Calvinisták.
 Azt is meg gondolam; mely bizonytalan es csa-
 latkozások alá vettetett az emberi okoskodás. E-
 zekből azt hozám ki; hogy különben bátorfagossá-
 g nem lehetek annak igazságában az mit okosko-
 dással ki hoznak az Szent Irásból, hanem ha
 abban bizonyos leszek, hogy az Prædikátorok
 csatalkozhatatlanok essele Consequentiaik es kö-
 vetkeztetések csinálatafában. Es mivel ezt az
 Prædikátorok sem hiszik magok felől: azt tala-
 lam rajta, hogy altalkodot vakmerőség na-
 gyob nem lehet, mint ha lelkem idvösségét
 es örök boldogságom vesztését, imílyen amollyan
 Prædikátorok Consequentiajára függestem. Ez
 azért az első ok, mellyert elebbi vallásomat

meg kelle vetnem, &c. ^b

a p. 12. 13.

CHRISTUS.

Illy hosszú mesének summája ez: Val-
 lasodat azért változtattad el; mert az Calvi-
 nista vallások, melyekben az Pápistakkal el-
 lenkeznek, Szent Irás kívül valók, mind csak
 Prädikatori találmányok, es emberi okoskodás-
 nak bizonytalan consequentiain éppittetve vele-
 kedések, melyet mind magad fel találtál, mind
 az Prädikátorok beszédekkel meg mutattak
 igaznak lenni. De hallád, en ezekre ide
 föllyeb c eleges választ tettem. Mind- ^{c sup. p.}
 azáltal meg is hogy ez aránt többre ne ^{12. & seq.}
 tévelyegj, sőt afféle nyelven Pápistanak
 baját be tudgyad dugni, ime az vitatas-
 ban hozatot dolgokrul meg mutatom,
 hogy az Calvinisták az Szent Irással har-
 czolnak az Pápistakkal. Meg érted az-
 ert, hogy minden *propositio* vagy vitatas-
 ban s. kérdésben hozatot mondás felől
 két keppen elmelkedhetni. 1. Forma-
 liter, az *propositio*ban lévő terminusoknak
 szepten el rendeltet mineműsége se-
 rint. 2. Materialiter, az dolog szerint,
 mely az *propositio*ban szepten el rendelte-
 tet terminusok által jegyeztetik. Ezt tud-
 van immar könnyű az vitatasban hozatot
 dolgokrul illetet tenni. Mert ha forma-
 liter elmelkedünk ezekről: Purgatorium
 nincs: Az halottakert könnyörgeni es alamis-
 nat

d Kal. lib.
14. ab init.
p. 973.

nat adni nem hasznos, &c. meg kei vallani,
hogy az Szent Írásban föl nem találat-
nak; de materialiter igen is föl találat-
nak, mert az Szent Írásnak világos jelense-
giből mint Pazman hasonlo igyben föl d
vagy meg czafolhatataltan erősségiből,
az dolgok, mellyek azokban tagadtat-
nak, vagy javaltatnak, meg bizonyítottat-
nak. Rendelassuk azokat.

I.

I. Imez : *Purgatorium* nincsen; mely-
nek értelme ez: Nincsen az föld alatt pokol
előt oly hely az emberekert, melybē ez élet után
lelkekbē az a prolek vétkekből meg tisztítottatnak
es eleget tennének, hogy az után be mennyenek
paradicsomban. Ezt az Szent Írásból imez
erősségekkel allattyak, mivel az nyilván
tanította, 1. Hogy csak két hely vagy on
ez élet után az emberekert, tudni illik,
Meny-ország es Pokol, Luc. 16. 22. 23.
Mellyet Augustinus igy mond ki e: *Non
est ulli ullus medius locus, ut non sit in supplicio,
qui non sit constitutus in regno. Nam primum
est regnum cœlorum, secundum gehenna, terti-
um penitus ignoramus, ino nec in scripturis
sacris reperimus.* az az : Senkinek sámará
nem rendeltet mas közep hely, hogy ne legyen
az gyötrelemben, ha az mennyeknek orsága-
ban helyhez tetven nem leßen. Mert első az
mennyeknek orsága, masodik az gehenna,
harmadikat tellyeseggel nem tudgyuk, sőt az
Szent Írásban sem talállyuk. Masut is hason-
lokep-

e Aug. l.
21 de Civ.
Dei c. 25.
p. 204.

lokeppen, ^f *Non est ullus ulli medius locus, ut possit esse nisi cum diabolo, qui non est cum Christo.* 2. Hogy minden lakosi Paradicsomnak ez életben tisztíttatnak meg az enyérem, 1. Ioh. 1. 7. Apoc. 1. 5. & 5. 9. és sz. lelkem által, 1. Cor. 6. 11. és azokat egyetlen egy aldozatommal tettem tökéletessékké mind örökre, Hebr. 10. 14. Mi búksághoz azert az Purgatorium tűzenek? 3. Hogy az en benteimnek halalok dragalatos az en seimeim előtt, Psal. 116. 15. és kik az Urban meg halnak boldogok mindgyarast az ő halalok után, nyugosznak az ő faragsagoktól, (bűntől és az büntetéstől) és az ő cselekedeteknek jutalma követi őket, Apoc. 14. 13. azoknak lelkek Istennel, Eccles. 12. 9. Sáp. 3. 1. Testek az ő ágyas házokban nyugosznak, Esa. 26. 20. Mit kinlodnanak azert Purgatoriumban? 4. Hogy ez élet után nincsen eleg-tétel, nincsen bűnből való meg szabadulás, Hebr. 3. 13. most vagyon az kellemetes idő, most vagyon az idősségnek napja, 2. Cor. 6. 2. Mellyekre nevezte Augustinus és azt mondgya: *Cum de hoc seculo transferimus, nulla compunctio vel satisfactio remanebit.* az az: Mikor ez világból ki költözünk, sem az sívnek töredelmességének, sem az eleg-tételnek helye nem leszen; melynek Pázmán ^h sem mond ellene. No azert nincsen Purgatorium, az miről pedig az Pápisták álmodoznak, nem egyéb mint

^f Id. lib de
pec merit.
cap. 28.
pag 146.

^g Id. Tő.
10. Hom.
5. pag 92.

^h Kal. lib.
14. cap 3.
sect. 1.
pag. 277.

i. Calv. lib.
3. Infr. c.
5. sect. 9.
pag. 232.

Papista
Purgato-
rium.

Calvinus i mondgya es meg-is bizonyit-
tya, hanem az Szatannak veszedelmes költött
hazugsága, mely az en érdememet haszontalan-
ná teszi, mely az Istennek irgalmasságát el sen-
vedhetetlen bosszúval illeti, es az keresztyeni
hitet meg gyengíti es töveből föl fordítja, lajda
meg az egész sectiot.

II.

II. Ez: Az halottakert imadkozni es ala-
misnat adni nem hasznos. Ennek értelme ez:
Ezert vagy imez meg holt emberert könyör-
geni, es alamisnat adni haszontalan, azért hogy
az a Purgatoriumbol ki szabaduljon. Ez az
Szent Irásnak imez nyilván való erőssé-
giből bizonyittatik meg. 1. Mert Pur-
gatorium nincsen, mint most meg mu-
tatám, mi szükség azért alamisnat adni es
könyörgeni valakiert, hogy abból ki
szabaduljon? 2. Mert az halottak, vagy
életre mennek által az halálból, Ioh. 5. 24.
es így boldogok, Apoc 14. 13. Luc. 16.
22. vagy pokolra es kárhozatra, Ioh. 3.
18. Luc. 16. 23. es így sem azoknak sem
ezeknek nem hasznal az élőknek kö-
nyörgése; Nem ezeknek, mert raytok
marad az Istennek haragja, Ioh. 3. 36. Nem
am azoknak is, mert nincsen azoknak sem-
mi kárhoztatások, Rom. 8. 1. nyugosznak az
ő saratságoktól, es az ő cselekedeteknek ju-
talma követi őket, Apoc. 14. 13. 3. Mert
semmikeppen másert valaki eleget nem
tehet, Psal. 49. 8. Marc. 8. 37. ki ki az ő
terhét

terhét viseli, Gal. 6. 5. Iőt maga-is az ember
 az bünert, sem itt ez földön, sem az Purgato-
 riumban; sem indulgentiak által, sem egyeb-
 formán, eleget nem tehet, azt mondgya Paz-
 man k mivel, mint Cyprianus 1 mon-
 dotta: Quando hinc excessum fuerit, nullus
 iam locus pœnitentiæ est, nullus satisfactionis
 effectus. az az: Mikor ez világ bol ki mulunk,
 nem leszen semmi helye az pœnitentianak, sem
 az eleg-tételnek semmi ereje. Nem hasnál
 azért az megh holt embernek sem-
 mi birbitélés, alamisna, mellyet meg je-
 lent az Bent Lelek, (hogy az Kalauz befc-
 dit loc. cit. enyimé tegyem, es az
 emberek képében bollyak) midön arra
 int, hogy most munkalkodgyunk, mert az utan
 nem leszen idünk az sáfarkodashoz; hanem az
 mint viseltük magunkat, ugy vesszük hasznat;
 es az mely felé dolunk, az az, vagy Isten ked-
 veben, vagy átkában megh halunk, örökre
 azonban maradunk: mert, ki sem eshetünk
 holtunk utan az kegyelemből, es ha átokban
 voltunk, kedvet sem találhatunk. Igy hasnál
 az alamisna es könyörges az holtaknak.
 scil. Azért mondgya visont az Cardinal,
 loc. cit. Az kinek esse vagyon, ne tamaß-
 kodgyek arra, hogy holtá utan sok jot selekeßnek
 lelkejert, hanem, maga iasson dolgához. En-is
 azt tanacsom: Az kinek esse vagyon,
 ne hidgye, hogy az holtaknak hasnál-
 lyon az mas könyörgése es alamisnaja,

k Kal. sup.
 l. c. sect. 2.
 1 Cyprian.
 tract. cör.
 Demetr.
 prope fin.
 pag. 105.

hátfontalan tehát; de igaz, háfnos az Papok és Baratok tarsolyának, azért is harczolnak oly igen érte.

III.

III. Csak két Sacramentum vagyon: Ennek értelme ez: Az Uj Testamentumban csak két külső és látható jegyek szereztetének Istenül, mellyekkel úgy-mint függő pecsetekkel, az Istennek az ő híveinek tett igretit meg erősíttetnek; az minemű az Keresztseg és az Szent Vacsora. Ez nyilván vagyon az Szent Írásnak imez tanu-bizonylagiból: 1. Hogy ez az kettő szereztetet en töllem, az Urnak igretit melle megh csálhatatlan jegyül, Matth. 28. 19. & 26. 26. & seq. 1. Cor. 11. 24. & seq. 2. Hogy csak azoknak az ige mellett való ki foglaltatások-rul adtam parancsolatot, Matth. 28. 19. Luc. 22. 19. 1. Cor. 11. 24. & seq. 3. Hogy csak azok, az Istennek igretinek, és az híveknek en velem való eggyesülésnek, jegyei és függő pecseti, 1. Cor. 12. 13. az honnet igazan Augustinus m *Signa pauca pro multis, eademque facta facillima, intellectu augustissima, & observatione castissima, ipse Dominus & Apostolica tradidit disciplina: sicuti est Baptismi sacramentum, & celebratio corporis & sanguinis Domini.* az az: Az Ur és az Apostoli tudomány az sok jegyek helyet kereseket, véghez vitelre könnyeket, megh értesre selsegesséket, és megtartásra szentségeket rendelének; minemű az Keresztsegnek

m Aug.
lib. 3. de
Doct. Ch.
c. 9. pag.
242.

Sacra-

Sacramentoma es az Urnak testének es ve-
renék ki szolgaltatása.

IV. Ez: Az Ur vacsora szolgaltatása IV.
nem áldozat. Ennek értelme ez: Az Ur-
nak vacsorája nem oly szentes cselekedet, mely-
ben az Pap az en testemet ver nélkül áldozná,
mind az holtaknak mind az eleveneknek bűnök
bocsanattya. Ez is nyilván vagyon imez
világos jelenségekből. 1. Mert az Szent
Írás sohul ilyen áldozatnak lenni az
Szent Vacsorát nem tanította, *Qua autem
scriptura non habet*, negat. az az: a melyeket
az Szent Írás nem allat, tagadgya azokat, azt
mondgya Tertullianus. 2. Mert az oltár
allat szerint nem en testem, sem pedig
az oltárban nincsen az en testem, ha-
nem az egben, melytől be kel fogadtatni mind
az ideig, miglen meg éppütetnek mindenek,
Act. 3. 21. 3. Mert az en testem egy-
szer áldoztatott meg az kereszt-fán, Hebr. 7.
27. es azzal az egy áldozattal tökéletessekké
tettem mind azokat mind örökre, az kik meg-
benteltetnek, Hebr. 10. 14. 4. Mert ez Uj
Testamentumban csak egy oltár az ke-
rest-fa, es egy örökre való Pap en va-
gyok, Hebr. 7. 24. ki az egész kösségnek
bűncjért egyszer meg áldoztam magamat, 1.
27. es így az ő áldozatokat, mint árnyé-
keket, el törölttem, Hebr. 8. 4. & seq.
Col. 2. 14. 5. Mert az bűnök bocsanattya ve-
res áldozat nélkül nem lehet, Hebr. 9. 22. mely

csak az en áldozatom egyedül, Ibid. 7. 12. & seq. mely által az bűn el tástítottat, 1. Ioh. 1. 7. Apoc. 1. 5. 6. Mert az Vég va-
csorában nem az en testemnek vér nél-
kül való áldozata, hanem annak egyűet
vérrel való áldoztatásának emlékeztet
vagyon, 1. Cor. 11. 23. & seq.

V.

Ez: Az dicőjűlt bentekeket nem szabad azon
kérni, hogy esedezzenek az előkert. Ennek
értelme ez: Nem szabados, sőt hasontalan
az Urban ki mult híveknek esedezni ez végre,
hogy azok esedezzenek az előkert. Ez nyilván
vagyon imez bent Iráson fundaltatott
okokból. 1. Mert az megholtakhoz
való folyamodást az Ur meg tiltotta,
Esa. 8. 19. Luc. 16. 29. 30. 31. 2. Mert
csak en vagyok egyedül az közben-jaro Isten
es emberek között, 1. Tim. 2. 5. ki az hive-
ket meg váltottam, 7. 6. Ioh. 3. 16. es most-
is az en Atyámnak jobban ülven esedezem
azokért, Rom. 8. 34. Hebr. 7. 25. & 9. 24.
1. Ioh. 2. 2. átkozot azért az ki en kivü-
lem mást keres, Ier. 17. 5. 3. Mert az
megholt benteke, ez földön élő embe-
reket nem ismerik, Esa. 63. 16. sem azo-
kat nem tudgyak, Ibid. Ecclef. 9. 7. sem
azoknak kialtasokat nyavalyajokban
nem hallyak, Iob. 14. 21. es veszedel-
meket nem latyak, 2. Reg. 22. 20. mert
az mint Augustinus n mondotta: Vivorum
rebus atq; actibus cognoscendis iuvandisq; non
miscem-

1. Tim. 1.
15.

n Aug. c.
13. de Cur.
pro. mort.
10. 4. pag
215.

miscentur, quietos illos inquieta vivorum vita non sollicitat, az az: Az élőknek munkainak f. dolgainak esmeresében es segiteseiben magokat nem elegyítik, es az élőknek nyughatáitlan glete őket az ő nyugodalmaikban nem börtalmozattatja. 4. Mert az meg holtak Istennek masokert nem esedeznek nem-is esedezhetnek, mert testek az koporsóban nyugsznak, Esa. 26. 20. lelkek az Iehovanak kezében vannak, Eccles. 12. 9. Sap. 3. 1. kiknek esedezes méltan nem tudonitathatik, azért méltatlanul hivattatnak segitsegre az meg holtak, mivel ki meggyen az ő lelkek, es földé lesznek, az napon el vess minden ő gondolatnyok, Psal. 146. 4.

VI. Ez: Egyedül hit által igazulunk meg. Ennek értelme ez: Csak egyedül az igaz hit az erköz, mely által az ember engemet es az en igazságomat meg foghattya es magajára teheti, melyert igaznak pronunciatatik az Istennek ítélő sseki előtt. Ez nyilván vagyon az sz. Irásban, mely 1. Az meg igazításnak dolgabol ki rekesti az jo cselekedeteket, Rom. 3. 28. Gal. 2. 16. 2. Az en megh fogattatásomat csak az hitnek tulaydonittya, loh. 1. 12. mivel hitnek általa lakozom az hiveknek sivekben, Ephes. 3. 17. 3. Világossan azt mondgya Gal. 2. 16: Non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi, az az: Nem igazul meg az ember az törvénynek cselekedetiből,

o Vide
Chryf. in
hunc loc.
fdu iterpr.
Eraf. Rot.
pag. 535.

tiből, hanem az Iesus Christusban való hit
által, ez annyit tehen mint ha mondana:
Iustificatur homo sola fide, az ember csak hit
által igazul meg. Az honnet Chrysoftomus
igy fordította: Non iustificabitur homo ex
operibus legis, sed tantum per fidem Iesu Chri-
sti. az az: Nem igazul meg az ember az tör-
vénynek cselekedetiből, hanem Csak az Iesus
Christusban való hit által. Meltan-is ez ér-
telme: mert, *Dua exclusiva negantes, non
nisi, indubitanter equipollent uni exclusiva af-
firmanti*, azt mondgyák az Logicusok,
melyre példa vagyon, Rom. 13. 1. Nin-
csen hatalmasság hanem Istentől, az az: Csak
Istentől vagyon minden hatalmasság,
1. Cor. 8. 4. Nincsen más Isten hanem csak
egy, az az: Csak egy az Isten. Sőt ugyan
Bokafa ez az Szent Pálnak, hogy ezt az ki
rekested igét *solum vel sola, csak*, imez két
tagadafnak de egygüt vállalnak igéjével
non nisi, nem hanem, mondgya ki. Lásd
meg, Gal. 1. 19. & 6. 14. Rom. 7. 7. & 14.
14. 1. Cor. 1. 14. & 10. 13. & 12. 3. & 15.
36. 2. Cor. 12. 5. 2. Tim. 2. 5. Nyilván
vagyon azért az Irásban, hogy csak e-
gyedül hit által vagyon az igazulás. Így
azert nem Szent Irás kívül való ezekről
az hat dolgokról az Calvinisták vallási,
mikeppen az többiről-is, mellyekről ide
fölyeb e föllottam. No azért inkább, jo
Adam, fordíts meg ezt az Pápistákra, es
meltan

p pag. 12.
& seq.

melletten meg vetheted azoknak vallások-
kat, mert éppen es tellyessen minden
vallások es tanítások, mellyek az Cal-
vinistakkal ellenkeznek, sent Irás kívül
valók, ugy hogy azokban csak egy sem
talaltatik az Isten könyveben: hanem
mind csak Pápai találmányok, es em-
beri okoskodásnak bizontalan Conse-
quentiain éppittetet velekedések, mint
ide alab töllem meghallod, ha ugy tet-
sík.

A D A M.

Ah, Uram, tessék: de jól vagyon az Pá-
pisták dolga. Mert ők azt hiszik es tanítják;
hogy ha binten írva nincs-is nemely tudomány
az sent Irásban: de az mi az Apostoli időktől
fogva be vétettet az keresztényen világtul es Ec-
clesiátul, azt ugy tartozunk binni, mint hiszünk,
hogy azok az Levelek, mellyek sent Pál ne-
ve alatt nálunk vannak, nem olyanok, mint
az kikerül maga írja, hogy ő nevére irtak mások-
is leveleket; hanem ugyan valósággal sent Pál
írás: es hogy ezek oly éppen maradtak, az mint
sent Pál írta 9.

2. Thes.
2. 2.

q p. 14.
lin. 3.

C H R I S T U S.

Sőt inkább igen nyavalyásul vagon az
ő dolgok; Mert az pilises Papok akar
mi hazugságot-is nyakokra kötnek ő ne-
kik ez okkal, hogy ha binten írva nincs-
is, de az Apostoli időktől fogva be vétetet
az keresztényen világtul es Ecclesiátul,

D S

mel-

mellyekkel ostan az eggyigyűveknek lelki ismereteket megh terhelik az Pharisaeusokkal, Matth. 13. 4. Luc. 11. 46. mellyeket igen kegyessen meg vetének az Apostolok az első Synatban, Actor. 15. 10. Az pedig tellyességgel el szenvedhetetlen vakmerőség, hogy akar mely vén asszonytul álmódot hazugságnak el hitelere binten ugy kötelezik az eggyigyűveket, mint az bent írásnak el hivesere: magamimmar regen megh mondottam, Esa. 8. 20. Az törvényre es annak tanítására halgassatok, valaki nem szól land annak beszede szerint, nem lesen annak világossága. Matth. 15. 9. Hejában tisztelnek engemet, ha oly tudományokat tanítanak, mellyek embereknek parancsolati.

A D A M.

Azonkeppen, ebben-is jól vagyon dolgok; Ha valamit ki kel az Bent Írásból Consequentiaik által borni: bizonyos mód vagy az Pápistaknal, melyből tudhatni, hogy csalatkozhatatlan az ő consequentiaij: tudni-illik; mikor az Anya Bent-egyháznak közönseges itelei ezt javallja, mert az te asscuratiód szerint az ördög ereje es csalardsága győzedelmet nem vehet az Ecclesian, hogy azt hamisságban eythesse. Tehát az mely dolgokat az Ecclesia ki hoz az Bent Írásból, nem lehet azokban hamisság.

Matth. 16.
18.

CHRISTUS.

Egy

Egy N. B. ez, hogy akkor csalatkozhatatlanok az Pápisták *Consequentia*i, mikor az Anyszent-egyháznak közönséges itele azokat javallya; ezért teneked-is nékel vala hinned annak az hitető Pápistanak, mig az közönséges igaz Ecclesia közönséges itilettel annak *Consequentia*it, bebedic nem javallotta volna: Iőt ez után-is csak egy Pápista bebedenek se hidgy addig, mig azt az Ecclesia közönséges iteleti né javallya. Mely az Szent Irásból *ad Calendas Gracas*, az az: soha sem leßen. Szollok pedig itt az igaz Ecclesiáról, melyről Matth. 16. 18. az en bebedem vagyok: nem az Romai Synagogarul, ki elvetemedet parázna es Babylon. Minek-okaert te ne játsál lelked idővősegevel, ne hidgy minden hitetőnek, hanem téry meg, es az en kegyelmem az Szent Peterrel adatik teneked-is; mert az, ki en hozzam jü, el nem vetem őtet en töllem, Iohan. 6. 37.

MASO.

MÁSODIK BESZEL- GETES

A Z

MÁSODIK OKRUL,

C H R I S T U S.

Adam, megtartodé meg-is az Romai Antichristushoz hűségedet? az Pápista hitben ugyan megmaratszé?

A D A M.

Megmaradok, Uram: Mert bátorfagos, hogy az Pápista hitben idvőzülhetni. Mely vallásomnak változtatásának második oka a.

a pag. 14.

C H R I S T U S.

Ez az második ok-is hasonlo az elsőhöz. Mert minemű bátorfagos legyen az Pápista vallást tartani, az mennyei szózat nyilván kialtya, Apoc. 14. 9. 10. 11. Ha valaki imadandgya amax bestiat, es annak képét es annak bélyegét fel vejendi vagy homlokara vagy kezere, az-is iszik az Istennek haragjának borában, az borban mely az ő haragjának poharában töltetet, es kínoztatik

tűzzel es kénkövel, az Szent Angyalok előtt es az
 bárány előtt, es azoknak kénzodásoknak süsti
 fel megyen mind örökkön örökre, es nem lessen
 nyugodalmok ejjel es nappal. Ennek fölötté;
 az Pápisták vallása ellen vagy on ez az te
 okod. Mert az Pápisták azt vallyak, hogy
 senki nē lehet bizonyos (sőt nem is kel
 lenni) idvőssége felől. Cardinal Paz-
 man azt mondgya ^b Senki ez földön maga
 idvősségét es igazulását, keresztien hittel, nem
 hiheti. Ha nem hiheti senki idvősségét,
 ki lehet bátorfagos az Pápisták között
 idvőssége felől? Az Tridentumi Pater-
 kék azt végezték c: *Nemo, quamdiu in hac*
mortalitate vivitur, de arcano divina prae-
destinationis mysterio, usq, adeo praesumere debet,
ut certo statuatur, se omnino esse in numero prae-
destinatorum. Ha egy Pápista sem allat-
 hattya bizonyossan azt, hogy ő eggyik
 az választottak között, ki lehet az Pápi-
 sták között bizonyos idvőssége felől? Ki-
 csoda? senki sem. Te itt az aránt az Pá-
 pisták mellől elallasz. Mivel pedig azok-
 nak akarsz kedveskedni, nosza magok
 ellen bizonyíts meg, hogy az Pápista
 ember az ő vallásában bátorfagos lehet
 idvőssége felől.

b lib. 12.
 Kal. c. 3.
 sect. 3. n.
 3. p. 935.

c Cōe. Tr.
 sect. 6. c. 12.
 pag. 51.

A D A M.

Ebből bizonyítom; Mert az Calvinista
 Tanítók eggyező értelemmel bíssik es hirdetik,
 hogy az Pápista hitben, sőt az Paratok állapot-
 tyában

d pag. 14. *tyában bentemberek voltak d.*

C H R I S T U S.

Semmi sem ez: mert en kerlek, ennek az te okoskodásodnak micsoda az fundamentuma? Az-é hogy az mit az Calvinista Tanítók eggyező értelemmel hisznek es hirdetnek, mind igazak azok? (mert ha ezt meg nem engeded, semmit az te ratiód nem használ). Ha pedig így vagyon az dolog; miért nem hiszed el, hogy az Római Pápa Antichristus, es az ő utanna lázzadot Synagoga lelki parázna, hissem ezeket eggyező értelemmel vallyak es hirdetik az Calvinista Tanítók? Talam azért, mert *contra te est conclusio*? Ha azért gyanosok ti nállatok az Calvinisták, sőt ugyan eretnekek. Nem illendő ő velek eperjet fednetek kősarotokban. Továbbá, nem igaz az, hogy az Calvinista Tanítók eggyező értelemmel hisznek es hirdetnek azt, hogy az Regiek az Pápista vallásban es az Baratok állapotában, az mennyiben Pápista vallásban es Barati állapotban voltak, bentek voltak volna. Bizonyíts meg ezeket, ha mit tudsz.

A D A M.

f pag. 15. Calvinus lib. 4. c. 7. num. 22. Szentnek nevezi Bernard Baratot f.

C H R I S T U S.

Kellemes consequentia: Calvinus
Szentnek

Szentnek nevezi Bernard Baratot; E. Az Pá-
pista vallásban idvözülhetni. *Baculus stat in
angulo, E. cras pluet.* Ki nem nevetne effe-
le consequentiat? 2. Calvinus nem min-
den Calvinista Tanitók; es Calvinusnak
minden beſede nem minden Calvinista
Tanitóknak egyező értelme. 3. Calvi-
nus loc. cit. nem mondgya Bernard Ba-
ratot az Pápista hitre, Barati állapotra,
es azoknak idvözítő erejekre nevezve,
Szentnek; mellyet kel vala megprobal-
nod: hanē az sz. indulatokra nevezve, mel-
lyektől indittatvan panaszkodot az Ec-
clesianak az ő idejebeli elvetemedet
forſarul. Lásd meg az egész ſectiöt. Kű-
lőmben ſoly azért hozza, ha mit akar.

A D A M.

Azt mondom, hogy ſoha csak egy Calvi-
nista Tanito ſem merte mondani, hogy az Apo-
ſtolok idejetul fogvan Luther Martonig mind
elkárhoztak, kik az Pápához halgattak. Nem-
is ſer egybe az Iſtennnek ſok nyilván való igi-
retivel, hogy az Chriſtus tagjai, es Anyaſent-
egyházának ſiai ennyi ſok eſtendők forgaſaban
tellyeſſeggel ki gyomlaltattak es el fogyatva let-
tek volna, Meny-orſzag kapuja ugy be tétet-
ven, hogy ſenki nem idvözült volna, mind an-
nyi ſok ſáz eſtendők folyaſaban, mellyekben
az Pápához halgattak, az kik Kereſtyen nevet
véltek, es az Romai Eccleſiatul veven Sa-
cramentumokat, azzal egy Iſteni ſolgalatot
gyakor-

glbidem. gyakorlottak, annak engedelmeffége alatt el-
tenek s.

C H R I S T I S.

Az Pápához halgatni mondatik vala-
ki, 1. Külső-keppen, az külső engedelmeff-
ségre. 2. Belső-keppen, az tudományra es
abban való eggyezésre nevezve. Az kik az
Pápához belső-keppen az tudományra
nevezve halgattak, es ő vele sível egy-
gyeztek, nem mondgya egy Calvinista
Tanító-is, hogy azok idvőzültek volna;
Sőt ha mondaná-is valaki, az Mennyei
Böszatnak nyilván való tanu-bizonysága
ellen, Apoc. 14. 9. 10. 11. Bóllana. Meg
vallyak mindazaltal azt, hogy külső-
keppen, mint olyan kegyetlen Tyran-
nusnak, fejet háytottak es engedtenek,
nyőgtének, az Hívek: de az tudomány-
ban vele nem eggyeztek, hanem azt
utalták, es, az hol helye volt, az ellen
bóllottak, irtanak, sőt vérekkal-is az
igasságot megpecsetlették. Summa ez:
Meg engedik azt, hogy az lelki lezabel-
nek uralkodása alatt az igiretek szerint
tellyefféggel el nem fogytanak az hívek,
kik nem csak nevét viselték az Keres-
tyenségnék, hanem sível hittének az
igasságra, es nyelvekkel-is vallást tette-
nek, mikor helye sídeje volt, az igasság-
ról. De mit hoz innét ki.

A D A M.

Igy léven azért, hogy az régi jambor eleink, az Pápista vallásban idvözültek, es az Bavarok szentek voltak: nem valami gyanakodo vélekedéssel, hanem tapasztalható igazságnak erejével két dolog következik ebből h. h pag. 16.

C H R I S T U S.

Nem igaz az első; Mert az hivek, kik Izraelben, az Baalnak tiszteletinek virágzása alatt éltenek, idvözültenek: mert az en kegyelemem által hitték hogy megtartattatnak, Actor. 15. 11. 1. Cor. 10. 1. & seq. Így az ti jambor eleitek is, nem Pápista vallásban (mint te bollaš) hanem az Pápista vallásnak virágzása alatt idvözültenek. Miért? Mert azoknak be volt írva nevek az életnek könyvében, es az beštiát nem imadtak, Apoc. 13. 8. es en bennem hiven várták bűnöknek bocsanatát, Actor. 10. 43. Az en bennem való hit idvözíti azért az embert, Eph. 2. 8. Matt. 9. 22. 1. Pet. 1. 5. nem az Pápista vallás, mellyet szent Pal ördögi tudománynak, 1. Tim. 4. 1. az szent Iános amaz tiszttalan aszbonyi-alkatnak paráznságnak utalatosságának tiszttalanosságának, Apoc. 17. 4. nevez. Ina szakad azért ez aránt az te consequentiáidnak. De lassuk még is melyek azok?

A D A M.

Első ez: Hogy az mely vallásban, es Bavarati állapotban szentek lehettek es idvözültek

E

az Re-

az Regiek, bátorfagos hogy abban mi-is bente-
tek lehetünk es idvözülhetünk: ha erkölcsünk
meg felel vallásunknak. Mert nagyob. kegyet-
lenseg es rettenetesb semely valogatás annál
nem lehetne, mint ha az Ur Isten, azért az
büntet minket kárhozzatna, melyben eleinket
i Ibidem. *szentsegre es mennyei boldogságra magasztalta i.*

CHRISTUS.

Io Adam, subsumalnod kel vala: De
az Pápišta vallásban es Barati állapot-
ban bentelek lehettek es idvözültek az
Regiek: De csalárdul halgatod ezt el,
mivel magad-is tudod hogy megh nem
alhatná az fárt, mert az Pápanak uralko-
dása alatt az Regiek között az kik idvö-
zültenek, nem az Pápišta vallásnak es
Barati állapotnak idvözítő ereje által,
(mely semmi sem) idvözültenek: ha-
nem, mint ide fellyeb mondam; mert
be volt nevek azoknak írva az életnek könyve-
ben, es az befiat nem imadtak, Apoc. 13. 8.
es en bennem hívem várták bönöknek bocsanat-
tyat, Actor. 10. 43. Továbbá az Conse-
quentia-is helytelen; mert az Pharise-
usi állapotban-is voltak szent emberek,
mint Nicodemus, Ioh. 3. 1. Gamaliel,
Actor. 5. 34. Saulus, Phil. 3. 5. 6. Ugy
az Poganyok között-is; mint Abraham
Chaldæának Ur nevű vársában, Gen.
11. 31. Loth Sodomában, Gen. 19. 1.
& seq. Iob Uz tartományában, Iob. 1. 1.
Moyse

Moyse es Iethro az Madianitak tarto-
manyaban, Exod. 2. 15. & seq. Naaman
Syriaban, 2. Reg. 5, 17. 18. Az Canda-
ces Kiralyne Aßßony Komornyikja Sze-
reessen orßagban, Actor. 8. 27. Meny el
azert legy Phariseusá, avagy legy Po-
gannyá, meg latod ha idvöflegedet azok
közöt találodé. Ne bizzal azert hazug-
lagban; hanem fiam hidgy en bennem, es
meg bocsattatnak minden bűneid, Matth. 9. 2.

A D A M.

Másk: Hogy ha az Pápista hitben valaki
ßent volt es idvözöl: bizonyos hogy igaz az
Pápista hit; es azon kívül senki ßent nem lehet;
senki nem idvözölhet; senki igaz hitet nem kö-
vetthet. Mert Isten ßava amaz, Hebr. 11. 5. 6.
Sine fide impossibile est placere Deo; Igaz hit
nelkül lehetetlen hogy valaki kedves legyen I-
stennél. Mert, Iustus ex fide vivit, Hab. 2. 4.
az igazak elete hit nélkül nincsen: Es Marc.
16. 16. Qui non crediderit condemnabitur; az
ki igaz hit nélkül vagyon, el kárhozik. Tehát
lehetetlen, hogy ßent legyen, es idvözöljön
egyeb, hanem az kinek igaz hite vagyon: Tehát
igaz hitben voltak ßent Ferencz, ßent Bernard
ßent Domokos Baratok, mivel ßentek, az az,
Isten elöt kedvesek voltak. Azonkeppen Isten
ßava az: hogy, mikeppen egy Istennél, egy Kö-
röfsegnél töb nincsen: ugy egy igaz hitnél töb
nem lehet. Ha azért az Pápista hit igaz hit
volt (mint hogy annak kellett lenni, ha ő benne

Hebr. 11.
5. 6.

Hab. 2. 4.
Rö. 1. 17.
Gal. 3. 11.
Heb. 10. 38
Marc. 16.
16.

Eph. 4. 9.

(Szentek voltak) bizonyos hogy annal több igaz hit nem lehet k.

k Ibidem.

CHRISTUS.

Vessem e szemben hova igyekezel, de hallád 1. Csaldardul hagyod el az Assumptiot, mellyen fundaltatik ez az erősség. 2. Nem helyes az Consequentia-is, mert az mint az Theologusok bolnak: *A vita ad doctrinam non valet consequentia*. Nem szabad az Tanítónak akar minemű erkölcséből es maga viseleleiből az tudományt meg itilni. azt mondgya Pazman k. Nem szabad volna azért teneked-is Ferentz, Bernard, Domokos Baratoknak erkölcsökből az Pápista tudomány felől itilletet tenned, es azokert azt igaznak kialtanod. Továbbá az Phariseusok es Essenusok, az minemű Sentséggel Pazman az ő elcít kelletteti 1, méltá dicsekedhettek; mert ok-is böytöltek, imadkoztak, alamisnat büvön östogattak, Matth. 6. 1. & seq. Sőt még az Manicheusok-is, mint Augustinus írja m *sanctitate morum multis decipiebant*, az ő erkölcsöknek Sentséggel sokakat meg csaltak. De ki mondaná hogy azoknak igaz hitek volt? Bizonyara nem minden az ki nekem azt mondgya, Uram, Uram, megyen be menyországban, Matth. 7. 21. 3. Az mit pedig hozzá toldál imez igekkel: Ha az Pápista hit igaz hit volt, bizonyos hogy annal több igaz hit nem lehet, annak az első fogasat még

k Kal. lib.
3. c. 13. sec.
1. p. 388.

1 Kal. lib.
2. cap. 10.
pag. 76.

m Au. lib.
1. de mori-
bus Eccl.
c. 1. tö. 1.
pag. 177.

meg nem bizonyítottad, ide alab mint
probalod meg, meglattyük. Hogy pedig
az consequentiat nagy munkával sánt
Írásból támogatod, helytelenül csele-
keded, 1. Mert nem azt probalod, az
mit kel vala probalnod; az mit pedigh
probalé, azt meg engedgyük. 2. Mert az
sz. Írásbeli locufokat csak véstegeted,
holot egyik is azoknak nem söl az tu-
domanyrul, hanem az idvözítő hitrül,
mely en bennem helyheztesik az hivek-
tül. Végezetre, az mivel az Antece-
denst támogatod: Igar hitnek kellett lenni
ha ő benne sántek voltak, annak helyte-
len voltat mostan hallád. Így azért meg
nem bizonyítad ezt: bátorfagos hogy az
Pápista hitben idvözülhetni. Azert ez is
nem méltó oka Vallasod el változtata-
sának.

A D A M.

Igen-is: Mert ez az gondolkodas ugy meg
györzte elnemet, hogy az Pápista hitnek követe-
seben semmi tartozkodasom nem lehetet n.

n pag. 17.

C H R I S T I I S.

Rósfának rósf gyümölcsse, búdós kut-
nak búdós az víze-is; gondolatod hely-
telen semmire kellő volt, mint meg ér-
téd, helytelen azért az-is az mit csele-
kedtel annak izgatásabol.

A D A M.

En bolondnak itiltem valaki az örök idvösség

E 3

dolga-

o Ibidem. dolgában el hadgya az bizonyosít az bizontalanert, es bátorfagos utat nem követ *o*.

C H R I S T U S.

Iol vagyok, az te bájadnak vallása kárhozat teged, Iob. 15. 5. Bolondságot cselekedtet azert, hogy az Calvinista vallást el hadtad, mely bizonyosabb az Pápista hitnél; mert az, az Apostoloknak es Prophetaknak fundamentoman építettet; es azokhoz adtad magadat kikenek vallások bizontalan, mivel rakatattat fővenyre, az az, embereknek tetőcsíre, mellyekkel hejjában tisztelnék engemet az emberek, Matth. 15. 9.

A D A M.

Bizonyosb es bátorfagosb abban az hitben lenni, melyben mindnyájan vallyak, hogy sz. es Isten előtt kedves lehet sz. idvösségere juthat ember; hogy sem azt követni, az miről sokan el hiszik, hogy veszedelemre viszen. Mi es velünk az Lutheristák azt hiszik; hogy az Calvinista vallásban nem idvözöl, hanem örök kárhozátra jut ember. Az Calvinisták, velünk egyetemben, ugyan azont mondgyák az Lutheristák állapottyarul. De velünk egyetemben az Lutheristák es Calvinisták hiszik, hogy idvözöltek sokan az Pápista vallásban. Micsoda vakfag tehát, el hagyni az bizonyosít az bizontalanonert? *p Ibidem.*

C H R I S T U S.

Sok fogyatkozások vannak befeje-
ben.

ben. 1. Mert az embereknek itéletre független az Vallásnak igaz es idvőseges voltat, mely helytelen dolog; mert az embereknek itélete meg csatlakozhatik, Psal. 62. 10. Rom. 3. 4. holott még az *Satan-is* világosságnak Angyalává változtattya magát, es az *hamis Apostolok-is* en Apostolimma változtattak magokat, 2. Cor. 11. 13. 14. 2. Mert az sokalagnak befédéből hozod ki az Vallásnak bizonyos avagy bizontalan voltat, mely helytelen dolog, mert amaz közönseges mondas szerint: *Multitudo errantium non parit erro-ri patrocini-um*: Sőt megh esik az, hogy többen kövessék az Baalt hogy nem mint az Ichovat, 1. Reg. 18. 22. többen legyenek kik az Phariseusokhoz ragaszkodgyanak, hogy sem en hozzam, Ioh. 7. 48. 49. 3. Az Pápistaknak az Lutheristakkal, kik nyelveket mod nélkül meg erebítik, az Calvinista Vallásnak kárhozasos voltarul valo hitek es zaygasok, mint ellenkőzőknek, semmire kellő: nem-is helyes, mert sajokban nincs igazsag, sivek pedig merő alnoksag, Psal. 5. 10. Ide valo az mit Pazman mond p Sz. p Kal. lib. *Agoston mondasá szerint, Laudanti amico cre-* 3. c. 7. sect. *dendum non est, nec inimico detrahenti:* Az 10. pag. ellenfegtül bármazot gyalazatot nem kel binni. 248.

4. Nem igaz az, hogy az Calvinista Tanitók az Lutheristak vallasarul az Pápi-
 stakkal

Itakkal egy-aránt azt mondanak, hogy kárhoztató, mert regen meg tanultak Bent Pálnak imez mondatát: *Te kicsoda vagy hogy masnak szolgálát kárhoztatod? Az ő Uranak áll, vagy esik, Rom. 14. 4. 5.* Nem igaz az-is, hogy az Lutheristák és Calvinisták el hitték volna az Pápista vallásnak idvősseges voltát; azt sem mondgyak, hogy az Pápista vallásban idvőzültenek az Regiek; hanem azt tanították, hogy az kik idvőzültenek az Pápa tudományának virágzása alatt, azért idvőzültenek, mert hittének en bennem, és híven el vettek az örök életet az en nevem által, Ioh. 20. 31.

A D A M.

Ezt, az en lelkem indító okot, egy tudós Prædikátor eleiben támasztam, nem regen: Ki azt mondá; hogy ő sem hiszi, hogy Isten az emberi nentzetet úgy el hadta, és az Isten igejének ereje annyira megfáradot volna, hogy Luther előtt egy-nehány száz esztendőök folytában az Pápa orsága alatt, senki idvősségre nem jutott volna. De az kik akkor idvőzültek, noha külső-keppen az Pápista gyülekezethez halgattak, belső-keppen az Istennek láthatatlan Ecclesiájában voltának és abban idvőzültenek 9.

9 Ibid.

C H R I S T U S.

Iol föllozt, Csak hogy ezt hozza adom: Hogy kik az Pápa orságlása alatt idvőzültek, Hit által idvőzültek, mely hit
ette

tette őket az lathatatlan Ecclesianak tagjaivá. De lassuk mit feleltel neki?

A D A M.

Késsen volt nalam az válassz, azért hármat mondek: Először, Olvastam en-is az Bibliat; az regi sent Atyak irásit-is tekintettem; de nem emlitem, hogy nevezetit talaltam volna ezekben az invisibilis Ecclesianak: hanem az r Ibidem.
ny hittelezt az ny nevet ti talaltatok r.

C H R I S T U S.

Heytelen válassz es elegtelen; Mert azt kel vala meg czáfolnod: Az regiek kik hit által idvözültek, ugyan azon hit által voltak az lathatatlan közönséges Anyaszent-egyház-nak tagjai, te pedig csak az Invisibilis Ecclesia nevezetirül sollar. De tudom mit akarsz, tudni illik, azt akarod meg mutatni; Hogy Közönséges Lathatatlan Ecclesia ne legyen. Miert? Mert az Invisibilis Ecclesianak nevezetit nem talalod föl az Bibliában, azt mondog, nem következik ez okkal, mert Hol vagyon meg írva az Bibliában az Catholica Ecclesianak nevezete? Hol vannak imez propositiók: Purgatorium vagyon, Hét Sacramentumok vannak, Az meg bolt senteket segitségül kel bini, Az Ur vacsora szolgaltatása áldozat? Soha ezeket az sent írásból meg nem mutathatod. Miert vallod tehát es allatod azokat? Ha az Invisibilis Ecclesianak nevezetit nem talalod az Írásban,

74 MÁSODIK BESZELGETÉS

megtalalod az dolgot, mely az által jegyztetik az nevezet által.

A D A M.

Ugy tetszik az O Testamentumban, ha nem töbször Negyven-nyolczször, az U Testamen-
tumban száz tizen-egysször olvastam az Ecclesia
nevét: de sohált nem jelent lathatatlan sokasá-
got. Sőt mindenüt oly gyülekezetet jegyezt, mel-
lyel lölhatunk, melyül tanulhatunk; Dic Ec-
clesia, mellyei, te Uram, Püspökök igaz gatasá-
ra es gond-viselesere biztat. Posuit Episcopus
regere Ecclesiam Dei: melyben egyebekkel eg-
gyüt tarsalkodhatunk, Conversari in Ecclesia.
sp. 18. 19. Ki lölhat azzal, vagy ki igazgathattya az,
az mi lathatatlan?

C H R I S T U S.

Latom hogy az Concordantiak for-
gottak kezében, de az Bibliat igen
bunnyadozva olvastad; Mert lathatat-
lan gyülekezetet jelent az Ecclesia neve
mindenüt, az hol Catholica Ecclesiaert
vetetik. Lald meg Matth. 16. 19. Eph.
1. 22. 23. & 5. 32. Col. 1. 18. Nevezet se-
rinta, Hebr. 12. 26. holot Ecclesia pri-
mogenitorum, az örök életre el valas-
tatot hiveknek gyülekezetit jegyzi, mely
s Kal. lib. lathatatlan, mint Pazman meg vallya s.
s. cap. 4. Szemünkkel nem lathattuk, avagy emberi okos-
fect. 1. sággal meg nem ismerhettyük, kik legyenek az
pag. 679. örök életre valasztottak, es kikben legyen az
igaz hit, mert Isten az, az ki tudgya kik le-
gyenek

gyenek övei s kik nem. Nem jól mondd
azert, hog mindenut lathato gyulekeze-
tet jegyez az Ecclesia. Az mely locusot
kat pedig elo hoß ex Matth 18. 17. Act.
20. 28. 1. Tim. 3. 15. azok semmit nem
használnak teneked, mert nem az Kö-
zösleges Ecclesiarul, melyrül vagy on kér-
dés, hanem állanak az Rész szerint valo
Ecclesiakrul, mellyek hogy lathatók le-
gyenek senki nem tagadgya.

A D A M.

Ennek felette; Az Apostoli cselekedetben,
az Szent Iános latasaban, sokszor emlittetik,
amez, vagy amaz Városban lévő Ecclesia: es
mindenik lathatonak mutattatik. Ha azert az
Rész szerint valo Ecclesiak lathatók voltak, hogy
lehetet az egész Ecclesia lathatatlan? pag. 19.

C H R I S T U S.

Gyermekeskedes ez; Mert nyilván va-
lo imez Canon az Theologusoknál: *A*
Particulari Ecclesia ad Catholicam non valet
argumentatio, avagy mint Pazman hason-
ló dologban felel, az Bihar Vár-megye-
nek dedicált könyvben, pag. 68. *Apar-*
te ad totum non valet argumentari. Az Rész
s szerint valo Ecclesiak pedig az Közön-
seges Ecclesianak részei annyiban, az
mennyiben azokban Istennek titkos hi-
vei es választotti vannak, es nem annyi-
ban az mennyiben azoknak tagjai lat-
hatók, mert így az Hypocritak is az Kö-
zösle-

zónleges Ecclesiának tagjainak mondattnának, mely nem igaz, Matth. 7. 21. 23. Az titkos hivek pedig és az választottak senkitől külső latasból meg nem ismertetnek, *Novit Dominus qui sint sui*, 2. Tim. 2. 19. Így azért az Közönleges Ecclesia, mely csak az választottakból áll, Hebr. 12. 23. 2. Tim. 2. 19. lathatatlan az embereknek.

A D A M.

Végezetre senki azt nem tagadhattyá, hogy az Apostolok ideit latható gyülekezet volt az hivek Ecclesiája. Tehát az Szent Írásból tudjuk az Ecclesiának lathatóságát: Hogy pedig az után lathatatlanná változott sohely nem olvassuk u.

ti pag. 19.

C H R I S T U S.

Az Szent Írás úgy mutattyá az Ecclesiának lathatóságát, bizonyos időre, annak elő tagjait, és az Isteni tiszteletnek külső kiolgaltatására nevezve: hogy nem tagadgya annak lathatatlan voltát, más időkre, sőt mindenkor az választottaknak hitekre, és en velem való lelki egygyezésekre nevezve: mert noha az Ecclesia neha igen sűpen viragzik, mint David idejében, Psa. 122. 1. & seq. mindazáltal ismét neha el reytetik, mint az Achab kegyetlenkedésében, 1. Reg 19. 14. & seq. Sőt az hivek kik legyenek Isten tudgya egyedűi, 2. Tim. 2. 19. Továbbá az Apostolok idejében latható volt

volt az Ecclesia az emberekre nevezve, kik egy sível szolgáltattak ki az en tiszteletemet, emez vagy amaz Városokban: Lathatatlan volt pedig az eggyesfegre nevezve, mely volt hit által en velem, es szeretet által egy-mas között, melyre nevezve igazán mondotta Pazman: *Az Ecclesia* *szóban az mit semünkkel latunk, nem egyéb hanem az külső gyülekezet, mely az vallásban es isteni szolgálatnak formájában eggyez: Azt pedig hittel hiszünk es szemmel nem lathattunk, hogy ez legyen Christus jegyese es igaz Ecclesiája. Hogy végezetre az Ecclesia az üldözések miatt reytekben volt az Apostolok után, meg jövendőlte szent Iános, Apoc. 12. 6. melynek beteljesedése felől az Arrianusok idejében szol Hieronymus y: *Ingemiscens orbis terrarum, Arrianum se esse miratus est. Meg nyögellet ez egész világ, es hogy oly hamar Arrianussá lett csudalkozót rayta.**

x Kal. lib.
3. c. 4. sect.
4. p. 686.

y Hieron.
cont. Lu.
cifer. c. 7.

A D A M.

Uram, hiszem te nem egy-nehány esztendőre, hanem maradando formára rendelted, hogy az Ecclesianak meg mondhassuk bantásunkat; es hogy az Ecclesia Püspökök által igazgattassék, (mert ugyan is mind ezekre nagyobb szükség van az Apostolok halála után, hogy sem mint öeletekben) következik hogy az Ecclesiának lathatósága világ végeig tart.

z pag. 19.

C H R I S T U S.

ugy

Ugy vagyom, hogy igiretet tettem arról, hogy az én híveimet soha el nem hagyom, Esai. 43. 1. 2. Matth. 28. 20. és nem engedem, hogy az én nyajamon az pokolnak kapui is erőt vegyenek, Matth. 16. 19. De azt nem mondtam nem is rendeltem, hogy az én Ecclesiának mindenkor olyan sűnyes és tündöklő állapotja legyen mint az Galliai országnak és az Velenczei Respublicának, mint ti Papisták Bellarmínussal allattyatok *: hanem azt mondtam, hogy ez életben azt kerest alatt tartom, Ioh. 16. 1. 2. & 15. 20. és meg szívtalom, Hebr. 12. 6. és az is leßen, hogy mikor eljövendek, hitet bukón talállyak ez világban, Luc. 18. 8. Így azért nem mindenkor leßen sűnyes állapotja az Ecclesiának.

A D A M.

Hadgyarjon ez: Masodszor azt mondam: Hogy teneked ez földön nem volt, és nincsen, nem is leßen világ végeig, lathatatlan Ecclesiad b.

C H R I S T U S.

Szemlatomást nem jó olyyat mondani mely nem igaz, mert mást tanít az Szent Irás, 1. Reg. 19. 14. Rom. 11. 2. 3. Apoc. 12. 6. Luc. 18. 8. De lassuk, miből bizonyítod mondasodat.

A D A M.

Mivel? Nyilván mutattya az Szent Irás c.

C H R I S T U S.

c Ibid.

Iol vagyon, No tehát nyilván mutatd meg az Szent Írásból.

A D A M.

Szent Pál azt írja; hogy az hit ballasból Ró.10.17. vagyon; az ballas Isten Igejének prédikallásából; az prédikallás, Istentől küldetett tanítók által d. pag. 19.

C H R I S T U S.

Az Apostol az meg nevezet helyen, rend szerint való utarul sol az idvösségnek, nem az rend kívül valóval, mellyen az Isten idvözíti az kisdedeket, es azokat kik az Evangeliumnak prédikallását az Tanítók-tul rend szerint nem halhattak. De nosza mit facsarás innen ki?

A D A M.

Igy argumentalok: Valahol igaz hit vagyon, ott az Isten igejének prédikallása, es lelki Pásztorok szolgálattya vagyon. Az te Ecclesiadban igaz hit vagyon; mert ha az nem volna, nem te nyajad, hanem ördög barlangja volna: Tehát az te Ecclesiadban Isten igejének prédikallása es Tanítók szolgálattya vagyon c.

c Ibid.

C H R I S T U S.

Az Minort meg engedem; De az Major nem minden időben igaz: Mert hogy meg értesd, az en Ecclesiamnak két állapottya vagyon: 1. üvegű és virágzó, föl magasztaltatás avagy virágzó fényességnek állapottya, melyben az virágzik. es az

es az Isteni tiszteletben meg bantas nél-
kül munkalkodik. 2. ἐλαττώσεως, meg
aláztatásnak forsa, melyben sanyargatta-
tik az Tyrannusoktól, avagy az Eretne-
kektől ostromlattatik es nyomorgatta-
tik. Az Ecclesianak föl magasztaltatott,
bekesleges, boldog es viragzó állapot-
tyában, az Istennek igeje hirdetik ott az
holot igaz hit vagyon, mint most An-
gliában, Scotiában, Belgiumban, Hel-
vetiában, Erdely es Magyar országok-
ban. Ellenben az Ecclesianak meg alaz-
tatásának idején, meg búnnak gyakorta
az Tanítók által való prædikallások. Pé-
ldával bizonyitom: Az Babyllioniai fog-
ságnak idején volt igaz hit az Sidokban,
mindazáltal nem voltak Tanítók, nem
volt az törvénynek prædikallása, ezért
mondgya Ieremias nagy sirván, Thren.
2. 9. *Az Sionnak Kirallya es az ő Fejedelmi
az Poganyok között vannak törvények nélkül:
Es az Prophetáknak nincsen az Úrtul jelente-
tetlatafok. Vilagosban az hivek, Psal. 74.
9. Az mi jeleinket nem lattunk, nincsen im-
mar Propheta, es nincsen mi közöttünk ki megh-
tudná, meddig lesznek az nyomoruságok. Az
Illyes idejében amaz hét ezer emberek-
nek volt igaz hitek minden kétség nél-
kül, 1. Reg. 19. 18. de mond megh, ki
volt azoknak prædikatorok? ki hirdette
azoknak az en igemet? Talam Illyes? Ó
az Ho-*

az Horeb hegyenél egy barlangban lap-
pangot, ⅆ. 9. Talam az több Prophetak?
Azok meg ölettek vala, ⅆ. 14. Igy azért
az Conclusio nemely időre meg enged-
tetik, nemelyre pedig nem.

A D A M.

Valamely gyülekezetben ezek vannak, az
lathatatlan nem lehet. Mert az kik prädikal-
nak, es az kik a prädikallást halgattyak, azok
egy-mástul el reytve nem lehetnek f. Ibid.

C H R I S T U S.

Igaz; De nem mindenkor vannak fen
azok az Ecclesiaban, mint meg mutatók,
mellyet csalardul hatz el: Azert sem-
mit innét nem hozhatz ki, hanem ha
meg bizonyitod, hogy minden időben
viragzo-keppen minden bantas nélkül
tanítanak az Egyházisolgák.

A D A M.

Keresztseg nélkül nem lehet Keresztienseg:
Az hol pedig Keresztseg Solgaltatik ott lathato
gyülekezetek vagyon azoknak, az kik keresz-
telnek es kereszteltetnek g pag. 20.

C H R I S T U S.

Az Sacramentomokrul Parman azt
mondgya a Bihar Vár-megyének ajánlot
könyvetskeben, pag. 79. Ezek nem oly je-
gyek mellyekből az Ecclesiát meg ismerhesük,
Miert vesés azért azoktul erősséget az
Ecclesianak ismeretes voltara, ha azok-
ból az Ecclesiát meg nem ismerhetni?

F

Továb-

82 MÁSODIK BESZÉLGETÉS

h. Kal. lib.
3. c. 4. sec.
p. 4. 686.

Továbbá az mely gyülekezetben az Keresztleg ki foglaltatik lathato gyülekezet az, tudni-illik az emberekre nevezve, kik keresztnelnek es kereszteltetnek: De nem az a kérdés, hanem ha nyilván leheté mi nálunk, hogy azok az Istennek Közönséges Anyaszent egyházának tagjai-e vagy nem? Pazman azt mondgya *h. hogy hittet hisztük es semmel nem lathattuk, ki legyen az igaz Ecclesia, lathatatlan azért az ő mi voltara es természetire nevezve. Ezeknek felette, gyakorta az Sacramentumok az Igenek praedikallásával együtt meghűnnek az haboruságoknak idején, mint az Biraknak, Iud. 6. 2. Illyesnek, 1. Reg. 19. 14. es az Maccabeusoknak idejében, Mac. 2. 27. tanittya az Ecclesianak állapottya. 1. Mac. 2.*

A D A M.

Az Ur vacsorának foglaltatása mind addig tart az Ecclesiában, míg el jő az itéletre, 1. Cor. 11. 26. Tehát mind addig lathato lesz.
Ibidem. Ben i.

C H R I S T U S.

Az Antecedens ellene vagyon az Pá-pistáknak, nevezet szerint Pazmannak, ki, Kal. lib. 10. cap. 3. p. 800. azt mondgya: *hogy az Antichristus el fogyattya az szüntelen áldozatot, mely az Ur vacsorája ki foglaltatása. Így szoktak az Pá-pisták jáczani, együtt mit mondanak, masut*

azc

azt örömeft tagadgyak. De azt hátra hagyom, hanem azt mondom, hogy az Antecedensből nem jár ki igazan a Consequens. Mert noha szükség ugyan fón lenni az Ecclesiában az Ur vacsora ki szolgálatafanak mind világ vébezetiglen, de mikor az Ecclesia az pústabán lappang, Apoc. 12. 16. (mint az Machabeusok, 1. Mac. 2. 27. es az Illyes idejében) akkoron az meg sűnik ideig, de visont az igenek prädikallasával sem eleiben hozattatik. Summa: Mikor az Ecclesiában az Ige prädikaltatik es az Sacramentumok ki szolgálattatnak, akkor az Ecclesia tündöklik; de sokszor az kegyetleneknek üldözése miatt el reytetik es nem lattatik, noha lenni hittal meg fogattatik. Innet mondgyak az Apostoli Credoban: Hissem az Kereszten Kőzőnsleges Anyasent-egyházat.

A D A M.

Uram, az Ecclesia hissem te tested, Eph. 1. 22. 23. Ez pedig az test nem egy tag, úgy mond Bent Pal 1. Cor. 12. 12. 14. 20. hanem sok különbözö tagoknak egyességeből áll. Tehát csak ott lehet az te Ecclesiad, ahol sok különbözö tagoknak egyessége vagyon. Valahol pedig sok különbözö tagok egyeznek, leheteteilen hogy az a sokaság láthatatlan legyen k.

C H R I S T U S.

Valaholot sok különbözö, tudni-
F 2 illik,

illik, külső tagok külső-keppen eggyeznek, lehetetlen hogy az a sokaság lathatatlan legyen; De hallád, ebben az en titkos testemben mely az Ecclesia, Eph. 5. 32. az tagok nem külsők, hanem lelkiek es belsők, es nem külső keppen eggyeznek egy-mással, hanem belső es lelki módon, mely lelki eggyesítségéből az en tagaimnak áll az Ecclesia, hogy pedig ennek avagy amaz gyülekezetnek tarsasága legyen igaz Ecclesia, testi latással, vagy az természetnek okoskodásával megh nem ismerhetni, azt mondgya Pazman ¹ azért megfordítom en ezt a te ratiódat es azt mondom: hog az Közösleges Ecclesia azért lathatatlan, mert ennekem lelki testem, mely hittel fogattatik megh, semmel nem szemleltetik, mert ugyan-is nem külső latasból, hanem hitből tudhatni meg, hogy vagy on Istennek oly nyájja ez földön, mely az bent Lelekiül igaz Isteni tisztelre es tökéletes tudományra igaz gattatik, azt mondgya Pazman. Ibidem.

A D A M.

Azt írja bent Pal; hogy az külömböző tagoknak külömböző tiszt, hivatallya es szolgálata vagy on az Ecclesiában. Nemeltyek Pásztorok es Tanítók: kik mind addig éppitik, es az hamisságtul meg oltalmaznak az Ecclesiat, mig te előbben jutunk. Lehetetlen hogy az a gyülekezet lathatatlan legyen, melyben az kö-

seget

¹ Kal lib.
S. c. 4. sec.
1. p. 679.

Eph 4. 11.
Act. 20.
23.

Jeget tanítottak, övözik, oltalmaztak az hamis-
ságtól: hanem ha azt itéljük, hogy az juhász
oly juhokat övöztet, melyeket nem láthat m. mpag. 20.

C H R I S T U S.

Ennek fundamentuma ez: Az Eccle-
sia világ végezetig mindenütt és mindenkor bá-
kadas nélkül Pástorok által igazgattatik, mely
nem igaz, mint ide fel meg bizonyítám.
Ennek felette, miglen az Particularis
Ecclesiákban, melyekről vagy on em-
lekeztet, Eph. 4. 11. Act. 20. 28. az Ta-
nitók prädikáltak az igét az kösségnek,
és azok is halgattak azt, azoknak az
Tanítóknak és halgatóknak gyülekeze-
tek látható: de azoknak lelki egyeffe-
gek, mely által az, igaz Ecclesia, nem lát-
tatik, hanem csak Istennél, 2 Tim. 2. 19.

A D A M.

Az ellenkezők egyenlőül tanítottak, hogy az
te Ecclesiad nem egyéb hanem oly gyülekezet,
melyben az Isten igeje igazán tanittatik, az
Sacramentumok tisztán szolgáltattatnak. Ez ha-
gy van, lehetetlen hogy az te Ecclesiad lát-
hatatlan legyen: Mert az hol az Isten igeje
tanittatik, Kereszt és Úr vacsora szolgálta-
tik, látható ságnak kell ott lenni n.

n Pag. 21.

C H R I S T U S.

Az ige igazán tanittatik, az Sacra-
mentumok tisztán szolgáltattatnak ki az Ec-
clesiában, annak fényes és virágzó álla-
pottában, Psal. 147. 19. 20. de az ő a-

lázatos sorsában vele együtt azok az jelek-is meg homaloyfodnak, úgy hog' megtan panaszolkodhassanak annak tagjai, Psal. 71. 9. *Az mi czimerinket nem lattuk, nincsen immar Propheta, es nincsen mi közöttünk ki meg tudhatná meddig lesznek az nyomorúságok.* Mindazonáltal az Ecclesia az ő somoru sorsában-is, melyben sekete, Cant. 1. 5. 6. *Begeny, szél-vértul hanyattatott es vigasztalástul meg fosztott,* Esa. 54. 11. *nincsen tellyességgel Isten igeje nélkül, mert nalla leven az Biblia, annak olvasása által bebelget Istennel.* Irja Augustinus o az Ægyptomi Antal Baratrul, hogy az írásnak olvasásának tudása nélkül az sent írást jól tudta, es helyessen értette. *Ismet egy solga legeny felől azt jelenti, hogy minden emberi tanítás nélkül könyörgése által az írást olvasni megtanulta.* Így leven az dolog, az Ur nem taníthattya-é meg az ő hiveit külfő prädikallas nélkül-is az ő akarattya az Bibliának olvasása által? Gyakorta az-is meg leszen, hogy még az hamis Doctörök által-is taníttya az Ur az őveit, Matt. 23. 23. *mert Augustinus azt p mondgya:*

o In Prologo l. de Doct. Ch.

p Aug. ep. 209. ad Felician.

Oves Christi etiam per malos Doctores vocem ipsius audiunt, & unitatem illius non relinquunt, quia bonum, quod eos audiunt, dicere non est ipsorum, sed illius. Ezekből azért nem jó ki az Ecclesianak minden időben

beli

beli lathatósága.

A D A M.

Harmadszor azt mondom: Ha az Pá-
pistaság hamis balványozás volt (az mint ve-
rattatott) ne hidd hogy igaz hitu, es nem kép-
mutato s-bit árulo volt az a Lutheranus, az ki
az Pápa birodalma alatti sinton ugy viselte ma-
gat mint az több Pápisták. Mert ha az Pápisták
Sacramentomival elt, azoknak tanitását hal-
gatta, es minden Isteni Solgalattyat gyakorlotta;
noha belső-keppen mást javallott, sinton olyan
volt, mint ha most valamely Lutheranus Tö-
rök közze menne, meg merzelné magát, es min-
denben az Mahomet törvényehez alkalmaztat-
ná Isteni Solgalattyat, Religioját. Effele kép-
mutatók te előtted utalatozzák: Mert az ki em-
berek előtt segyenli az igazságot, meg tagadod
azt az te Atyad előtt. Es az ki sivel hiszen, ha
idvözölni akar, sájjal is vallást kel az igaz-
ságot tenni q.

Luc. 9.

26.

Matth. 10.

33.

Ró. 10. 10.

q pag. 21.

C H R I S T U S.

Igaz az, hogy az két felé fantalokat en
nem szeretem, Iac. 1. 8. az ki lágy meleg, sers
hideg sem hén, azt az en sámbol ki okadom,
Apoc. 3. 16. es nem kedvesek en nálam azok,
kik csak sájjokkal közelgetnek en hozzám, sivek
penig tavoly vagyon en töllem, Esa. 29. 13.
Matth. 15. 8. De nem igaz az, hogy az
en hveim, kik az Pápa birodalma alatt
éltének, ugy viselték volna magokat
mint az Pápaanak rabjai, mert nyilván

E 4

mond.

gya az Mennyei Birodalom, Apoc. 13.8. hogy az Bestiat imadtak ez földnek minden lakói, közöttül csak azok, az kiknek nincsen beírva nevek az életnek könyvében, es Apo. 20. 4. emlékezik ollyakról, kik nem imadtak az bestiat, sem annak képét, es nem vettek annak bélyegét sem homlokukra sem kezükre. Ugy vagyon mindazáltal, nevezzen az Apostol befedere, Rom. 13.1. hogy külső-keppen az Pápanak mint kegyetlen Tyrannusnak fejet haytottak; de az tudományban vele nem egyeztek es neki nem engedtek, hanem inkább. Bizonyos időkben annak tévelygési ellen állottanak, irtanak, sőt vérekekkel is az igazságot meg pecsetlettek. Mikor pedig az Sacramentumokkal éltenek, az Pápista Papoknak tanítását halgattak, es az Isteni Szolgálatot gyakoroltak, nem úgy éltenek azokkal mint Pápájéval, hanem mint en töllem adattatott sz. jegyekkel, halgattak azoknak Sájokból az en befedemet, mely az Evangeliumnak magyarasában volt, es az Isteni Szolgálatban en hozzám fohazkodtanak, es így engemet tiszteltének. Nem voltak azért kép-mutatók es hit árulók az hivek az kik akkor is en rollam vallást tettek írásokkal, sokszor nyelvekkel, neha még vérekeknek ki ontásával is.

A D A M.

Ezek

Ezek Uram azok, mellyeket meg fontol-
van, meg erősdém abban; hogy, ha bátor-
gossan akarom idvösségem dolgot rendelni, ki
kell költözniöm az Luther es Calvinus aklabol,
es az Szent Peter hajójaban kel mennem r. *ibidem.*

C H R I S T U S.

Io fiam Adam, sőt inkább fontold meg
az en töllem hallot beszédet, es nyil-
van föl talalod, hogy helytelenül ren-
delted idvösséged dolgot, gorombaul á
bizonyost bizontalanert, az jot á gonos-
ert el hagyvan: mert az Pápista vallas-
ban soha idvösséged felől bátorlagos
nem lehetz, hanem arrul mindenkor
ketelkedned kel az Pápistak tanitasa se-
rint, es így ne véllyed hogy valamit vennél en
töllem, Iac 1.7. Intlek azért es kerlek lel-
ked idvösségre, hog az vén Pribékseget
el hagyvan téry visse az en juhaimnak
aklaban, ne tétovázz az Antichristusnak
tolvajokkal, lelki Piratakkal tellyes say-
kajaban; ha ezt cselekeded, en hozzam
veszlek tegedet, es meg gyógyitom az te en-
gedetlenségedet, Ier. 3.22.

☩ (:o:) ☩

HARMADIK BESZEL- GETES

AZ

HARMADIK OKRUL.

C H R I S T U S.

Adam, Még sem térelé vissza az en-
aklomban, az en juhaim között?

A D A M.

Nem Uram: Mert az Hit dolgairól bizo-
nyost nem tudhatni az Calvinus táborában 3.
Mely harmadik indito oka volt valla-
s p 28. 22. somnak el változtatásának.

C H R I S T U S.

Mit hallok? Sőt inkább ebben az en-
szen elrendeltetett táboromban, Cant.
6. 1. 7. az hit dolgairól bizonyost tud-
hatni, mert az en vitézim az Apostolok-
nak es Prophetaknak írásit követik mint
sötétségben az lámpást, mig az nap meg vila-
gosodik, es az hajnal csillag föl támad az ő
sötétségben, 2. Pet. 1. 19. Minnekokaért fi-
vekben es hajokban forog Davidnak
imez mondása, Psal. 119. 105. Az en la-
bamnak

hannak követneke az te Igéd, es az en övnyemnek vilaga.

A D A M.

Az mit mondek, meg bizonyitom: de előőr bizonyos fundamentomokat vetek föl, mellyekre azt meg mozdulhatatlanul éppithessem.

C H R I S T U S.

Lassuk azokat az erős fundamentomokat, mellyekre illy gaz dolgot akarék éppíteni.

A D A M.

Első ez: Fundamentomul vetik azt egyenlő-
képpen az Luther es Calvinus követői; hogy
az Hit dolgaiban egyebet nem kel binnünk,
hanem az mit Isten az Bent Irásban előnkben
adot. Azt pedig hallani sem akarjak, hogy Irás
kívül, Traditum Dei verbum, Isten igéje talál-
latnak d. b pag. 22.

C H R I S T U S.

Io fundamentum ez, mely az te okos-
kodásodat tellyességgel el rontya. Mert
ha az Calvinus táborában tétova nem
csavarganak, hanem arra, az mit Isten
az Bent Irásban eleikben adot, neznek;
bizonyossak lehetnek az Hit dolgairul;
mert, hisem az igaz hit nem emberi okosko-
dason vagy tanu-bizonyágon éppitetik, hanem
az elő Istennek sávan es tanításán fundaltatik,
mint Pazman állattya c: annakokaert c Kal. lib.
3.c. 2. 1. cft.
mennyivel bőcülletesb es bizonyosb az Isten- 2. pag. 94.
nek

nek sava es tanu-bizonsaga annyival bizonyosbak azok az Hit dolgairul kik az Hit dolgaiban csak egyedül az Szent Irásra, mely Istennek sava, 1. Thef. 2. 13. neznek. Továbbá jól teszik azt, hogy az Hit dolgaiban csak az Szent Irásra neznek; mert azt az en parancsolatom szerint cselekednek: En mondtam, Esa. 8. 20. Az törvényre es annak tanítására halgassatok. 1oh. 5. 39. Tudakozzatok az irásokat. Luc. 16. 29. Vagyon Moysesek es Propheetajok halgassak azokat. Sőt mi búkség az sz. Irás kívül *Traditum Dei verbum*, Isten ígétjét keresni? Az Szent Irásban mindennek mellyeket hinni kel avagy cselekedni tökelleteffen meg vannak irattatvan, Mic. 6. 8. Ember meg mondotta neked az Isten, mi legyen az jó es az mit kíván te tölled. Melyre nevezve mondgya az Apostol-is, 2. Tim. 3. 16. 17. hogy az tellyes Irás mely Istentől ihletet, hasznos az tanításra, az meg jobbitásra, az segyelemre, mely igassagban vagyon, es tökelletesse teszi az Isten emberét, es minden jó cselekedetre tökelleteffen fel készíti. Ezert monda Constantinus Imperator az Niczabeli Synatban az Püspököknek, mint Theodoretus írja d: *Evangelici & Apostolici libri nec non antiquorum Prophetarum oracula plane instrunt nos sensu numinis, az az: Az Evangelistak es Apostolok írasi, es az reghi Prophetaknak tanu-bizonsagi, tellyességgel, éppen meg*

megtanítanak minket az Istennek akarattýará.
 Az ki külömbet cselekezik, azt megát-
 kozza Augustinus e: *Si quis sive de Chri-
 sto, sive de ejus Ecclesia, sive de quacunq; re
 alia, quæ pertinent ad fidem vitamq; nostram:
 non dicam si nos, sed si, quod Paulus adjecit,
 Angelus de cælo aliud Evangelium annuncia-
 verit, præterquam quod in scripturis legalibus
 & Evangelicis accepistis, anathema sit.* az az:
 Ha valaki az Christusrul, vagy az ö Anyaszent-
 egyházarul, vagy valamely dologrul, mely nek
 az hitre es az kegyes életre: nem mondom
 hogy mi, hanem, az mit az Apostol hozza ad,
 az Angyal az éghből más Evangeliumot hír-
 detne az kívül, melyet az Szent Írásból vette-
 tek, átok legyen.

a Aug. l. 3.
 cont. lit.
 Petil. c. 6.
 tom. 7.
 pag. 37.

A D A M.

Ez ha így vagyon: Világossan következik,
 hogy ök semmit bizonyossan es keresztyen hittel
 nem hihetnek, hanem csak valami gyanakodó f
 vélekedéssel f. pag. 22.

C H R I S T U S.

Mit mondal? Következik? Ezt az te
 Consequentiadat az Ecclesianak közön-
 seges itéleti meg nem javallotta, sem-
 mire kellő azért; Canonizaltsd meg
 elsőben, ha azt akarod hogy csalatkoz-
 hatatlan legyen, az te ide föl való befe-
 ded szerint g. Ez az te Consequentiad il- g Vid. sup.
 len: Az ki csak az Szent Írásból akarja tud- pag. 53.
 ni az Hit dolgait es nem Traditiokból az bizo-
 nyossan

74 HARMADIK BESZELGETÉS

nyoſſan es keresztényi hittel nem bíbets az mit
binni kel az Hit dolgairól, hanem csak valami
gyanakodo vélekedéſſel. Reſp. itt nyilván
valo káromlas vagyon, az ſzent Irás es an-
nak authora az ſzent Lelek ellen. Az ſzent
Irás ellen, mint ha az csak gyanakodo
vélekedéſſre valo dolgokat adna az em-
berek eleiben, maga maſt mond az ſzent
David es az ſzent Pal, tudni-illik hogy az
Urnak beſſéde tökelletes, Pſal. 19. 8. 9. 10. es
tökelleteſsé teſſi az Iſtennek emberét minden jó
cſelekedetre tökelteſſen el keſſitven, 2. Tim. 3.
17. de az mit ökelletes magaban, es az
Iſtennek emberét tökelleteſsé teſſi, az
nem gyanakodo vélekedéſſel adgya az
hitnek dolgait az ember eleiben, hanem
tökelleteſſen. Az ſzent Lelek ellen pe-
nig, mint ha nem tudta, nem akarta, az
vagy irigylette volna az ſzent Irást ugy
formalni, hogy az emberek abból bi-
zonyoſſan meg érthetſék az mit kel hin-
niek: Mert arrul en azt mondoſtam az
en Tanítványimnak, Ioh. 16. 13. Mikor
eljű amaz igazſagnak Lelke, minden igazſágra
vezetelteteket. Ezt halvan azért, tery meg
az te gonofſagodból, es kerjed az en Atyamát,
talam meg bocsattatik te neked az te ſbívednek
gondolatiya, mert látom hogy te keſerűſeges
méregben es álnokſagnak köteleben helybeztet-
tel, Actör. 8. 22. 23.

A D A M.

Neg

Meg bizonyítom: Az Szent Biblia monda-
 fit, es azokat az dolgokat mellyeket Hitünk elei-
 ben ad az Biblia, nagyob, erősebb es bizonyosb
 hittel nem valhattuk, mint azt vallyuk, hogy
 az Bibliában foglalt könyveket Isten iratta em-
 berek által; es hogy oly tiszta éppén maradtak,
 az mint Isten iratta. N ert egeß es tellyes oka
 miért hiszßük igaznak lenni az mi az Bibliában
 vagyon, nem egyéb, hanem hogy bizonyossan
 hiszßük, hogy Isten tanításabol, igazgatasabol,
 vezetlesebol irattatott az Bibliának minden
 könyve: es oly tiszta maradt, az mint Isten
 iratta. Ebböl következik; hogy az mely csa-
 latkozhatatlan es tökéletes Isteni hittel vallyuk
 az Biblia tanítását; azon igaz hittel, es nem
 csak valami gyanosagos vélekedéssel, kel azt is
 hinnünk, hogy mind azokat az könyveket mel-
 tyek az Bibliában vannak, Isten iratta, es oly
 éppén maradtak, az mint Isten iratta. Es ha
 ezt bizonyos hittel nem hiszßük, semmit az
 Biblia tanítási közzül bizonyossan nem hihe-
 tünk h.

hp. 22. 23.

C H R I S T U S.

Első es fő Principiumja, fundamentoma az
 Keresztynységnek abban áll, hogy azok az köny-
 vek, mellyek az Bibliában foglaltatnak, nem
 emberi gondolatból hanem Isteni tanításból
 származot Irások, Szent Irások, azoktul az Pro-
 phetaktul, Apostoloktul, Evangelistaktul irat-
 tak, kiknek neveket előttök viselik azt mond-
 gya Pazman i. Így leven az dolog, meg
 család.

i Kal. lib.
 6. c. 2. sec.
 3. p. 562.

csalatközhatalatlanul kel binni azt, úgy
hogy az keresztyén embernek nem fűk-
seg azt vélekedésben hozni, mert az
Theologiában Principium ez: *Az tellyes*
Irás Istentől íbletet, 2. Tim. 3. 16. mely el-
len ha valaki disputal, pálczát érdemel
es korbacsot. Igen dicsirertes es ide valo
mondása imez Augustinusnak k: *Persua-*

k Aug. lib.

6. Confes.

c. 5. tom.

1. p. 26.

sisti mihi (Deus) non qui crederent libris tuis,
quos tantâ in omnibus fere gentibus authorita-
te fundasti, sed qui non crederent esse culpandos:
nec audiendos esse, si qui fortè mihi dice-
rent, Unde scis illos libros unius veri ac vera-
cissimi Dei Spiritu esse humano generi mini-
stratos? Id ipsum enim maxime credendum
erat. az az: En Istennem, álbátatossan el hitet-
ted velem, hogy nem azok, kik hisznek az te
könyveidnek, mellyeknek minden nemzetek kö-
zöt meg mozdulbátatlan méltóságot szerzettél,
hanem az kik nem hisznek, méltok seddesre: Es
hogy nem-is méltok meg balgatasra, ha valakik
nekem azt mondanak: Honnet tudod, hogy
azok az könyvek az egy igaz es igaz mondo
Istennek Lelketül adattattak az emberi nem-
zetnek? Mert azt mindeneknek felette kel
binni.

A D A M.

Iol vagyon; Azert azt mondom: *Az*
Luther es Calvinista vélekedes szerint lehetetlen
hogy bizonyossan biheszük azokat, mellyeket

1 pag. 23. *az sent könyvekről el kel binnünk* 1.

CHRI-

C H R I S T U S.

Miert? Mond okat.

A D A M.

Oka ez: Mert ők azt vallyak; hogy bizonyos csalatkozhatatlan es Isteni hittel nem hihetünk egyebet, hanem csak az mit az Szent Irásban találunk. De az Bibliában nem találjuk irva, vagy nevezet szerint egyenkent, vagy közönségesen az Bibliának minden könyverül, hogy azok Isteniül irattak; es oly tiſtan féppén maradtak, mint az Isten iratta m. m Ibid.

C H R I S T U S.

Igaz, azt vallyak hogy bizonyos csalatkozhatatlan hittel nem hihetni egyebet, hanem csak az mit az Szent Irásban föl találunk expreſsè vel implicitè az hitnek dolgairól. De itt Második rész az te erőſſegednek nem igaz.

A D A M.

Igen-is igaz: Mert ſohult ſenki az Szent Irásban nem olvasta, hogy az Bibliában foglalt könyvek, együl egyig mind Isteniül irattak, es éppen ſtiſtan maradtak. De bár az Bibliában azt olvasnok is, hogy az Biblia Isten igeje; ſöt bár az Biblia könyveinek ſama es laſtromá irva volna is: arról az iráſról, melyben ez az laſtrom talaltatnek, ugyan azont mondhatnok, hogy irva nincsen, hogy azt Isten iratta. Es így vagy arra kel jutnunk, hogy az Kereſtyén Hitnek első es leg derekasb tudományat (tudni-illik, hogy az Bibliában foglalt köny,

G

könyvek Isten Szavai; es hogy oly éppen es tisztan maradtak ennyi idő forgasában, mint Isten iratta) Traditioból, es nem írot Bibliából vett Isten Szavából hiszünk. Es így nem igaz, hogy semmit keresztyen hittel nem tartozunk binni, az mit sent Írásban nem olvasunk. Vagy, ha az Calvinisták fundamentomat helyen badgyuk: bizonyossan nem bíhetjük, hogy az Biblia, es annak nevezet szerint minden könyvei, Isten Szava es istia épséggben maradt. Ezt pedig ha bizonyossan nem hiszünk, azokról sem lehet bizonyos hitünk az mi az Bibliában tanítatik. Es így az Calvinus követők vallása szerint semmit ok bizonyossan nem bíhetnek n.

n Ibid.

C H R I S T U S.

Semmire kellő ez az te discursusod, hasontalan collectio, mert erőtelen fundamentomon éppittetik; holot nem igaz az, hogy az sent Írásban sohol senki nem olvasta ezt, Az Biblia es annak nevezet szerint minden könyvei Isten Szava es mind Istentől irattak. Olvasta igen is az ki bemet föl nyitotta, es az kinek elmejét meg nem vakította ez vilagnak Istene, hogy az en dicsőffeges Evangeliomomnak vilagossága ne senlyek neki, 2. Cor. 4. 4. Ime en te neked azt az sent Írásból, mind köszönségesen, mind nevezet szerint egyenként meg mutatom. Köszönségesen hogy az Biblia Istennek Szava, es Istentől irattatott, vilagossan kialtya sent Pal, 2. Tim.

3. 16. Az tellyes Irás Istentől ihletet. Sz. Peter azt mondgya, 2. Pet. 1. 21. Nem ember akarattyalból sármaztak regen az Prophetaknak prophetalások, hanem Szent Lelektől inditattvan soltak, az Istennek Szent emberi. Zacharias így cnekel, Luc. 1. 70. Az Izraelnek Ura Istene sollow az ő Szent Prophetainak általa, kik eleitől fogva voltanak. Ha az Urnak Leleke sollow az Prophetak és Apostolok által mint Pazman meg vallya, és egy-néhany sz. Irásbeli locusokkal is meg bizonyította. ^{o Kal. lib.} ^{3. c. 2. sect.} ^{2. p. 94.} ki tagadgya az Prophetaktul és Apostoloktul iratot könyveket az Istének sávanak lenni? Es nevezet szerint hogy az Bibliának mindē könyvei Istentől vettek eredetet, p inductionē meg bizonyító.

Az Moyses öt könyvei felől azt mondgya maga az Isten, Hof. 8. 12. Eleibe irtam az en draga törvenyemet, Exo 24. 4. Megh írā Moyses az Urnak minden beszédet, 7. 7. Az után vévé az Isten törvényenek könyvét és elolvasta az népnek hallására. Az David az ő Psalmusi felől halljad mit mond 2. Sam. 23. 2. Az Urnak Leleke sollow en bennem, és az ő beszede sármazot az en nyelvem által, Az Izraelnek Istene sollow, az Izraelnek hatalmas Istene mondotta. Az Salamonnak irási Istentől voltak, mert az Ur monda neki, 1. Reg. 3. 12. Ime en te neked adtam bölcs és értelmes sivet, ugyannyira, hogy te hozzád hasonlo nem volt te előtted, és utannad sem ta-

mad hasonlo. Az Prophetak irási is Istennek sava, ennekokaert mind kezdetiben bebedeknek mind közepiben imez vagy on: Az Iehovanak bebede, így sol az Ur, 2c. Esa. 1. 1. Esaiasnak Amos fianak latafa, cap. 6. 8. Hallam az Urnak sava, 7. 9. monda: Eredgy el mondezt az népnek, cap. 8. 1. Monda nekem az Ur. Ier. 1. 2. Bebedi Ieremiasnak kinek solta az Ur, 7. 4. Szolla az Ur nekem. Ezech. 1. 3. Lön az Ur bebede Ezechielhez. Dan. 10. 1. Cyrus Kiralynak harmadik estendejeben so jelentetek Danielnek. Lasd meg az több Prophetaknak Titulusokat.

Az negy Evangelistak irási visont en bebedim, ezert mondgyak mind untalan: Monda Iesus. Az Sent Pal levelei is en töllem sármaztak, azért kezdi mayd minden Epistolait ilyen keppen: Pal Iesus Christusnak solgaja. Lasd meg Rom. 1. 1, es az több leveleinek is Titulusait. Vilgossan, 1. Cor. 15. 10. Isten kegyelme által vagyok, az mi vagyok, es az ő kegyelme en hozzam nem volt hejjaban valo, hanem többet munkalkodtam hogy nem mint azok. De nem en, hanem Isten kegyelme, az mely en velem vagyok. Gal. 1. 11. 12. Tudtokokra adom Atyamfiat ti nektek, hogy az mely Evangelizmot en predikallottam, nem ember serint valo, mert en is nem emberül vettem azt, sem penig nem tanitattam arra, hanem az Iesus Christus jelentesi által

által vagyon. Erre nevezve mondgya Paz-
man loc. cit. *Az Thessalonica beliek az Szent* ^{sup. p. 99.}
Pal Savat úgy vették mint Isten Savat, mint
hogy valósággal az vala, 1. Thes. 2. 13. Az
több Apostoloknak Titulusai is ezent mu-
tattyak, hogy az en befedemet föllo-
tak, ki kételkednék azért arról, hogy
ezek az könyvek Istentől irattattak?

Vegezetre az Iosue, Birak, Ruth, Sa-
muel, &c. könyveit mi nezi, azok is hog
Istentől vettének eredetet, ki tették az
Szent Írásból es annak tulaydonlagiból,
mert 1. Azok mint Isteni méltóságú köny-
vek az több Uj Testamentumi könyvek-
bő citaltatának. 2. Azokban Isteni mélt-
óságos tudomány fénlik. 3. Prophetiai
stílussal ragyagnak. 4. Az több Istenes
könyvekkel semmit nem ellenkeznek.
5. Igaz Szent csudákat historiákat es jó-
vendőlesekét hirdetnek. 6. Isteni ha-
talommal hasznosak az hivek éppületi-
re; mert azokról egy summában Szent Pal
azt mondgya, Rom. 15. 4. *Az mellyek*
regen meg irattattak, az mi tanúságunkra irat-
tak meg, hogy az bekeşeges türes által es az írá-
soknak vigasztalása által az hiveknek remense-
gek legyen. Ezek így leven, nyilván va-
gyon az Szent Írásból, hogy mind közön-
segesen mind nevezet szerint az Biblia-
ban be foglaltatott könyvek Isten Savai.
Mi szükség azért az Traditióknak?

Továbbá, Poganyi hitetlensegedet bešededen el nem halgathatom, mert azt mondád: *Bár az Bibliában olvasnátok is, hogy az Biblia Isten igéje, etc. azon meg nem nyughatnátok, hanem az Traditiók csendesíthetnének meg.* Ha így van az dolog, mi haszna az Bibliának? De kerlek, miért nem nyugodnál meg azon ha az Bibliában azt olvasnád hogy az Biblia Isten igéje? Talam azért, hogy egy inon jár az Alcorannal és az Æsopus hazugsággal, mint Bellarminus és Hermannus mondtak? Talam azért hogy az Bibliában nem az ſent Lelek ſol? Talam azért, hogy az ſent Lelek ki az Bibliában ſollot, nem mondot igazat? Avagy azért, hogy az ſent Lelek író Deákai az írásban meg botlottak? Avagy talam azért, hogy az mellyeket igazán irtanak azok avagy el veštenek, avagy meg veštegettettek? Szoly itt ha mered, válassz el egyiket magadnak! Tudom egyiket sem mondhatod nyilván való káromlás nélkül. No azért hidgy az ſent Írásnak bešedenek az Romai Synagoganak tanu-bizonfsága nélkül-is, mert az az igaz mondo Istennek bešede, *Igasságnak bešede*, Ioh. 17. 17. Menyünk eleb.

A D A M.

Masodszor: *Itt is azt fundamentomul vetem,*

tem, hogy az Szent Irásban foglalt igaz tudomany az sz. Irásnak igaz értelmében áll. Mert az bötü (igaz értelem nélkül) meg öl, es az 2. Cor. 3. 6. 9.
 mint Szent Peter Sol, veszedelmet szerz, 2. Pet. 3. 16.
 ha hamissan értetik. Azert az Isten Sava, csak abban az értelemben Isten Sava, melyben Isteniül mondatot p.
 p pag. 24.

C H R I S T U S.

Io ez egynek: Az Isten Sava az Szent Irás, csak abban az értelemben Isten Sava, melyben Isteniül mondatot, azert, Csak Isteniül kell annak igaz értelmét venni, mint Pazman meg vallya es allattya 9. Az Isten penig ma az Szent Irásban Sol, es így az Irás lehen az Isten értelmének ki mutatoja, nem az Romai Pápa, nem annak elvetemedet gyűlevéz Synagogaja, Es így nem igaz, az mit Hosius Cardinal mondott, hogy az Szent Irás az Romai Ecclesianak értelme kívül nem Istennek hanem ördögnek nyilván való beßede. Meg engedem azt is, hogy az igaz Tudomany az Szent Irásnak igaz értelmében áll, mint Hieronymus bizonyította: Non in verbis scripturarum est Evangelium, sed in sensu: non in superficie, sed in medullis: non in sermonum foliis, sed in radice rationis, az az: Az Evangeliumi igaz Tudomany vagyis nem az Irásnak Savaiban, hanem értelmében: nem az bötüknek sineben, hanem velejében: nem az Soknak leveleiben, hanem az Szent okoskodások.

dasoknak gyökereiben. De itt kerlek jó Adam, mikor ſent Iráſt citálſ, az Iſtennek értelme kívül ne tekerd, mint az citaltatot locufokkal, 2. Cor. 3. 6. 9. 2. Pet. 3. 16. banz. Mert az elſőben ſent Pal nem az ſent Iráſnak bötűjerül, hanem az törvenyrül ſol, melynek ki ſolgaltatoja volt Moyses, mint az egész contextusból ki tetſik, es Chryſtoſtomus is magyarázza ſ: *Literam hic vocat legem, qua punit delinquentes, Bötűnek nevezi az törvenyt, mely meg bünteti az vétkeſeket.* Az másodikban pedig ſent Peter nem mondgya azt, hogy az Iráſnak bötűje ſerez veſedelmet, hanem ſol az ſent Palleveleiben be foglaltatot melyſeges dolgokrul, mellyeket, azt mondgya, hogy az tudatlanok es erőtlenek el tekernek, mint egyéb iráfokat is magok veſedelmevel.

ſ Chr. hō.
6. in 2 Cor.
3. 6. p. 517.

A D A M.

Az mit mondek jóvá hagyád, abból azért következik; Hogy az Hit dolgaiban bizonyost nem tudhatunk, valamig az ſent Irás igaz értelmének végeve nem megyünk. Mert az ſent Irás értelmérül tamadot különbözésben, nagyobb bizonyſag nem lehet, hanem csak olyan, a mely bizonyoſſan tudgyuk, hogy ez, 2 pag. 24. es nem más az ſent Iráſnak igaz értelme.

CHRISTUS.

Meg engedem en ezt te neked; De
hogy

hogy-hogy jû abbol ki, hogy az Calvinus táborában semmit bizonyossan es keresstyen hittel nem bibeini, hanem csak valami gyana-
kodo vélekedéssel?

A D A M.

Igen-is ki jû; mert az Calvinus követők nem mutatnak, es Hitek szerint nem-is mutathatnak csalatkozhatatlan modot az sent Irás bötüje igaz értelmének ismeretire: mivel olly irás magyarázót nem nevezhetnek, mely annak igaz értelmét, tévelyedhetetlen igazsággal tanithassa u. u Ibid.

C H R I S T U S.

Az hazugságnak gondolója el véss, Salamon azt mondgya, Prov. 19. 9. Miert kémelled azért, jo Adam, az igaz mondaft: Mutathatnak, elegser-is mutattak az Calvinistak olly irás magyarázót, mely annak igaz értelmét tévelyedhetetlen igazsággal tanittya: Hallyad, keves szóval im előbben rakom. I. Fölő es első magyarázoja az sent Irásnak az en sent Lelkem, az Ecclesianak tanito Doctora, Ier. 31. 33. 34. Hebr. 8. 10. 11. ki minden igazságra vezérli az híveket, Ioh. 16. 13. es meg feddi ez vilagot az bunról, Ib. 8. 11. Ezköz szerint valo, az mely szerint es mely által magyarázza az en sent Lelkem az irást; 1. Az sent Irás, mely az Hit dolgainak igazgato finora es csalatkozhatatlan mértéke, mely szerint az

en Lelkem az igazat meg jelenti az hív-
veknak, mert ugyan-is azért iratta azt
es adta az Ecclesiának, hogy az lenne az
hit dolgainak tökéletes regulaja, 1. Par. 17. 9.
& 31. 21. Psal. 19. 8. 9. Esai. 8. 19. 20. Gal.
6. 15. hogy legyen az ő laboknak szöveteke,
Psal. 119. 105. 2. Pet. 1. 19. hogy lenne
az itéletnek csatlakozhatatlan méreteke, Rom.
2. 16. Ioh. 12. 48. Esa. 2. 4. hogy így az
idvösségnek utara tanítván, Ioh. 5. 39.
& 20. 31. tökéletessé tegye az Istennek embe-
rét, 2. Tim. 3. 17. 2. Az Keresztényen Anya-
szent-egyház es abban valo igaz Egyházi
foglak, kik az Szent Írást olvassák, tanul-
lyak es az Szent Jarnak az regula Szent
az en dicsőségemre, ez által az Szent gyű-
lekezet által adgya az en Szent Lelkem
az Szent Írásból az igaz tudomant az hal-
gatók eleiben. Ezek az magyarázók té-
velyedhetetlen igazsággal taníttyak az
igasságot, mert az en lelkem, Igasságnak
Lelke, Ioh. 14. 16. 17. & 16. 13. Az Szent
Írás, igasságnak hešede, Ioh. 17. 17. Az Ke-
resztényen Ecclesia-is követven az Szent Í-
rásban follo Szent Leleknek értelmét,
igasságot tanít meg csatlakozhatatlanul, Ioh.
16. 13. Káromlás azért az mit mondal,
hogy az Calvinisták nem mutathatnak oly ma-
gyarázót, mely az Szent Írásnak értelmét téve-
lyedhetetlen igazsággal tanítaná.

A D A M.

Hal-

Hallyad Uram, meg bizonyítom az mit mondek; Meg mutatom, hogy sem az Szent Irás, sem ki-ki maga, sem az Ecclesia az Calvinisták hitek szerint az Irás értelmének meg csalatkozhatatlan magyarázoja nem lehet.

C H R I S T U S.

Csalardul cselekedél itt; Mert 1. Az kit fölső és első itilő bironak és magyaráznak lenni mondek, ki az Irásban föl az Kereszten Ecclesia által azt el hagyod, maga arról kell vala bollandod először-is. 2. Mert az mit de propria interpretatione kinck-kinck maga tetse szerint valo magyarázatrul ide elegyites, nem ide valo, mert azt az Calvinisták nem tanittyak. De meg hallom mit beszélle az sz. Irásrul és az igaz Anyaszentegyházrul, mert itt so nincsen az Római Páparul avagy annak el vetemedet Synagogajarul.

A D A M.

Az Szent Irás, önnön maga meg nem magyarázza mondasinak értelmét x. x Ibid.

C H R I S T U S.

Mast mond Augustinus y: Ipsa verba Evangelica secum portant expositiones suas, nec intercludunt ora esurientium, quia pascunt corda pulsantium. az az: Az Evangeliomi beszédek magokkal együtt viselik magyarázattyokat, sem penig az éhezőknek bajokat be nem kúcsol- y Aug. tő. 10. de ver. D. serm. 2. pag. 23

kücsollyak, mert az Zörgetőknek lelkeket taplal-
lyak, legeltetik. Innet vagy on, hogy ele-
itül fogvan az Írásnak értelme az Szent
Írásból vétetett, Ioh. 5. 39. Actor. 17. 11.
es az vetelkedesben hozatot dolgok az
Szent Írásból itiltettek, mint Constanti-
nus Császár-is monda az Nycæabeli Sy-
natbá az egy-mással koczkodó Püspökök-
nek Theodoretusnal 2: *Hostili posita dis-*
cordia sumamus ex dictis divini Spiritus expli-
cationes questionum. Az ellenséges veszekede-
seket le teven, az kérdésben hozatot dolgokat az
Szent Leleknek beszédéből magyarázzuk meg,
melynek ugyan ott ezt az Szent okat adá:
Mert az Evangelisták es Apostolok írás, es az
regi Prophetáknak tanu-bizonsági tellyességgel
megtanítanak minket az Istennek akarattya-
ra. Erre nevezve példát hagyvan magam-
is, az Moyses es az Propheták könyvei-
ből fölloottam az en tanítványimmal,
Luc. 24. 27. 44. az Írásokból czáfolám
meg az Sántant, Matt. 4. 6. 7. 10. Az Pha-
riseusokat, Matth. 19. 4. 5. & 22. 43. 44.
es az Sadduceusokat, Ibid. 7. 32. Erre
igazíték mindeneket, Ioh. 5. 39. Visgal-
lyatok az Írásokat. Így azért jól mondgya
Irenæus 1: *Legitima & sine periculo est ex-*
positio scripturæ, secundum ipsas scripturas.
Helyes nem veszedelmes az Szent Írásnak ugyan
az Szent Írásból való magyaráztatya, hogy így
mindenek mellyek az Szent Írásból állattatnak,
ugyan

The.lib.
nc. 7. pag.
333.

Iren.lib.
4. cap. 63.
pag. 267.

ugyan az Szent Irásbol erősiteffének meg, mint
Clemens Alexandrinus akarja b.

b Clem.
Alex. lib.
7. Strom.

A D A M.

Példával mutatom meg: Te mondottad
Uram; Ez az en testem. Ezek olly világos Bok
hogy akar ki meg értheti: De minemü értelemmel
kellyen ezeket venni, nem olly könnyü meg itülni.
Mert az Szent Irás megb nem mondgya, ha az
Bokat, maga ereje szerint csak tulaydon érte-
lemben kellyené venni; vagy figuratè Bokat-
lan es titkos jegyzes szerint. Es, ha tulaydon
erejekben kell az sokat hadni, meg nem magya-
razza az Szent Irás, mint kellyen érteni, hogy
te kenyeret vettel kezdedben, es az után, ma-
gad testenek mondottad az mit kezdedben tar-
tottal. Bezzeg, ha az Szent Irás valahol az
mondaná, hogy az testen test jelét kel érteni,
vagy hogy, az testen, kenyerral együtt testet
kel magyarázni; vagy hogy, az te sodnak ere-
jével az kenyér teste változik, semmi közben
vetes nem volna, mivel mindnyajan az Isten
magyarázttyan meg allanank. De világossan
ki sejezet Bokkal, effele magyarázat nincs az
Bibliában. Az mit penig ezokról az te savaid-
ról mondék, azont mondom minden egyéb sen-
tentiakrol, mellyek értelméről vissza-vonyas va-
gyon, mert azok közül csak egyről sem olvaßuk
világos magyarázattal ki sejezve az Bibliában,
minemü értelemmel kellyen affele mondaßt rēni:
Proprie vagy figuratè; tulaydon jegyzesebēné,
vagy maßt árnyekoza értelemben vetessék az
Bok

c pag. 25. *Bok folyása c.*

CHRISTUS.

Ki volt az Urnak tanácsosa? Rom. II. 34. Bezzeg kár volt hogy az en ſent Lelkem, ki az ſent Irásnak Authora, magaval tegedet egy ſekben nem űtetet volt, hogy ő neki tanácsosa lettél, es őtet meg tanítottad volna, mint kellene ſol-lani az Hit dolgairól! Továbbá elugrad az czélt, Adam, mert az Hitnek dol-gai felől vagyón az beſelgetes, es azt kell vala meg mutatnod, hogy az Hitnek dolgait nem magyarázza meg, es nem adgya az híreknek eleiben az ſent Irás; De ezt csalárdul el hagyod, es alnakul masban űtközöl, mert tudod azt, hogy az Hit-nek dolgairól az ſent Irás vilagos ma-gyarázatot ad, mint Chryſoſtomus d es Auguſtinus c bizonyítottak. Chryſoſto-mus: *Omnia clara ſunt et plana ex ſcripturis divinis, quaecunq; neceſſaria ſunt, manifeſta ſunt.* Auguſtinus: *In iis qua aperte in ſcri-ptura poſita ſunt, inveniuntur illa omnia, qua continent fidem moreſq; vivendi.* Azt mond-gyak, hogy Mindenek az mellyek ſükſegeſſek vilagofſak es nyilván vannak, az ſent Irásból ki nyilatkozván vannak. Azokban az mellyek nyilván helyhezſetteſek az Irásban, meg talál-tatnak mind azok, mellyekben az Hit es az életnek erkölceſei vannak.

Ezeknek felelte, az mi az ſent Irás-nak

d Hom. 5.
in Ep. 2. ad
Thes. pag.
mihi 886.
e Aug. lib.
2. de Doc.
Chr. c. 9.
pag. 115.

nak sententiait nezi, ha hol homalyos-
 lak, homalyosak azoknak, 1. Az kik el-
 vesznek, kiknek elmejecket meg vakította ez vi-
 lagnak Istene, hogy az en dicsőseges Evangeli-
 omomnak vilagossága ne senlyék nekik, 2. Cor.
 4. 3. 4. 2. Az kiknek gyakorlított érzékeny-
 segek nincsen az jonak es gonosznak meg va-
 lasztasára, Hebr. 5. 14. sőt tudatlanok es erőt-
 lenek, kik akar mely Irást-is eltekernek magok
 veszedelmével, 2. Pct. 3. 16. Mindazáltal az sz.
 Irásnak sententiai magokba nem homa-
 lyosak, hanem az sötetsegekben lampások, 2 Pct.
 1. 19. es az birkeknek labainak bővétének, Ps.
 119. 105. sőt az mellyek egygút homa-
 lyosak, masut gyakorta vilagos igékkel
 meg magyaráztattak; mert az mint Au-
 gustinus mondgya ¶: Magnificè & salu-
 briter Spiritus sanctus ita scripturas modifica-
 vit, ut locis apertioribus fami occurreret, ob-
 scurioribus fastidia abstergeret. Nihil enim
 fere de illis obscuritatibus eruitur, quod non
 planissimè dictum alibi reperitur. az az: Az
 bent Lelek nagyságossan es idvösségeesen ugy al-
 kalmaztattatta az irásokat, hogy azokban az
 mellyek vilagossak, az éhezőknek; az mellyek
 pedig homalyosak, az finnyas kevelyeknek,
 használnanak. Mert azokbol az homalyosságok-
 bol semmi ki nem hozattathatik, mellyet masut
 vilagos mondással fel nem találhatni. Meg ké-
 vantatik azért, mivel az Irás nem ma-
 gyaráztatik kiváltképpen való magyará-
 zattal,

f Aug. lib.
 2. de Doc.
 Chr. c. 7.
 p. 102. 103.

g Orig.lib.
17. in Exo.

zattal, 2. Pet. 1. 20. hogy az ki azt akar-
ja érteni az Origenes írása szerint s hogy
ennekem könyörögjön, hogy veven az
be pecsetlet könyvet méltóztassam azt
meg nyitni; Mert en vagyok ki az elme-
ket meg nyitom, hogy az Írások megh
értetessenek, szükséges hogy az Írásnak
olvasásában nekem esedezzen minden
Peterrel, Matth. 15. 15. *Nagyarazd meg
nekünk ez példa beszédet. Daviddal; Pál.
119. 18. Nyisd meg az en szememet, hogy az
te törvényednek csudalatos bölcsességét lathas-
sam, 73. Adgy nekem értelmet, hogy tanul-
lyam meg az te parancsolatodat. Itt mindaz-
által meg kel vallani, hogy vannak oly
mélyseges dolgok az Írásban, melyek-
nek derekas értelmét akkorra kel hadni,
az mikor el jő az tökéletes teljesség, es el tö-
rültetik az mi rest szerint vagyon, 1. Cor. 13.
10. azonban ez életben illendő azokon
álmelkodni bent Pállal ezt mondvan,
Rom. 11. 3. Oh Istennek bölcsesegenek es tu-
domanyának mélyseges gazdagága, mely igen
meg tudhatatlanok es végere mehetetlenek az ő
utai!*

Végezetre hogy follyak imez en mon-
dásomról: Ez az en testem; ugy vagyon,
hogy az Írás nem mondgya azt, hogy
azokat *proprie* vagy *figuratè* (mint te fol-
lász) kell érteni, mindazáltal ugy megh
írja az környűlallo dolgokat, hogy nyil-
van

van azokból megértésék; hogy azokat nem tulaydon-keppen, hanem Sacramentaliter kellyen érteni. Nyilván irjak az Evangelistak, Matth. 26. 26. &c. hogy más volt az kenyér mellyet en az ástaltól föl vettem, megh áldottam, megh segíttem, es adtam az letelepedetteknek ételre; más volt az en testem, mely az ástalt mellett volt, es az kenyeret föl vette, segítte es osztogatta, es mely az kereszfán megtörtetettet sokaknak valtságaert, mellyekből világos dolog az, hogy az kenyér tulaydon-keppen allat szerint, nem volt en testem, hanem inkább emlekeztető jegye az en kén benvedesemnek es halalomnak; melyre nevezve Szent Pál így hozza elő bešedimet, I. Cor. II. 24. *Ez en testem, mely ti érettetek megtöretik, Ez cselekedgyetek az en emlekezetemre, Iſmet x. 26. Valamenyíſer ejenditek az kenyeret, az Urnak halalat hirdesſetek, mig eljövend. Sőt hogy derekafon megh értesſed, hogy azokat tulaydon-keppen ne kellyen érteni, meg bizonyitom abból, hogy az Irás így ſokot ſollani az Sacramentomokrul. Így ſollék en az környűl-metelkedesűi Abrahamnak, Gen. 17. 10. *Ez az en ſövetſégem. Az Hufveti baranyrul, Exod. 12. 11. Az Urnak peſaja az. De ki mondgya azt, hogy tulaydon-keppen az környűl-metelkedes**

fővettség, és az Hűsveti barany az Iehovanak által menetele? Sőt inkább az környülmetelkedes jegye az Abrahammal tet Isteni fővettségemnek, Gen. 17. 11. környülmetellyétek az ti sírfini testeteknek bőrenek eleit, és az legyen az en köztem és ti közöttetek való fővettségnek jele. És az baranynak megáldozása jele volt az Iehovanak által menetelenek, Exod. 12. 12. 13. Ez az vör legyen jelül az házakban. Így mikor azt mondam: Ez az en testem, nem mondtam tulaydon-keppen az kenyeret en testemnek, hanem Sacramentumhoz illendő állani nemevel élven, azt az en testemnek jegyenek mondtam; mint Augustinus^h jelentie ezt mondvan: *Non dubitavit Dominus dicere: Hoc est corpus meum, cum daret signum sui corporis.* az az: Az illr nem kételkedet így állani: Ez az en testem, mikor jelet adná az ő testének. Mind ezekre nézve mondam az en tanítványimnak, Ioh. 6. 63. Az beszéd mellyet álllok, Lelek és élet; mellyet Augustinusⁱ így magyaráz: *Spiritualiter intelligite quod locutus sum, Non hoc corpus quod videtis, manducaturi estis, & bibaturi illum sanguinem quem fufuri sunt, qui me crucifigent: Sacramentum aliquod vobis commendavi: spiritualiter intellectu vivificabit vos.* az az: Lelki módon értsetek, az mellyet mondok: Nem esítek ez testet, az mellyet látok, sem nem isssátok az vort, mellyet

h tom. 6.
 Aug. cap.
 12. cont.
 Adim. p.
 41.

i tom. 5.
 Aug. in.
 Psal. 98.
 141.

lyet ki ontanak az en feßitöim: Sacramento-
mot ajánlottam ti nektek; lelki értelem szerint
elevenit meg titeket. Lassuk immar az Ec-
clesiarul mit akarék mondani.

A D A M.

Az Ecclesianak tökéletes hitelt nem adnak
az Luther es Calvinus battai k.

k pag. 26.

C H R I S T U S.

Igazan mondad, hogy nem adnak
hitelt az Calvinisták az Ecclesianak, de
annak az melyről ti szólottok, tudni-illik
az Romainak, mely az Antichristusnak
Synagogája. Hapenig az en igaz jegye-
semről, ki mindenekben az en beßede-
met halgattya es követi, érted; megh ű-
töd az sáradat, mert annak illendő hi-
telt adnak es meg böcsüllik, jo sível-is
veszik annak sájabol az en beßedemet,
egyebként penig javallyak Chrysosto-
musnak imez mondasat 1: Nec ipsi omni-
no Ecclesiis credendum est, nisi ea dicant vel
faciant, quae convenientia sunt scripturis. Meg
az Ecclesiaknak-is nem kell himni, hanem ha
azokat mondgyak es cselekeßik, mellyek az
sönt Irással egyyeznek.

1 Chrys.
hom. 49.
in Matth.
oper. imp.

A D A M.

Bizonyitom: Nyilván vitatgyak hogy Er-
rare potest el tévelyedhetik meg csálathatik az
Ecclesia. Azert általlyaban helyt nem adnak
az ő tanitasanak. Meltan-is cselekeßik, ha az
Ecclesia hamissat tanithat, mert honnet tud-

H 2

gyano

mpag. 26. gyam, hogy akkor nem tanít hamissat, mikor az Írást magyarázza; m

C H R I S T U S.

n Helv.
conf. c. 17.
sect. 6. de
Eccl.

Nem vitattyak, Adam, egy általlyaban hogy az Ecclesia el tévelyedhetik, hanem bizonyos meghatározással, mint az Helvetica confessio tanította: Non errat illa, quamdiu innititur petra Christo & fundamento Prophetarum & Apostolorum. Nec mirum si erret quoties deserit illum, qui solus est veritas. az az: Nem tévelyeg az, meddig az kö-sikla Christushoz es az Apostolok fundamentumához ragazkodik. Nem-is csuda ha tévelyeg valamenyísser eltavozik attul, ki egyedül igazság. Így azért mikor en hozzam es az en beśedemhez ragazkodik az igaz Ecclesia, es az űent Írást annak igaz értelme űerint magyarázza, meg tudhatod, hogy akkor nem tanít hamissat es méltan követheted az ő beśedét. Itt proba kö leűen neked az űent Írás, Ioh. 5. 39,

A D A M.

En azt mondom: Valaki el hitetheti magaval, hogy az Ecclesia hamissat taníthat az Írás magyarázásban, semmit bizonyossan nem hihet. Mert így gondolkodhatik: Im hallom, hogy Ecclesia errare potest, tévelygesre, hamis vallásra juthat es vihet az Anyaűent egyház: mentul inkább en, egy ember leűen tévelyg-hetek? Ki tehet, es honnan, vagy miből tehet
vala-

valaki engemet bizonyossá, hogy mind en, s-mind az Ecclesia melyben vagyok, tévelygesre nem jutottunk? o.

o pag. 26.

C H R I S T U S.

En pedig azt felelelem: Hogy az nem hihet semmit bizonyossan, az ki azt hiteti el magával, hogy az igaz Ecclesia mindenkor es mindenben hamisat taníthat, melyet az Calvinisták nem mondanak, mint ide föl meg mutattam; azért csak árnyekoddal harczolék nagy gőrem-baul. Hogy pedig inkább meg ismerd elmelkedesednek balgatagságot, azt mondom, hogy te el hitetheted azt magaddal, hogy az Romai Ecclesia hamisat taníthat, mint hogy azt-is tanított, midőn az Apostol ellen az gonosz kívánságot bűnnek lenni tagadgya, es egyeb nyilván való eretneksegeket állat; azért az Pápasok között bizonyos semmiben nem lehet, mert azzal te-is el tévelyedhetel, sőt kárhozátkann-is eshetel.

A D A M.

Nem haboznak az Romai Ecclesianak fiaí; Meg adgyak az Szent Írásnak az ő böcsöletit; es elbírják hogy az, az Hit dolgainak igaz gátosimora, es csalatkozhatatlan mértéke; de nem magan egyedül az bötü, sem az mi tulaýdon értelmünk szerint való magyarázattya: hanem azokkal az több regulakkal, mértékekkel együtt, melyeket maga az Szent Írás mutatott. I. Mi-

kor azt parancsolja, hogy nem csak az írott tudományt kövessük, hanem az mit szóval előnkben ad az Traditio, 2. Thes. 2. 14. 2. Mikor azt hadgya, Matth. 18. 16. hogy Poganynak tartjuk, az ki meg nem nyugdik az Anyaszentegyháznak tanításán. Mert ezek által kell meg tanulunk igaz értelmét és magyarázatját az Szent Írásnak p.

9. pag. 26.
27.

C H R I S T U S.

I. Tettetes dicskedések, de semmire kellők. I. Szem-fény vesztés az, hogy az Romai Ecclesianak fiai nem habozzanak. Miért kapdosznak tehát az emberi találmányokon, Pápák tetűcsin, az Concilio-mok végezésin, hátra hagyvan az S. Írást?

II. Szem-fény vesztés az-is, hogy az Szent Írásnak bűcsületit megh adnák, mert az Æsopus fabulairul sem szólhatnak bűcstelemből, mint az Szent Írásról, az Romai Synagoganak mérges fazzatis midőn most Æsopus fabulaihoz most hamis Alcoranumhoz, most rosdás hívelyhez hasonlítottak, mostan nem-tökellestnek, elegtelennek, homályosnak, kétségesnek, viaszbol csinált orhoz hasonlónak, Lesbiai onbol csinált fingnek avagy mértéknek, holt bűtűnek es varga festeknek kiáltják, mint Meisnerus Vörösmarti Mihály ellen megh mutatta, pag. mihi 630. Ezeknek fölötte, ha olyan nagy bűcsülettel illetik az Pápiákat az Szent Írást, miért hát hogy az Traditiokat fellyeb

fellyeb bõcsüllik az Szent Irásnál? Miert
mondotta Lindanus 9 : *Salvo Traditionis*
fundamento, nihil noxae infertur Ecclesiae, quan-
tumvis scripturae aboleantur. az az : *Semmi*
kárt nem vallana az Ecclesia, ha az Szent Irás
az Biblia el veszne-is, csak az Traditio mara-
na meg? Miert csacsogta Petrus à Soto : *Traditiones Romanae Ecclesiae sunt efficaciores*
& potiores Sacra Scriptura. Az Romai Ec-
clesianak Traditioi bathatobbak es jobbak az
Szent Irásnál? Egy fillyért sem ér az Pápi-
staknal az Szent Irás ott, holot az Tradi-
tiokat aranyon sem adnák el, meg-is
meg bõcsüllik az Szent Irást? tudni-illik
fajjal ne sível, csak az ellenkezők elõt,
magokban semmire sem.

q lib. de
opt. interp.
script.

r Pet. à So-
to in Cõf.
Cath. de
Eccles.

III. Szé-fény vesztes az-is, hogy az Szent
Irást az Hit dolgainak igazgato sinorának es
csalatkörhatatlan mértékenek lenni el. binnek
az Romai Viperának fajzatis; Csak mond-
gyak, de nem hiszik, mert 1. azt tagad-
tak immar regen az Iesuitak az Ratisbo-
nai Colloquiumban s Pazman-is t erőf-
sen vitattyá azokkal, hogy az Szent Irás
ítillõ biraja nem lehet az Hitben tama-
dot versengeseeknek. 2. Mert meg nem
birallyak az Szent Irást az ellenkezőkkel
valo disputatiokban, melyre nevez Paz-
man u azt vitattyá, hogy az Ujjitokat nem
kell az Szent Irásbol valo vetekedésre erefsteni.
Pighius-is x erőssen tanacsollja, hogy

III.

f Colloq.
sef. 6.
t Kal. lib.
7. c. 7. seq.
3 p. 643.

u Kal. lib.
3. c. 2. sect.
1. p. 92.
x Pigh. lib.
1. de Eccl.
Hier. c. 4.

az Traditiokra job es hasznosb vonni az ellenkezőket, hogy sem az Bent Irásra, azért pityereg az utan illyen-keppen: *Si hujus doctrinae memores fuissetus, scilicet, haereticos non esse informandos, vel convincendos e scripturis, meliore sane loco essent res nostra: sed dum ostentandi ingenii & eruditionis gratia cum Luthero in certamen descenditur scripturarum, excitatum est hoc, quod, proh dolor! videmus incendium.* az az: Oh vayha ez tudományrul megh emlekeztünk volna, hogy az Eretnেকে nem Bent Irásból kellene tanítani es megh győzni, sokkal jobban volna dolgunk: de midőn elmeneknek es bölcseségünknek mutogatásáért az Bent Irásból kezdünk harczolni, Lutherrel, Oh jay, abból tamada ez meg olthatatlan tűz. Szep dolog, ugyan-is hazugsággal el nyomhatnatok talam az Calvinistakat, de igazsággal nem. 3. Mert az Bent Irást csalatkozható mértékké sőt ugyan nem-mértékké csinallyak, mert az mint Varinus bol: *Regula est mensura infallibilis nullam additionem & subtractionem admittens seu recipiens.* es az mint Theophilactus mondgya y: *Regula nec adjicit quippiam nec adimit.* Az mérték sem toldast, sem épsegeből valo el csippentest nem szenved; Mert az mint Basilius M. 2. mondgya: *Certe regula & gnomon, modo nihil in eis requiratur, quod minus regula sint & gnomon, nulla indigent additione, quâ fiant*

Kine szá-
ná szegét.

y Th. in c.
3. ad Phil.
pag. 262.

z Bas. lib.
1. contra
Eunomiū.

exactiora; Ejus enim est additio, cui deest aliquid. Illa verò, si quid ipsis deest, ne nominibus quidem illis congruenter vocantur. az az: Bizonyára az mérték es az ora mutatokéz, ha valami fogyatkozások nincsen, toldas nélkül, mellyel családokhatatlanbak legyenek, nem sükölködnek; Mert azé a toldas, az melyben fogyatkozás vagyon, az mely pedig illeten, az megh nevéi sem érdemli az mértéknek. Mivel azért családokhatatlan mértéknek mondad az Szent Irást, es azt megh toldád az Traditiokkal es az Ecclesia tanításával, meg kell vallanod azt, hogy az Szent Irásban, az menyiben az Hit dolgainak igazgató sinora, fogyatkozás vagyon, es így nem is mérték, maga azt világosan mondgya sz. Pal, Gal. 6. 18. Phil. 3. 16.

IV. Hogy pedig azt monddod, hog az sz. Irás maga mutattya, hogy az Traditio es az Ecclesia tanítása az Szent Irással egygyüt igazgató sinora az Hit dolgainak, az is sem-fény vesztés; mert az Szent Irás sohol azt nem allattya, sem az két locusok, mellyeket citals nem erősitik. Nem az első, holot ilyen igék vannak, 2. Thes. 2. 15. *Atyam-fiai, legyetek álbátossak, es tartsatok meg az nektek adatot tudományt, melyre tanítványatok vagy bészed által, vagy mi levelünk által? Erre en azt mondom x. Nem mondgya itt Szent Pal hogy az Traditio, melyről ti Boltok, az Szent*

IV.

Írással egygút igazgato sinora az Hit dolgainak. 2. Az nem-is következik az igekből, mert nincsen ot emlekezet oly Traditiokrul, mellyeket ma az Romai Synagoga az egygyűűveknek akar nyakara kötni: hanem arrul az igaz tudomanyrul, melyre az Thessalonicabelieket tanította vala az Apostol, mind elő nyelvel köztők forogvan, mind, el tavorvan cöllők, az ő első levelevel, mellyet mar hozzajok küldőt vala. Az penig az tudomany nem egyeb volt, hanem az Evangelionnak tudomanya, mint 1. Thes. 2. 2. ki tatfik, holot azt mondgya *hogy az Istennek Evangelionat hirdette ő közöttök*, maft penig nem, holot valaki azt cselekedné ha *Angyal volna-is meg átközze*, Gal. 1. 7. & seq. Az mi az másik locust nezi, mely vagyon Matth. 18. 17. az-is nem állattya azt, hogy az Romai Synagoganak tanitasa, az Hit dolgainak igazgato sinora legyen az bent Írással; mert 1. Ot nincsen emlekezet az R. Synagogarul, hanē az igaz Ecclesiaban vigyazo Tanitónak gyűlekezetekrul. 2. Ot nicsen fő az Hit dolgairul, hanem az embereknek egy-mas ellen valo cselekedeteknek el nyomasarul; melynek kell lenni 1. Egy-ross közöt valo feddes által, 1. 15. mely ha nem hašnal, kell lenni 2. Egy vagy kétkülő bizonyfagok elöt, 1. 16. Es ha

az-is

az is nem haſnál, kell lenni 3. az Presbyterium előt, melynek ha intesc az engedetlen fejtül meg utaltatik, az Egyházi fenytékekkel meg suytoltathatik, Ez értelme annak az en mondasomnak.

Végezetre az sem igaz, hogy az Traditiokból es az Romai Synagoganak tanitasabol kellyen megh tanulni igaz értelmét es magyarázattyat az Szent Irásnak. Nem azokból nem; hanem ő magabol az Szent Irasbol, mint ide fellyeb megh bizonyitam. Az mi penig Traditiobol es az Romai Synagoganak tanitasabol ki hozatik, csak semmi-re kellő, mert az mint Hieronymus mondotta: *Quod de scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, quā probatur.* Az minek Szent Irásban fundamentom nincsen, mely könnyen javaltatik ugy meg utaltathatik.

A D A M.

Az kik az Romai Pápához halgatnak, Uram, az te hagyasod szerint járvan, családokzatatlan Tanítóul értik, mellyek az Szent könyvek, es mint kellyen azokat magyarázni. Mert vilagos sokkal parancsolad, hogy ha valamiben meg bant es haborit sele-baratunk (mint hogy igen meg bant, az ki Hitünket es vallásunkat karhoztattya) seddgyük meg elsőben. Ha nem fog rayta, vessük az Ecclesia eleiben dolgozunkat. Az ki annak Savat nem fogadgya, az ki megh nem áll annak itiletin, Poganynak tartjuk 2. 2 pag. 27.

CHRI.

Apoc. 9. 3.

b Vid. Bru-
tum Ful.
p. 2. & seq.p. 105.
306.

Soha egy ravaszbab ember nalladna!, Adam, nem lehet; mert világossan nem mondod ki az mi síveden vagy. En itt azt kerdek: Kicsoda az a csalatkozhatatlan Tanito, mellyet az Romai faskak ennyire böcsüllenek? Az Ecclesia, azt mondod. Visont azt kerdek: Mellyik Ecclesia? Az Romai; el hittem azt feleled. De hallad, az Romai Synagoga immar regen el fajult, es helyet advan az Antichristusnak, paráznává let, hogy lehet azert csalatkozhatatlan Tanito? Az Romai Synagoga gyanos, fön álló pörivagyon, mert immar regtül fogvan Angliatul, Scotiatul, Daniatul, Sueciatul, Belgiumtul, Nemet, Cseh es Magyar orszagoknak Gallianak es Helvetianak nagyobb résztül Istentelenségnek, az Ecclesiaban kegyetlenkedésnek, az igaz tudomanynak meghevstegettetesének, Istentelenségnek, séntseghörösnének es egyeb vétkeknek nemvel vadoltatot sőt convincaltatot is b, mellyekből magat mig meg nem tisztította, hogy lehetne az Keresztýenek között csalatkozhatatlan Tanito? Maának kell azert itilő bironak es főlő Tanito Mesternek lenni, ki legyen az ide fel megh mutattam, mi búkség azert mast keresni.

A D A M.

Hísem asscuralal bennünket, hogy azt az Eccle-

Ecclesiast az ördög ereje meg nem győzi, es té- Matth 16.
velygesben nem erti: Mert ez az igazságnak 18.
oslopa: ezt az igaz pastorok világ vegeig éppi- 1. Tim. 3.
tik, es oltalmaznak az hamis tudományok forgo 15.
sáleitül c. Ephes. 4.
14.
c p. 27.

CHRISTUS.

Hoho Adam, nem az Romai Synago-
garul állottam en szent Mathenal, ha-
nem az közönséges Anyaszent-egyház-
rul, mely fel építettet az Prophetáknak es A-
pöstoloknak fundamentoman, melynek belső se-
gelet köve en vagyok, Eph. 2. 10. Ez oslopa
es erőse az igazságnak, 1. Tim. 3. 15. mert
az en befedemet mely igazságnak befedé,
Ioh. 17. 17. kebleben tartja mint drága
kincsset, es őstogattya igazan az en hi-
veimnek, Ezt igazgattya az en fölga-
im által az en szent Lelkem, az igazságnak u-
tan, Psal. 23. 3. es vezérli minden igazságra,
Ioh. 16. 13. Nem illyen az Romai Syna-
goga, mert azon immar az pokol győző-
delmet vet, es lett az ördögöknek lakó helye,
minden tisztátalan leleknek, minden tisztátalan
es gyűlöletes macskának tömlőre, Apoc. 18. 2.
Az a hamisságnak oslopa éppül hamisság-
nak minden álnoksággal, 2. Thes. 2. 10. es
míglén az Isten törvényének amaz elleneségét
az en szajámnak lelkevel az en dicsőséges el-
jövetelem által eltörölöm, Ibid. 8. addig azt
tamogattya amaz fertelmes sáskák, Apoc.
9. 3. & seq. kik nem igaz pastorok, ha-
nem

nem lelkeknek hoheri, kikerül vagyon
imez panasz in stella Clericorum: O Do-
mine, pastores tui mutati sunt in tonsores, &
agni in lupos, defensores in dissipatores. Qui
deberent esse sobrii, quotidie sunt ebrii; qui
prælati, pilati; qui casti, incesti; qui pastores,
seductores. Oh Uram, el változtának az te
pásztorid nyivökké, az baranyok farkasokká, az
oltalmazók tékozlókká: Az kiknek kellene lenni
józanoknak; minden napon reszegek; prælatu-
soknak, Pilatusok; tisztaknak, fajtalanok; gond-
viselőknek, hitetők. Innét mondotta Pa-
lingenius d:

d Paling.
in Capri-
cornio.

Pontifices nunc bella iuvant, sunt cætera nugæ,
Nec præcepta Patrû, nec Christi dogmata curant.

az az:

Az Papok az harczot szeretik most, min-
den hazugság

Ez kivülönálló: az Atyának bent vé-
gezést

Meg pökik: az Christust tudományat
semmire tartják.

A D A M.

Hadgyarjon, Uram, ez: Eleg az, hogy
mi közöttünk mind tudos, mind tudatlan egya-
ránt meg nyugoszik azon, valamit az Ecclesia
előnkben ad a bent könyvekről es azoknak igaz
értelmerül. Es ha valaki akar minemű bennel,
bokatlan es az előt nem hallatott tudományt
kezd bintegetni, meg tartjuk az Isten bagyafat,
1. Joh. 4. 1. es meg próbáljuk az lelkeket: tudván, hogy
fokosor

Isokbor az hamis Tanítók, Apostoloknak mutogatnyak magokat, es az ördög Angyallá iünik. Minekokaert arra az proba köre vißsük, melyet Isten mutatot e. 2. Cor. 11. 13. e pag. 270

C H R I S T U S.

Kellemés dicsekedések ezek, de mindenik alatt méreg vagyon: Meg nyugosnak az Romai Synagoganak czenkei, de nem azon az mit en az Szent Irásban elciben adok, hanem az mit az Romai Pápa az fő fő Phariseusokkal egyetemben, (kiket az Ecclesia neve alatt értenek) ád azoknak elciben, sőt ugyan nem-is hisnek az Szent Irásnak, hanem csak az Ecclesiaert, azért mondotta Mulhusius f Mulhus. animadv. pag. 10.
Evangelium apud nos non plus quam alius quispam prophanus liber valet, az az: Az Evangelium mi nálunk nem ér többet mint valami világi avagy poganytul iratot könyv. Ecciusis s azt beßelli: Scriptura non est authentica nisi Ecclesie autoritate, Az Szent Irás nem hitelles meltoßagn az Ecclesianak bizonyßaga nélkül. Pazman is azért mondgya s: Azt mondom, hogy az Evangeliumnak nem hinnek, ha az Anyaszent-egyház bizonyßaga erre nem vinne. Továbbá nem hogy az Serint cselekednenek az Pápistak, sőt inkább csak az Papok Hajával esnek, azokra bizák az igazßagnak vizsgálását, es csak nem azt mondgyak, hogy tudgya az Pap mit hisnek; felő azért hogy helyekben más ne bocsassanak meny-

f Mulhus. animadv. pag. 10.

g Ec. Enca de Escl.

g Kal. lib. 3. c. 1. sect. 3. p. 20.

k Vide
præfat. lib.
3. pag. 83.

menyországban, mint Pazman hól ha-
sonló dologban. Végezetre az kik a Pá-
pisták között meg proballyak-is az lelke-
ket, nem az bent írásból cselekedték azt,
hanem az Pápaknak traditioiból, az Ro-
mai Synagoganak szokásból, mellyek
ellen valaki hól kárhóztatik: ha ki penig
az Romai Pápanak labait csokolgattya,
es az en híveimet üldözi, akar mit cse-
lekedgyek senki nem bantya, mint az
mindennapi pelda mutattya, az honnet
vagyon imez vers:

*Sis fur, sis latro, sicophanta, & turpis adulter,
Calvinum serias fulmine; magnus eris.*

az az: *Calvinus fur, latro, sicophanta, & turpis adulter,*

*Legy lopo, legy tolvay, parázna legy, es
rut eretnek,*

*Szidgyad Calvinust: hidgyed így Urát
lehetz. De lassuk az próba*

*követ, mellyen az tudományt meg va-
lastyatok.*

A D A M.

Mi ezeket cselekedésük: 1. Valaki nyí-
gót kezd tanítani, az Kereszténységnek egyenlő
értelme ellen, az minden tartoztatás nélkül
meg vettyük. Mert ez sokszor s-erössen meg va-
gyon parancsolva, Gal. 1. 9. 2. Ioh. 8. 10. Rom.
16. 17. Phil. 2. 2. & c. 3. 16. 1. Tim. 6. 20. Hebr.

ipag. 28. 13. 9. i.

C H R I S T U S.

Mikeppen hogy az kereszténység valo-
sagos

lagos avagy tettetes, így annak eggyező
értelme, az az, tudománya vagy *Valóságos*,
mely az Prophetáknak és Apostoloknak
írásin fundaltatott, és az en mennyei A-
tyának kebeléből en általa le hozatta-
tot titkos dolgokat foglallya magában;
vagy 2. Tettetes, mely emberi talalma-
nyon éppítettet, és csak külső sínét vi-
seli az igaz tudománynak. Ha valaki
Ulysagot tanít az Valóságos Keresztényi
tudomány ellen, méltó meg vetni, mint
az citaltatott locsfok mutattyak: De ti
Pápiák azokat vetitek meg, kik a Tette-
tes keresztényi tudomány ellé tanítanak, s
az igaz vallást állattyak, mellyet igen ér-
tetlenül cselekedtek; mert így engemet-
is megh vették azokkal, mivel en mon-
dottá az en Solgaimnak, Luc. 10. 16. *Az*
ki titeket halgat, engemet halgat: és az ki tite-
ket meg vét, engemet vét meg, és az ki engemet
meg vét, azt veti meg az ki engemet el bocsátot.

A D A M.

2. *Az ki az Apostolok idejeiül fogvan rend-*
berint következő lelki Pástorok ellen pártot üt,
és azoktól elszakad, mindgyárt kárhoztatnyuk.
Mert parancsolatunk vagyon arról, hogy lelki
pástorinktól halgassunk, Heb. 13. 17. 1. Joh. 4. 6. k *ibid.*

C H R I S T U S.

Két rendbeliek az lelki pástorok; Van-
nak Igaz pástorok, kik az en juhaimat az
Szent Írásbeli tudománnyal legelte-
tik:

tik: Vannak Hamis pásztorok lőt inkább tarkafok, kik az nyaynak nem kedveznek, es az eggyigyűveket csak csabittyak emberitalalmányokkal es költőt hazugfagokkal; Ti Pápistak az igaz pásztorokat kárhotattyatok, es az en hiv tanu-bizonságimat ölitek vagjatok, Apoc. 11. 3. & seq. ugy hogy azoknak verekekkel resseg legyen amá tistatalan parázna a Romai Antichristus, Apoc. 17. 6. Ellenben nagy gorombaul követitek az hamis Apostolokat, álnok munkásokat, kik en Apostolimá változtatták magokat, 2. Cor. 11. 13. figyelmezték hitető lelkekhez, es ollyakhoz kik kép-mutatással solnak hamisságot, kiknek lelki ismeretek meg belyegeztet, 1. Tim. 4. 1. 2. kik nem következnek rend szerint az Apostolok után, mivel az Apostoli tudományt meg utaltak; mert mint Ambrosius mondotta 1: Non habent hereditatem Petri, qui fidem Petri non habent. Peternek öröksejét elugrottak azok, kik tudományt el hadtak.

1 Ambr 1.
2. de pce.
nit. cap. 6.
tota p. 156.

A D A M.

3. Mibent valami vißsá-vonyas tamad, mint az O testamentomban az Papok eleiben kellett az vetni es azoktul várni, Deut. 17. 8. 9. Jer. 3. 15. Ezech. 44. 15. & 15. 24. Hag. 2. 12. Mal. 2. 7. Ugy az Uj Törvényben példat hadtak az Apostolok, mit kell mivelni. Mert mikor ő idejekben versenges tamadot volna, ha megh
2. 15. 6. kelleneje tartani az Moyses törvenyet? ößve
gyüle-

gyulenek az Apostolok és vénök: El végeztek,
 mi kell binni és követni. Az után is azont cse-
 lekedtek az Egyházi pásthorok, mihent valami
 nevezetes tévelyges fákadot; mint az Nica-
 num, Ephesinum, Chalcedonense Concilium
 példajából ki tetűk. És valamit az Apostoloktól
 származót lelki pásthorok el végeztek, azt min-
 den keresztyén ember kételkedés nélkül követte.
 Mert az kösségnek legeltetést Isten effele pásto-
 rokra birta. Eph. 4. 12. Act. 20. 28. 1. Pet. 5.
 2. 1. Cor. 12. 28. m. m p. 28.

C H R I S T U S.

Io volna ma is ez; Immar regen ohay-
 tottak ezt az Protestansok, kévántak
 hogy az ő igyek szabados törvény szerint
 való gyűlésben itiltessék meg az Szent
 Írásból, de hasontalanul; nⁿ meggh n Vide
Sleidan.
lib. 3.
 meg nem nyerhették, nem is nyerik meg
 az Pápistáktól, mert ők mivel gyűlölik az
 világosságot nem akarnak világosságra menni,
 hogy cselekedetek meg ne feddetteessenek, Ioh.
 3. 20. De mit hoé innét ki?

A D A M.

Ezt Uram; hiszem nem csak az tudosok-
 ert hanem az tudatlanokert is meg baltal; hi-
 szem az igaz. Hitre mind tudos mind tudatlan
 köteles, úgy hogy annélkül lehetetlen valakinek
 Isten kedveben és idvösségre jutni: Isten is
 mind tudosnak mind tudatlannak világos, bi-
 zonyos csatlakozhatatlan utat mutatott az igaz-
 sag ismeretire: Azt tudni illik hogy az te töl-

led fundaltatot, az Apostoloktól építettet, es világ végeig lelki pástoroktól őriztetet Ecclesia-nak tanítását kövessük. Az ki azért az Keresztényességben megh. gyökerezet: mihent esében vessé, hogy az Apostoli időkül fogvan, kezűl keze adott tudomány ellen tusakodik valaki, az mindgyárt ragadozó Farkasnak, es Hírdőnöknek tartja, úgy mint Luthert, Calvinust, es utannok lázradot Prädikatorsagot o.

o pag. 29.

C H R I S T U S.

Sokat zavarb itt egyben Adam: 1. Micsoda ez, azt kerde; Te Uram mind tudókert mind tudatlanokert meg holtal? Mit érteb itt az tudatlanokon? En meg nem holtam az tudatlanokert, az az, azokert, kik né tudnak engé, né ismernek, es nem hisznek idvösségekre; El vess az nép mely tudomány nélkül valo, Hos. 4. 6. hanem meg holtam az en jubaimert kik engemet ismernek, Ioh. 10. 14. kik az en szomat halgattak es engemet követnek, v. 27. Továbbá; melyik Ecclesia az, mond meg világossan, mit reytegeted, melyet en fundaltam, az Apostolok építetttek, es világ végeig szakadas nélkül lelki pástoroktól őriztetik, melynek tanítását kell követni? Tudom azt feleled, ha ki mered mondani, hogy az Romai; De hallád, el ugrotta azt, mert paráznavá lett. Apoc. 17. 3. lett az ördögöknek lako helyek, minden tisztatalan leleknek, minden tisztatalan
es

es gyűlölféges madarnak tömlőcze, Apoc. 18. 2. melynek tudományát né kel követni, sőt inkább meg kell vetni, ezért monda 7. 4. *Fúffatok ki Babylloból, &c. Végezetre, hamis tanu-bizonfag fele-baratod ellen, mikor azt kiáltod Lutherre, Calvinusra estőb hív Solgaimra, hogy az Apostoli tudomány ellen tufakodnak; Nem az ellen nem, hanem az Romai Pápa ellen, mert valamellyeket az Apostolok az Szent Írásban be írtanak, az ellen nem rugodoznak, sőt mint magad ide fel vallaft téve rolla, az Hit dolgaiban egyebet nem is akar, ^{sup p. 21.} nak be venni, hanem az mit en az Szent Írásban eleikben adtam; hogy-hogy azért ragadozo Farkasok? Mikeppen Hit-árulók? Tudni illik az ti nallatok ragadozo Farkas, ki az Iz. Írást követi, es azon kívül az Hit dolgaiban nem akar semmit be venni? Az ti nallatok Hit-árulo, ki az Apostoli tudományt, mely az Szent Írásban vagyon, követi. O el csábult nemzetiség! Miglen káromkottok így az en Solgaim ellen? Miglen nem ismeritek meg az igazságot? Tegedtet Adá kerlek, hadd el az el-fordult népet, köves engem, hadd el ez viz nekül való be omlot kutakat az emberi találmányokat, az Pápák tetőcsit, es az en nyájam között az Izraelnek kut fejből síjad be az idvősféges tudomant, mely által az életnek bódogságára juthatb mindé kétség nélkül.*

NEGYEDIK BESZEL- GETES

A Z

NEGYEDIK OKRUL

C H R I S T U S.

Adam, Nem gondolkodalé meg-is id-
vössged felől? Nem térelé vissza az en
hivemnek gyülekezetiben?

A D A M.

Nincsen, Uram, arra semmi bände-
kom, Mert az Luther es Calvinista gyülekezet
nem igaz Ecclesia a. Mely negyedik oka
a pag. 29. vallalomban valo megh valtozasom-
nak.

C H R I S T U S.

Nagyot mondas; Tagadom en azt,
tized az probalas. *Accusatio omnis sola ne-
gatione sufficienter diluitur, ni ab accusante
evidenter probetur accusatio. Non accusato sed
accusanti incumbit probatio.* Azt mondgya
Cardinal Pazman ^b Minden vád tagadással
elegsegesen semmire tetetik, ha nyilván az vá-
dolotul meg nem bizonyíthatatik. Nem az vá-
dolottat hanem az vádoló az probalas. Te vá-
dolod az Calvinista gyülekezetet, meg
kell

^b Refut.
Antiloq.
Hypera-
spista c. 1.
pag. 10.

kell azért próbálnod, mert egyéb-ként minden befeded katyma. Hallyuk azért bizonyításodat.

A D A M.

Igazán írja Szent Agoston es Cyprianus Mar-
tir; hogy Isten annak Anya nem lehet, az ki- Aug. 1. 4.
nek nem Anyja az Ecclesia. Es valamint az de Symb.
Noe bárkajan kívül senki megh nem tartatot; cap. 10. 13.
ugy az Ecclesian kívül senki nem idvözülhet. Cypr. de
Magadis Poganynak mondád, valaki meg veti Unit. Ecc.
az Anyaszent-egyház eggyességét so foga- num. 20.
datlan Sakadasaval. Mivel azért az Ecclesia Matth. 18
az te tested, valaki az Ecclesian kívül vagyon, 17.
annak feje nem lehet. Tehát valamint kerül- Ephes. 1.
jük kárhozatunkat, ugy kell kerülnünk az ha- 22. 23.
mis Ecclesianak bővességét.

C H R I S T U S.

Csak idő vesztegető so-űaporitas ez
Adam, mivel ezzel nem bizonyítod az
fől tet propositiot.

A D A M.

Tudom en-is azt, mindazáltal hisem
nekem-is szabad trágyáznom es kellett.
nem illetien vallasomat, Paterek irási-
val es Szent Irás befedivel. Így állatom
azert, ne pirongaszjo Uram, az fől tet ká-
romlo hazuglagot: Lehetetlen hogy az a
gyülekezet te Ecclesiad legyen, melynek az A-
postolok idejétül fogyan minden időben, Tanito
Doctori, Pástor, Gyülekezeti nem voltanak; pag. 30.
Tagadhatatlan igazság pedig az, hogy Luther lin. 3.
előt

d Ibid.lin.
penult.

előt Ezzer estendőnel tovább, senki, csak egy Do-
ctora, lelki pásztor és tanítója nem volt az Lu-
therista és Calvinista vallásnak d. Azért az
Luther és Calvinista gyülekezet nem i-
gaz Ecclesia.

CHRISTUS.

Az Romaiaknak ez az fő és hathatob-
erőségek, mellyel az Calvinistákat há-
tra állatni akarják, melyben dicseked-
nek és triumphálnak; de hogy keves fő-
val meg mondgyam értelmemet arról:
Csak semire kellő mind formájára mind
materiajára nevezve. Formájára nevezve
semmire kellő 1. Mert az Conclusio az
Assumptionnak ágyekabol nem foly, mi-
vel hogy az Assumptioban vallásról az
Conclusioban Ecclesiáról vagyon emle-
kezet, mellyek egy-mással meg külömb-
bóztetet dolgok. 2. Mert ebben az Syl-
logismusban negy terminusok vannak,
amà Logicus Canon ellen: *In Syllogismo
tantum tres termini disponantur non plures nec
pauiores.* Materiajára nevezve penig sem-
mire kellő, mert sem az Major egy által-
lyaban sem az Minor nem állhattya meg
az sárt. Nem az Major, mert iméz rosz és
nem igaz fundamentomon éppítették:
Az Ecclesianak minden időben és minden be-
lyen vannak olly Tanítói, kik élő nyelvekkel ta-
níták azt; Nem igaz, mondom, ez; Mert
mással fenyegetém meg az Sidokat, Esa.

3. 3. El vessem az Prophetat, az jövendő dolgoknak meg latóját. Amos cap. 8. 11. 12. Ime napok jünnek el, mellyeken bocsatok éhséget ez földre, nem kenyernek éhségét, sem vizeknek Somjusagát, hanem az Urnak beseidenek halgatasának éhségét es Somjusagát. Es buydosnak egyik tengerül fog van másik tengerig, es esak-tul fog van nap keletig futosnak az Urnak beseidenek kereseséjert, es nem találják. 2. Mafirul panaßolkodnak Asaphal az Hivek, Psal. 74. 9. Az mi jeleinket nem lattunk, nincsen immar Prophetá, es nincsen mi köztünk ki megh tudhatná meddig? Ieremias-is Lamen. 2. 9. Az Prophetaknak nincsen az Urtul jelentet latások. Mast mondék Luc. 18. 7. hogy mikor eljövendek hitet-is nem talállok az földön, mely abból leszen, mert meg kevesednek azen szolgálom, es meg fokasodnak az ollyatén emberek, kikről jövendől sent Pal, 2. Tim. 3. 1. & seq. 4. Mert az példák-is mast mutatnak. En azt kérdem: Ki volt Tanitoja az en első búlóttemnek Izraelnek Aegyiptumban? Ki volt amaz hét ezer embereknek Doctora Izraelben Achab idejében? Ki volt az Keresztelő Iános előtt Páßtora az Hiveknek, kik az Sidok között voltanak? Felelyitt Adam, ha mit tud: Ha senkit nem mutathat, meg kell vallanod, hog nem igaz fundamentomon éppited erősségedet: Hapenig mutat valakiket,

tudni-illik, Ægyptumban az familiaknak fejeit, Achab idejében az titkos Prohetakat, Keresztelő Iános előtt az Moyses sekiben ülő Phariseusokat kik azokat tanítottak, en-is azonnal rád forditom es azt mondom, hogy hasonlo-keppen az Romai Antichristusnak dühössége alatt az en Ecclesiának tagjait az Bibliabol tanították az kegyes cseledecs gazdak, az titkos Egyházi szolgák, es gyakorta akaratyok ellen az hamis munkások-is, mivel az mint Augustinus mondotta: *Az en juhaim meg az hamis Doctöröktul is az en bebesedemet halgattyak: Oves Christi etiam per malos Doctores vocem ipsius audiunt, & unitatem illius non relinquunt, quia bonum, quod eos audiunt dicere, non est ipsorum, sed illius.* Azt-is penig itt nem hagyom el, hogy mint Achab idejében Illyes, 1. Reg. 18. 21. Keresztelő Iános előtt Zacharias Pap, Luc. 1. 5. ennekem hiv szolgaim voltak, Igy voltanak ennekem az Pápának dühössége alatt-is tanuim, noha ketten az az, keveslen voltanak kik sekete ruhában öltözven prophetáltak, Apoc. 11. 3. es az Antichristus ellen tanítottanak, mint ez utan meg mutatom.

Az minor-is peniglen nem igaz: Mert Luther es Calvinus előtt eltenek az Patriarchák, Propheták es Apostolok, kik azon tudomant tanítottak, mellyet most

e Auguſt.
Ep. 209.
ad Felic.

az Calvinistak tanitanak, sőt azok után is azon tudománynak Doctori es Pástor voltak mind azok, kik az Szent Írást be vették, es abból s-annak dictalása szerint, nem emberi találmányokból az Római Pápa tetőse szerint, tanították az égből entöllem alá hozatot tudományt. Ha kerded penig kik voltak azok, maydan arrul örömeft beügetek veled, csak meg halgassd.

A D A M.

Kérlek Uram hadd szóljak, es mind az major s-mind az minor propositionak igaz voltát meg mutatom.

C H R I S T U S.

Szoly, örömeft hallom.

A D A M.

Az majort ilyen erősségekkel állatom rendel: 1. Mert Szent Pál vilagos sokkal írja; hogy Isten az Ecclesiában sinten ad-Eph. 4. 12. dig, míg mindnyajan eleiben megyünk, Tanito Doctöröket es Pástoröket tart, kik éppitsék es őrizzék az Ecclesiát f.

f pag. 29.

C H R I S T U S.

Szent Pallal bizonyítás: 1. Iol vagyón, Ő így szól Eph. 4. 10. 11. 12. Az ki le szállt, ugyan azon az ki fel is ment sokkal fellyeb minden egeknel, hogy mindeneket be töltene, es ő adot nemeltyeket Apostolokat, nemeltyeket Prophetakat nemeltyeket penigh Evangelistákat, nemeltyeket Pástoröket es Doctöröket, Az Szenteknek

ieknek egy testben való kötözésekre szolgálatnak munkájára az Christus testének éppítése. Miglen jussunk mindnyajan az hitnek es az Isten fiának ismeretinek eggyességére. Miglen leszünk tellyes firfiakká, az meg örökösödöt Christus állapottyanak mértéke szerint. It sz. Pal nem módgya azt, hogy Isten mindenkor bákadas nélkül es mindē helyen világ végezetéig az Ecclesiában tartson Tanítókat es Pásztorokat, az mint te bollaš, hanem az en menyben menetelemnek két hasznát jelent meg, tudni illik 1. Mindeneknek az ſent Lelek ajandekival való be tellyesfedését, Pſal. 68. 19. Ioel. 2. Eſa. 44. Actor. 2. 2. Az Egyházi szolgálatnak rendeltetését, mely által en az en titkos testemet az Ecclesiát éppitem, annak tagjait egyben kötözöm, hogy az en híveim az hitben es az en ismeretemben eggyesek es tökéletessek legyenek ez életben. Nem következik tehát innet az mit akarš, mert nohá en adok rend szerint Egyházi szolgákat az Ecclesiában, kik őtet az ő tenyes állapottyában es virágzó foltában éppítsék, mindazáltal az háladatlanlagert azokat el vešem nagy gyakorta, egy hogy igen kevesen legyenek, mint Achab idejében, kik azt éppítsék. De az utan adok višontag neki ollyakat, kik az en bešedem által őtet az igazság-
nok utara igazgassák.

A D A M.

Szent Pal írja azt is : Hogy Hit nem lehet
prædikallas nélkül es Istentől küldetel lelki pász- Rom. 10.
14. 17.
torok nélkül : Tehát az hol Hit vagyon, Tani-
tóknek kell ott lenni. Az te Ecclesiad pedig Hit
nélkül nem lehet : Tehát soha Tanitók nélkül sem g 1bid.
maradhat g.

C H R I S T U S.

Szent Pal így szól, Rom. 10. 14. Mi mo-
don hívják segítségül az kiben nem hívendének ?
Es mi módon hívnek abban az ki felől nem hal-
landanak ? Mi módon hallanak pedig prædi-
kalló nélkül ? 17. Az hit hallasból vagyon az
hallas pedig Isten igejéből. Itt sem mondgya
az Apostol, hogy az Ecclesiában bűntel-
len szakadás nélkül Tanito Doctörök le-
gyenek, hanem szól az hitnek az embe-
reknek szívükben rend szerint való nem-
zettetésefőről, mely lehet az prædikallas
által, mellyet az Tanitók cselekednek
rend szerint, azért az erősségnek első
czikkelyét meghatározással kell citeni
ilyen formán : Az hol hit vagyon Tanitók-
nak kell ott lenni, tudni-illik Rend szerint, es
az Ecclesiának viragzó állapottyában, mely-
ről az Conclusio is helyes. De annak
megaláztatot állapottyában, melyben
az pusztában lappang, Apoc. 12. az Tanitók
megbűkülnek, noha akkoron is az Szent
Írásnak olvasása által en hitet szerzek az
enyeimben, mivel az hit en ajándekom
az hi-

az híveknek hívekben Eph. 2. 8.

A D A M.

Uram, hiszem magad-is azt ígirted: hogy
 soha az pokol erőt nem veszen az te Ecclesiadon.
 Matth. 16. Nagy erőt venne penig, sőt ollyat kinél nagyobb-
 18. bat nem is vehetne, ha minden Tanító pástort
 elfogyatna az te Ecclesiának, ha Isten igeje-
 nek hirdeteseiül, keresztség szolgálatául, Ur
 h Ibid. vacsora osztogatásul meg főtáná é h

C H R I S T U S.

Ismerem az en ígíretemet, Adam,
 melyben azt ígírtém az en Közönse-
 ges Ecclesiának, hogy az Pokol ereje
 erőt nem veszen tellyességgel ő rayta: de
 hallád, azt nem ígírtém hogy az en vi-
 tezkedő Ecclesia meg ne nyo-
 morittassék, es külső ékeffégetül meg ne
 főtassék, sőt inkább keresztséget akarom
 tartani, es hogy vitezkedgyek az Pokol-
 nak ereje es incselkedése ellen azt aka-
 rom, melyből ez jő ki, mivel hogy ret-
 tenetes a Pokolnak az ellen való dühös-
 sege, iszonyu amà veres Sárkánynak i-
 gyekézete, Apoc. 12. 4. 5. hogy sokbor
 lattassék az Ecclesia attul meg győzet-
 tetni, minden külső ékeffégetül meg
 főtattatni, ugy hogy az pusztában fússon es
 ott lappangjon, 1. 6. es vele egyetemben az
 Tanítók is gyakorta meg őletteffének,
 Apoc. 11. 7 mindazaltaligy leven az do-
 log tellyességgel el nem nyomattatik,
 meg

meg nem győzöttetik az Ecclesia, noha
sanyargattatik, ha sántalan nem lehet az
en igiretem, ha az pusztában fut, is, mert
ott is legeltetik, Apoc. 12.6. Es így mint
Ambrosius mondotta: *Sicut vinea dum li-*
gatur erigitur, & recisa non minuitur, sed au-
getur: Ita sancta plebs dum ligatur erigitur,
dum humiliatur attollitur, dum reciditur coro-
natur. az az: Mint az szőlő mikor kötöztetik
fel emeltetik, mikor vagdaltatik, meg nem kű-
sebedik, hanem nevededik: Így az Benteeknek
serege, mikor kötöztetik fel emeltetik, mikor meg
aláztatik, magasztaltatik, mikor sanyargatta-
tik koronáztatik.

i Ambr.in
Luc. lib.
9. p. 145.
tom. 5.

A D A M.

Végezetre, Az is Szent Pál sava; hogy mind
addig marad az Ur vacsora osztogatása az Ec-
clesiában, míg te eljössz az itéletre k.

1. Cor. 12.
26.

kp. 30.

C H R I S T U S.

Szét Pál így szól: Valamenyiszer ejenditek
az kenyeret, es ijandgyatok az pohart, az Ur-
nak halálát hirdessetek miglen el jövend: Hal-
lod, nem azt mondgya Szent Pál, hogy
mind addig megh marad az Sz. vacsora
szolgáltatása az Ecclesiában meg-sűnés
nelkül, mig en az itéletre el jövök; ha-
nem meg mutattya az en el jöve telem, ig
mi legyen ti stek az Híveknek az Sz. va-
csorával való élésben, tudni illik az en
halalomról való hálá-ado emlékezes,
melyből nem jő ki az, hogy sűntelen az
Ur

Sz. vacsora világ végeig ki foglaltatik az Ecclesianak mind virágzó mind pünig homoru állapottyában, mellyet kell valamég próbálni. Mert meg engedem azt, hogy az Sz. vacsora foglaltatásának fenn kell állani világ végeig, sőt fenn is áll az Ecclesianak virágzó állapottyában, de annak homoru sorfában, mikor az ellen az ördög ez világ es az Antichristus dühösködik, annak ki foglaltatása ideig meg fűnik gyakorta; de úgy hogy ismét midőn pihenest engedek az enyémnek, az ismét ki foglaltatik. Hozzáadom, hogy itt ellene állas Bellarminusnak, ¹ ki meg vallyá, hogy minden ceremoniakkal együtt az Sz. vacsora foglaltatását eltörölje az Antichristus. Pazman-is azt mondgya ^m: Az Antichristus el fogyattya amà szűntelen áldozatot. Ha el töröltetik, el fogyattatik az szűnetlen áldozat, az Sz. vacsora foglaltatása az Ecclesiában az Antichristus idejében, miképen marad mind addig, míg el jövők az itéletre? Így azért meg nem erősíthetéd az majort: Lassuk mindazáltal az minort mivel támogatod.

A D A M.

Az minor ez vala: Luther előt exeretendőnel tovább, senki csak egy Doctora, lelki pástora es Tanítója nem volt az Luther es Calvin pag. 30. vinita vallásnak n.

CHRIST.

C H R I S T U S.

Igaz; ez à te minorod. De mikeppen
 Bollal? Ha ezer estendőnel tovább, Luther előtt
 senki csak egy Doctora sem volt az Calvinista
 vallásnak (mint te Bollas) tehát Luther
 előtt ezer estendőig voltak az Calvinis-
 ta vallásnak tanító Doctori, mely az te
 discursusod ellen vagyon. De most la-
 tom hogy megh csábultal, s-azert nem-
 is tuts helyessen Bollani, mindazáltal bi-
 zonyíts meg, hogy Luther előtt senki csak egy
 Doctora lelki pásztora-is nem volt az Calvinista
 vallásnak.

A D A M.

Meg bizonyítom: Mert ha minden Nem-
 zetségek, Tartományok, Városok Historiái,
 minden Egyházi Doctörök írást által olvassuk-
 is, sohul egy embert nem találunk neveztetni,
 ki ilyen hitben es vallásban lett volna, mint az
 Lutheristák es Calvinisták. Ha különben va-
 gyon; bár csak egyet nevezzenek: Quis? Ubi?
 Quando? Ki volt? Hol volt? Mikor volt? az
 ki ilyen tudományt követet volna o. pag. 52

C H R I S T U S.

Semmire kellő minden okoskodásod;
 1. Mert nincsen semmi méltó követke-
 zese befűdedből az erősitendő dolog-
 nak, holot magad-is jól tudod azt, hogy
Argumentum à Testimonio humano negativum
 non valet, az mint à Logicusok Bollanak.
 Nem következik: Ha minden nepek, vá-
 rasok

rasok Historiáit es az Szent Doctöröknek írásit
 által olvassuk is, sohult nem találjuk nevezet-
 ni, ki volt Melchisedeknek Attya Anyja es
 nemzetsége; melyre nevezve Szent Pal is A-
 tya, Anya es nemzetség nélkül valónak mond-
 gya, Hebr. 7. 3. azért sem Attya sem Anyja
 sem pedig nemzetsége nem volt Melchisedeknek.
 Nem következik; Ha minden Nemzetségek,
 Tartományok, Városok Historiáit, minden Egy-
 házi Doctörök írásit által olvassuk is, sohult nem
 találjuk ki volt Pazman Peternek Attya, An-
 nya, Söp Attya, öfi, es micsoda nevezetes fa-
 miliabol származot az Magyaroknak Scythiából
 való ki jövedelek után: Azert Pazman Peter-
 nek sem Attya sem Anyja, sem nevezetes fa-
 miliából való öfi nem voltanak. Így nem kö-
 vetkeznék, ha binten nem olvasnók is
 az Historiskban es az Egyházi Doctörök
 írásiban, kik? holot? es mikor vallották
 Luther előtt azt, az mit most vallanak az
 Calvinisták az Hit dolgairul; Azert senki
 nem volt, es senkit is nem nevezhetünk.
 Továbbá, ezért is nem következik; mert
 az igaz tudományt, es az által éppítettet
 igaz gyülekezetet, nem az nepek, vára-
 sok historiaiban, nem az Szent Docto-
 roknak írásiban kell keresni, hanem az
 Szent Írásban. Miert? Mert az igaz keresz-
 tyeni vallás (igy az Ecclesia is) Isten Sövény
 es biznyság tetelen fundaltatik, mint olvassuk,

2. Pet. 1. 21. 1. Thel. 2. 13. 1. Ioh. 5. 10.
 azt mondgya Pazman p. 2. Mert nem
 igaz az, hogy egyet sem nevezhetni: Mi-
 vel azért csak egyet kívánb hogy ne-
 vezzek: *Quis? Ubi? Quando? Ki volt? Hol*
volt? Mikor volt? az ki olyan tudományt tani-
tot volna mint most az Calvinistak, nem cse-
lekesem itt azt, az mit immar regen di-
csiretelen véghez vittének Vithakerus,
Illyricus, Volfius, Alstedius, q es többek,
 es azoknak nyomdokat követven az Ma-
 gyar nyelven Szegedi Daniel : es Pecs-
 varadi Peter s, hanem mivel az Hit dol-
 gainak nem az külső Historiakes Egyházi Do-
 ktorok írása, hanem az Szent Irás igaz gato sinora
 es csalatkozhatatlan mértéke, ime ugyan az
 Szent Irásból állatok elő egy Doctort, ki
 Luther előtt ezer es egynehány ésten-
 dők fölőt azt tanította, az mit most az
 Calvinistak vallanak. Az Doctorpenig,
 ha meg akarod tudni, nem egyéb ha-
 nem az Pogany népeknek Doctora, 1. Tim.
 2. 7. az Pál, amaz en választot edenyem,
 Actor. 9. 15. az en Solgam es az Evanga-
 liumnak prädikallasára választatot Apostolom.
 Rom. 1. 1. kinek tanításával az Calvi-
 nistak vallásának eggyezést imigyen
 mutatom meg;

p Kal. lib.
 3 c. 5. sect.
 1. pag. 185.

q Alsted.
 Chronol.
 pag. 226.
 & seq.
 r Szeged.
 in Itinera.
 pag. 145.
 & seq.
 Pecs-var.
 cont. Paz.
 pag. 624.
 & seq.

1. Az tel-

1. Az tellyes Szent Irás Isten-
től vet eredetet, es Isteni mel-
tosága vagon az Ecclesia-
ban.

2. Az Szent Irás maga igazga-
to finora, es csalatkozzhatatlan
mérteke az Hit dolgainak.

3. Az Szent Iráson kívül nin-
csen mas tudomany, mellyet
be kellyen venni az Hit dol-
ban.

Az Cal-
vinisták
ezeket
vallyak.

4. Az Szent Irás elegeges az
hiveknek idvőssegekre.

5. Az Szent Irás az idvözülen-
dőknek annyira vilagos, hogy
azt meg érthessék idvősségekre,
homalyos azoknak az kik el-
veőnek.

6. Mindeneknek nem csak az
Tanítóknak szabad a Bibliat
olvasni.

7. Az

1. 2. Tim. 3. 16. Az tellyes Irás Istentől ibletet. Rom. 16. 17. Atyáfiak kik más tudományra tanítanak a kívül, mellyet tanultatok, azokat el tavorzassatok. Cöf. Phil. 3. 16. Heb. 13. 9. Gal. 1. 8. 9. 1. Thes. 2. 13.

2. Gal. 6. 16. Valakik ez regula szerint járnak bekecség legyen azokon. Phil. 3. 16. Egy regula szerint járjunk es egy értelemben legyünk.

3. Gal. 1. 7. Nincsen más Evangelium. 1. 8. 9. Ha sinnen mi is, avagy az mennyei Angyal hirdetne ti nektek valamit a kívül, az mellyet nektek hirdettünk, átok legyen.

Azont
tanított
ta Szent
Pal.

4. 2. Tim. 3. 16. Ha sennos a tanítás, &c. Ibid. 1. 15. Az Szent Irások bölcsé tehetnek tegedet az idvösségre az Iesus Christusban való hitnek általa.

5. Rom. 15. 4. Az mellyek regem meg irattattak, az mi tanúságunkra irattattak, &c. 2. Cor. 4. 4. Hogy ha homalyos a mi Evangeliumunk, azoknak homalyos az kik el vessnek.

6. 2. Tim. 3. 16. 17. Gyermeksegétől fogva tudtad az sz. Irásokat, mellyek tegedet bölcsé tehetnek az idvösségre. Rom. 15. 4. Az mellyek regem meg irattattak, &c. Actor. 8. 30. & cap. 17. 11.

7. Az Egyházi Ceremoniakat oly nyelven kell ki szolgáltatni, melyet az halgatók-is értsenek.

8. Az elcsétt ember magatul alkalmatlan az jonak megh gondolására, es Istenhez nem térhet meg.

9. Az újjá születtetet emberben az keresztség után-is meg marad az eredendő bűn.

Az Calvinisták ezeket vallyak.

10. Az újjá születtetet emberbenn-is tulaydon-keppen bűn az gonosz kívánság.

11. Az hivek-is nem tölthetik be tökéletesen az Istennek törvényét.

12. Hitetlét igazit meg az Ur, nem ollyat ki arra magat jó cselekedetivel el késhethetné.

13. Kegyelemből csak hitnek általa vagyon az megh igazulás.

14. Az

(7. I. Cor. 14. 19. A keresztyeni gyülekezetbe inkább akarok őt Bot Bollani értelemmel, hogy egyebeket tanítsak, hogy nem tiz exeret Bollani idegen nyelvvel. Conf. 7. 23. & seq.

8. Eph. 2. 1. Az vétekekbe es bünökben megh baltatok vala. 2. Cor. 3. 5. Nem vagyunk alkalmasok mi magunktul valaminek meg gondolasara ugy mint magunktul. Mat. 7. 17.

9. Rom. 7. 14. & seq. En testi vagyok es rekesztetem az bün alá, mert az mit en cselekessem nem szeretem, mert ne azt mivelem az mit akarok,

Azont tanított a Szent Pal. hané az mit gyulölök azt cselek. &c.

10. Rom 7. 7. Az bünt nem tudtam hanem az törvény által, mert az gonosz kívánságot is nem tudtam volna, ha az törvény nem mondotta volna: Ne kívánniad.

11. Rom. 7. 14. & seq. En testi vagyok, &c. Conf. 1. Ioh. 1. 8. 9. 10. Eia. 64. 56.

12. Rom 4. 5. Az Isten megh igazítja az hitetlen embert.

13. Rö. 3. 24. Meg igazulnak ingyé Isten kegyelméből, &c. 7. 28. Ezt mondjuk bizonyos keppé: hogy az ember igazul hitnek általa az törvénynek cselekedeti nélkül. Cof. Gal. 2. 16. K 4 14. 1. Cor.)

14. Az Christus igazsága által állanak az hitek Istennek előtt.

15. Az idvösség nem az jó cselekedetektől függ, hanem kegyelemből az Iesus Christus által.

16. Minden igaz hitű keresztyén ember bizonyos lehet idvössége és bűne bocsánatya felől.

Az Calvinisták ezeket vallják.

17. Egy az Közben-jaro, ki esedezik az hitekert az egekben.

18. Egy az Ecclesiának férje az Christus.

19. Egy az Ecclesiának feje az Christus.

20. Az Sz. vacsorában nem áldoztatik meg az Christus teste, hanem annak egyben való meg áldoztatása emlegettetik.

21. Az

21. Az kenyér az megbétéles után is kenyér állattyara nevezve, noha tistire nevezve a hiveknek Christussal való eggyesülésnek bélyege.

22. Mindeneknek kik jó kezüvel az szent vacsorához járulnak, kell venniük mind az kenyeret mind az pohart,

*Az Cal.
vinisták
ezeket
vallyak.*

23. Az etelben italban imez, vagy amaz napon valogatni helytelen Isteni tiszteletnek okaert.

24. Az házassagnak meghiltatása akar mely rendtől is, mely magat meg nem tartoztathattya, ördögi tudomány.

25. Az felső Magistratúsnak minden rendeknek búkfelengedni.

Ezek itt legyenek elegek: főt hatetik, vesd egyben közönséges vallások, Catechesiseket az szent Pal irásával, es meg tapasztalod, hogy nem tanítanak semmit olyat, mellyet ő előttők szent Pal nem tanított volna. Kudarczot valla azért imez vakmerő vallásod: *Luther*

előt

21. 1. Cor. 10. 16. Az kenyer
mellyet meg bsegünk, avagy nem
Christus testevel való közösüle-
sünké?

22. 1. Cor. 11. 25. 26. Ezt cseleked-
gyetek valamenyíssér ísszatok az en
emlekezetemre, Mert valamenyíssér
ejenditek az kenyeret es ijandgyatok
az pohart az Urnak halalat hirdes-
setek. Proballya meg minden, &c.

Azont
tanított
ta Szent
Pal.

23. Col. 2. 16. Senki titeket ne kár-
hoztassó az etelert vagy italert, &c.
Conf. 1. Tim. 4. 2. 3.

24. Hebr. 12. 4. Tifstesseges min-
den vendek közöt az házassag. 1.
Cor. 7. 2. Az parázna-sagnak elta-
voztata-saert minden fi-fiúnak tu-
laydon felesege legyen. Con. 1. Tim.
3. 2. 4. & 4. 2. 3.

25. Rom. 13. 1. Minden lelek az
felső hatalmasságnak engedelmes le-
gyen.

előt senki nem tanította azt, az mit az Calvini-
stak vallanak.

A D A M.

Hadgyunk beket Uram Szent Pálnak,
hisem nem-is akarok en Szent Irásból di-
sputálni, hanem azt mondom: Hogy Il-
lyricus es hasonló csufos emberek neveznek egy-
nehány

156 NEGYEDIK BESZELGETÉS

nehány regieket: kik közül Egyik, egy valamely dologban ellenkeztek az Pápával és az Római vallással; Másik, masba vont visztát, és így neveznek ollyakat, kik egy vagy két három dologban egyeztek az Luther és Calvinus maradékival s.

s pag. 31.

C H R I S T U S.

Nem megyek en erre; Eleg az hogy te ellened ide fel nevezék egy Doctort kívánlagod szerint, ki Luther előtt azont tanította, az mit az Calvinisták most tanítanak. Mindazáltal, hogy becsédedet tellyességgel meg ne vessém, magad ellen állás, Adam, úgy meg csábultal, mert ha Illyricus és hasonló csúfos emberek neveznek oly regieket, kik egy vagy két három dologban egyeztek az Calvinus maradékival, abból imez dolgok következnek: 1. Hogy nem igaz az mit ide fel mondal: Ha minden nemzetsegek, tartományok, várasok Historiáit, minden Egyházi Doctörök írásit által olvassuk is, sohált egy embert nem találunk neveztetni, ki illyen hitben és vallásban lett volna mint az Lutheristák és Calvinisták. 2. Hogy immar azoknak az regieknek idejében volt az a vallás, mellyet az Calvinisták vallanak, és ti ma Ulynak kiáltotok. 3. Né igaz az mit Cardinal Pazman Peter mondott contra Stephanum Magyarinum fol. 8. hogy az Apostoloktól fogva 1517. estendeig soha egy Szent Martyr, egy Doctör, egy lelki

s sup. pag.
145.

lelki páfster, egy kereszttyen söt soha egy ereinek
ember sem volt, ki olyan vallásban lett volna,
minemüben vannak az Luther es Calvinus kö-
vetői. Végezetre, miért terhels engemet
cnnyi hazugsággal? Nem igaz az-is,
hogy az regiek csak egy vagy két három do-
logban egyeztek az en mostani solgaimmal,
mert hogy többet elő ne hozzak, az egy
Petrus Valdus azokkal kik őtet követtek
imez vallásokban egyeztek az Calvini-
stakkal, mint Polanus: ex Reinerio, ki ^{t Pol. cōm:}
az ellen es követői ellen irt, elő sam- ^{in Dan. c.}
lallya, tudni-illik 1. Az Hit dolgaiban csak ^{ii. p 1097.}
az Bent Irásnak kell binni, es az embereknek vé-
lekedesibez nem kell ragazkodni. 2. Az Bent
Irás az idvösségre sükséges dolgokat egeslen
magaban be foglallya, es semmit nem kell be-
venni, hanem az mit Isten parancsolt. 3. Egy
az körben-jaro, azért az Benteket nem kell se-
gitsegül hini. 4. Nincsen Purgatorium, hanem
minden Christus által meg igazult ember halála
utan mingyart az életre; Az hitetlenek pedig
örök kárhozátra mennek, es ezeken kívül nin-
csen harmadik avagy negyedik hely, hova men-
nenek az lelkek. 5. Csak két Sacramentomuk
vannak; az Keresztseg es az Sz. vacsora. 6. Kár,
hozatos tudomány az Míse, es az meg holtakere
valo imadkozás. 7. Minden emberi talatma-
nyok meltok meg vetésre. 8. Nem tartoznak
az idvösségre az bizonyos napi böyöölések, az
fok innepek, es otelben valo valogatások. 9. Az
Rimai

Romai Pápanak nincsen felső méltósága az Ecclesiakon, sem hatalma az Politiakon. 10. Az Romai Ség az lelki Babylon, es az Romai Pápa minden gonosságnak kut.seje 11. Az Egyházi Sölgaknak szabad meg házasodni es Sökseges. is. 12. Az kik az Isten igejét halgattyak es az Urat ismerik, azok Istennek igaz Ecclesiája, melynek adta Christus az mennyeknek kulcsat az juhoknak be bocsátására es az farkasoknak ki rekesztésére. Az illyeten világos dolgokat is lelki ismeretek ellen tagadgyak az Pá-pistak, es nem segyenlik az hazugságot, f-azt mondgyak, hogy csak egy vagy két dologban egyeztek az regiek az Calvini-stakkal. Orczatlanság, pironság.

A D A M.

Merő bolondság azt itilni, hogy, az kik az Pápát Sidalmaztak; az kik egy két vagy három dologban egyeztek az Calvinus vagy Luther Uly gyülekezetivel, azok Calvinistak vagy Lutheristak voltak volna u.

u pag. 31.

C H R I S T U S.

Nem az à kérdés: Ha azok Lutheristak vagy Calvinistak voltaké? Hanem, ha Luther Marton előt volté valaki csak egy oly, ki azt ta-nította, az mit az Lutheristak es Calvinistak ta-nítanak? Hogy voltak magad vallod, mi-dőn azt beSelled, hogy voltak ollyak, kik az Pápát Sidalmaztak, es egy két három dologban egyeztek az Calvinistakkal es Lutheristakkal; Es így nem igaz, hogy Luther előt egy em-ber

ber sem volt, ki egyet valót volna az Lutheristakkal es Calvinistakkal. Nem mented azért ezzel magadat, hanem inkább igen kárhoztatod.

A D A M.

Igen-is mentem: Mert az Török sok dologban ellenkezik az Pápista hittel, mellyekben egyez az Calvinistakkal; úgy-mint, hogy az Pápát nem hiszi te neked Vicarinusodnak; Az Ur vacorát te testednek nem vallja; Az képeket es ereklyeket pöki s meg utallja, &c. De azért, az két vagy három dologban való egyezésért az Törököt Calvinistává nem tehetni.

C H R I S T U S.

xlbide

Az te magad árnyekaval harczolb itt, Adam, mert te neked meg né engedtet, hogy az Regiek csak egy két háro dologbá tanították volna azt, az mit most az Calvinisták tanítanak, most mutatek ellened ide fellyeb y. Továbbá, hogy az Törököket is elő hozod, az egész Pápistaságnak gyallazattyara vagyon, holot azok Poganyok, kiknek még meg engedtem hogy az ő akaratyok szerint ellyenek, Actor. 14. 16. es még is az természetnek világosságból annyi-
 ra mentek, hogy az Pápista hitnek ocsmanyagát esékben vettek s pökik (mint te hollab) ti pedig az Evangeliomnak ilyen fényességében is vakoskodtok, es mivel az igazságnak Berelmét nem vettetek beidvösségekre, az tévelygesnek ereje bocsáttatot
 reatek,

p. 157. 158.

reatok, hogy bídogyetek az hazugságnak mint
 hogy nem hittetek az igazságnak, 2. Thef. 2.
 10. 11. Bizony bizony mondom nektek,
 könnyebben lesz az itéletnek napján a
 Törököknek dolgok hogy sem ti nektek
 Oh pápások! Mert ha azok közze küldöt-
 tem volna az Evangéliomot mint ti köz-
 zetek regen megtertenek volna, ti pedig
 imadgyatok az Antichristust, és annak
 haytotok térdet örök veszedelemre, az
 esik azért raytotok az mit mondtam,
 Apoc. 14. 9. 10. 11.

A D A M.

Ennek felette, az kiket emlegetnek, azok egy-
 szer s mind Lutheristák és Calvinisták nem le-
 hetnek, noha, az minemü vallásokert ezeket
 Lutheristakká akarják tenni, ugyan azon valla-
 sokat az Calvinisták is javallják. y.

y Ibidem.

C H R I S T U S.

Io ez: Eggyeznek tehát az Lutheristák
 és Calvinisták azokban az Hitnek dolga-
 íban, mellyeket az Regiek vele eggyüt
 tanítottak, azért nem kell itt te neked
 az Calvinisták és Lutheristák között har-
 czot tanaftanod: azért az Calvinista és
 Lutherista vallásnak Luther előtt is volt
 tanító Doctora, mellyet akaral el ronta-
 ni, de nem lehet. De lassuk az töb-
 nyálaskodásodat is, azokra is meg felelek,
 hogy ne legy bölcs az te semeid előtt, Prov.
 26. 5.

A D A M.

A D A M.

Hadgyarjon, Mi Sükseg ezen mulatnunka
 Ő magok az Lutheristak es Calvinistak azt vi-
 tattyak; hogy lathatatlan es el reytve volt Lu-
 ther elöt az ő Ecclesiajok. Ez annyit teszen, hogy
 nem mutathatnak csak egy váraft vagy salut,
 ahol Luther elöt prädikallot, keresztelt es egyeb
 Isteni Solgalamat gyakorlot volna az ő Ecclesi-
 ajok z.

z pag. 22.

C H R I S T U S.

Ne magyarázd földre azoknak befede-
 ket, mint az Sátán amaz hazugsagnak
 Attya az Szent Iráft, Matth. 4.6. Mert nem
 vitattyak nem-is vitattak azt az en Sol-
 gaim, hogy mindenkor minden időben az en
 Ecclesiam, melynek ez időben ök lathato ressei,
 lathatatlan es el reytve volt volna: hanem
 meg vallyak azt, hogy neha igen sepen-
 tündöklöt, mint az Apostolok idejében
 es az után-is alkalmas ideig; neha pedig
 az istenteleneknek üldözések miat elrey-
 tetet az pusztában lappangot, Apoc. 12. 6.
 mint regen Illyes, 1. Reg. 19. es az Ma-
 chabeusok, 1. Mac. 2. 27. & seq. idejebbe:
 Az mit azért meg választással es időnek
 meg különböztetésevel állanak, egy
 általlyaban azt venni, es azt bal értele-
 me re ránczigalni es csigázni jo lelki is-
 meretű emberhez nem illik. Továb-
 bá, mutathatnak egynéhany váraft, az
 mellyekben azon Evangelium prædi-

L

kalta-

kaltatot, azok az Sacramentumok űol-
galtattak ki, mellyeket ma az Calvinisták
ki űolgaltatnak; az mineművek voltak
regen Roma, Chorintus, Ephesus, Thes-
salonica, es többek az űent Palidejeben,
kitűl prædikaltatot tudomanyt punctrol
punctra ma vallanak az Calvinisták. De
meg-is dato *sed non concessio*, hogy Luther
elűt az Lutheristák es Calvinisták Ec-
clesiaja lathatatlan es el reytve volt, mit
hű ki abbol?

A D A M.

Azt mondom: Ha Luther es Calvinus
elűt ugy meg gyűzte az őrdűg az ő Ecclesiajokat,
hogy azt senki nem lathatta; űobult annak Tem-
plomi, Tanitoi, Sacramentum űolgaltatoi nem
talaltattak; sem Keresztűeg es Ur vacsora űolgal-
tatas; sem Isten igejének hirdetűse nem volt ben-
ne: nyilván valo, hogy nem űllyan az ő Eccle-
siajok mineműnek mondottad az te Ecclesiadat.
Mert hova lehet az őrdűgnek nagyob gyűződel-
me valamely gyűlekezeten, mint mikor azt ugy
le nyomja, hogy űobult Tanitoja, Temploma, Sa-
cramentum űolgaltatasa ne maradgyon? ismer-
hetetlen es lathatatlan legyen? *

* pag 32.

C H R I S T U S.

Andabatak modgára űemed be huny-
va az magad árnyekaval harczolű itt-is,
Adam, mert az magad agyatul gondolt
magyarazatbol akarod megh mutatni,
hogy az Calvinista gyűlekezet nem igaz
Eccle-

Ecclesia, melly agyaskodást ha ſinten
 en te neked megh engednék is mind-
 azáltal nem következnek abból, hogy
 nem igaz az Calvinisták Ecclesiája; mert
 Achab idejében is oly volt az Sátán-
 nak dühössége, hogy egész Izraelben so-
 hult Templomi, Tanitói, Sacramentum
 ſolgaltatói nem voltanak *amár hét ezer*
embereknek, kiknek az ő térdek meg nem hay-
lot az Bálnak, es kiknek ſajok nem csokolta volt
meg azt, 1. Reg. 19. 18. mindazáltal ki
 meri mondani, hogy azoknak az hét e-
 zer embereknek gyülekezete nem volt
 igaz Ecclesia? Így ha ſinten az Sátán
 annyira erőt vett volt is az en Ecclesia-
 mon az Antichristus által, hogy keves
 Tanitói, Sacramentum ſolgaltatói vol-
 tanak, Apoc. 11-3. mindazáltal nem kö-
 vetkezik, hogy az nekem igaz Ecclesiam
 nem lett volna, ſőt inkább abból hozom
 ki, hogy nekem igaz jegyesem volt, mert
 en vitezkedő Ecclesiamat ez életben
 kereszt alat tartom es meg ſanyargatom,
 hogy annak tagjai az ſanyarúságokból
 megh ismertessenek en fiainak lenni,
 Héb. 12. 6. 7. 8. imez mondás ſerint: *Az*
kik az Ur ſeret meg dorgallya, valakit fiává
fogad meg ostromzza, etc. ha dorgalas nélkül
valok vattok, melyben mindenek reſeſek, bi-
zonyára fattyak vattok es nem fiak.

A D A M.

L 2

Uram

164 NEGYEDIK BESZELGETSES

Uram ebből es egyéb sok jelekből meg tapasztaltam, hogy nincs igaz Ecclesia az Luther es Calvinus követőknél: ha lelkemet vesteni nem akartam, ki kellett közölök állanom; tudván, hogy az igaz Ecclesian kívül nem adatik idvőség ^b.

^b Ibid.

C H R I S T U S.

Nem volt ez igaz jel, az mint meg mutattam, sőt az többi-is hasonlók ehez, azért en intlek, hogy ha lelkedet vesteni nem akarod, az igaz Ecclesiában (mí nemű azoknak az en hiveimnek Ecclesiája, kit te trágárkodvan Calvinista gyülekezetnek mondasz) tery meg, mert azon kívül nem adatik idvőség.

ÖTÖDIK BESZELGETES.

AZ

ÖTÖDIK OKRUL.

C H R I S T U S.

Adam! Meg maradté meg-is az Rozmái hamis Synagogában?

A D A M.

Meg

Megmaradok; Mert az Romai Ecclesia-
nak igazsága tagadhatatlan; ^{n pag. 32.} Mely ötödik
oka vallásomnak el-valtoztatásának.

C H R I S T U S.

Ne hidgy es ne bizzal hazugságban
ezt mondvan: Az Urnak temploma, az Ur-
nak temploma, az Urnak temploma, Ier. 7. 4.
az Romai Synagoga igaz Ecclesia, igaz
Ecclesia, igaz Ecclesia.

A D A M.

Bizonyos hogy az Apostolok idét az Romai
Ecclesiában, tökéletes igaz. Hit es tudomány
vult. Mert ezt Szent Pal írva hadta, mikor azt
mondotta; hogy egy hitben vagyunk az Romai-
akkal; Per eam, qua invicem est, fidem vestra
& meam. Azt is ehez adta; hogy az Romai
Hit az egeß világon prædikáltatik; hogy az Ro-
maiak tellyessek beretettel, es minden Isteni tu-
domannyal. Végeretre, azt mondgya felöllök;
hogy az ö engedelmessege, jó hire neve, be töl-
tötte az világot: es kerü Istent (vagy jóvendölli)
hogy az ö labok alatt meg rontassék az ördög ^{b. b. p. 32. 33.}

Rom. 12.
Ibid. 8. 3.
Rö. 15. 14.
Rom. 16.
19. 20.

C H R I S T U S.

Igazak mindezek, de à tunc ad nunc
nem lehet argumentálnod; azért nem
jó ezekből ki, hogy az mai Romai Synagoga
igaz es tista Ecclesia legyen, mert noha az
Apostolok idét igaz es tista süz vala az
Romai Ecclesia, mint az citaltatot Jo-
cusokból ki tetfik; De paráznává lett
immar, mivel térdet haytot az Antichri-

stusnak és annak paráznaságának borával megvessegedet, Apoc. 17. 2. Ma azért ötet káromlás nélkül senki ennekem tífsta jegyefemnek lenni nem mondhattya, hanem az ki megh esküt arra, hogy annak tífstatalan meztelenfeget fűge fának leveleiből csinált berhével fedezze.

A D A M.

Igen-is kijő, Uram: Mert az Apostolok idejében meggyökerezet igaz Hitet, soha annak utanna el nem változtatta, és ny hamisságokkal meg nem motskolta, nem Eretnekitette az Romai Ecclesia e.

8 pag. 33.

C H R I S T U S.

Da demonstrandi! Nőssa Adam ha ember vagy, ved fel az Apostolok idét meggyökerezet igaz Hitnek minden ágazatit, és mutasd meg, hogy csak egy czikkelyben sem változtatta azt el, az mai Romai Synagoga. Ha azt megcselekedheted, nyertes lesse; de az leßen akkor mikor az Hollo az Pávának tollaiban öltözik, vagy fejer hattyuvá leßen, az az, soha sem.

A D A M.

Mi szükség ennekem arra mennem, ha az sem latomaşt ki tessik az egész Egyházi Historiak, és egyéb tudos sent emberek irásinak folyasabol d.

d. Ibid.

C H R I S T U S.

Nyavalyas ember, né ez aránt kellene bal-

ballagnod, de mivel ez szerint dolgodbá
elő nem mehetz, lassuk mit cselekedél.

A D A M.

Az Isten jubaira vigyazo Pástoroknak min-
denkor olly Borgalmatos gond-viselese volt arra,
hogy ha ki uysagot es hamissagot kezdet, mely Gal. 1. 8. 9.
az előt nem hallatot, ottan ellenzették, es az A- 2. 10. 7. 10.
postoli parancsolat szerint kárhoztatták, a ki az Ró. 16. 17.
ellen valamit hintegetet, az mit eleitül fogvan Phil. 2. 2.
tanultak vala. Annakokaert Irenaus, Tertul- & c. 3. 16.
lianus, Theodoretus, Epiphanius, Philastrius,
Sz. Agoston es az Egyházi Historicusok írva
hadtak az Keresztyenség kezdetitül fogvan az
ő idejekig, Kik, Mikor, Miben kezdettek saka-
dást; mellyert öket az Ecclesia Eretneknek lai-
stromaban írta. Az Bent Püspökök es Pástorok,
mihent effele farkast érzettek, ki az Hűnek
rista forrasat fel akarta zavarni, es az te ju-
haidat igyekezte el ragadni, az egyser meg ál-
lapodot igassagtul, mindgyart meg Bollaliak,
könyveket írtak, gyülekezeteket hirdették, átko-
kat kialtottak, bölcs irásokkal harczot allottak,
Bamkiveteést, Martyromsagot Benvedtek az i-
gassagert. Ugyan-is, ha est nem cselekedtek
volna, fostva maradtak volna az Pástorsagtul,
es áruloi lettek volna az igassagnak. Azert
csak egy saluba tamadot hamissagot-is fel jegy-
zettek, hamistottak, kárhoztattak, senkinek
ebben nem kedveztek d.

C H R I S T U S.

Mire valo ez az hoßbu beßed? Keve-

Ít sőt inkább semmit sem hoz ez te neked az konyhára.

A D A M.

Igen-is; mert en azt mondom: Mind ennyi sok Eretnek/segék laistromiban, ennyi Historiakban, Conciliomokban, Szent Átyák írásában, senki soha azt nem említi, hogy az Római Ecclesia valaha valami tévelygést kezdett vagy követet volna f.

C H R I S T U S.

Vakmerő mondas. Immar regen jóvendő-keppen meg mondotta Szent Pál, 1. Tim. 4. 1. 2. 3. Az Szent Lelek nyilván mondgya, hogy az utolsó időben el szakadnak az hitűl, kik hitető lelkekhez es ördögi tudományhoz figyelmeznének, &c. Szent Iános is jóvendőlt az Antichristusnak Romában való uralkodásául, amaz tisztatalan Ásbonyi-álaltnak ábrázattya alatt, Apoc. 17. 1. & seq. Az Ecclesiasticus Historicusok Bollottak arról: Eusebius azt írja s hogy az Apostolok halála után nem sok ideig maradt, Sűzen az Ecclesia. Haymo Episcopus Halberstatis h azt mondgya, hogy az Apostoloknak es azoknak kik gló nyelvel tett beszédemet halgattak, halalok után, az Ecclesiában mint egy pusztá házában sok dögletes tudomány Eretnekek Binlettek be magokat. Cyprianus azt

g Euseb.
lib. 3. c. 25.
pag. 37.

h Haym.
Hist. Eccl.
lib. 4. c. 1.
pag. 40.

i Cyp. Ep.
75. ad Cy-
prian. Fir-
mailian. f. 5.

írta i: *Id qui Roma sunt non ea in omnibus ob-
servant, quae sunt ab origine tradita, & frustra
Apostolorum auctoritatem praeferunt, Azok
kik*

kik Romában laknak nem mindeneket tartanak meg, melyeket kezdetben vettek, és hegyaban dicsekednek az Apostoli méltosággal. Bernardus k az Római Synagógaról azt mond-gya, hogy ha merne szállani, inkább mondaná ördögöknek hogy sem juhoknak legeltető helye-nek: Si auderem dicere, demonum magis quam ovium pascha haec. Mind ezek felet megh vallotta fellened szollot Hadrianus Sex-tus Római Pápa 1, ki az Norimber-gai Gyűlésben Cheregatus nevű követé által így szollot: Scimus in hac sede aliquot jam annis multa abominanda fuisse, abusus in Spiritualibus, excessus in mandatis, et omnia denique in perversum mutata. A Curia Roma-na processit omne malum, et inde corruptio in omnes inferiores manavit. Hallode mit be-szelgetet? Azt hogy az Római udvarban is-bonyuságok, az lelkiekben visssa glessek, az pa-rancsolatokban seletteb valóságok vannak, és mindenek gonoszra változtatnak, és ugyan attul minden gonosszág és meg-veszes származot masok-ra-ú. Ugyan ezenről tesznek vallást az Harmadik Pál Római Papanak követi az Tridentomi Synatban m midőn azt mód-gyak, hogy annyira el mentek az Papisták az dologban, hogy méltan mondhatni nekik, az mit az Propheta az Urnak képeben, az régi Sidókat vadolvan, mondott: Két gonosszágot cselekedet ez a nép, el battak engemet glö kut-sejet, és magok-nak kutakat ástának, be omlott kutakat kikben

k Bern. 1.
4. de conf.
ad Eugen.

1 Vid. Sleidan. lib. 4.
8. Onuph.
de vita Pö.
Hadr. VI.
P. 155. 156.

m Vid. ad-
moni. atq;
hort, Le-
gator. sed.
Apost. ad
Patres in
Cöc. Trid.
lectam in
prima ses.
apud Cal.
in tractat.
Th. p. 374.

nincsen virg., Ier. 2. 13. Még is tevelygeft nem kezdet az Romai Synagoga? Ez amaz hittúl való szakadás, melyről szól az Apostol, 2 Thes. 2. 3. Itt ha befiedemet terjesztetni akarnam, rendel minemű tevelygecsket vet be az Romai Synagoga, meg mutathatnam.

A D A M.

Nem itilem: Mert most is senki meg nem mondhattya; Mi időben? Ki által? Mitsoda ágazatban tett változást az Romai Ecclesia: Maga, ha oly nagy változást tett, mint az Ujítók hirdetik, tudni kellene mely idő tájban: mely efsztendő forgasban: ki által: mint es mi-ben lett változás, mely tiikon nem lehetet. Mert az közönséges Hűnek, Szokásnak, Szer-tásnak, ellenkezése, változása, tiikon nem lehet: mivel hirdetni, tanítani, szokásban venni nyjjonnan valamit, nem lehet oly tiikon, hogy az emberek meg ne sayditsak n.

n pag. 34.

C H R I S T U S.

Nincsen itt semmi méltó következés: Senki nem mondhattya, Mi időben? ki által? mitsoda ágazatban tett változást az Romai Ecclesia; Azert az Apostolok idejében meg gyökerezet igaz Hitet el nem változtatta az Romai Ecclesia. Mint, nem következik: Senki meg nem mondhattya, ez vagy amaz nagy fa, mi időben, mellyik őu által csettet meg es jutot rothadásra; azert eleb-beni nyerséfegeben meg nem változott.

Ismet,

Ísmet, Senki nem mondhattya, mi időben, mellyik első csöpőges által ez vagy amaz ház meglikadozott és romladozott. Azert elebbeni jó állapottyából el nem változott. Így illetlenül bizonyítás itt ez aránt, mivel magad tudod mit mondek ide fellyeb, hogy *à testimonio humano negativè nem jó argumentalni*. Hogy penig azt mondod, tudni kellene az Romai Ecclesiában, Mely idő tájban: ki által: mint és miben lett az változás. Ugy vagyon, *de dormientibus hominibus* mikor az emberek alunának és vigyázatlanok volnának, akkor hinté az Sátán az tévelygesnek konkolyat az tudománynak tista gabonaja köziben, Matth. 13. 26. mellyet esekben-is vettének nemelleyek, és boltanak-is az ellen, mind tanításokkal f-mind irásokkal.

De hogy derekasson szajad be dugatassék, vedd eszedben az mit köz beszédben mondanak, hogy Roma sem egy napon éppítettet; és az embernek élete-is nem egy napon, nem egy szem-pillantasban fogy el, hanem napról napra, orakról orakra bizonyos reszetskei el vétettetven, fogyatkozik meg, Senccanak mondása szerint: *Non repente in mortem incidimus, sed minutatim procedimus, quotidie enim demitur aliqua pars vite, hunc etiam quem agimus diem, cum morte partimur*. Ugyan azt mondom az igaz tudománynak az

sup. pag.
145.

az Római Ecclesiában való változások. Nem lett egy napon, egy estendőben, egy seculumban: hanem, az mint Szent Pál az Hymeneus és Philetus beüldözéséről Sol, 2. Tim. 2. 17. *Lassan lassan mint az fene eleb eleb ment, miglen derekassan el hatalmaznak.* Mindazáltal in genere megmutathatni ez az tudományban való nagy változás, 1. Ki által lett? Az Római Pápák, kik Antichristussá lettek, és az Ecclesiának pástori által, kik azoknak hízelkedtenek. 2. Miben lett? Az Hitnek minden ágazatiban; mivel azok között eggyet-is helyen nem hadtanak az Római undok maderak, melyet meg nem rutitottak volna otsmany tévelygésekkel. 3. Mi időben? Minden időben az Apostolok idejétől fogva ez mai napiglan.

Lett pedig ~~egy~~ változás illyen időnek czikkelye. ~~ben~~, avagy, az Antichristianismus így nevekedet: 1. Fogontat az Apostolok idejében, és mint egy méhben viseltetett az 192. estendőig, melyről az Apostol, 2. Thes. 2. 7. *Immaron az álnokságnak titka cselekedik.* 2. Születtet An. 192. mikor Victor Pápa az Pápai méltoságot és mindenhatóságot nemzé az Husvet Innspenek meg illeferől való rendeletlen és feletteb való veselkedéssel, és így mint egy bölcsőbe belegettetet az Bonifacius III. Római Pápanak ideje-

idejeig, melyről Szent Pál, 2. Thef. 2. 6. 7.
 8. Most mitsoda tartoztattya ötet tudgyatok,
 hogy az meg jelentessek az ő idejében, mert im-
 maron az álnokságnak titka cselekedésik, csak
 hogy az ki most annak ellene áll, mind addigh
 ellene áll, miglen az el töröltetik. Es akkor megh
 jelentetik az Isten törvényének amaz ellensége.
 3. Gyermekei állapotra jutot, An. 606.
 mikor amaz Uranak árulojatul es gyil-
 kossatul Phocastul az Bonifacius III. Pá-
 pa meg nyéré, (noha nehezen kapá,
 mint Platina o mondgya) hogy ez vila-
 gon lévő Ecclesiáknak Feje es közönse-
 ges Püspöke lenne, es annak is hivattat-
 nek; es így az Antichristus az felsőseg-
 nek, méltoságnak es dicsőffegnek kere-
 sefe alatt nevekedek Carolus Magnufig,
 melyről az Apostol, 2. Tim. 3. 1. 2. 3. 4. 5.
 Az utolssó napokban ártalmas idők lesznek. Néert
 lesznek az emberek magoknak szeretői, fő/ve-
 nyek, dicsekedők, &c. 4. Fel serdült sorf-
 ra érkezet An. 800. mikor Carolus Ma-
 gnus az ő Attyának Pipinusnak ajande-
 kat meg erősité, es az Romai Seket si-
 ros konczokkal megh ajandekozá, mel-
 lyek által az Antichristus erőt ven, es így
 kénts es jószág kereses által fel neveke-
 dek Gregorius VII. Romai Pápanak u-
 ralkodalaig, melyről Peter Apostol, 2.
 Pet. 2. 1. 2. 3. Lesznek hamis Doctörök kik be-
 hoznak veszedelmes tévelygeseket, az Urat is,
 ki őket

o Plat. in
 vita Bonif.
 III. p. 79.

ki őket meg vette, meg tagadván, kik ő magoknak hitetlenséggel való veszedelmet szereznek, és sokan fogják követni azoknak veszedelmeket, kik által az igazságnak útja kiromlaltatik, Es a telhetetlenségnek miatta ő magoktól gondolt befedekkel belöletek kereskedést szereznek. Lásd meg ugyan ott 7. 12. & seq. mellyek az időbeli Pápakra fejen illenek. 5. Megállapodot és meg vastagodot An. 1073. mikor Gregorius VII. oly méltóságot kapta magának, hogy az Királyokon és Császárokon uralkodnék, azokat fel emelné le vetné, és az mit akarna azt cselekedné, mint ha Isten volna; és ebben az ép állapotban megh marada és uralkodék Luther Martonig, melyről regen Daniel így szól, cap. 11. 36. 37. Es cselekezik az ő akarattya szerint az Király, és fel emelkedik és fel magasztallja magát minden Isten felet és az Isteneknek Istene ellen csudákatól, és szerencses legyen, míg végre meggyen az harag mert végezes lett affelől. Az ő eleinek is Istennel nem gondol sem az aszibonyi-állatoknak kívánságára nem figyelmez, és semmi Istennel nem gondol, hanem mindeneknek felette magasztallja magát. Az Apostol is arról így szól, 2. Thes. 2. 4. Amaz bűnös ember az veszedelemnek fia magát ellene veti, és fel emeli mind az ellen, valami mandatik Istennek, avagy Isten gyanant tiszteltetik, hogy az Isten Templomában min Isten üllyön, Isten gyanant tart van magát.

6. Meg vénhedék végre, An. 15 17. mikor az Leo X. igen búvön es oltson öfogatá az Indulgentiakat, mellyeknek ellenertanítvan Luther Marton es az több hiv fogaim, meg unák ötet es meg utalak foká, es meg lön az mit S. Iános monda, Apoc. 17. 16. Meg gyölölük az parázmat, es ő magat hadgyak es mezitelenen, es eszik annak husat, es meg égetik ötet tűzzel. Eleg ez itt. Menyeleb az befedben.

A D A M.

Az Romai Pápaktul, nemely rend tartásban különböztek neha az Püspökök; ugy mint az Husvet illeseben Szent Cyprianus; az kereszteseknek nemely Ceremoniaibá Szent Ambrus. Az Romai Pápák közzül, nemelleyek feslett életük voltak; nemelleyeknek magan való alkalmatlan vélekedesi voltak p.

p pag 34.

C H R I S T U S.

Eleg sepen szólás, Adam, az te Romai Atyaid felől, tudni illik azt mondod; azok közzül nemelleyek különböztek az sz. Püspököktül. Igaz, ugy vagyön különböztek főt ellenkeztek, nem csak az rend tartásban es küllő Ceremoniakban: hanem még az Hitnek dolgaiban is; mert igaz, az mint Palingeniusbol ide fel elő hozám, hogy az Romai Pápaknál csak hazugságok az Hűnek titkai, es semmire böcsüllyek az tudományomat es az Szent Atyáknak tetsése. Szép dolog hogy azokról azt mondod,

sup. pag.

126.

dod, hogy azok közül nemellyek feslet életük voltak, nemellyeknek magan való alkalmatlan vélekedesi voltak, az az, hogy világossan ki fejezzem mit akarék mondani, Latrok és Eretnékek voltak. Lator volt Sergius III. kinck Maroziatul való fattya volt az Iohannes XII. q ki Attyához hasonlo fajtalan volt r. Iohannes XIII. Platina azt mondgya f hogy ifjusagatul fogvan fertelmes es otsmany életu volt, es ugyan az latrak uratul verettetet által. Alexander VI. Lucretiaval az maga leanyaval fertelmesül elt. Iulius II. III. Sodomitai utalatoſſagban gyönyörköttének. Mafok ezekhez hasonlo istentelenek es latrok voltak. Eretnékek is voltak közülök Anastasius II. Liberius es Felix II. Arrianusok voltak, voltak Atheusok, es az mint Lyra in cap. 10. Matth. írja, Apeſtatak hittúl ſakat-tak. Illyenek az Romai Synagoganak fejei, minemű azoknak tagja? Hallyad mit mond Didacus Stella Pápiſta author s: *Quando Prelati, qui capita ſunt, infirmantur, neceſſum eſt corpus, id eſt, omnes ſubditos agros eſſe: nam quando princeps & gubernator Reipub. non recte in adminiſtratione ſe gerit, tota Reſſub. periclitatur, &c.* Ennek ſum-maja imez közönſeges mondás: *Qualis pater, talis filius.* Minemű az Attya olyan az fia is. Minekokaert en itt azt mon-dom az Romai Synagoganak, az mit regen-

q Plat. in
vit. Io. XII
pag. 142.
Vid. etiam
vit. Serg.
III. p. 140.
r Volater.
Anthro-
pologia 1.
22. p. 796.
f Plat. in
vit. Iohan.
XIII. p.
144. &c.

s Did. St.
in Luc. c.
7. ad x. 11.
Pag. 235.

regen mondék az Sido Synagoganak, Ezech. 16. 44. & seq. Az minemü az Anyya, olyan az leánya is, Anyad leánya vagy te, az kímeg utalta az ő sérjét, es bugaidnak nennye vagy, kik meg utaltak az ő sérjeket es fiokat, az ti Anyatok Hetteusok seje, es Atyatok Amorheusok seje, Az te nened Samaria, es az te hugod Sodoma, Es azoknak utokban nem jartal, es azoknak utalatosságok Berint nem cselekedtel, mint ha kicsin dolog volt volna az, hanem meg vesztelinkab azoknal minden te utaidban. De lassuk az te bebededből mi sül ki?

A D A M.

Az: Mind azokat az Régiek be irtak az Historiakban: feddötték es ellenzették sokan az foggyatkozásokat es gonosz erkölcsöket. De hogy az Romai Ecclesia az Hirben valami változást tett volna, soka senki csak gyanoság-keppen sem említette. Maga, ha ily sok, es ily nagy dolgokban változást tett az Apostoli tudományban, mint az Lutherista es Calvinista Tanítók sebesgetik: hihetetlen, hogy ennyi sok Historicusok közül, senki érviül ne emlékezzék ennyi sok sént vigyázó Püspökök közül, senki ellenzője ne találkozzék.

pag. 35.

C H R I S T U S.

Hand quidem honestum est mendacia loqui. Nem tisztességes dolog, (nem is illik emberseges emberhez) hazugságot állani, azt mondotta Sophocles. Miért azért, Adá, hogy csak hazugsággal gyamolgatod az

M

Romai

u sup. P.
168. 169.

x Kal. pre-
fat. lib. 5.
pag. 458.

Romai Synagoganak gazlagat? Megh mutatom ide feljebb u az régi Historiakból, Paterck irásiból, es az Pápistaknak magoknak vallás tételekből, hogy a Romai Synagoga éppen nem tartotta meg az Apostoli tudományt; Magad is azt vallad, hogy az Régiek az Pápaknak magan való alkatmatlan vélekedést fel irtak, seddettek, ellenzettek, az az, Eretnekségeket kárhoztattak; meg sem említettek csak gyanúság-keppen is az tudománynak az Romai Synagogában való változást? Ha az Romai vallásnak felső otalmazoi, kiknek sajátul kell függeni mindeneknek, temerdek Tévelygeseket vettek be, es Eretnekek voltak, az kinek esse vagyon, könnyű meg érteni, mit kellyen alítani az utánuk tudult csöcselek Papokrol, Plebanusokrol, es görömba kösségről, es mennyit kellyen bízni az köz legenyekbe, midőn lattuk, hogy meg sedült az agya Hadnagyoknak, mint Pazmanból x. Mindazáltal itt megh kell vallani, hogy sokan az Régiek között az emberi gyarlóságtul megh győzöttetven, vagy nem állottak, vagy homályosabban irtanak az Romai Ecclesianak tévelygesi ellen, mivel az kik derekasen emlékeztek arrul, sajátban seget az izi, el vettek jutalmokat amà lelki parázna aszsonyi állattul, ki reszeg az Benteknek es az Martyromoknak vereksel, Apoc. 17.6.

A D A M.

A D A M.

Ha az Pogany es Arrianus Csaßarok dü-
hösködesetiül nem feltek az Keresztien Tanitók,
hanem ellenek állottak, irtak, es holtig viaskod-
tak: mennel inkább az Romai Ecclesianak ellene
állottak volna, ha valamiben hamisra haylott
volna? holott ezér es töb eßtendő forgasaban
nem olvassuk, hogy senkit az Romai Pápa ha-
lallal büntetet volna, velle valo ellenkezefert.
Bizonyos tehat hogy az Romai Ecclesia el nem
haylot az igazságtul, mellyet az Apostoloktul
ßopot, el nem változtatta első Hitin, hanem az
Apostoli irások bölnyével egygyt az Apostoli i-
ráfok értelmét ugy tartotta, az mint az Aposto-
loktul vette. Es így az ki idvözülni akar, ahoz
kell magat kapcsolni, azzal kell egygyt érteni y.

C H R I S T U S.

Altal lattam, Adam, hogy tegedet az
Pápißtak meg bérlettek, vagy ugyan meg
esküßtök, hogy minden hazugságot
ßoly ő mellettek, mert ki szenvedheti el
imez tettetes hazugságot: Ezér es töb eß-
tendő forgasaban nem olvassuk, hogy senkit az
Romai Pápa halallal büntetet volna, velle valo
ellenkezefert. Hova teßed kerlek Iohan-
nes Redonensis Gallust, Hus Ianost, Pra-
gai Hieronymust, Hieronymus Savano-
rolat, kik meg égtettek az Pápával valo
ellenkezefert, es hamis tudományanak
kárhoztatásáért? Nem olvastadé Ema-
nuel Meteranust, hogy az egy Carolus

s Mel. His.
p. 1. p. 394.
t Abr. Bu-
chol. Chr.
ad an.
1415. 1416.
ex Aen.
Syl. p. 698.
Sc Mel. Hi.
p. 331. &c.

z Em. Me.
l. 2. desc.
belli bel-
gizi fol.
20.

a Idem
lib. 4.

b Thuan.
Hist. 1. 51.

c Ant. Ci-
car. in vita
Gr. XIII.
p. 443.

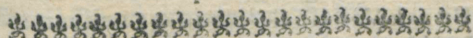
V. idejében Belgiumban az Keresztény Hitert
ötven ezren ölettetek meg? Ismét, a ama Dux
Albanus kegyetlensége alatt hat esztendeig tí-
zen-nyolcz ezren megáldottak fel? Gallia-
ban az egy Paris-beli lakodalomban avagy nem
ölettetteneké meg többen tíz ezer embereknel?
Es, nem öntetetté több vör mint bor, kit
megittanak? Hallyad mit mond Thua-
nus Historicus^b az Pápistaknak a Keresz-
tyeneken tett akkori poganyi kegyetlen-
segekről: *Cadavera per compita & lutum.*
pervoluta raptata fuerunt, cruore per alveos vi-
corum tanta copia exundante; ut sanguinei huc
illuc torrentes in subiectum flumen dimanarent,
innumera multitudo caesa fuit virorum, mulie-
rum etiam pregnantium & puerorum. az az:
Az holt testek, az köz utakon az sárban
ferteztetven hurczoltattak, az vör az u-
czaknak folyasín megh áradvan, az veres
patakok az ot való folyo-vizben ki foly-
tanak: es az firsíaknak, asszonyi állatok-
nak, kik még terheseek voltak, es csecse-
mőknek bantalan soksága konciztatot
fel. Az Francziai Kiraly azt beßelli az
Gregorus XIII. Romai Pápanak követi
elöt, hogy keves napok alatt az en híveim
közül az Pápanak kedvejert hetven ezer es töb
aretnেকেet konciztatot fel, mint Antonius
Cicarella^c emlekezik felölle. El ha-
gyom azokat kiket méreggel, imez amaz
dolgoknak sine alatt, az Kiralyok, Feje-
delmek

delmek es nagy Urak között istentelenül el vesztettének es sok keppen gyötörttenek, kikről rendel föl egyút Polanus d. Nem emlitem Magyar Orságra, Erdelyre es ahhoz tartozó partiumokra fogokat fenven, az kiket felmészároltának. Hanem azt mondom, hogy valakik az Pápa ellentartadtak es állottak, mais valakik ő ellene állanak, ha érhetőlen érhetik, bizony megh fizetnek neki, ha fegyverrel nem, tehát tűzzel, vagy méreggel ki költöztetik ez vilagbol. No Adam, mivel látod vér-őpö kegyetlenfeget ennek az Romai paráznak, ne kapesold magadat ő hozza, ne érte egyet velle, hogy tegedet magaval egyút az örök veszedelemben ne cysen, mert egy napon el jönnek ő reája az ő csapásai, az balai, az siralom es éhség, es tűzzel égettetik meg, mert en vagyok az erős Ur Isten,

d Pol. in
comm. in
Dan. pag.
1085. & se.

ki megh büntetem őtet,

Apoc. 18. 8.

HATODIK BESZEL- GETES.

AZ

HATODIK OK- RUL.

M 3

ADAM.

A D A M.

Ismerem Uram immar, hogy meg tév-
elyedtem, es tévelygek mint az el vesztet juh,
azert keresd fel az te szolgadat, Ps. 119. 7. ult.

C H R I S T U S.

Io fiam Adam, nyitva vagyok az en ju-
haimnak akla minden el tévelyedet es en
hozzam meg tévő juhoknak, Matt. 15. 24. Luc.
15. 4. 5. jövel azert en hozsam es en tegedet
meg könnyebitelek, Matth. 11. 28. bölcsé teslek
tegedet es megh tanítalak tegedet az astra mel-
tyen jary, tanacsot adok te neked az en bemeim-
mel, Psal. 32. 8.

A D A M.

Uram, irtozom meg is az Calvinus tá-
boratul, mert az Calvinista Hitnek hamissaga
nyilván való a; Mely hatodik oka volt hi-
temnek el változtatásának.

C H R I S T U S.

Ez az hatodik ok mind egy az negye-
dikkel, melynek semmire kellő voltat
ide fel a megh hallad; mert, minden
Hitnek Vallásnak hamissaga nyilván va-
ló akkor, mikor az a Hite s Vallas nyilván es
nem csak az emberek vélekedése szerint ellenke-
zik 1. Az Szent Irással. 2. Az Apostoli Cre-
dóval. 3. Az régi Ecclesiának en raytam igaz
fundamentomon építetet tística es igaz tudoma-
nyaval. Noha Adam ha ember vagy, e-
zekre vond az Calvinisták tudományat,
estedd nyilván valóvá annak hamissa-
gat,

a pag. 35.

a sup. 134.
& seq.

gat, es nyertes lebes.

A D A M.

Hatra hagyom ezt; hanem, az mit mondék, ilyen formán állatom: Azt kérdem az Luther es Calvinus követőitül: Ha az elöt, es akkor, mikor sakadasat kezdette Luther es Calvinus, volté ez vilagon igaz Hit es igaz Ecclesia; vagy nem volt? Valassanak az kettöben es akar mellyiket mondgyak, sem-latomaft ki tessék, hogy hamissag az mit hisznek. b p. 35 36.

C H R I S T U S.

Nem felelem en azt itt az en hiveim képekben, hogy mikor Luther es Calvinus az en inditalombol tanítani kezdetek, akkor igaz Hit es igaz Ecclesia nem lett volna; mert volt mind igaz Hit, de mint az tistta buza az polyva közt, ugy az sok tévelygesek közt; mint igaz Ecclesia, de az R. Farkasnak es amà Veres Sárkanynak dühössege miatt az pustaban lappangot, az Antichristus dühössege alatt, Apoc. 12 6. mivel az az en Templomomban i. e. az igaz Ecclesiaban ült, i. e. uralkodot, mint az Apostol mondgya, 2. Thes. 2. 4. ült penig es ül ma is az enházambá, nem ugy mint annak elő igaz tagja; hanem ugy, mint valamely hires neves tolvay, valamely jambor kereskedő embernek hajójában es noha abban üldögel, mindazáltal nem abból valo, 1. Ioh. 2. 19. hanem annak üldözöje es rontoja, Apoc. 17. 6.

M 4

A D A M.

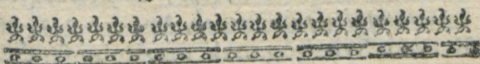
A D A M.

En így argumentálok: Ha Luther és Calvinus szakadása előtt igaz Hit és igaz Ecclesiá volt ez világon: nyilván következik, hogy attul való szakadás, melyet Luther kezdett, hamisság, mert hamisnak kell annak lenni, az mi el szakad az igaz Hittől, és ellenkezik az igaz Ecclesiával: mivel, oly lehetetlen, hogy az Hittnek ellenkező tanítási igazak legyenek, mely lehetetlen hogy Isten haragdjon c. Meg-is en ott maradgyak am, az hol ily nagy vaktság van d pag. 37. gyon?

C H R I S T U S.

Igaz az, hogy hamisnak kell lenni az mi el szakad az igaz Hittől, és ellenkezik az igaz Ecclesiával; de ımezt mondasod: Luther és Calvinus az igaz Hittől és Ecclesiától tettek szakadást, nem igaz; mert ők nem szakattanak el az igaz Hittől, és nem mentek ki az igaz Ecclesiából, melynek tagjai hit által; hanem, az Pápa Synagogájából és az lelki Babylionból futottak ki, meg fogadván az en ítélesemet, Apoc. 18 4. Fússatok ki az Babylionból en nepem, és ne legyetek reszesek az ő bűneiben, hogy az ő büntetésekkkel ne büntetteffetek. Továbbá az igaz Hitet sem hádtak el, hanem inkább azt az Szent Írásból az en Szent Lelkemnek igazgatása által nap fényre hozták, mint az tiszta buza semet az polyva alól, az melegítő tüzet az hamu alól ki piszkálták, magokra vé-

ven amà mondasomat, Ier. 15. 19. 20. 21.
 Ha meg t rend  en-is meg h t r lek tegedet, es
 en el ttem áll  , es ha el v l stod az j t az hit-
 vantul, le   mint az en s  m, T rjenek meg   k te
 hozz d, de te ne t r     hozz jok, es adlak tege-
 det ez nepnek er s bast j ul, es viaskodnak te
 ellened, de nem gy r nek meg h , mert en te veled
 vagyok, hogy meg tartsalak es meg s abadítsalak
 tegedet. Es meg h s abad llak tegedet az hitetle-
 neknek markokbol, es ki ves lek az er ss geknek
 kez kb l. Igy azert, mivel nem igaz fun-
 damentomon  ppited er ss gedet, sem-
 mire kell  ez hatodik okod-is; mert nem
 mutathat d meg az Lutherista es Calvinista
 H t nek hamiss g nak nyilv n valo volt t, azert
 j vel be az en h veimnek tarsas g ban,
 ott az en Igem les en az te labaidnak s  vetne-
 ke, P  l. 119. 105. nem les    vak s g ban
 hanem vil gos s g ban, es ha h     az en
 bes edem  letnek illatt   les en te neked
 az  letre, 2. Cor. 2. 16.

HETEDIK BESZEL- GEETS.

AZ

HETEDIK OK- RUL.

MS

CHRI-

CHRISTUS.

Tégy meg kerlek so-fogadatlan fű, es en
megh gyógyitom az te engedetlenségedet, Ier.
3. 22.

A D A M.

Ha Uram, meg-is nem fűl lelkem az
Calvinista gyűlekezethez; mert az Calvinus
követői hamis költesekkel gyűlöltetik az Romai
Ecclesiát a. mely 7. oka hité cselelősenek.

CHRISTUS.

Ansh. in
Epist. ad
Corinth.

Qui veritatem occultat & mendacium pro-
fert, uterq; reus est; ille, quia prodesse non vult,
iste, quia nocere desiderat. azt mődotta Anshelmus:
Az igazságnak el tükölője es az hamis-
ságnak sölőjő, mőltő az büntetősre mind kettő;
Amaz, mert hasznalni nem akar, ez pedig,
mert ártani igyekszik; Iol cselekezik azért
az en sölgaím, hogy az feketét feketé-
nek, az keserűt keserűnek mondgyák,
megh mutogatvan az Pápista vallásnak
undok es sirtelen voltat, es selsederven
amā tistatatan paráznanak, Apoc. 17. 3. az
Romai Synagoganak meziteleniségét,
hogy így meg azok is kik azzal paráznalkod-
nak es gyönyörűségben élnek, Apoc. 18. 9. ötet
meg ismervén meg gyűlöllyek, ő magat hadgyák
meztelenen ez vilagnak csudajára, Apoc.
17. 16.

A D A M.

Ki fogya az igazságból, valaki hamissággal
akarja elő vinni dolgot. Az Pápistak gyűlöltete-
seben

feben penigh közönsegeffen sok rosz es gyalazatos
fogásokkal élnék az Calvinus es Luther marade-
ki b.

b Ibidem.

C H R I S T U S.

Igazan mondad, hogy nincsen annak
igaz igye valaki hamissaggal nyul dolgához;
Teneked-is nem volt azért igaz igyed,
mivel ez ideig csak hamissaggal es sem-
mire kellő csavargással tamogattad dol-
godat. Továbbá, *Ubi rerum testimonia ad-
sunt non opus est verbis*, az hol nyilván va-
gyon az dolog, mi szükségöt szaporita-
ni. Mindenek lattyak az ti elvetemedet
csintalanfagtokat, mind az tudomany-
ban mind az erkölcsökben, es az en föl-
gaim azt beállik ti felölletetek, az mi ugy
vagyon, es így nem méltatatlan gyűlö-
tetnek benneket; Nehez az dér az bekanak
de nem tehet volla.

A D A M.

Egh alatt utalatosb hamissagh nem lehet az
Pápistafagnal; ha igazak azok mellyeket ök mi
veank kitalianak c.

c Ibidem.

C H R I S T U S.

Te magad mondod, Matth. 27. Az tennen
nyelved vallasa tesben bizonyisagot te ellened,
2. Sam. I. 16.

A D A M.

Ha Uram nem igaz semmi költesek;
Vége nem lenne penigh ha mind előszámlálnam
az mit erről mondhatnék. De csak ime három
dolgot

a Ibid.

dolgot hozok elő d.

CHRISTUS.

Meg hallom.

A D A M.

Az elvetemedet Atya-fiak i. azt fogják az Pápistákra, es azzal gyűlöltetik az kösség előtt; hogy az kenyerezet imádják, es kementzeiben sült Istenek vagyon. Ennel hamissab gyalazást az ördög sem gondolhatna f.

f pag. 38.

CHRISTUS.

Miert szólak így? Nem ördögtől gondolt gyalazás ez; hanem, az Pápistáknál be vett szokás, hogy az ostra azon Isteni tisztelettel tiszteltessék, mellyel eni az Isten tiszteltetem: Innét vagyon hogy az Processiókban földre burulással, fő haytással, süveg vetéssel az goromba kösségtől bőcsültessék; Meg-is kell penig lenni ez balványozo tiszteletnek; mert ha ki nem cselekedné, az Superlat előtt viseltetet pálczatul meg puffanna az háta, be törnék az agya érette. Ismet lelke véstetsege alatt tartozik azzal az Pápista, mert az Tridentinum Synatnak végezése nyilván való: Nullus dubitandi locus relinquatur, quin omnes Christi fideles, pro more in Ecclesia Catholica semper recepto, patrie cultum, qui vero Deo debetur, huic sacratissimo Sacramento in veneratione adhibeant, &c. az az: Semmit arról nem kell kételkedni, hogy az Christusnak minden híveinek az Közösleges Ecclesia be

g Cœc. Tr.
tes. 13. c. 5.
p. 101. 102.

sia be vett Sokasa Berint kell tisztolnie az Sz
Sacramentomot azon tisteleettel, mellyel az igaz
Isten tiszteltetik. Innet vagy on hogy Tho-
mas Hardingus^h nem általlotta nagy or-^{h Th. Har,}
czatlanul az oftyat ö Istenenek es Uranak ál-^{adv. Ivel.}
latni, es Urbanus VI. Romai Pápa innepet ^{art. 21.}
rendelt az oftyanak közönseges tisteleltre. Meg
sem tisztelik az Pápistak az oftyat? Scili-
cet, nem tisztelik hanem imadgyak, es
azon tisteleettel illetik mellyel az Istent.

A D A M.

Uram, mi nem az kenyeret, vagy az kenyér
Bint imadgyak, hanem tegedet, kit az Sacra-
mentomban jelen lenni hiszünk. Ha azért sa-
bad volt tegedet imadni, mikor ez földön jartál
(mint az Magusok, az megh gyógyultak, es
egyebek imadtak) valaki el hiszi, hogy az Sa-
cramentomban vagy, nem tagadhatja, hogy ^{Mat. 2. 18.}
tegedet imadhatni az Sacramentomban, noba ^{Ioh. 9. 38.}
teged nem láthat. Mert az te Istensegedet sem
láttak testi szemekkel, az kik teged imadtak; de
mivel, hittel Istennek vallottak, Istent imadal-
jal tisztelhettek i.

i pag 38.

C H R I S T U S.

Nem igaz az, Adam, hogy ti engemet
imadnátok az Sacramentomban, nem enge-
met imadtok, azt mondom, hanem az
kenyeret, vagy inkább az oftyat, mint az
Tridentinum Synatnak végezése tartya,
mellyet ellened így bizonyítok: Az mit
corpus Domininak hitok, azt imadgyatok ti
Pápi-

Pápistak; De az oltyat híjakok corpus Domini-
nak; Azért az oltyat imadgyatok nem engemet.
Ismet, Az Szent Sacramentom avagy Szent
jegy imadtatik az Pápistaktul az Vég Vacso-
ra-ban, mint az Concilium nyilván mond-
gya: De en nem vagyok Sacramentom az Vég
Vacso-ra-ban; azért ti nem imadtok enge-
met, hanem az oltyat, mely (ha azt kell
mondanom) az en halalomnak emle-
keztető Sacramentoma volna, ha azt el
nem fordítottatok volna. Továbbá, azt
mondád: hogy engemet az Sacramentomban
jelen lenni hiszték. En azt kérdem; azért i-
madkoztoké az oltyanak? Méltatlanul;
mert en mindenűt jelen vagyok I-
steniségemre nevezve, be töltöm az mennyes
es az földet, Ier. 23.24. mely jelen letem-
ért ha az kenyeret imadgyatok; méltan
imadgyatok az hiveknek akár mely gyű-
lekezetet is, mert igiretet tettem arról,
hogy azok közt jelen lessek, Matth. 18. 20.
mind világ végezetig, Matth. 28.20. De
hallad az en emberi testemre nevezve az
oltyanban vagy annak sine alatt nem va-
gyok, mert az en testem az égben vagyok
mind az ideig miglen feléppittetnek mindenek,
Act. 3. 21. azért engemet az oltyanban
nem is imadhattok. Mas az, dato sed
non concessio, hogy az en testem jelen volna-
is az kenyerek sine alatt; azért az Sacra-
mentomot Isteni tisztelettel nem tiszte-
hetne-

hetnétek; mert az en emberi természetem, az mennyiben olyan, az Isteni imá-
dásnak nem objectuma; hanem az men-
nyiben az en Isteni személynek egy-
gyebségeben fel vétettetven annak ne-
minemű-keppen része, es így nem az en
testem tiszteltetik tulajdon-keppen, ha-
nem az en személyem, melyben Isten va-
gyok es ember; Ahonnet ha az en testem-
nek jelen letejert imadgyatok ti az ostyát, te-
remtet állatot teremtet állatert imadiok, es
így is balványozók letetek. Végezetre, hogy
az Magusokat es több imadoimat hozad
elő, semmit sem használ te neked; Mert
azok imadtak engemet igaz Istent es
embert egy személyben, kit előttök latta-
nak; de ti imadgyatok az ostyát, vagy
az en testemet, mint ti bállokat, melyé
vált az ostyá külső bínét megtartvan;
mely merő balványozás.

A D A M.

Nem balványozás; Mert ez volt eleitől
fogva szokás az Keresztységben, hogy tegedet
imadgyanak az Sacramentumban. Szent Am-
brus így szól: Carnem Christi hodie quoq. in
mysteriis adoramus. Szent Agoston szavai ezek:
Nemo illum carnem manducat, nisi prius ado-
raverit. Non solum non peccamus adorando,
sed peccamus non adorando. Arany Bajt Szent
Iános így ír: Hoc corpus etiam jacens in pra-
sepio, Magi cum multo tremore adoraverunt. Imi-

Am. l. 3. de
Sp. Sancto,
cap. 12.

Aug. in
Psalm. 23.

Christ. Hő.
24. in 1. ad
Cor.

temur

tentur ergo vel barbaros. tu non in praesepi vides, sed in altari. k.

k pag. 38.

CHRISTUS.

Mas en rollam in concreto, mas az en testemről in abstracto hollani jól tudod; Nem igaz azért, hogy az Regi Keresztynök engemet, az az, az en testemet imadtak volna az kenyerbén, melyben állatserint nincsen, Actor. 3. 21. noha az Vég Vacsorával való elessben engemet mint igaz Istent imadtanak; de úgy, hogy az égben emelték föl az ő síveket en hozzam, holot vagyok az en Atyámnak jobban, Col. 3. 1. melyre nevezte azt szoktak vala mondani: Sursum corda. Hogy pedig Ambrosius, Augustinus és Chrysostomussal bizonyítás, semmi sem; mert azok közül egyik-is nem mondja, hogy az kenyeret vagy az kenyér sine alatt kellene imadni az en testemet, hanem azt akarjak, hogy az Szent Vacsorával való elessben mindennek elmejet fel kell emelni az en testemre mely az égben vagyon, Actor. 3. 21. noha az Szent Vacsorában az kenyér által úgy-mint Szent jegy által példoztatik, és így az en semelyemnek egyességéből belső imadással kell tiszteltetni, azért mondja az meg nevezet helyen Augustinus: Cum adoras illum ne cogitatione remaneas in carne, et à Spiritu ne vivificeris, Spiritus enim vivificat, caro autem non profdest

deſt quicquam, az az, Mikor ötet imadod (Sol
en rollam) az te elmelkedéſeddel az teſtre ne
nezz, hogy az Lelektül elevenites nélkül hagyat-
taſſal. Mert az Lelek az, a mely meg elevenít,
az teſt pedig nem haſznál ſemmit. Chryſoſto-
mus-is nem akar egyebet hanem azt,
hogy az Vacsorának vetelehez jo keſű-
lettel kell járulni, azért mondgya oda
alab: *Abſterge ab omni ſorde animam tuam,*
præpara mentem ad horum myſteriorum ſuſce-
ptionem. Mellyekből ez jó ki, hogy az Sa-
cramentomnak vetelekor valo imadas
nez az en ſemelyemre, melyben igaz I-
ſten es ember vagyok, es nem az en te-
ſtemre; es az az imadas beſő lelki tiſ-
telet, vagy kereſtyen embernek elme-
jenek az külfő jegyek által az égben valo
fel emeltetefe; melyre nevez mondotta

Auguſtinus 1: *Signacula rerum divinarum* 1 Aug. de
viſibilia Sacramenta ſunt, ſed res inviſibiles in Cat rud.
eis adorantur. Az Iſteni dolgoknak pecséti lat- c. 26. pag.
ható ſent jegyek, de azokban az láthatatlan 225.
dolgok imadtatnak. Ezek felet, ha ſintén a
Regiek azt eſelekedtek volna-is, hogy
az en teſtemet imadtak volna, nem kel-
lene azokat követni; mert 1. Az imadas
az Iſteni tiſteletnek egyik része, mely
csak egyedül Iſtene, nem teremtet ál-
laté, Matth 4. 10. az en teſtem pedig nem
Iſten, hanem teremtet állat. 2. Az első
inſtitutióban en nem parancſoltam,

N

hogy

hogy az kenyér imadtassék, hanem hogy meg étetessék, Matth. 26. 26. 3. Mert az kenyér bin alatt nincsen az én testem, hanem az égben, Actor. 3. 21. Így azért, mivel ti Pápisták az ti elmeiteket oda fel nem emelitek; holot vagytok én az én Atyámnak jobban, Col. 3. 1. hanem az oltýara fággesztitek szeméiteket és elméteket, azt itilven, hogy az én nekem valóságos testem, és annak testek Isteni tiszteletet; Igazan mondattok Kenyer-Imadóknak, és így kementezében sült Istenüeknek. Ebben benne maradál Adam, lassuk az többit-is.

A D A M.

II. Az Calvinisták azzal gyalázzák közönségesen az Pápistákat, sőt ugyan balvanyozoknak kialsyák érte; Hogy a fessület és egyéb fa kép az Pápisták Istene; azt mondgyak, attul várnak idvösséget, és segitséget: de nem lehet ennel szemtelemb hamisság m.

m p 38.

C H R I S T U S,

Szemtelemb hamisság nem lehet hogy ezt is tagadod; mert ezt a Pápistáknak mind cselekedetek, mind tanítások nyilván mutattyak: Cselekedetek; mert az fessület és egyéb fa-képek előtt fejet haytnak, térdet horgasítanak, süveget vetnek, ahátóznak, imadkoznak és olyan tiszteletet tesznek azoknak mint Istenőknek, ahonnet ha kérdenéd az Pápista gyermekektől, Micsodák az képek? Ó Isteninek monda-

mondanak. Probald megh es igaznak
lenni az mit mondok meg latod; es igy
azokat az balvanyokkal meg botrankoz-
tattyak, de jay az embernek ki által az bo-
trankozas leffen, Matth. 18. 7. Valaki meg bo-
trankoztat valamellyet az kicsinyek közzul, kik
en bennem hisznek, job volna hogy egy nagy
malom követ köttenek nyakara, es az tenger
melysegeben veteinek, & 6. Tanitasok pe-
nig; mert azt tanittyak alhatatosian,
hogy az Felsuletet es az fa képeket azon tiste-
lettel kell tisztelni, mellyel tiszteltetik az a kinek
ábrázolója. Közönségesen azért mond-
gya Azorius n: *Constans est Theologorum*
sententia; Imaginem eodem honore & cultu
coli, quo colitur id cuius est imago. Alhatatos
eggyező értelme az Theologusoknak, hogy az
Fa képet azon böcsulettel es tistielettel kell tist-
elni, az mellyel tiszteltetik az a ki az által je-
lentetik. Hozza sol chez Bellarminus-is,
azert mondgya o: Sit hac nostra propositio:
Imagines Christi & Sanctorum veneranda sunt
non solum per accidens, vel improprie: sed etiam
per se, & proprie, ita ut ipsa terminent vena-
tionem, ut in se considerantur, & non solum, ut
vicem gerunt exemplaris. az az: Az Chri-
stusnak es az Benieknek képeit tisztelni kell, nem
csak o magokon kívül es nem tulaydonul; hanem
megh o magokban-is es tulaydon keppen, ugy
hogy az imadas azoknak tulaydona legyen na-
gokban, es nem az menyiben az példának abra-

n Az. Insk.
lib. 9. c. 6.

o Bel. 1. 2.
de Ec. tri.
cap. 21. p.
329.

2 Th. part.
3. ques. 25.
art. 3.
Vide etiā
art. 4.

zattyaat viselik. Micsoda pedig ez az tiszte-
let meg mondgya Thomas Aquinas p. Se-
quitur quod eadem reverentia exhibeatur ima-
gini Christi & ipsi Christo. Cum Christus ado-
retur adoratione latræ, consequens est, quod
ejus imago etiam sit adoratione latræ adoranda.
Vilagossan állattyak, hogy tulaýdon-kepen,
ugy hogy az imadaşnak nem az mit jegyez, ha-
nem maga az kép legyen meg határozo czéllya,
es azon tisztelettel tiszteltessek, az mellyel tisztel-
tetik az, à mit az kép jegyez. mint pél-
danak okaert, Az keresztfát az Pápisták
azon bõcsülettel tisztelik es imadgyak,
mellyel engem imadnak es tisztelnek?
azert mondotta Thomas loc. cit. Si lo-
quamur de ipsa cruce, in qua Christus crucifi-
xus est; adoratur eadem adoratione cū Christo,
scilicet adoratione latræ, &c. Továbbá, az
Pápisták nem csak imadgyak az képeket, hanem
azoktól idvõsseget es segítséget várnak; mert
szent Kereszt napján az keresztnék ezt ki-
altják q: Salva catervam in tuis laudibus con-
gregatam; Idvõzítsed szept Kereszt az te ima-
dasodra egyben gyűlt sereget. Az Antiphonában
igy bolondoskodnak: O crux ave
spes unica, auge piis iustitiam, reisq; dona veni-
am; O szept kereszti idvõz legy mi egyyetlen egy
remenyegünk, neveld igazságokat az híveknek,
bocsásd meg bűnöket az bűnösöknek. Visont,
az szept keresztnék találása napján így
szentelenkednek q O crux lignum trium-
phale,

q In Bre-
viario Ró.

phale, mundi vera salus vale, : Inter ligna nul-
lum tale, fronde flore germine. Medicina Chri-
stiana, sanos salva, agros sana : quod non valet
vis humana, fit in tuo nomine. Nem oha-
tom itt, hogy elő ne hozzam eştelenke-
defeket; melyben egy gyolcsra varrot
es Veronicanak küldetet himnek (mel-
lyet en ábrázatomnak lenni hazudnak)
igy imadkoznak es esedeznek az Pápi-
stak :

Salve sancta facies nostri redemptoris
In qua nitet species divini splendoris :
Impressa panniculo nivei candoris :
Dataque Veronica signum ob amoris.

2 Vid. Mis-
sale Strig.
Venetiis
An. 1518.
impress.
pag. 291.

Salve vultus Domini imago beata :
Ex aeterno munere mire decorata :
Lumen funde cordibus exinde tibi data :
Et ex nostris sensibus tolle colligata.

Salve splendor gloria salus peccatorum :
Representans proprie regem angelorum :
Restauratrix gratiae speculum sanctorum :
Te querunt respicere spiritus caelorum.

Salve robur fidei nostra Christiana
Destruens haereticos qui sunt vita vana :
Horum auge meritum qui te credunt sane :
Illius effigie qui rex fit ex pane.

Salve nostra gloria in hac vita dura :
Labili & fragili cito transitura
Nos perduc ad patriam O felix figura :
Ad videndum faciem qua est Christi pura.

Salve O sudarium nobile jocale

Et nostrum solatium & memoriale
Ejus qui corpusculum assumpsit mortale:
Nostrum verum gaudium & bonum finale.

Salve jubar seculi stella matutina:
In conspectu populi fulget lux divina:
Quæ est cura languidi vite medicina:
Nos in mundo labili serves à ruina.

Salve gemma nobilis vera margarita
Celicis virtutibus perfecte munita:
Non depicta manibus sculpta & polita:
Hoc scit summus artifex qui te fecit ita.

Nesciens putredinem servans incorruptū.
Quod est à Christicolis coram te deductum.
Tu vertes in gaudium gemitum & luctum:
Confer saluberrimum te fidenti fructum.

Salve decus seculi speculum sanctorum:
Te videre cupiunt spiritus cœlorum:
Nos ab omni macula purga vitiorum
Atq; nos consortio junge beatorum.

Esto nobis quesumus tutum adjuvamen.
Dulce refrigerium atq; consolamen:
Ut nobis non noceat hostile gravamen
Sed fruamur requie cum beatis amen.

Ezekben az varfot himet, dicsősségnek
fenyességenek, bűnösöknek idvösségenek, kegye-
lemnek helyre állatojának, az Keresztien Hit-
nek fundamentomanak, hiveknek dicsőssége-
nek, igaz örömenek, ez világ fenyessegenek, &c.
nevezik az Pápistak, es attul kernek meg
vilagostást, minden reszedehekiül oltalmazást,
szírlombul vigasztalást, minden bűnökköl tiszt-
tulatást,

zulaſt, es az Angyalitarsasagban valo hely-
hezteſt, es mit nem? Nyilván valo dol-
gok ezek, ſemtelenſeg tagadni; minek-
okaert ſemtelenül hazugſaggal nekel-
leſſed az Pápiſtaſagot.

A D A M.

Az egeſſ Romai Eccleſiának az képekről valo
vallása illyen ſokkal adatik előnkben az Triden-
tomi Concilium vegezésiben: *Imagines Chriſti
ac Sanctorum retinendas, eisq; debitum hono-*
rem & venerationem importiendam: non quod
credatur inesse aliqua in iis DIVINITAS
vel VIRTUS, propter quam sint colenda; vel
quod Ab Eis sit aliquid petendum; vel quod
fiducia in imaginibus sit figenda: sed quoniam
bonos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa,
quæ illæ repræſentant, ita ut per imagines quas
osculamur, & coram quibus caput aperimus,
Chriſtum adoremus & Sanctos veneremur quo-
rum ſimilitudines gerunt. Az képekben nem
hogy Iſtenſeget, de ſemmi értelmet, erőt, tehet-
ſeget nem ismerünk. ſemmit azoktól nem kerünk;
ſemmit nem várunk. Mikor az képek előtt imad-
kozunk, nem az képeknek könyörgünk, mikor
ſüveget vetünk, terdet haytunk, nem az töke-
nek es ſeſteknek, hanem annak teſſünk tiſteſſe-
get az kit az kép jelent.

Cœc. Tri.
ſeſs. 25.

C H R I S T U S.

Az Fa képek nem Iſtenek, ſem penig
értellem, erő, tehetſeg nincsen azokban;
mert azok balvanyok embereknek kezek mu-
kai,

kai, kiknek bajok vagyon es nem solnak, semek
 vagyon es nem latnak, fulök vagyon es nem hal-
 lanak, orrok vagyon es nem illatoznak, kezek
 vagyon de nem tapogatnak, labok vagyon de
 nem jarnak, es nem solnak az ő zorkokkal, kik-
 bez hasonlatosak legyenek azok az kik azokat
 csinallyak es mind az kik azokban birnak, Ps.
 115. 4. 5. 6. 7. 8. Mindazaltal ez az nagy es
 elsenvedhetetlen poganyi vaksg, hogy
 ti Pápistak az festet es iratos képeket tisz-
 telitek, imadgyatok es segitsegül hijatok
 mint ide fel meg mutatam. Hogy penig
 az Tridentomi Concilium vegezesevel
 mentegeted balvanyozastokat semmi
 sem: mert 1. az Pápistak között az min-
 den-napi praxis mast mutat. 2. mast tani-
 tanak az Pápista Theologusok, es az
 Concilium Nicænum II. act. IV. mellyet
 ott citálnak az Tridentomi Paterkek:
Non sunt due adorationes, sed una adoratio
imaginis & exemplaris, cujus imago est. Nem
 kettő, hanem egy az Isteni tisztelet, mellyel tisz-
 tetetik a kép es az kit az kép jelent. Azert mő-
 dotta Constantinus Constant. Episco-
 pus azon Synatban: *Ego Imaginibus eun-*
dem honoris cultum exhibeo, qui debetur San-
ctæ Trinitati; En az képeknek azon Isteni tisz-
 teletet tessék, mellyel tartozom az sent Havom-
 sagnak. Mind csak sem-fény vesztes azert
 es hazugsag minden mentseged, holot
 az egész Pápistalag mast kialt es cseleke-
 detek.

detekkel bizonyítottak, hogy ők úgy tisztelik az képeket mint az Szent Háromságot; De lafuk mit fillenthetz többet.

A D A M.

Uram, mi Pápisták Szentén az mi vellyük, az mit az Istennek Szent Prophetái, Michas, ^{3. Reg. 22. 19.} Esaias, Daniel, Szent Iános cselekedtek, mikor ^{Esa. 6. 1. Dan. 7. 9. 13.} Isten ezek eleibe, levegő égből formált külső es lathato képet, es ábrázatot mutatott. Mert noha le borultak az lathato ábrázat elöt: de azért ^{Vid. Gen. 18. 19. Nu. 22. 31.} nem imadtak egyebet, hanem az Istent, az kit az a külső kép jelentet. ^{s pag. 32.}

C H R I S T U S.

Adam, Omnis tua protestatio contraria est facto. Koran sem azt cselekedtitek, hanem az Fa képeket imadgyatok, mit tagadod? miért hogy lelked ismereti ellen illyeneket állasz? Szokástok tinektek Pápisták, hogy tetten téstitek, tagadton tagadgyatok. Továbbá, mit csináltak azok az en szolgaim? Az levegő égből formált külső lathato kép es ábrázat elöt le borultak, de úgy hogy nem azt imadtak, hanem az Istent az kit az a külső kép jelentet, azt mondod; en azt kerdem: hol vannak ezek megírva? Sohul sem; mert 3. Reg. 22. 19. Esa. 6. 1. Dan. 7. 9. 13. semmi emlékezet illyen dologról nincsen, hanem csak az irattatik meg, mikeppen en az en akaratomat azoknak az en szolgaimnak jelentettem meg abban az időben. Ennek felette, dato sed

non concessio, hogy az en Prophetaim azt
 cselekedtek volna, mit hozhatnál innét
 ki? avagy vagyoné valami egyben ha-
 sonlitas az Pápistaknak faragot képei
 között es azok között az en Solgaimnak
 mutattatot es jelentetet ábrázatok kö-
 zöt? Semmi sincs; mert az Pápistak fara-
 got képei embereknek kezeknek mun-
 kai, Pf. 115. 4. melynek materiajanak fe-
 lenel az ats mester pecsenyét sut hust eszik es
 meg elegendik; az után meg melegíti magát s-azt
 mondgya: Bezzeg jól jarek, meg melegedem az
 tűzzel voltam, Annak az maradékjából Istent
 farag, meg hajol az elöt es imadgya, könyörög
 neki es azt mondgya: Szabadíts meg engemet,
 mert en Istenem vagy te, Esai. 44. 16. 17. E-
 zek pedig en töllem minden czköz nel-
 kül kesítették bizonyos dolgoknak ki-
 jelentesejert; amazok az en kemény ti-
 lalmam ellen kesítettnek, Exod. 20 Deu.
 4. Ezek pedig en töllem szabad akarat
 szerint mutatattak az en Solgaimnak. Így
 azért az nem hasonlo dolgoktul masra
 úgy mint hasonlora argumentalni, uta-
 veítet emberhez illik. Az vide-is pedig á
 Margon semmit sem hasznal; mert Abra-
 ham es Bileam nem az emberi ábrázat-
 nak mellyet lattanak, hanem ennekem
 Istennek tettnek tiszteletet, ti pedig az
 minemű tiszteletet tészték ennekem igaz
 Istennek, azon tiszteletet Solgaltattok az
 fa ké-

fa képeknek-is, mint ide fel meg mutatam. Mennyünk eled; soly többet-is. sup. pag. 196.

A D A M.

Mikeppen Uram, imézte nevedet I E S U S halvan, süveget vetünk, terdet haytunk, az Sent Pal hagyasa szerint, de azért nem az Bot tisz- Phil. 2. 10. tellyük, hanem tegedet, kit az So jegyez. Az Bibliat-is böcsülettel tartjuk, de nem az téntat, az papiroffat böcsüllük, hanem azt az ki sava- u p. 39. vai vannak az Bibliaban. Ugy mi-is az képeket mas bizonyos végekre tartjuk u.

C H R I S T U S.

Az Apostol, Phil. 2. 10. nem affele külső ceremoniarol; süveg vetes es térd haytasról sol; hanem amaz belső es lelki tiszteltről, melyet nem csak az földiek, hanem az mennyeiek es az föld alatt valók-is, tudni-illik az ártatlan es az gonos Angyalok ki solgaltatnak ennekem, Ps. 103. 20. 21. Noha azoknak sem süvegek sem térdek nincsen, mely lelki tiszteltemiben álljon meg magyarázza azon Apostol, 1. 11. Minden nyelv vallja hogy az Iesus Christus Uir az Atya Istennek dicsősege-re. Ti penigh Pápistak azt-is babonara fordítottatok, es csak az sonak süvegeltet, térdet haytotok, en ream penig elmeteket fel nem emelitek; az Bibliat-is eleg rosszul böcsüllitek, mikor hamis Alcoranhoz, költöt fabulakhoz, akar mely Pogányi iráshez hasonlítottok, ennekem es az Bibliaban Baili^o Ies. in Cat. Cō. quest. du. apud Riv. p. 606. Si ne Ecc. auctoritate nō plus fidei adhiberē Matthēo quā Tito Livio.

*aban Bollo Bent lelkemnek semmit sem hissek, hanem annak minden méltóságát a Romai Antichristusul süggeni tanitványok, mint ide fel meg mutattam *; azért csak katyma, sőt csak gyermeki játék ez az mit beszélés, tudni illik, hogy csak az cselekednetek az képekkel, az mit az Iesus nével es az Bibliával. Az Bibliát nem imadgyatok, térdet fejet elötte nem haytotok, süveget nem vetek: Az képekkel ellenben mind azokat cselekedétek; Az Bibliátul idvösséget, segitseget nem vártok, de az képektől igen is. Ki szenvedheti el azért sem-fény vesztő csalárdkodásodat? De lassuk az végeket, mellyekre nevez mondod hogy tanitványok Templomitokban es uczaitokon az balványokat.*

A D A M.

I. Emlékezetre tartjuk y.

C H R I S T U S.

y pag. 39.

Nem kell efféle emlékezetre való balvány az en házamban, mert kemennycn meg tiltottam, Exod. 20. 4. 5. Ne csinálj magadnak saragot képet es semmi hasonlatosságot azokhoz, kik oda fel az éghen vannak, avagy az égh alatt az földön, avagy az föld alatt az vizekben, ne imadgyad es ne tisztellyed azokat: Mert en vagyok az Iehova, az te Istened, &c. Lásd meg Levit. 26. 1. Deut. 5. 8. 9.

A D A M.

2. Az

2. Az Szentegyházak ékességere es csínyof-
gatafara z.

z pag 40.

CHRISTUS.

Az balvanyok az en Templomimnak
megh fertőztetői nem ékességi. Annak
ékessége az Igének tisztán igazan való
prædikallása, es az Sacramentomoknak
az en rendelesem szerint való ki szolgál-
tatafa. Deut. 4.6. Psal. 48.4. & 76.2.3.

A D A M.

3. Az Szenteknek böcsületire a.

a Ibidem.

CHRISTUS.

Az Templomok nem az Szenteknek
böcsületekre, hanem az Istennek tiste-
letinek ki szolgáltatatafara rendeltettek,
Az en házam imadagnak háza, Luc. 19.46.
Esa. 56.7. Meltatlanul cselekeditek azért,
hogy azokat az Szenteknek böcsületire
fordittyatok; mert az mint Epiphanius

b Ep. Epif.
ad Iohan.
Hieros. a-
pud Hier.
tom. 2.

mondotta b: *Contra auctoritatem scriptura-
rum est, in Ecclesia hominis pendere imaginem,
sive is Christus sit, sive alius aliquis sanctus:*
az Szent Irás ellen vagy az Templomban akar
mely fa kép, akar ki képe legyen az; Miert
csufollyatok megh azért efféle hazugsa-
gokkal az Templomokat az Szent Irás
ellen.

A D A M.

4. Ahitatosfagnak serkengetesere c.

c Ibid.

CHRISTUS.

Nem; mert azok Isteni ahitatosfagot
senki.

206 HETEDIK BESZELGETÉS

senkiben nem bíreznek, mert azok az
festekes fák hejában valóságnak tanítói, Ier.
10. 8. Az saragot és öntött kép hazugságnak
Doctora, Hab. 2. 18. No azért bolondab
minden Pápista, hogy nem mint eásban
vethetné, hogy az balvany csináló mester az
balvannyal ötet meg begyeníti, mert az ő öte-
se hazugság, és nincsen ő benne lelek, hejába
való és nevetésre való munka, Ier. 10. 14. 15.
Iay az ki az fanak azt mondgya: Serkeny fel;
és az néma könek, ebredgy fel; Avagy tanít-
haté az? Ime be borittatott arannyal és ezüsttel,
de semmi lelek nincsen benne. Az Ur pedig
az ő szentseges Templomában vagyon, Hab.
3. 19. 20.

A D A M.

5. Te neked Uram, és az te szenvedesednek,
vagy egyéb Isteni dolgoknak esünkben jutata-
sára d. d Ibid.

C H R I S T U S.

Ezekert sem búkságessék a balvanyok;
mert előtökben adtam az Szenti Irást mely
bizonságot tesszen en felőlem, Ioh. 5. 39. az E-
vangeliomban az en szenvedesem meg irattatott,
és előtökben süggestetet, Gal. 3. 1. az Végh
Vacsorában pedig az árnyekoztatik, 1.
Cor. 11. 26. az fa képek pedig hazugságra
tanítanak, Hab. 2. 18. Nem illendő azért
azokat nem hogy tisztelni, imadni, de
még csak csinálni-is, mert megh tiltor-
tam, Exod. 20. Deut. 5.

A D A M.

A D A M.

Uram, Mi-is ugy az mint meg tilakmaztad az képek csinalasát, az az, illetlen, babonas, vagy balvanyozo tiszteleltre es imadasra semmi-sele képet nem csinalunk, nem tartunk e. Lev. 26. 1.
e Ibid.

C H R I S T U S.

Egy átallyaban meg tiltottam en minden fa képnék balvanyinak csinalasát az belső dolgokban. Exod. 20. 4. Ne csinaly magadnak saragot képet es semmi hasonlatosságot, Deut. 4. 15. 16. 17. Oltalmazzatok szorgalmatossan a ti lelkeiteket, mert semmi hasonlatosságot nem lattatok az napon, mellyen ti nektek szottot az Ur az tűzből az Horebnek hegyen, hogy meg ne ferteztessetek magatokat csinalvan magatoknak valami saragot képet, avagy valami képnék ábrázatiyat, az az, firfiúnak vagy asszonyi állatnak képét, &c. Miért csinaltok azért balvanyokat az en tilalmam ellen?

A D A M.

Uram, mi balvanyt nem csinalunk, az az, oly Isteni képet, az ki Isten nem voli; vagy oly képet, mellyet Isteni tisztelettel illesünk: Noha, mint az Salamon Templomaban Angyali képek voltak, ugy az mi Templominkban sok képek találhatnak e. 3. Reg. 6.
23. 29. 32.
35.
2. Par. 3. 7.
Ex. 25. 18.
e pag. 49.

C H R I S T U S.

Mindenik befeded sem-fény vesítes; mert ti balvanyt csinaltok, az az, oly Isteni képet az ki Isten nem volt, mineműek az meg holt Szenteknek képei, es az en emberi

f Bon. in 3.
dist. 9. art.
1. quæst. 2.

természetemnek csufolo ábrázattya; Továbbá, olyan képet csináltok mellyet Isteni tisztelettel tiszteltetek; mert az Nicenum Concilium 2. végezele szerint *Non sunt dua adorationes, sed una adoratio imaginis et primi exemplaris, cujus imago est; Az kép es az kit az jegyez azon egy tisztelettel tiszteltetik. Cui-libet imaginis talis est exhibendus honor, qualis debetur rei, cujus est imago, azt mondgya Bonaventura^f. Ti Pápistak az dolgot, mely az kép által példaztatik, Isteni tisztelettel tisztelitek, azért az képeket-is. Ennek fölötté, nem csak az balvany az fa képek közzül, az ki nem Istennek képe es Isteni tisztelettel tiszteltetik, mint te bollaß, hanem mind az á ki embereknek kezeinek munkaja, Psal. 115. 4. es Istent ábrázol, akar tiszteltet az elöt akar nem. Így az képek, mellyek regen tiszteltettek, es az Iosias Kiralytul el rontattak, balvanyoknak neveztetnek, 2. Chron. 34. 3. 4. 5. es az Aarontul az Isteni tiszteletre öntetet borju kép-is balvanyoknak neveztetik, Actor. 7. 41. es azt á képet-is mely nem tiszteltet de tiszteletnek okaert faragtatot en balvanyoknak mondottam, Deut. 7. 5. Végezetre, hogy az Salamon Templomaban valo Cherubimokat elő hozod, mit hasznal az te neked? Semmit sem; i. Mert azok nem meg holt Szenteknek, Abrahamnak, Isaknak, Iakobnak, Moysesnek, Davidnak*

vidnak képei voltak, mineműek ma az
 ti templomokban vannak. II. Mert azok-
 nak késítettetsek felől volt parancsolat
 Istentől, Exod 25. 18. Ezekről hol va-
 gyon? Tilalom vagyon, Exod. 20. 4. Deu.
 4. 15. 16. 17. III. Azok az Cherubimok
 nem az népelőt voltak, hanem az San-
 cta Sanctorumban, melyben estendőbe
 egyűser ment be az fő Pap, 1. Reg. 6. 23.
 Ezek pedig az templomoknak aytáiban,
 süglyaiban, közepiben, uton, ut-felen
 függenek. IV. Azok bizonyos dolgok-
 nak voltak árnyeki, es senkitől sem süeg-
 vetessel, sem csokolással, sem térd hay-
 tassal, mint az Pápisták képei, nem tisz-
 teltettek. Miért hasonlittatnak azért e-
 zek azokhoz? Méltatlan dolog, melyből
 az Pápistákra egyéb hason nem báрма-
 zik gyalazatnál, orcza-pirulasnál. Ray-
 tatok sül bizonyára azért, hogy ti nektek
 Pápistáknak sa Istenitek vannak, azoktól vár-
 tok idvösséget es segítséget, mellyert az Tő-
 rőkök is méltan pőknek benneteket;
 mert en mind azoknak csinálásat, mind azok
 előt való imadkozást Isteni Solgalatot meg til-
 tottam ezt mondvan, Lev. 26. 1. Ne csi-
 nallyatok magatoknak batványokat es faragot
 képet, vagy valami ošlopot ne emellyetek maga-
 toknak, sem pedig faragot követ ne helybertes-
 setek az ti földéitekben, ut adoretis ante eum.

A D A M.

O

Elcg

Eleg bolondság az mit cselekedünk,
de meg nagyon egy dolog, mellyet mel-
tatlatlanul kiáltnak reánk az hittűl bá-
káltak.

C H R I S T U S.

Mellyik az?

A D A M.

Azt hirdetik az Pápistakrol; hogy Boldog
Ábonyhoz többet bíznak hogy sem te hozzád:
Azon kerik ötet; hogy parancsollyon te neked,
mert ő Anya, es parancsolbat Fianak. Az töb
Szent ket is, mint regen az Pogányok, külömb
külömb gondviselésre oltottak, es azoktul kerik,
g pag. 40. várjak minden segedelmeiket s.

C H R I S T U S.

Nem ugy vannaké mind ezek?

A D A M.

Mindenik merő hamisság h.

C H R I S T U S.

Igazabban mondhatod vala: Minde-
nik merő igazság; mint ime rendel az Pápi-
stak praxissabol es irásokbol meg muta-
tom: I. Igaz hogy az Pápistak az Mariaban
bíznak, hejjaban tagadod. Ezert mond-
gyatok in officio B. Virginis: Accipe quod
offerimus: reporta quod rogamus: excusa quod
timemus: quia tu es: unica spes nostra, nec po-
tentio remittis, quam te qua mernisti mater exi-
stere ejusdem redemptoris es judicis. It az
Mariat remenségeknek kiáltatok, oly-
nak

nak penig, kinek érdemmel hatalmassab
lenki nincsen az böske-állo Istennek
haragjának enyhítésére, maga mást ki-
altot en felőlem az Atya az égből, Matt.
3. 9. ult. Ez amázen szerelmes Fiam kibem en
megh engeşteltettem. In Psalterio Mariæ,
Psal. 30. így gorombaskodtok: Te benned
bíztam aßsonyom, kerlek sóha meg ne gyalaz-
tassam. Psal. 45. Aßsonyom te vagy az mi ob-
talmunk es erőßségünk, es igen alkalmas segítse-
günk minden búkseginkben, &c.

II. Igaz hogy ti úgy imadkoztok Maria-
nak, hogy ennekem Anyái meltsággal paran-
csolliyon; mert in Missali Parisiensi így ki-
altotok Mariához: O felix puerpera, nostra
pianscelera, jure matris impera redemptori.
Visont in hort. anim. így fölittytatok
meg őtet:

Gaude matrona cœlica,

Tu ancillam Iesu Christi Te vocare voluisti,

Sed ut docet lex divina TU IPSIUS ES

DOMINA.

Nam jus habes & ratio, matrem PRÆ-

ESSE FILIO

Ergo ora suppliciter, & PRÆCIPE

SUBLIMITER.

Itt világossan azt mondgyatok es azon
keritek a Mariát, hogy parancsolliyon,
mert ő parancsolhat ennekem. Ezt re-
besgetitek mikor így esedeztek Maria-
nak: Szűz Maria Istennek bent Anyja, i lásd meg

112 HETEDIK BESZELGETÉS

az Imatfa-
gos köny-
vet mely
in duod.
nyomtat.
Bečsben,
An. 1622.
az Eszter.
Ertsek en-
gedelme-
ből, pag.
132. 133.

mertan könyöröghetv érettünk, mert úgy mint
aßßonyunk gondunkat vifeled, es meg nyerhe-
ted az mit kérß, mert Fiad az kinek kö-
nyörgeß. Kerünk pedig teged, hogy minden jot
nyerjünk te általad, az ki által minden jonak
ßolgaltatoja adatot. Nagy az te melfosagod min-
den teremtet állatok felet: mert anya vagy es
ßúr, mert Istennek annya vagy, mert elvetted
az melfosagot, mely adatot aßßonyi állatnak,
hogy menynek es földnek Kiralyne Aßßonya
lennel, &c.

III. Igaz az-is hogy az Szenteket, mint
regen az poganyok, külömb külömb
gondvifelekre oßtottatok; Magyar Or-
ßagnak Maria Patronaja, Patronussa Nemet
orßagnak Marton es György, az Gallusoknak
Mihaly es Dienes; az Lengyeleknek Szanislo;
az Mußkaknak Miklos; az Borussusoknak Al-
bert; Mediolanumnak oltalma Ambrus; Colo-
nia Agrippinának az három Kiralyok; Gaspar,
Boldisár es Menyhart; Augusztanak Hulderi-
cus; Brunsviganak Auctor: Gondvifeleje az
ßölöknek Urbanus; az Ludusnak Gallus; az
juhoknak Vendelinus; az lovaknak Eulogius;
az ökröknek Pelagius; az díznoknak Antonius:
Segitsegül hijak es tisztelik a Deakok Gregorius
es Catharinat; az kép-írók Lucast; az Orvosok
Kozmat s-Damianust; az vitezek Georgius;
az ats mesterek Eulogius; a vargak Crispinus;
az ßabók Gutmannust; az سازakasok Goarust;
az vadaßok Eustachius; az tisztatalan ßeme-
lyek

*l. Romano-
Cassius
Lp 142. 162
353 +*

lyek Afra és Magdalenát, és ki győzi elő
bamlalni az sok bűnteket, kiket segítség-
gűl hínak az Pápisták?

IV. Igaz az-is, hogy az Pápisták az
bűntektől kernek és várnak segédelmet,
minckokaért segítségűl híják az pestisben Se-
bastianust és Rochust; az hideg-lelesben Pe-
tronellát; az fog-fajásban Apolloniát; az szem-
fajásban Ottiliát; az gyermek bűlesben Mar-
garetát; az fog-fajásban Leonhartot, &c. Egy
Ioh. Elemofinarius avagy Kuldus Iancsi-

nak így imadkoznak: *Salve Pater orpha-* k Missale
rum, consolator egenorum, audi vota privato- Strig. pag.
rum humano presidio. Bone pastor hostes tere: 227.

tua plebi miserere, quos vis premit gentis fere,
bona pacis fac videre in presenti seculo. Tibi
pia vota damus, nunc assiste te rogamus, nos tu-
endo ne perdamus vita bona quæ optamus ad-
venire sedulo, amen. Ismet Berthalan Apo-

stolhoz így fohaytanak: *Quæsumus te Bar-* l Idem p.
tholomee exorantes ut detergas nostra hic faci- 285.

nora. Ismet fellyeb az Magyarok István m Ibid.

Királyok felől így sipolnak: *Hunc devo-*
ti veneremur: hunc ex corde deprecemur ut
per ipsum sublevemur ad cælorum atria. Meg-
is hamisságnak mondod, mikor ezeket
bűmetekre vetik az en bűlgaim, tudni-
illik azt cselekeditek az mit az tiszatalan
asszonyi-állat ki fertelmeskedik, az utan megh-
törli saját s-azt mondgya: nem cselekedtem sem-
mi gonoszt, Prov. 30. 20.

A D A M.

Uram, hamisságnak azért mondom:
Mert mi Boldog Ásbönynek és az Szenteknek
segítségéről, egyebet nem vallunk, hanem hogy
őtőlök csak azt kerhettük, hogy mit ez vilagon elő-
ször tanultunk, sokunk kérni: tudni-illik hogy
imádkozzának mi érettünk; segítsenek bűnből
való felkeleésre, őrizzenek büntül és veszedelmek-
től Istenhez bocsátot könyörgésekkel. Ha azért
abban nem volt balványozás, hogy Szent Pal-
lón kérte az Híveket; hogy segítsék őket imád-
sággal, nem lehet abban is vetek; ha csak azt,
és nem egyebet kerünk mi is az dicsőült Szentek-
től m.

Rö. 15. 30.

2. Cor. 7.

11.

m p. 40.

C H R I S T U S.

Semmire kellő mentseg, 1. Mert az
Tridentomi Concilium azt nem hagyta
helyben, holot nyilván mondgya, hogy
az Szenteket igen hasznos aláztatossan segítségül
híni, azoknak nem csak könyörgésekhez hanem
segítésekhez is folyamodni. Más pedig az
Szenteket azon kéri, hogy imádkozza-
nak éretted, más aláztatossan segítségül
híni, és nem csak könyörgéseket Isten
előt, hanem segédelmeket is aláztatós
könyörgéssel kívanni. 2. Mert nem csak
azt keritek az megholt Szentektől, az mit
ez vilagon először tanultok, sokatok
kérni. Ez világi először tanultok nem
keritek bűn bocsánatot, minden lelki és testi ve-
szedelmektől oltalmat, halálotok orajan segéd-
met,

m Conc.

Trid. sess.

25. p. 220.

met es az örök életnek meg adasat. De mind
ezeket alázatos könyörgéssel keritek az
Szentektől, nevezet Berint Mariától; Az
bűn bocsanatert így ahitoztok in Officio
B. Virginis: O Regina mundi: Scala cœli,
thronus Dei, janua Paradisi, &c. Dele pecca-
ta: laxa facinora: erige lapsos: solve compedi-
tos: per te succidantur vepres & germina viti-
orum, &c. Ismet egy énekben így dadol-
tok o: Minden napon áldást mondgyon En
lelkem Marianak. Őt tisztellje őt bocsüllje,
hogy az bűnből ki vegye. Őt ohaytsa bűnnek
habja, hogy senekre ne vigye. Minden vesé-
delmek ellen oltalmat így kertek: Sub
tuum præsidium confugimus sancta Dei gene-
trix, nostras deprecationes ne despicias in ne-
cessitatibus, sed à periculis cunctis libera nos
semper virgo gloriosa & benedicta. Halalo-
tok orajan segedelemert es az örök é-
letnek meg adasaert így futoztok: Ma-
ria mater gratia, mater misericordia. Tu nos
ab hoste protege, & hora mortis suscipe. Amaz
énekben így czinczotok:

O szép virág tesséből ag, sarat elmék remeyne.
Legy idrözlet, ki által let menyeknek meg nyi-
lsmet;

(lafa.

Eva vétke be téteté Paradicsom kapuját
Súzenedvő s-hivő hivő meg nyittatá ő zárját,
Eva miatt sulyos igat véve ember nyakara,
Mariabá mar uttya vā kin menyen dicsosegbē.
Masut így ásitotok: Rettenetes az mi bay-

o Lásd
meg Fe-
renczfi
Lőrincz
szives
könyvét,
p. 150. &
seq.

p. Ibid.
Hasonlo
dolgotat
olvashat-
ni az Kop-
csani Fr.
Marton
imadság.
könyvébē
p. 376. &
seq.

vivásunk, Mert kegyetlen az mi ellenségünk,
 Rettenetes vagszó ki mulasunk, hogy ha szent szűz
 nem lesz segítségünk. Dicsírteffel dicső szent Ha-
 romság, kitől irad rank minden jószág: Dicsír-
 tessell Nagyságos aszsonyság, Ki által sal reank
 ez gazdagság. Mi fűkseg több sok bolond-
 sagtokat elő hozni? 3. Mert az mit szent
 Pálból elő hoz, semmit te neked nem
 hasznal, egyyik az hogy ott az Apostol az
 Romaiaktul nem azt kívánja, hogy I-
 stennek bocsátot könyörgésekkel segít-
 sek őket bűnből való föl kelesre, es őriz-
 zek bűntől; hanem hogy Istennek vele eg-
 gyüt könyörögjenek, hogy őket az ő utanna le-
 selkedőktől oltalmazza meg, vilagossak az i-
 gék; Kerlek Atyam-fiai az mi Urunk Iesus
 Christusra, es a szent Leleknek berelmeve, hogy
 en velem ugyan tusakodgyatok Isten előtt éret-
 tem való imadaftokban, hogy szabaduljak meg
 azoktól kik indeaban engedetlenek. Mas az
 hogy a Romaiakat Istent imadással nem
 hija segítségre, hanem beretetnek indu-
 lattyaival borgalmaztatya, nem holtak-
 kat hanem élőket, az ő érette való imad-
 kozásra, Az előktől penig az holtakra argu-
 mentalni tudod hogy helytelen, Esai 8 19. Es
 az holtaknak nem illendő csak azon-is
 escedezni, hogy imadkozzanak az embe-
 rekert, mint ide fel a meg bizonyítottam.
 Meny eleb azért, mert itt el költ sültye.

A D A M.

Hogy

Hogy egy csapással le döytsük az ellenünkzők
káromlását, azt kell esünkben vennünk; hogy
az Szentek tiszteletiben es segitsegül hivasaban
csak arra kell neznii, az mit az Anyaszent-egy-
ház követ es java. ll Ha ki magatul valamit, ma-
gan valo elmelkedeséből irt es mondott, arra nem
kell neznii: Mert ugyan-is vagy bolondsag, vagy
gonossag volna azt mind az Ecclesiara fogni, es
közönseges értelemnek itilni, az mit valaki ma-
ga értelméből irt, vagy mondott. Azert az Szent-
ek tiszteletiben, es segitsegül hivasaban, valaki
valamit azon kívül irt, á mi az Ecclesiaban pu-
blica & communi szokot es közönseges imadsa-
giban vannak: azt nem ismerjük közönseges
vallasnak: annak oltalmat magunkra nem vá-
lallyuk: annak hitelere es követesere senkit nem
kötelezünk: annak megh veteseert senkit nem
kárbotatunk.

C H R I S T U S.

Iol vagyon, hogy az Pápistaknak magan
valo iráfokat es imadzagokat nem akarod men-
tegetni, en sem bollok most arról; hanem
az szokot es közönseges imadzagiról az
Pápistaknak, mellyekből bizonyitek ide
fel ellened; tudni illik, az mellyek az Pá-
pistak templomiban nagy bömbölessel
kiáltatnak, es az Romai Pápa f-annak
locum-tenensinek méltosagaval megh
erősitettek.

A D A M.

Ha Uram soha az Ecclesia ugy nem imad-

218 HETEDIK BESZELGETÉS

közt Boldog Ásßkornynak, hogy parancsollyon Istennek: hanem hogy könyörögjön Istennek é-
vettünk, sőt bizonynyal tudom, hogy el nem sse-
vedne az Ecclesia, hogy illyen forman imad-
kozzanak közönsegeffen az hívek.

C H R I S T U S

Suetonius írja C. Caligularol, hogy ő
semmit úgy nem dicsírt maga természetiben,
mint az semtelen seget és orczatlan ságot; Ne
legyethez hasonló kerlek, hogy az mi
nyilván vagyon azt is orczatlanul tagad-
gyad vagy el hálollyad, ez nem illik ke-
restyen emberhez; mivel az mit tagatz,
ide fel igaznak lenni semedben megh
bizonyítam.

A D A M.

Mentegethetik talám az illyen kemény mon-
dást, hogy csak az Boldog Buz könyörgésének
batalmas erejét jelenti; miképen az Iosue imad-
ságnak erejét, azzal ismertetni megh az Bent
Írás, hogy Istent engedni mondotta az ember
Sávanak: De mikor ember világozzon solhat,
nem illik hogy effele kemény es botrankozásra
hoylot szolásokkal álljen.

C H R I S T U S.

Csuda ember vagy te Adam, mert az
mit egy felől tagatz, azont más felől mentege-
sed: meg neki kerül sz harmad felől, es azt mint
kemény es botrankoztató szollásnak nemét meg
veted. Mentefedet az talám befeddel es
az meg vetessél semmivé ted, jól te-
sed

Ésd pedig hogy afféle kemény es borranko-
zást szerző szollásokat meg vetzi, vesd meg
kerlek az többit-is; es mosdgyal ki az Pá-
pistafagból; mert az csak borrankozta-
to es kárhozatra vezető ördöghi tuda-
manyokból 1. Tim. 4. 1. koholtatot egy-
ben. Mit szollasz az többire?

A D A M.

Azonkeppen soha az Ecclesianak közönseges
tanítása az Benteknek tiszteket nem östöt Ha
kik privatim meg ismertek igaz probakból, hogy
nemely Benteknek nemely dolgokban kiválke-
pen való segítsege senlik (mint Szent Agoston ír-
ja Epist. 137. Szent Felixről) senki nem tiltja,
hogy azokat afféle dolgokban segítségül ne hívja.
De azért, ha ki afféle experientiat nem hiszen;
ha külömb külömbféle segítséget nem vár nemely
Bentektől: azért ötet senki nem kárhoztatja.
Mert efféle dolgokrol semmit az Ecclesia nem
vegezet. Nincs azért okosságok azoknak, kik,
mihent valami könyvben valamit találnak min-
gyart azt kiáltják, hogy a Romai Ecclesia hiti.

C H R I S T U S.

Meg csábultal az mint beélelő: Eleg
az, hogy az R. Synagoga meg engedte
s-meg nem tiltotta fiait, hogy az en men-
nyei Atyának bosszúságára teremtet
állattul vártanak es várnak oltamat, se-
gitseget az ő súkségeken, amà paran-
csolat ellen, Psal. 50. 15. Hiy engemet se-
gitsegül az te nyomorúságodnak idején, meg sa-
badit.

baditlak teged. Továbbá azt mondad ide
 sellyeb, hogy ti az meg holt szenteket segítse-
 gül nem bíjátok, hanem csak azon keríték, hogy
 imadkozzanak évetterek. Itt pedig azt be-
 szeléd, hogy ha kik privatim meg ismerték
 igaz probakból, hogy nemely szenteknek nemely
 dolgokban kiválik éppen való segítsege senlik, né-
 tiltatok hogy azok az aszle dolgokban segítségül
 ne bíják. Itt megh engeded, hogy nemely
 dolgokban segítségül bíhatn az szenteket, amot
 pedig azt állatád, íőit ide fel azt vitatád;
 hogy senki az Pápiáak között az szenteket se-
 gitsegül nem bíja: mint álhatnak meg ezek
 egy-más mellett? Kárhozatos akar mely
 dologban-is emberben bízni, es terem-
 tet állatot segítségül hini. Atkozot az fir-
 su ki bízik emberekben, 1er. 17.5. Haszonta-
 lan bízni az Fejedelmekben, az embereknek fi-
 aiban, kikben nincsen szabaditásra való erő, ki
 megyen az ő lelkek es ok földé lesznek, az napon
 el ves minden ő gondolattok; Boldog az kinek
 segítője az Iakobnak Istene, es az kinek remense-
 ge ragyon az ő Uraban Isteneben, Psal. 146.
 3. 4. 5.

A D A M.

Ezekben es töb sok hasonló dolgokban bizo-
 nyossan tudom, hogy az Protestánsok (vagy in-
 domany-tévők) hamissan rádollyak az Romái
 Ecclesiát: es csak rea fogjak az mit megh sem
 gondolt. Kiből nyilván essemben vessem, hogy
 nem igazan járnak az Luther es Calvinus kö-
 vetői.

CHRIST.

C H R I S T U S.

Ezekben semciddel latod es az töb
hasonlo dolgoban-is, hogy a Protestan-
sok meltan vadollyak az Romai Syna-
gogat, es azt kialtyak reaja, mellyet bi-
vevel meg gondolt, hajaval vall, nyelv-
ével prædikal es cselekedetivel követ.
Latvan azért, hogy igazan járnak az en
solgaim, téry vissza az ő seregekben,
hogy ot lelked idvösségét
talalhassad.

NYOLCZADIK BE-
SZELGETES

A Z

NYOLCZADIK
OKRUL.

A D A M.

Ah ah Uram, ha en ezeket így tudtam
f-lattam volna, soha ennyire az Pápisták
köziben nem elegyedtem volna.

C H R I S T U S.

Ime most-vagyom az kellemetes idő, ime most
vagyom az idvösségnek napja, 2. Cor. 6. 2. fe-
vagyom még az en kegyelmemnek nap-
ja, en

ja, en azon jó akaratomat ajánlom, hies azért meg térni, míg az en haragom sel nem gerjed az hit-fakadalest te ellened, mellyel meg rontatol, Syrac. 5. 8. 9.

A D A M.

Vagyon meg egy dolog, mely nagy seget ütöt fejembe, mellyet leg gyakrabban es leg sinesben forgatnak az Luther es Calvinus maradeki; tudni illik: Szent Irás ellen oštogattyak az Pápistak egy sin alatt az Ur Vacsorajat; de inkább en azt mondom, hogy ok azok az kik az Ur Vacsorának két sin alatt vételét ok nélkül állattyak a, mely nyolczadik oka vallasom el-változtatásának.

apag. 42.

C H R I S T U S.

Mit mondál? Az Ur Vacsorának kenyere-rel es borral való vételét ok nélkül állattyak az Luther es Calvinus maradeki? Tudni-illik ok nélkül, mert az Szent Irással állattyak az en rendelesem es paráncsolatom szerint, 1. Cor. 11. 24. 25. 28.

A D A M.

Azt mondgyak, ugy vagyon, hogy az Szent Irás szerint oštogattyak ok borral es kenyerral az Ur Vacsorajat, es azt ki-altyak, hogy az Pápistak, Egy sin alatt sz. Irás ellen oštogattyak; de ebben devesas fundamentomot nem mutatnak ^b.

b p. 43.

C H R I S T U S.

Igen-is mutatnak, mert nyilván meg bizonyítottak, hogy az Pápistak tolvajul fosztják

fofityak megh az ſegeny eggyigyú köſſe-
get az pohartul, mikor az pilifes Papok
magok az bort föl köppentik I. Az en
rendeſem ellen; melyben azt kenyerből
es borból állandó ſer-tartaffal rendel-
tem, Matth. 26. 26. 27. 28. II. Az en pa-
rancsolatom ellen; melyben parancsolatot
adtam, hogy mindenek kik jo keſület-
tel járulnak az en áſtalomhoz nem csak
az kenyeret egyek hanem az poharbol-
is igyanak, Matth. 26. 27. 1. Cor. 11. 28.

III. Az Ur Vacsorának egeſt volta ellens-
mert az Sz. Vacsora az lelki taplalafnak
Sacramentoma, mely az en rendeſem
ſerint kenyerből es borból álván, pél-
dázza amá lelki taplalalaf, mely leſen
az en teſtem es vgreml altal, Ioh. 6. 54. & ſeq
melyről Auguſtinus azt mondotta

c Aug. tr.
26. in Ioh.

Quemadmodum in hac vita, integra reſectio
ſeu nutritio corporum cibo, qui eſt alimentum
ſiccum; & potu, qui eſt alimentum humidum,
conſtat: Ita in Euchariftia ſciamus nobis pro-
poni Chriſtum diſtincte, ut eſcam & potum quod
ad integram alimoniam ſeu nutritionem ſpiri-
tualem pertineat. Sicq; corpus & ſanguinem
Chriſti & beneficia traditione ipſius corporis
& effuſione ipſius ſanguinis parta, fide nobis
applicemus, atq; ita ipſum Chriſtum totum quaſi
ſide edamus & bibamus. az az: Mikeppen ez
életben, az teſtnek az tellyes meg uyjtaſa leſen
mel, mely ſáraz; es ital altal, mely nedves ele-
del;

224 NYOLCZADIK BESZELGETÉS

del: Ugy az Sz. Vacsorában tudgyuk azt, hogy az Christus meg valasztva adatik mi előttünk, mint étel és ital; hogy az mi tellyes eledelünkre és lelki taplaltatásunkra tartozzek. Es így az Christusnak testet és véret, és az ő testének életünk adattatásával és vére ki ontásával szerzetet jó tetemenyit hittel mienke tegyük, és úgy az egész Christust úgy-mint együk és igyük.

IV. Az Új Testamentomnak meg pecsételése ellen, mely lett az en vérem által, Hebr. 9. 15. & seq. mely az Poharnak östogatása által példaztatik a Vég Vacsorában, melyre nevezve mondam, Matth. 26. 28. Luc. 22. 20. Ez pohar Új Testamentom az en véremben, mely ti érettetek ki ontatik. V. Az Apostolok példája ellen, kik magok nem csak az kenyeret hanem az pohart is vettek, Marc. 14. 23. és hogy mások is az en rendelesem szerint vegyek eleikben adtak, 1. Cor. 10. 16. & 11. 23. VI. Az Apostolok ideje után való tiszta Ecclesianak sokasága ellen, mely ezer és több évtizedökig kenyerrrel és borral östogatta az Sz. Vacsorát, mint Cassander bizonyította: *Ufus Dominici sanguinis cum Dominico corpore in huius Sacramenti administratione, & Christi institutionem & totius Ecclesiae amplius mille annis, & in hunc usque diem totius Orientis consuetudinem habet. az az: Ez Bent Sacramentomnak ki östogaltatásban az Christus testével együtt az ő vérenek is (mind a kenyerek mind az bornak*

d Cass. in
def. lib. de
offic. pii
viri.

bornak) vétele, az Christus rendelese, ezér
estendőig az egeß Ecclesianak, es mind ez mai
napig az egeß nap-keletnek sokasá mutattya es
tartya. Mellyet Pazman-is nem tagadhat
midőn így szól: Az Ecclesianak sengejében
gyakorta két űin alatt adatot az kössenek is.
Mellyekből meg tetűik, hogy fundamen-
tomot mutatnak az en űolgaim, es mel-
tan kárhóztattya az Pápiűtakat, hogy az
en rendelem ellen csak kenyerral ofstogattya
az Szent Vacsorat.

e Kal. l. m.
c. 5. űett. 1.
pag. 863.

A D A M.

Az Pápiűtak nem tagadgyak, Uram, hogy
te két űin alatt ofstogattad űent testedet es vere-
det az Veg Vacsorakor: hanem csak azt tanít-
tyak, hogy arra nem köteleztel mindeneket hogy
két űin alatt vegyenek tegedet f.

f pag. 43.

C H R I S T U S.

Csuda dolog, hogy ezt nem tagadgya-
tok, mivel az latvan való dolgot is űo-
kások ti nektek kéteűs tenni es tagadni;
de jo emberek vattok ti Pápiűtak, mert
engemet es az en cselekedetimet őró-
meű akarjatok követni abban, az miben
nem lehet, en sem akarom f-nem-is pa-
rancsoltam: mint példansk okaszt, az
negyven napi hus nem ételt azzal kőti-
tek nyakokra az egyigyűeknek, hogy
abban engemet követtek, noha paran-
csolatot arról nem adtam; ezt forgat.
van: Actia Christi nostra est institutio. Az

Gregorii
dictum.

P

Chri-

Christus negyven napig böjtölt, azért mi nekünk-is negyven napokon nem kell húst enniünk. De ellenben az mely dologban az en cselekedetemet követhetitek, melyet parancsoltam-is, ra fogjatok, hogy nem köteleztem arra mindeneket, azért azt hátra hadgyatok es el mulattytatok; mint az Szent Vacsorának kenyérrel es borral való östogattatását en állandó ber-tartással rendeltem, s-parancsolattal-is meg erősítettem; még-is el mulattytatok, es köztetek a torkos Papok az bort magoknak hadgyak s-től köppentik, az kösfeget pedig el áltattyak, elég nekik hogy lattak ha nem isznak-is. Így jáczotok az en Szent Berzezemmel es parancsolatommal, azért méltan mondhatom azt titektek, az mit az Izraelitáknak regen, Hos. 8. 12. Eleikben irtam az en drága rendelesemet, de ők idegen dolognak alítottak azokat

A D A M.

Hogy Uram mindeneket az két Sín vételére nem kötelestél, az Pápiſtak világos jelenségekkel állattyak s.

g Ibidem.

C H R I S T U S.

Nem jáczom en az en hiveimmal; Ugy vagyon, hogy két Sín vételre nem köteleztem senkit-is; mert affele két Sín mutatás nincsen en nálam, es az Szent Vacsorában nem csak Sín vagyon a kenyérnek es bornak, hanem valóságos kenyér es bor.

bor, mellyek meg áldatnak meg tördeltetnek, poharban töltettetik, meghétettetik es itattatnak, 1. Cor. 11. 24. & seq. de hogy az Sz Vacsoraban kenyeret es bort vegyenek mindenek, arra mind rendelesemmel mind parancsolatommal köteleztem azokat, kik magoknak jo meg probalásával járulnak az en ástalomhoz, 1. Cor 11. 28. De lassuk az te vilagos jelensegidet.

A D A M.

Első jelenseg ez, Az te példad, Uram, magan, parancsolat nélkül, nem kötelezi az hiveket: Mert Szent Pales Szent Iános egyenlő értelemmel mondgyak, hogy vétek ott nincsen, ahol törvény-seges nincsen. Mikeppen azért az te példad nem kötelez arra, hogy minden ember házassag nélkül éllyen; csak egyßer, csak vacsora után, csak férfiaknak adassék az Ur Vacsora; noha csak ugy adtad: azonkeppen az két sin vételre sem kötelez csak magan az te példad, ha eröl parancsolatot nem h 1bid. adtal h.

Rö. 4. 15.
1. Ioh. 3. 4.

C H R I S T U S.

Az en példam parancsolat nélkül nem kötelezi az hiveket. Iol vagyon; Miert hát hog lelke vestessége alatt kötelezik az Pápiſtak az egygyüeket az negyven napi hus nem. ételre? holot en azt nem parancsoltam. Továbbá csalardul cselekeſel beſededben, az Institutio helyet példat forgatvan; holot

en nem csak példammal mutattam, hanem ugyan világ végeig meg maradando szer-tatással rendeltem, hogy az Szent Vacsora kenyér és borral vétettefsek mindenektől, az en testemnek meg törettelesének és veremnek kiomlásának emlékeztetire, 1. Cor. 11. 26. 27. 28. mellyet kétség nélkül ebsben vett volt Albertus M. azért mondotta: *Christus sub una specie panis corpus suum tradidit, & sub altera specie vini tradidit sanguinem, & sic servandum instituit: Et quum Christi actio nostra sit institutio, pro certo hæc duo nobis servanda esse præcipit, & ideo sub una specie corpus sub altera tradimus sanguinem.* az az: Az Christus az kenyérnek sine alatt az ő testet, az bornak sine alatt pedig az ő veret adta, és úgy meg tartani rendelte. Így mivel az Christus cselekedete mi tanúságunk, minden kétség nélkül ez kettőt meg tartani parancsolta, ennekokaert egy sin alatt az testet, másik alatt az vert östogattunk. Végezetre, jó hogy ha-val holla az dologhoz: Nem kötelez az két sin vételre az te példad csak magán, ha arról nem adtal parancsolatot. En pedig azt mondom hogy adtam, mint ezennel meg mutatom.

A D A M.

En pedig azt mondom: nem adtal parancsolatot, hogy minden ember két sin alatt vegye az Ur Vacsorát; k mely második jegye, hogy nem köteleztel mindeneket az két sin vételre.

CHRI.

i Al. M. de
offic. Mis.
cap. 5.

k pag. 43.

CHRISTUS.

Az en beßedem igazságnak beßede, Ioh. 17.
 17. Miért hazudtoltál azért Adam? A-
 vagy nem parancsolaté az mit mondék
 az Sz. Vacsorának szerzésekör, es az po-
 hárnak östogatafakör, Matth. 26. 27. I-
 gyatok ebből mindnyájan? Ismet, Luc. 22.
 19. I. Cor. 11. 25. Ezt cselekedgyetek az en
 emlékezetemre? Parancsolat volna ez, az
 kinek ez vilagnak Istene elmejét meg nem vaki-
 totta volna, 2. Cor. 4. 4.

A D A M.

Nem hazudtollak en, Uram, de imez
 parancsolat, Igyatok ebből mindnyájan, nem
 kötelez mindeneket közönsegeffen; hanem azo-
 k, kik az Vég Vacsorán az te aßtalodnál
 voltak. Melynek három igen világos bizonyísa-
 gat talalom az ßent Irásban 1.

Matth. 26.

27.

1 Ibidem.

CHRISTUS.

Io az; hogy parancsolatnak mondog
 imezt: Igyatok ebből mindnyájan, azért nem
 csak példát hadtam az kenyernek es bornak vé-
 telere parancsolat nélkül, mint ide fel állal.
 Verd arczul jól egyyk ßodat az másik-
 kal. En te ellened itt azt mondom: hog
 az kiknek szerzettem es rendeltem az Sz.
 Vacsorat, ugyan azonoknak adtam amâ
 parancsolatot: Igyatok ebből mindnyájan,
 Conf. I. Cor. 11. 24. & seq. De minden
 hív keresztýennek, valaki jó lelki isme-
 rettel es maga megh probalásával járul

az en ástalomhoz, rendeltém az Sz. Vacsorat; Azert minden, &c. Te mégis azt mondod, hogy az à parancsolat csak azokat illette, kik az Vég Vacsoran az en ástalommal voltak; Ha ez így vagyon, miért köppentik fel az Sz. Vacsora Bolgaltatásában az piliszes Papok es fa talpu Baratok az bort, holot en azok között csak egyet-is az Vég Vacsoran nem lattam, sőt most-is vallást teszek arról, hogy soha azokat nem ismertem, es az utolsó napon-is azt mondom nekik: Tavozzatok el entőlem álnokságnak cselekedői, Matth. 7. 23. Itt felely meg Gerhardus Lorichius Pá-pistanak argumentomara, ki így bol m: *Sunt Pseudo-Catholici, qui reformationem Ecclesiae quoquomodo remorari non verentur. Hi ne laicis altera pars restituatur, nullis parcunt blasphemis. Dicunt enim Christum solis Apostolis dixisse: Bibite ex hoc omnes. Atqui verba canonis habent: Accipite omnes. Hic dicant oro, num & hoc ad solos dictum sit Apostolos? Ergo Laicis & à specie panis abstinendum: quod dicere est haeresis & blasphemia pestilens & execrabilis. Consequitur ergo utrumq; verbum dictum esse ad omnem Ecclesiam, vid. loc.* Erte d mit akar, lassuk az sent Irásnak világos bizonyítást.

A D A M.

Marc. 14.
14.

I. Bizonyítást: Mert sent Mark meg-magyarázza, kik legyenek omnes, azok mindnyajan,

m De Mis.
publ. pro-
rogand.

+ manducare
ex hoc

jan, kiknek mondottad (parancsolvaé, vagy ké-
nalva nem vizsgálom) hogy igyanak, azt irvan;
Et biberunt ex eo omnes, Es ivanak mindnya-
jan abbol. Melyből ki tettsik, hogy te csak az
jelen valo Apostoloknak mondottad, hogy mind-
nyajan igyanak; mert ha egyebekre is terjedet
az te szod, nem mondhatta szent Mark, hogy
mindnyajan ittak abbol az poharbol n. n pag. 43.

C H R I S T U S.

Tréfás ember vagy Adam, imént pa-
rancsolatnak mondad imezt: Igyatok eb-
ből mindnyajan; most azt mondod, nem
vizsgálom parancsolaté vagy kénalás; De en
ezt el hagyom, hanem érts meg: Az Sz.
Mark Evangelistanak nem a fel tet czél-
ja, hogy meg mutassa, kik legyenek azok a
kiknek mondottam, hogy ebből igyanak mind-
nyajan; hanem csak azt jelenti meg, hog
az kik az en asztalomnal voltak es az
kiknek adtam az pohart el nem mulat-
tak parancsolatomat, hanem az szerint
ittanak abbol, melyből nem következik,
hogy csak az Apostoloknak mondottam
imezt: Igyatok ebből mindnyajan; Sőt in-
kab te elcined az szent Mark irásabol il-
lyen bizonyfagot állatok: Az kik a Végh
Vacsorán jelen voltak mindnyajan ittanak az
poharbol, mint Mark bizonyította; azért
ma-is valakik jó keßulettel járulnak az en asz-
talmhoz, mind azoknak kell innya, az pohar-
bol, mert az mint szoktak állani: De pa-
ribus

ribus idem est iudicium. Az Apostolok pe-
 nig az *Szent Vacsorához járulando* híveknek
 semelyet *viseltek* abban az *Vég Vacsorában*,
 mint *Cassander* meg *vallya in Consult.*
art. 22. Mert hogy jobban esedben ve-
 gyed, Az Apostolok az *Vég Vacsorában*
 az poharbol ittanak nem annyiba a me-
 nyiben Apostolok voltak; mert így
 ma-is csak azoknak kellene az poharbol
 innya az kik Apostolok volnának; sem
 annyiban az mennyiben egyházi Solgak
 lőnek; mert noha el választottam vala
 őket arra, de még akkor föl nem sentel-
 tem es ki nem bocsátottam vala őket az
 egyházi tístre, *Ioh. 20. 21. 22. 23. Matth.*
28. 19. 20. hanem a mennyiben az en *Ec-*
clesiának cseledi es en bennem hívő
 keresztyenek voltak, az en parancso-
 latombol az en a^stalomhoz le teleped-
 tenek. Honnet ilyen erősséget hozok ki:
 Ha az Apostolokra az mennyiben keresztyenek
 es az en a^stalommal le telepedet hívek voltak
 tartozot imez en mondasom, Igyatok ebből mind-
 nyajan, tehát ma-is mind azokra tartozik, az
 kik keresztyen hívek es az en a^stalomhoz járul-
 nak. Igaz az első, igaz tehát az másik-is;
 oka ennek imez mondasom, mellyet
 mondek az en tanítványimnak, *Marc.*
13. 4. ult. Az mellyet nektek mondom minde-
 neknek mondom, Azert az en a^stalommal
 nincsen sem Pap, Barát, sem köz ember,
 sem

sem firsi sem aßsonyi- állat, sem solga sem szabados közt valogatas, Gal. 3. 28. hanem mindnyajan kik jo keßülettel járulnak oda, kedvesek en elöttem, es a mint Chrysoftomus mondgya o: *Omnibus unum corpus proponitur & poculum unum*, mindeneknek azon egy test es azon egy pohar adatik eleikben, es ot az Pap az köz embertül az vételben meg nem külömböztetik, mint azon Chrysoftomus ugyan ot meg mutattya így szólvan: *Est ubi nihil differt sacerdos à subdito, ut quando fruendum est horrendis mysteriis: similiter enim omnes ut illa percipiamus digni habemur. Non sicut in veteri lege, partem quidem Sacerdos comedebat, partem autem populus, & non licebat populo participem esse eorum, quorum particeps erat Sacerdos; sed nunc non sic, verum omnibus unum corpus proponitur & poculum unum.* 22 az: Vagyon a holot az Pap az köz néptül semmit nem külömböz, tudni-illik az sent uikokkal valo élesben, mert hasonlokeppen mindnyajan azoknak vételere meltok vagyunk: Nem úgy mint az ó törvényben, holot az Pap az ő részet az köz nép visont az ő részet eszi vala, es az köz népnek nem szabad vala részesé lenni azokban mellyek az Papoké valanak: De most nem úgy van a dolog, mindeneknek az ő egy test es azon egy pohar adatik eleikben. Meny eleb.

A D A M.

Uram el darabolvan az kenyer sinét falatonkent

o Chryf.
hom. 18. in
2. Cor. c.
3. p. 573.

sonkent külön mindenik tanítványodnak osztogat-
tal abban, de az egy poharban el nem oszthatad
sönt veredet, azért mondad; hogy mindnya-
jan iganak abból az poharból; es ketten hár-
man azt mind meg ne igyak. Mikeppen ha egy
kis ital malosat ad gyermekinek valamely Atya
azt mondvan, hogy abban mindnyajan igya-
nak; csak azt jelenti, hogy ha egyik mind meg-
ihatna is, de csak annyit igyek, hogy jusszon
mindeniknek. Ezt mas sokkal vilagosban jelen-
té sönt Lukats, mikor azt irta; hogy az pohar
adasban így sollottal: *Accipite & dividite in-
ter vos; Vegyetek es osszatok el ti köztetek; kik
tudni illik jelen vattok; mert amaz so, Vos Ti,*
csak az jelen levökre solgalhat p.

q pag. 44.

CHRISTUS.

Illyen méltosagos es sönt dologban
igy kellé jáczani? Az kenyerek sinet, azt
kerdem, salatonkent ki darabolhattya es oszto-
gathattya el? Pazman nem kenyér sinnek
hanem ugyan kenyerek mondgya q az
mit en el daraboltam: Urunk nem ada egy
öreg darab kenyeret az Apostoloknak; es azért
nem monda, hogy mindnyajan egyenek abban;
hanem az kenyeret darabokra tördelven, min-
denik Apostolnak külön ada egy falatkat. To-
vábbá, ha en kenyér sönt daraboltam es
osztogattam tanítványimnak, hogy hogy
álhat meg az mit ide fel mondal, hogy az
en testemet osztogattam? Egyé te nald az
kenyer sin es az en testem? csuda Theo-
logia

q Kal lib.

ii. c. 12.

v. p. 368.

logia es Philosophia vagy on ti nallatok
 Pápistak. Egy ti nallatok az kenyér es az
 kenyér sine ; Egy az kenyér sine visont
 es az en testem, O nagy balgatagság ! En-
 nek felette, Egy poharban miért nem
 osthattam el az en véremet ? Talam az-
 ert hogy sok volt es az egy poharban el
 nem fért volna ? Vagy azért, mert ha egy
 poharban töltöttem volna, eggyik az A-
 postolok között meg itta, es a többinek
 benne nem jutot volna ? azért kellett
 megh szollitanom az en tanítványimat,
 hogy eggyen ketten mind meg ne igyák hanem
 másoknak-is hadgyanak benne, mint te szem-
 telienül tekered az en beszédemet, miné-
 olyan torkosok voltak az en tanítvá-
 nyim mint a Pápista Papok, kik hamar ki-
 köppentik az poharbol, es az köz nép
 szegény szemével nezi, maga az te glossá-
 derint ha kegyes atya-fiak volnanak, ha
 eggyik mind meg ihatna-is, nem kelle-
 ne azt cselekedni, hanem csak annyit
 kellene innya hogy az több atya-fiaknak-
 is jutna benne ; mert az atya-fiui szeretet
 őket arra vinne, ha az en szent rende-
 sem arra őket nem vihette. Hallyad hog
 többet-is szolljak, nem affele vendég-
 volt az a mint te itiled es példaval-is ár-
 nyekozod, tudni illik hogy csak az en ti-
 zenkét tanítványimat akartam volna ak-
 kor egy kis pohar borral megh vendég-
 leni,

leni, mint az atya az ő fiait, hanem oly, melybe megmaradādo formával Sacramentomot rendeltem, az en halalomnak es vör-ontasomnak emlékeztetire, 1. Cor II. 24. 25. 26. Végezetre, az ſent Lukats iráſat méltatlanul hozod elő, mert ot Luc. 22. 17. nem arról az poharrol vagyon ſó, mely az Uly frigynek Sacramentoma, es melyről 1. 20. emlékezik az után az Evangeliſta, melyről vagyon itt beſzelgetes; hanem arról mellyet az Hufveti barany ételevel adtam az en tanítványimnak, mint az egeſ contextusból ki tetſik; az honnan Didacus Stella Pápiſta author azt mondga: *Non loquitur híc Chriſtus de calice ſui precioliſſimi ſanguinis, ſed de calice & potu figurativo, &c.* Olvaſd meg az többit, es meglátod hog noha Pápiſta mindazáltal ellened tanít, es meg mutattya, hogy csak tekered az iráſt magad veſtedelmere, 2. Pet. 3. 16. Szoly többet-is, az mint kezdetted.

A D A M.

II. Bizonyſág: Nem csak azt mondad, hogy igyanak mindnyajan az poharbol; hanem nevezet ſerint es mutatas-keppen; Ebből az poharbol mondad hogy igyanak; Ex hoc mellyet nekik adal: Tehát ama ſót, Igyatak ebből mindnyajan, csak az jelen valo Apoſtoloknak mondottad, es nem azoknak, kik nem ibatnak abból az poharbol, mellyet akkor el jegyzel ama mu-

1. Did. St.
in Luc.
pag. 332.

tato igével, Ex hoc, Ebből. Bizonyos pedig
hogy mi abból az poharbol nem ihatunk, mel-
lyet pronomine demonstrativo mutatál akkor;
mert, ki tudja vagyoné es hol vagyon most az
a pohar, mely akkor kezében volt? Követke-
zik azért, hogy ama szokat, Igyatok ebből mind-
nyajan, nem mindeneknek mondottad s, f 1bid.

C H R I S T U S.

Nem következik; mert itt nem az Po-
harnak materiajarol vagyon szó, es en ezt
mondván: Igyatok ebből mindnyajan, szol-
lottam az poharrol nem a nyiban a men-
nyiben pohar, ez, es nem amaz pohar
volt, hanem az mennyiben az szent jegy-
nek ki szolgaltatására az időben en töl-
tem fel vétetet volt, es az több poharok-
nak, mellyek által ez széles vilagon ma
az szent jegy ki szolgaltatik, mint egy első
segeje volt; melyre nevezte az Apostol
az Corinthus-beli pohar felől is az en
beszedemet cum pronomine demonstra-
tivo méltan mondhatta, 1. Cor. 11. 25. Ez
pohar amazz Új Testamentom az en vérem al-
tal. Mit jáczol azért illyeten szent dolog-
ban? mert ha csak így kellene jáczani,
még az kenyérnek vétele is így en meg-
bizonyíthatná hog csak az Apostolokra
tartozot, holot szent Pal az en beszedimet
(mint Pazman szolloc. cit.) az Hívek U-
ssására Babrán, 1. Cor. 11. az kenyerről is
cum pronomine demonstrativo szol. x.
26. 27.

sup. pag.
234.

26. 27. 28. ez kenyereit; abból az kenyerből; és így ma az kenyceret sem kellene venni az köz népek, mely eretnekseg, utalatos és dőgleletes tudomány volna, mint Lorichius Pápista ide fel áll. Sőt így még az Papoknak is nem kellene a poharbol inniok, mert az mint meg vallad, nem tudhatni ha vagyóné es hol vagyón a Pohar, mely akkor az en kezemben volt, es melyről azt mondtam: Igyatok ebből mindnyajan. De ezt hatra hagyvan halljuk az harmadik bizonyfagot-is.

A D A M.

III. Bizonyfag: Szent Pal a Corinthusbeliekhez írt leveleiben elő samlalvan az Ur Vacsorajabol, az mi közönsegeffen az kösseget illeti, éppen es tellyessen ki hadgya ezeket az Bokat: Igyatok ebből mindnyajan: Ha mindeneknek es nem csak az Apostoloknak mondtad, hogy abból az poharbol igyanak: sem feledékenységből sem gonossagbol ki nem hadta volna Szent Pál ezeket az Bokat, ot kivaltkeppen, ahol arra felel, hogy úgy adgya az Hívek eleiben az Sacramentom dolgat, az mint te tölled vette. De azért hagyá el: mert azt csak az jelen való Apostoloknak mondtad, es nem illetet mindeneiket közönsegeffen: vagy ha nem úgy vagyón, add okát miért hadta el ezeket az Bokat az Szent

* pag. 45. Pal s.

CHRISTUS.

Nem igaz, hogy az Apostol ez igéket,
Igya-

Igyatok ebből mindnyajan, el hadta volna, mert noha azon igékkel fel nem irta, mindazáltal imez mondasiban be foglalta, I. Cor. 11.25. Ezt cselekedgyetek valamennyiszer isfősatok az en emlekezetemre, 7. 28. Proballya megh minden ember magat, es ugy igyek abból az poharbul. Semmi azért ez is az harmadik bizonyfag, es így fen áll, hogy nem csak az Apostoloknak, hanem mindeneknek kik jó keűsülett az en aűtalomhoz járulnak, mondottam imezt: Igyatok ebből mindnyajan. Adtam azért parancsolatot a poharnak vételére, melyre néz imez mondasom is, Luc. 22. I. Cor. 11. Ezt cselekedgyetek az en emlekezetemre.

A D A M.

Ama mondás, Hoc facite, Ezt cselekedgyetek; nem kötelez mindeneket az két ősin vételre t. t Ibidem,

C H R I S T U S.

Igen is kötelez mindeneket, kik jó keűsülett az en aűtalomhoz járulnak, mert abban adtam parancsolatot ennek az sz. Sacramentomnak ki őolgaltatására, es azzal való őleűre; mivel imez őo τδτο Ezt, néz mind azokra mellyet en es az Apostolok cselekedtek az őent Vacsorában, ahonnet értelme imez mondasomnak: Ezt cselekedgyetek az en emlekezetemre, ez: Az mit mostan cselekeűsünk en es ti en Apostolim, ez után is azt cselekedgyetek az en emlekezetemre, meg áldgyatok az kenyerez es a pohar

u Bell. l. 4.
de Sacr.
Euc. c. 25.
p. 298. a.

pohart, es masoknak-is oltogassatok s magatok-
is egyetek es igyatok. Ezt nem kárhoztattya
hanem javallya Bellarminus, mert azt
mondgya u: *Sententia Iohannis à Lovanio
valde probabilis videtur, qui docet, verba Do-
mini apud Lucam, ad omnia referri i. e. ad id
quod fecit Christus, & id quod egerunt Aposto-
li, ut sensus sit; Id quod nunc agimus, ego dum
consecro & porrigo, & vos, dum accipitis &
comeditis, frequentate deinceps usq; ad mundi
consummationem, &c.* Hallyuk mit holla-
te ez ellen.

A D A M.

Azt mondom, hog nem kötelez min-
deneket; mert azt az sot az Evangelisták
közül egyedül sent Lukats emliti: az töb E-
vangelisták elő sem hozzak. Szent Lukats pe-
nig csak az kenyér sinnek adása után írja hogy
ezeket az sokat mondottad: à Pohar adás után
nem emliti x.

x p. 45.

C H R I S T U S.

Nincsen semmi méltó következe-
sedekben, mert nem következik búkfe-
geskeppen: Az mit egyik Evangelista elő
hoz es à többi el halgatnak arra mindenek nem
köteleztetnek, mert egyik Evangelista bő-
vebben meg írja azt à mit az többi rövid-
deden irtak megh, es neha ollyat-is ír,
mellyet az többi ingyen sem említett-
nek, mint kiváltkeppen az sent Iános es
sent Lukats Evangeliomiból ki tetűk,
mel-

mellyeknek mindazonáltal hitelere es cselekedetire, az dolognak mi volta se-
m, mindennek kötelesek. Ez fölöt noha
az Evangelisták el hadtak, de az Szent Pal
ki az en beisedemet (Pazmá sava szerint)
az Hívek usfussara sabvan, es (az mint ide
fel sállal) elő samlalvan az Ur Vacsorajabol
az mi közönsegesen illeti az kösseget, azon i-
géket az Pohar adása után is elő hozza,
I. Cor. II. 25. Ezt cselekedgyetek, valamen-
nyíser ísszatok, az en emlékezetemre. Mely-
ből ki jó az, hogy az kösseg is kötelezte-
tik az Pohar vételere, mivel azokat írja
meg Szent Pal ott, mellyek az kössigre is kö-
zönsegesen tartoznak; Az pohar vételeről
sól pedig, azért az is illeti az kösseget.

A D A M.

Ugy vagyón, hogy Szent Palezen sákat elő
hozza az kenyér sin adás után, de az pohar u-
tan, sokkal külömb formán sabja az közönseges
sokasaghoz az te savaidat y.

C H R I S T U S.

YPB. 45.

Eleg ennekem ez a te vallás rételed,
hogy Szent Pale elő hozza imer en mondasomat:
Ezt cselekedgyetek az en emlékezetemre az po-
har után, hogy pedig azt mondod, külömb
formán sabja az közönseges sokasaghoz az te
sodat, azt örömet hallom, de az semmit
nem hoz az te hideg konyhadra.

A D A M.

Nem mondgya általlyaban, Hoc facite, Ezt
csele-

cselekedgyetek; hanem, Hoc facite quotiescumq;
bibetis, in meam commemorationem; Ezt ki-
vellyetek valamennyiszer iszátok, az en emlé-
kezetemre. Mely mondással nem parancsoltya
az pohar vétele: hanem csak modgyat mutat-
tya, mint vegyuk mikor vesszük. Szintén mint
mikor valakinek azt mondgyuk; Valamennyiszer
bort iszol, mértékleteffen igyal: nem parancsol-
lyuk az bor italt, hanem modgyat mutattyk
meg, mint kell innya, ha ki bort akar innya z.

CHRISTUS

z. Ibid.

Semmire kellő minden befeded;

- I. Mert az Szent Pálnál en nem ugy szól-
lok mint te nyelveskedel: Ha akartok in-
nya az poharbol cselekeedgyetek azt az en emlé-
kezetemre, melyből az te discursusod ta-
lam ki jöhetne. De 1. parancsolatot a-
dok, hogy azt cselekedgyek, az az, igya-
nak az poharbol, megh pedig minden
emberek, kik magokat meg proballyak,
Ű. 28. 2. Végét meg jelentem, azt miért
cselekedgyek? miért igyanak? tudni illik
az en emlékezetemre, az az, valamennyiszer
isznak az poharbol az en halálatat hirdessetek,
mig el jövök, Ű. 26. 3. Mert abból az követ-
keznék; hogy az kenyerek vételeről-
is nincs Szent Pálnál parancsolat, mert
az kenyerről így szól, Ű. 26. Valamennyiszer
eszenditek az kenyeret, ahonnet azt mond-
hattya valaki: Nem parancsollya az ke-
nyer vétele: amà mondással az Christus,
Ű. 28.

¶.28. Ezt cselekedgyetek az en emlékezetemre,
mivel hozza adgya ¶.26. Valamennyiser
ejenditek az kenyeret, mert ezzel modgyat
mutattya meg mint vegyük, mikor ves-
sük az kenyeret, es nem parancsollya.
4. Mert ám bator modgyat mutassa,
vagy inkab igazabban véget jelentse
megh az poharnak italának az sent Pal
imez mondassal, Ezt cselekedgyetek, vala-
mennyiser isszatok az en emlékezetemre, de
ugyan nem rekesiti ki az bornak italat,
hanem azt præsупponallya (modus rei præs-
supponit rem) es így az te glossad berint is,
az sent Pal javallya, hogy minden ember ¶.
28. igyek abbol az poharbol, de úgy, hogy
valamennyiser ijandik abbol az poharbol, az en
hatalomat hirdesse mig eljövök, ¶.26. II. Az
sent Pal irásabol megh mutatom, hogy
minden maga megh probalo embernek
kell innya az poharbol, 1. Mert minck
utanna az kenyer adás utan azt mondot-
ta volna sent Pal, Ezt cselekedgyetek az en
emlékezetemre; mindgyart azt mondgya:
Hasonlatoskeppen az pohart is véven, etc. hol
imez ige ὡς ὅτι hasonlatoskeppen az po-
harnak vétele es italat a kenyernek vé-
televel egyben köti, úgy-mint ennek az
Sacramentumnak két részeit. 2. Mert az
utan háromszor sőt negyiser is, ¶.26. 27. 28.
29. az poharnak italat es az kenyernek ételez
egyben köti, nem csak az Papokra nevez,

hanem minden emberekre, kik magokat meg
 proballyak, azért mondgya világossan,
 mellyet ezer Iesuita sem fordithat el:
 Proballya meg ki-ki magát es ugy egyek abból a
 kenyerből, es ugy igyek abból az poharbol. Itt
 pedig Szent Pal azt samlallya elő, a mi az
 Ur Vacsorajaban közönségessen illeti az kösse-
 get, azt mondad ide fellyeb. Ismet, Az
 Szent Pal az közönséges sokasaghoz Babja az te
 Sodat.

Vide sup.
 pag. 237.

A D A M.

Végezetre: Mikor az Apostoloknak azt pa-
 rancsolad, hogy azt mivellyek az mit miveltel,
 Hoc facite: arra kötelezed, hogy ők is vegyek,
 meg áldgyak, egyebeknek oltogassak az Ur Va-
 csorat. Es a mint az Tridentomi Conciliū mond-
 gya; ezekkel az Bokkal, Papokká benteled az
 Apostolokat, hatalmat advan nekik, hogy mind
 azokat cselekedgyek, az mit cselekedvel. Te pe-
 nig, vévéd, meg áldád, oltogatad az Ur Vacse-
 rat: Tehát az Apostoloknak is mind ezekre adal
 hatalmat mikor azt mondad: Hoc facite. U-
 gyan is ha ezek az Bok által hatalmat nem ad-
 tal, sőt parancsolattal, ne köteleztet az Aposto-
 lokat es utannok következő Egyházi rendeket,
 hogy meg áldgyak es oltogassak az Ur Vacsoraj-
 ai: masut nem olvassuk, hogy hatalmat adtal
 es kötelefféget rendeltel annak gyakorlására, az
 mit cselekedtel az Vég Vacsoram a.

pp. 46.

C H R I S T U S.

Az Tridentomi Conciliumnak átok
 alatt

alatt való befeje de nem igaz; I. Mert az Apostolok en töllem nem akkor bentel-
tettek fel az Egyházi tístre, hanem az en
fel tamadasom után, mint ki tessék Ioh.
20.21.22. Matth. 28.19. melynek derekas
complementoma lön Pünkösöd napján,
Actor. 2.1.2. II. Mert az Apostolok nem
ollyan Papok voltak minemüket ál-
modoznak az Pápistak; mineművek
voltak, meg mondgya bent Pal, 1. Cor. 4.
1. Ugy itillyen mi fetölünk az ember mint
Christusnak solgai felöl, es az Istennek titkai-
nak safari felöl. Mindazaltal igaz az, hogy
imez mondasal, Hoc facite, köteleztem
az Apostolokat, es utannok következő
Egyházi rendeket, hogy végyek, megh
áldgyak, es egyebeknek oétogassak az sz.
Vacsorát, melyből nem sül ki az mit a-
kars, tudni-illik hogy amax mondas, Hoc
facite, nem kötelez mindeneket az két sin vétel-
ve mert abban az mondasban, Hoc facite,
nem csak arra köteleztem, mellyeket en
cseledek az Vég Vacsorakor; hanem
azokra-is az mellyeket ők akkor csele-
kedtenek, tudni-illik az kenyernek vétel-
lere, ételere, es az poharnak-is vételere
es italara, ahonnet Bellarminus loc. cit.
azt mondgya de Iohanne à Lovanio b:
Paulum idem Author docet referre potissimum
illa verba (hoc facite) ad actionem discipulo-
rum, id quod ex verbis sequentibus colligitur s

b Vid. Bel.

sup. lo cit.

pag. 240.

Quotiescunq; enim, inquit, manducabitis panem hunc, & calicem bibetis mortem Domini annuntiabitis. Mellyet ugyan ot az Szent Pálnak czéllyabol bizonyit Bellarminus. Lásd megh az ő savait, miért irnam le minden bešedit: Itt en te ellened az magad bešedeből illyen erőšseget tarmasztok: *Az Apostolokat es az utannok következendő Egyházi rendeket amà mondassal, Hoc facite, parancsolattal köteleztem, hogy azt mivellyék az mit en miveltem; De en nem csak kenyeret hanem a pohart-is oštogattam azoknak kik az en aštalomhoz jarultak. E. ez igékkel, Hoc facite, parancsolatot adtam, hogy mind azoknak kik az en aštalomhoz jarulnak jo kešűlettel, oštogassak a pohart. Ismet, Az mondassal, Hoc facite, azt parancsoltam hogy megh áldgyak es oštogassak az Szent Vacsorat az Egyházi rendek minden rendeknek, kik az en aštalomhoz jarulnak mint te mondad es Szent Pál tanította, 1. Cor. 11. 28. De az Sz. Vacsora nem csak kenyerből áll hanem borból-is, Matth. 26. 1. Cor. 11. E. Az en parancsolatom ellen cselekezik az Pápiſta Egyházi rendek, hogy az kőlőcgnék nem oštogattyak az pohart mikeppen a kenyeret, mivel ezek az Szent Vacsorának állattýara nező réšei, ugy hogy egygyik nélkül sem egeš Vacsora az.*

A D A M.

Az is

Az is igen bizonyos, hogy nem parancsoltad mindeneknek, hogy azt mivellyek az mit miveltel az Vég Vacsoran, hanem csak az Egyházi Bolgaknak; kiket illet az te testednek Bentelese es ofstogatasa. Vagy ha azt mondgyak az ellenkezők, hogy minden firfinak es asszony embernek parancsoltad, hogy azt mivellye az mit miveltel az Vég Vacsoran: engedgyek meg, hogy minden asszony ember es Beker-vezető, vegyes, áldgya, ofstogassa az te testedet. Ha ezt megh nem engedik: hidgyek el, hogy te nem mondottad mindeneknek hogy azt mivellyek, az mit te miveltel az Vég Vacsoran e.

C H R I S T Ű S.

Iol vagy véllc: Meg engedik azt az en Bolgaim, hogy csak az Apostoloknak es az Egyházi Bolgaknak mondottam hogy mivellyek az mit en miveltem a Vég Vacsoran; De azt meg nem engedik, hogy csak arról volna szó imez mondasban: Hoc facite, hanem azt állatgyak, hogy arról is vagyon szó, az mellyet az Apostolok a Vég Vacsoran cselekedtek, melyre nevezve ő véllc egyyút minden hiv Keresztyenimnek mondottam, hogy azt cselekedgyek az en emlekezetemre, az az, hogy a kenyeret egyek es az bort igyak, mint az Apostolok az Vég Vacsoran, az en emlekezetemre, 1. Cor. 11. 26. Te pedig foly többet.

A D A M.

Q 4

Nem

Nem bollok egyebet, hanem ezekből a
mellyeket bollek ki tetszik, hogy sem az te pél-
dad, sem parancsolatod nem kötelez minden em-
bert az két Sin vételre. Azert nem kellene az
Ellenkezőknek arra kényszeríteni mindeneket,
az mire te nem kötelest d.

C H R I S T U S.

Az mit en ez ideig mondek neked, azokbol nyilván vagyon, hogy minden befedid csak cselcsapások, csavargások es hejaban valo fő-saporitások voltak es hogy nem csak példammal, hanem mind rendelesemmel mind parancsolatommal köteleztem minden magat meg probalo keresztényen embert, mind az kenyerek s mind az bornak vételére, es méltan cselekedtek az enolgaim, hogy az en parancsolatomat fogadva, nevez az Apostoloknak es az Ecclesianak ezer éstendőikig es tovább főn álló példajara, az en rendelesem szerint osztogattak az Szent Vacsorát az köz népnek, nem csak kenyeret hanem bort is advan, es méltan kárhoztattak az Pápistákat, hogy az eggyigym kösítget az pohartul meg fosztottak. De mond meg mégis, ha mi vagyon fiveden.

A D A M.

Am ezt is el nem titkolom: Mindnyajan az
Luther és Calvinus követői azt vitattuk, hogy
mi az Istennek parancsolatát meg nem tarthat-
juk;

tyuk; hanem mi éretünk te meg tartottad, es
az te engedelmesseged elég nekünk: Mindazon-
által, az Egyházi emberek házasuláshoz es az
Ur Vacsorának két színben vételéről parancso-
latot almodnak: es nem csak meg tarttyak, de
azoknak meg tartasát idvösségre szükségese-
mondgyak; noha több parancsolatok tellyesí-
telkül idvösséget igrnek g.

g Vid. Kal.
fol. 875.

C H R I S T U S.

Tudos emberhez nem illik effele nyá-
laskodás. Az en fogaim, azt tanítvan
hogy senki az Istennek parancsolatit be
nem töltheti tökéletesen, állanak a-
zokrol az parancsolatokrol, mellyek az
Isteni es Atya-fiui, tellyes es tökéletes,
bívből nem bínből való szeretetről van-
nak, es be foglaltattak az tiz parancso-
latban, Exod. 20. 3 & seq. Deut. 5. 7. &
seq. es azoknak magyarázatiban, Matth.
5. 20. & seq. de nem állanak az ollyate-
nokrol, (minemű ez-is, hogy kenyérrel
es borral vétetteflek az Szent Vacsora)
mellyek az Ecclesiabá meg maradando
ber-tartással rendeltettek es parancsol-
tattak en töllem; mineműek voltak az
környűl-metélkedes, es az Husveti Ba-
ranynak megétele az O Testamentom-
ban; az Keresztseg es az Sz. Vacsora az
Uyban. Ezekről adatot parancsolatimat
be töltheti akar mely keresztyen ember-
is, mert meg próbálván magat ehetik abból a
kenyer-

kenyerből es ihatik abból az poharbol, 1. Cor. 11. 28. es megkeresztelkedhetik Atyának Fiának es Sz. Leleknek neveben, Matth. 28. 19. De amazokat senki tökéletessé soha be nem töltheti; mert nincsen az ember ki nem vétkezzék, 1. Reg. 8. 46. es ha valaki az egész törvenyt meg tartandgya. is, de ha vétkezendik egy dologban, az egész törvénynek meg rontasaban bűnös; Jac. 2. 10. Minekokaert ezekről amazokra nem jó argumentalni, es így nem jó ki, hogy az en szolgaim ok nélkül állassak az Sz. Vacsorának kenyerrrel es borral való vétélet, mellyet kell vala meg mutatnod, de meg nem mutathatad, azért meg-is kerlek az Pápistaknak hazugságit hadd el, es követ engemet az en befédimet halgátván, Ioh. 10. 27.

A D A M.

Voltak több okaim-is, mellyek a Lutherista es Calvinista vallástul bucsuztattak, de el hittem s latom bemeimmel, hogy azok is csak nyálaskodások, mint a mellyeket elő hoztek. Minekokaert azokat el hagyvan mefejezt haytok Uram te neked, es kerlek hogy minden bűneimet, nevezet berint ezt a Hittől való szakadásomat bocsásd meg ennekem. Teremts bennem tiszta szívet, az erős lelket uyjts meg en bennem, a te befédeddal taníts engem a te utaidra sz. Lelked által a te nevedert, visely engemet az igazságnak ösvé-

nyen, A M E N.

AP-

APPENDIX

AVAGY

KILENCZEDIK BE- SZELGETES.

MELYBEN

Az főlül elő famlalt es meg czá-
foltator nyolcz Okok vissza fordit-
tatnak; es megh mutattatik, hogy azok-
nak ereje által melto az Pápista vallast
el hadni, es az en hiveim köiben
állani annak, az ki idvőse-
gét ohaytya.

A D A M.

Uram kerlek ne haragudgyek meg en re-
am az en Uram, Ime meg is kívánok fölni az
en Uramnak, noha por es hamu vagyok, Gen.
18. 27. 30

C H R I S T U S.

Szoly, Fiam Adam, meg hallom örö-
mest, kési vagyok te neked meg felelni,
es minden igazsagra tegedet megh tani-
tani.

A D A M.

Meg értem ide fellyeb azt, hogy sem-
mi melto oka nem volt, mellyert valla-
somat el változtatvan az te bent fere-
ged

ged közzül az Pápa lova farkat tartó negédes népek közze lepném: mostan azért kerlek mutasd meg azt, Micsoda okokra nézve térjek vissza az Pápisták közzül? Mellyet ha cselekeivel, annál inkább lelki ismeretemben megh győzetterem, hogy méltatlan változtattam volt el vallasomat.

CHRISTUS.

Eleg lehetne itt te neked amà kegyes intelem, Apoc. 18. 4. 5. Fússatok ki Babylon-ból en népem, es ne legyetek reszesek az ő bűneiben, hogy az ő büntetésekkel ne büntettessetek, mert az ő bűnei meg gyűlven, sinton az égig hatottanak, es megh emlékezet az Isten az ő gonosságirol. Mindazáltal, íme kedvedert, noha más sok okokat állathatnék előd-ben, csak az elő Samlalt nyolcz okokat az Pápisták nyakában vantom, es meg mutatom, hogy méltan ki kell fecselned azoknak szeregekből ha idősségedet bereted, es az örök életet elakarod venni.

A D A M.

Szoly Uram, mert jól hallya az te szolgád, 1. Sam. 3 9. Örömet hallom az te bese-didet, mert örök életnek bese-de vagy on te nálad, Ioh. 6. 68.

CHRISTUS.

ELSŐ OK: Mert a Pápista Vallások közzül, mellyeket az Calvinisták ellen állatnak: semmi sincs az Szent Írásban.

Az Hitnek dolgaiban csak azokat kell be venni, mellyeknek az Szent Irásban megh csálhatatlan es mőzduhatatlan fundamentumi vannak, mert annak vizsgálásra igazítottam en mindeneket, Ioh 5. 39. a tebi tökelltetésé az Isten emberét es minden jó cselekedetre tökelltetessen fel készíti, 2. Ti. 3. 17. mivel az hasznos az tanításra, az megh jobbitásra, az segyelemre mely igazságban vagy, Ibid. 8. 16. melyre nevez Irenæus ^a azt mondotta: *In scripturis Apostolicis et Propheticis omne Dei consilium de salute hominum continetur.* Az Apostoloknak es Prophe-
^a Iren. lib. 3. cap. 1.
 taknak irásiban az embernek idősegeről Istennek minden tanatsa meg vagy; Hilarius ^b azt mondotta: *In his inveniet consumma-*
^b Hil. 1. 12. de Trin.
tionem omnis religio, minden vallas az Szent Irásban találja fel tökelltes tellyesseget, ahon-
 net ha az Apostolok, vagy az mennyei An-
 gyal tanitana is valamit azon kívül, mely E-
 vangeliomi tudomány egyſzer hirdettetett, es
 mellyet az Szent Irásban találunk meg, azoknak
 mondgya Szent Pal, Gal. 1. 8. 9. Így léven a
 dolog, illendő hogy az Pápisták az ő Hi-
 teknek, Vallásoknak ágazatic az Szent I-
 rásból mutassak megh, mellyet ha nem
 cselekedhetnek, mindgyart meg mutat-
 tyak hogy nem igaz az ő Vallások; Nem
 mutathattyak penig; Mert en azt kívá-
 nok, hogy állyon elő az a Pápista, az ki
 meri megat, es az Moyzes irásán el kezd-
 ven

ven, az Prophetak, Evangelistak es Apostolok irásiból mutassa meg, Hol vagy on írva, hogy Purgatorium vagy on? Az balotakert imadkozni es alamisnat adni hasznos? Hét Sacramentomok vannak? Az Vég Vacso ra áldozat? Az meg holt Szenteket szabad segitsegül hini, es a vagy csak azon esedezni azoknak hogy az élőkert imadkozzanak? Az Szent Irás reß Berini valo regulaja az Hit dolgainak? Az Romai Pápa az Szent Irásnak felső magyarázoja, az Ecclesiának feje, jegyese; es hatalma vagy on minden állatokon? Az Romai Pápa Deus Optimus Maximus? Az meg igazulás jo cselekedetekből függ? Az ember jo cselekedetek által érdemli az örök életet? Az egyigyű kössegnek az Szent Vacsoraban csak kenyeret kell venni, es az Papnak kell csak az bort meghinnya? &c. Ezeket es többeket, mellyeket az Szent Irás kívül állatnak az Pápistak, mutatassak meg nyilván valo írásokból, es nyertések leßnek; de megh nem mutathattyak soha-is; melyből nyilván következik, hogy Vallások az Szent Irásban nincsen, es melto meg vetésre, meg utalásra, azon okkal mellyel ide fel a azt befelld, hogy azért hadtad el az Calvinista Valást, mert azok közül semmi sincs az Szent Irásban.

apag. 11.

A D A M.

Nem mennek, Uram, erre az Pápistak; 1. Mert az Sz. Iráshoz ők magokat nem kötelezik úgy mint a Calvinistak; mellyert

lyert azokat-is korpázzák, kárhoztat-
tyak b; ahonnet méltatlan dolognak lá-
tszik kívánni ő túllők, hogy az Szent Irás-
bol mutassak meg Vallásokat. 2. Mert a
vitatasban hozot dolgokat megh mutat-
hattyak az Szent Irásnak nyilván valo jelense-
giből, az Traditiokból, Ecclesia tetseleiből, es az
Paterek írásból; mellyet elegnek tartanak
ők.

b p. 91. 28.
Kal. 1. 3. c.
2. sect. 3.
pag. 96.

C H R I S T U S.

Nem mented ezekkel az Pápistákat,
hagom kárhoztatod; mert hogy ők az sz.
Íráshoz nem kötelezik magokat, mint a
Calvinisták, *male cause indicium*, oka az:
mert roő igyek vagyon az perhez, azért
seretik inkább az föitesseget hogy nem az vila-
gosságot, mert az ő vélekedések gonoszsák, mert
valaki gonoszt cselekedik gyűlöli az világosságot,
es nem megyen az világosságra, hogy az ő cse-
lekedeti meg ne feddetteessenek, az ki pedig iga-
zan cselekedik, az világosságra megyen, hogy
az ő cselekedeti nyilván valok legyenek, hogy a-
zok Isten szerint valok, Ioh. 3. 19. 20. 21. Lat-
tyak, hogy ha Szent Irásbol revidealtatik
az ő pörök, benne maradnak, maga az
Szent Irás az Hűnek dolgainak igazgato suora
es csalatkozhatatlan mértke e melynek vis. csup. p. 12.
galafara igazítottam mindeneket, Ioh. 5.
39. melynek beséde szerint valaki nem soland,
nem lesen annak haynali világossága, Efa. 8.
20. ezért mondá Szent Peter az Istennek
titkai.

titkainak sáfarinak, 1. Pct. 4 11. Az ká/sol
sollja az Istennek beszédét.

Továbbá à mire ki fognak, tudni illik
az Szent Isáknak jelensége, Traditiokra, Ec-
clesia testbeszere, es az Paterek irásira, nem e-
gjeb hanem csak cselesapás es szem-feny
veetés ; I. Mert azok csak Szent Irás
tekerések es marczongások, mivel ők
amaz erőtlének, kikről 12. Peter azt mond-
gya, 2. Pct. 3. 16. hogy az Irásokat el tekerik
magok veszedelmével, példával mutatom
meg: Pazman Peter d imé mondasokból
Apo. 5. 13. Minden teremtet állat, mely meny-
ben, földön, föld alatt, az tengerben nagyon,
es minden ezekben valo állat, hallám hogy azt
mondgya vala az Királyi ssekben ülőnek, es az
baranyának: áldás, tisztesség, dicsőség es hata-
lom mind örökkön örökre. Phil. 2. 10. Az Je-
susnak ne vere minden térd meg hajol, mennyei-
eknek, földieknek es föld alatt valoknak térdek,
azt csigazza ki, hogy Purgatorium nagyon.
Ismet, e Malachiasnak imez savaiból, c.
1. 10 11. Nem kedvellek titeket, azt mondgya
az seregeknek Ura, es az áldozatot az ti keze-
tekből nem kedvellem, Mert nap-keletiül fogva
nap-nyugotiglan, nagy az en nevem az pogá-
nyok között es minden helyen jo illatu füstöt ad-
nak az en nevemnek, es tibia ajándékor. azt
sajtollja ki, hogy az Szent Vacsora áldozat
holtakert es elevenekert. Ismet, f az Esaias
Prophetának imez savaiból, cap. 54. 17.
Minden

d Kal. lib.
14. c. 4. fe.
3 p 986.

e Kal. 1. 11.
c. 6. sect.
3. n 3. pag.
392.

f Kal. 1. 7.
c. 7. sec. 5.
n. 1. pag.
649.

Minden nyelvet valamely te ellened porbe ta-
madkárhozzátz, azt facsarja ki, hogy a R.
Synagoga az hitben tamadot Bakadasoknak tör-
venyt felgaltato üilö biraja. Ismet s imez
beszedemből, Matth. 16. 19. Te Peter vagy, g Kal. 1. 10.
es ezen a kö. siklan éppitem fel az en Anyasent- c. 1. sec. 7.
egyházamat, & 20. Es neked adom az men- pag. 784.
nyeknek orságanak kulcsat. Ismet, Ioh. 20.
15. 16. 17. Legeltesd az en juhaimat; azt te-
keri ki, hogy a Romai Pápa Peter Apostolnak
successora, es így universalis Püspökje az közön-
seges Ecclesianak. Ismet h Sz. Pálnak imet h Kal. 1. 11.
savaiból, 1. Cor. 10. 17. Egy kenyér es egy c. 5. sect. 8.
test vagyunk sokan, mert mindnyajan egy ke- pag. 372.
nyerből esünk, azt nyomja ki, hogy az be-
geny kösszegnek csak kenyeret kell venni az sent
Vacsorában, es az Pápnak kell fel köppenteni az
pohart. Többet hozhatnak effeleket elő,
de ki szenvedheti el az sent írásnak illyé
marczongását? Így bizonyíttak az Pá-
pistak az Pápista vallást az sent írásból.

II. Az Traditiók hasonlatlanok az Hitnek dolgainak vagy sorsfára vagy probalására, mert regem meg mondottam, Matth. 15. 9. *Hej haban tisztelnék engemet azzal, ha ily tudományokat tanítanak, melyek embereknek parancsolati.* Ennekokaért en nem az Traditiókra, az be omlott kőszakra melyekben nincsen víz, Ier. 2. 12. igazítottam az en juhaimat, hanem az Israelnek kut-sejeire, Psal. 68. 27. az bent Irásra.

R

Ioh. 5.

i Bas. M.
tom. 2. de
Fid. p. 218.

Ioh 5. 39. Esa. 8. 20. azok-is az en beßede-
met halgattyak, Ioh. 10. 27. Idegen paßtor-
nem követnek, hanem el futnak attul, mert
nem ismerik az idegeneknek ßavokat, Ib. 8. 5.
Ahonnet Basilus M. azt mondotta i: *Sē*
fidelis est Dominus in omnibus verbis ipsius, &
fidelia sunt omnia mandata illius, confirmata
in seculum seculi in veritate & equitate, mani-
festus est fidei lapsus & liquidum superbia vi-
tium, vel respuere aliquid eorum, quod scriptura
habet, vel inducere quicquam, quod scriptū non
est, cum Dominus noster I. C. dicat: Ores meae
vocem meam audiunt, & prēmiserit: Alienum
autem non sequentur, sed fugiunt ab illo, qui
non norunt vocem alienorum. az az: Ha hív
az Isten minden ö beßediben, es hívsegeßek
minden ö parancsolati, igassagbā es valóságban
meg erősitettek mind örökkön örökre, az hitnek
nyilván valo esete, az kevelysegnek tetteses vét-
ke, vagy meg utalni valamit, mely az Irásban
vagyon, vagy be venni valamit, mely meg nem
erattatot; holot a mi Urunk Iesus Christus mód-
gya: Az en juhaim az en ßomat halgattyak;
Ismet oda fellyeb: Idegent nem követnek, ha-
nem el futnak attul, mert az idegeneknek ßavo-
kat nem ismerik.

III.

III. Az Romai Synagoganak tetßese
semmi az Hit dolgainak erősitteßese-
re. Mert az az Hitul el ßakador, 2. Theß. 2. 3.
telki paráznasággal tellyes, Apoc 17. 4. Baby-
lon, az ördögöknek lakó helyek, minden tífsta-

talat

talán leleknek, minden tisztátalan és gyűlölféges madarnak tömlőczé, mert az ő paráznaságának haragjának borában ittanak minden nepek, és az földnek Királyi ő velle paráznalkodtak, és az földnek kalmari az ő gyönyörűséges gazdagjagival meg gazdagultanak. Ap. 18.2.3. Melynek nem hogy tetősfere kellene vala kiknek figyelmezni, sőt inkább bükkfegekkeppen abból ki kell futni, hogy annak büneiben ne lennenek részesek, és az ő büntetésével ne büntetetlenek, 7.4. mert az ő bünei meggyölven binten az égis sel hatottanak, és megemlekeztet az Isten az ő gonoszságairol. 7.5. ennekokaert egy nap jönek ő reája az ő csapást, az halat, az síralom, és tűzzel égettetik meg, mert erős az Ur Isten ki meg bünteti őket. 7.8.

I V. Az Paterék irási, noha az Hitnek dolgainak az Szent Írásból meg bizonyítatások után, nem hasonlatlanok: mindazáltal az Hitnek dolgainak erősíttetésekre magokban nem elegendesek. 1. Mert azt világosan meg vallyá Bellarminus k midőn így bol: *Scripta Patrum non sunt regula, nec habent auctoritatem obligandi.* Az Paterék irási nem regulak, ninzen is kötelező méltóságok. 2. Mert magok az Paterék ilyen méltóságot magoknak nem tulajdonítanak. Ambrosius azt mondgya m: *Noli Arriane ex nostris estimare divina*, az eretnektől azt kívánnyá, hogy az Isteni dolgok felől az ő szavaiabol, irásiból iteleter ne te-

k Bel. l. 2.
de Cōc. c.
12. sec. penult. p. 36.

m Ambr.
serm. 2. l. 1.
ad Grat.
August. 1.
5. p. 46.

n Aug. in
Prol. l. 3.
de Trin.
tő. 3. p. 46

gyen. Augustinus is így bol n : *Noli meis
literis quasi scripturis Canonis in servire : sed
in illis & quod non credebas , cum inveneris ,
incunctanter crede : In istis autem , quod cer-
tum non habebas , nisi certum intellexeris , noli
firmiter retinere. Ne ghy (úgy-mond) az en
írásommal mint az sent Írással , hanem éppen
az mit nem hisz vala-is mikor reatallasz , kétség
nelkül elhidd ; abban pedig , az miben bizo-
nyos nem vala , ne kövesd álhatatossan , hanem
ha bizonyosnak lenni megh értended. Melyre
nézve mondotta azon Augustinus egy*

o Aug tő.
9. l. de Pa-
stor. c. 14.
pag. 233.

Donatistának o : *Non credo tuis , noli cre-
dere meis. Auferantur charta humana , sonent
voces divina. az az : Nem hiszek az te írásid-
nak , te-is ne hidd az enyeimnek. Az embe-
reknek írási mulattattassanak el , hanem zengje-
nek az Istennek beszédi. 3. Mert az Páterek
az Hitnek dolgaiban az sent Írásra iga-
zitanak , es abból akarjak az Istent dol-*

o Am. loc.
cit. cap. 4.
pag. 42.

goknak értelmet venni. Ambrosius o azt
mondgya Gratianusnak : *Scripturas inter-
rogemus , interrogemus Apostolos , interrogemus
Prophetas , interrogemus Christum. az az : Az
vitatásban hozátot dologról az írásokat
kerdezzük , kerdezzük az Apostolokat , kerde-
zzük a Prophetákat , kerdezzük önnön magat az*

p Aug tő.
7. lib. de
unit. Eccl.
cap. 7. p.
211.

*Christust. Augustinus így bol p : Scripturas
Apostolicas consulamus , Az Apostoli írásokat
tanácsoljuk. Ugyan ott föllyeb : Sileant
humanarum contentio animosa & pernicio-
sa cer-*

osa certamina, inclinemus aurem verbo D E I.

Ismet masut q: Ego vocem pastoris inquirō.

Lege hac mihi de Propheta, lege mihi de psalmo,

recita de lege, recita de Evangelio, recita de

Apostolo. Ismet r: Non audiamus: hac dico,

hac dicis, sed audiamus: hac dicit Dominus.

Sunt certe libri Dominici, quorum authoritati

utriq; consentimus, utriq; credimus, utriq; servi-

mus: Ibi quæramus Ecclesiam, ibi discutiamus

causam nostram. Egy soval azt kívánja, hogy

az vitatásban hozzatot Isteni dolgokról, legyen

itilet az Propheták és Apostolok írásból, és nem

kell más külső írásokra nézni, mivel azoknak va-

gyon mind az két részből hiteles mellsőfogók. Így

leven az dolog, miért köteleznék valaki

ő magát az Páterek írásához egy által-

lyaban? Ezek így leven, bátor az Pápi-

sták az Romai Pápanak értelmére facsart Szent

Írással, a Traditiókkal, az Romai Synagoganak

tettségivel és az Páterek írásával bizonyítsák

vallásukat; de ugyan nem Szent Írásból

bizonyítanak, nem az Úrnak szavaiból;

mert az Szent Írás csak abban az értelemben

Isten szava, melyben Istentől mondatot, azt mó-

dad ide fellyeb f. Az Traditiók is pedig

az Romai Synagoganak tettségivel, és az

Páterek írásával nem Szent Írás, és azzal egyen-

lő mellsőfogók nincsen, Gal. 1. 9. Deut. 4. 2.

Prov. 30. 6. ezért mondotta Lactantius s:

In negotio religionis non valet quicquam morta-

lis hominis authoritas, sed divinis testimoniis

q Aug. 10.

9. l. de pas.

cap. 14. p.

233.

r Ibid c. 3.

ab initio.

f sup pag.

az 103.

s Lac 1. 5.

In R. divi.

cap. 20.

confirmanda sunt dogmata. Az keresztyeni val-
 lajnak dolgaiban a halando embernek meltsaga
 semmit sem hasznal, hanem az Isteni tanubi-
 zonsagokkal kell bizonyítani az Hitnek igazas-
 tit. Ha pedig az Bent Irásból vallásokat a
 Pápisták nem bizonyíthatják az első
 Okban fel tett hypothesis szerint, nem i-
 gaz az Pápista vallás; es így melto megh-
 utalásra, melto meg vetésre es el hagyas-
 ra. Minekokaert, te Adam, valamikor
 valamely Pápistával az Hitnek dolgairól
 beszélgetz, es a sz. Iráson kívül csavarog,
 azt mondgyad neki Tertullianussal: *Non*
recipio quod extra scripturam de tuo inferis. nem
 vessem be az mit az Iráson kívül az te magad
 sajáttyából állat, azonközben vesd utan-
 na az mit Hermogenesnek monda azon
 Tertullianus: *Adoro scripturarum plenitu-*
dinem: scriptum esse doceat Hermogenis officina.
Si non est scriptum, timeat va illud adji-
cientibus vel detrahentibus destinatum: Im-
dom az Bent Irásnak tellyes voltat, Mutasd meg
nekem Pápista Uram az Bent Irásból az mit
állat, Lassuk ha meg vagyóné irva abba.
Ha pedig meg nem irattatot, seby amaz keserves
jaytul, mely rendeltetet azoknak, kek hozzá ad-
nak avagy el vesznek az Bent Irásból. Ha pe-
nig tovább sorongat affele bebedivel, is-
met aző Tertullianussal: azt mondgyad:
Nobis nihil ex nostro arbitrio inducere licet,
sed nec eligere, quod aliquis de arbitrio suo in-
duxit.

s Tert. adv.
 Hermog.
 pag. 272.

t Tert. de
 prescript.
 adv. hær.
 pag. 70.

duxit. Apostolos Domini habemus auctores, qui nec ipsi quicquam de suo arbitrio, quod inducerent, elegerunt: sed acceptam à Christo doctrinam fideliter nationibus assignarunt. Itaq, et si Angelus è cælo nobis aliter Evangelizaret, anathema diceretur à nobis. 22 22: Minekünk az mi akarattunkból semmit nem szabad, be hoznunk, de meg azt is valasztanunk az mit valaki az ő akarattyaól be hozand. Az Urnak Apostoli ebben tanitoink, mert ők is az ő akarattyaól semmit nem valasztottanak, hogy be hoznának, hanem az Christustul vett tudományt büsegeffen az népeknek le irták. Ennekokaért ha az Angyal az égből hirdetne is mást minekünk, meg átkoztatnak mi tölünk.

Mind ezekből látod nyilván, hogy az Pápistaknak éppen es tellyesfén minden Vallások es tanítások, mellyek az Calvinistakkal ellenkeznek, sient Irás kívül valok, ugy hogy azokban csak egy sem talaltatik az Isten könyveben; hanem mind csak Pápas talalmányok, Iesuitai okoskodással, sient Irás facsarással éppitetet vélekedések, azért ha lelked idősfegét szereted, es örök boldogságod vesztését nem kívánod, mëlto az Pápistafagot el hagynod. Lassuk az masodik okot.

MÁSODIK OK.

Mert az Pápista Hitben nem lehet senki bizonyos idvössége felöl.

I. Az Pápista Vallásban bizonyos nem lehet senki idvössége felől, azt mondom, melyet imez erősségekkel állatok: I. Mert annak a Vallásnak védelmes voltát nyilván kialszta az mennyei szózat, Apoc. 14. 9. 10. 11. Ha valaki imadandgya amaz bestiat es annak képét, es annak bélyegét fel vejendi vagy homlokára vagy kezére, az-is iszik az Istennek haragjának borában, a bórba mely az o haragjának poharában töltetet, es kénosztatik tűzzel es kénkövel az bent Angyalok elöt es az barany elöt, es azoknak kénzodásoknak füstje fel megyen mind örökkön örökre, es nem leszen nyugalmok egyjeles nappal.

II. II. Az idvösség egyedül az valasztotaké, mert sent Pal mondgya Rom. 8. 30. hogy az Isten az kiket el valasztot, azokat bija el; az kiket el bi, azokat igazítja meg; es az kiket meg igazit azokat dicsőíti meg, az az, a valasztottak idvőzülnek; De az kik mind végig az Pápista hitben meg maradnak, azok az életre nem valasztottak, holot nyilván mondgya sent Iános, Apoc. 13. 8. hogy ez földnek lakosi közzül azok imadgyak az bestiat, az kiknek nevek nincsen be írva az életnek könyveben. Minekokaert az Pápista hitnek örökös cseledi nem idvőzülnek, hogy-hogy lehetnenek azért bizonyosnak idvösségek felől?

III. III. Az igaz keresztényen ember az igaz Hitben vallásban az sent Leleknek belső mun-

fő munkalkodása és tanu-bizonylaga által lehet bizonyos idvőssége felől, mert az füságnak lelke által kiáltynk, Abba, az az, szerelmes Atyam, és ő téssen bizonylaga az mi lelkünkkel együtt, hogy mi Istennek fiai vagyunk, hogy ha fiak tehát örökösök-is, Istennek örökös, az Christusnak örökös tarsai, Rom. 8 15. 16. 17. Az Római Vallás pedig nem igaz vallás, hanem amaz vörös barsonyban és Skarlátban öltözöt vörös bestia ülő paráználak utalatlanságának és tisztatlanságának fertelmessége, Apoc. 17. 4. és ördögi tudomány, 1. Tim. 4. 1. ki lehet azért abban bizonyos idvőssége felől?

IV. Az Pápista Vallásnak egyik czikelye az, hogy idvőssége felől mindennek kétkedni kell tellyes életeben, és idvősségét keresztyeni hittel senki nem-is hibeti. Hiszünk, hogy senki ez földön maga idvősségét és igazulását Keresztyen hittel nem hibeti; azt mondgya Pazman u. Ki lehet azért bátorlágos vagy bizonyos idvőssége felől a Pápisták között? Az mit ember el nem hisen, és az melyről tellyes életebe kétkedik, hogy lehet arról bizonyos? Az ki kétkedik hasonlatos az tengernek habjaihoz, mely a szelektül meg mozgattatik és idestova hanyattatik, ne vellye az olyan ember hogy ő valamit véssen az irtul, azt mondgya Szent Iakab, c. 1. 6. 7.

V. Az Pápistáknak az-is vallások; hogy az idvősség az jó cselekedeteknek érdemből fug.

IV.

u Kal. lib.
12. c. 3. sec.
3 p. 935.

V.

x Kal lib.
cit. cap. 4.
sect. 3. p.
942.

y Of. cöc.
1. in Dom.
VIII.

Illyen bi-
zonyosak
a Pápisták
idvöffe-
gek felől.

Az igaz ember jó cselekedetivel érdemli a men-
nyei boldogságot, azt mondgya Pazman x.
Hogy-hogy lehet azért a Pápista idvöffe-
ge felől bizonyos? holot nem tudgya ha
elegsegesé az ő jó cselekedete az örök
életnek érdemlesere, ahonnet imezt az
Vulgata szerint ex Eccles. 9. 1. Sajokban
forgattyak mind untalan: Nem tudgya
ember ha haragra-é méltó vagy szeretetre, ha ne
mindenek jövendőre tartatnak bizonytalanul.
Innet mondotta Osorius Iesuita y: Ex-
pendendum & mirandum valde hoc est, quo-
nam in discrimine relicti sumus in hac vita. Si
enim quis per mille annos vitam egisset similem
vitae Iohannis Baptiste, & quotidie mortuos sus-
citaret, & quotidie visio Angelorum & Chri-
sti ei adesset, si ab eo roges: Scis certò te salutem
consecuturum? Scis certò omnino te in Dei gra-
tia esse? dicet: Nescio. Quia, ut Sapiens ait:
Nemo scit utrum odio vel amore dignus sit: sed
omnia in futurum servantur incerta az az: Meg-
kell valóban gondolni, es felette csudalatos do-
log ez, minemü tébolygásban hagyattunk ez
életben. Mert ha ki ez erestendőkig Keresztelő
Iános életéhez hasonlo életet elt volna, naponkent
halottakat tamasztana, Angyali jelenéseket es az
Christust latnaja, ha tölle kérdened: Tudodé,
hogy te bizonyossan idvözölst? Tudodé bizony-
nyal, hogy egy általlyaban az Istennek kedvebe
vagy? Azt mondgya: nem tudom. Mert, mint
az bölcs mondgya: Senki nem tudgya, ha ha-
ragrae

vagra-é melio vagy szeretetre: hanem mindenek
jövendőre tartatnak bizonytalanul. Hisem nag-
kételkedés ez! Hol vagy on itt valami
bizonyosságh az idvösség felől? En azt
mondom nyilván, mivel a Pápisták az
Istennek kegyelmét, az en érdememet,
es az Keresztényi Hitet csak ajakokon
pengetik, egyebként pedig azokat meg-
vetik, az idvösséget az ő cselekedetek-
nek tulajdonították, érdemekkel kevely-
kednek, es hálojoknak áldoznak, semmikep-
pen nem idvözülhetnek; mert valakik az
cselekedetekből akarnak Isten előtt igazulást es
idvösséget nyerni, azok al itt vannak, Gal. 3. 10.
en töltöm ke rekesztetiek es az kegyelemből ke-
estének, Gal. 5. 4. hásonatan szolgak nem ele-
tet hanem palczat érdemlenek, Luc. 17. 9.

Hab. 1. 16.

V I. Az idvösségnek megh nyeresere
az Istennek igaz ismerete igen szükséges,
ezert mondtam az en menyei Atyam-
nak, Joh. 17. 3. Ez az örök élet, hogy tegedet
ismerjenek lenni egyedül igaz Istennek, es az kit
el bocsáttal, az Iesus Christust. Az Pápisták
közöt nem szükséges az igaz Isteni ismeret,
nem kívántatik az Hitnek ágazatának
tudása, elég ha igaznak hiszi az mit hiszen a
Rimai Synagoga, akar tudgya az mit legyen a-
kar ne; Innet igen dicsüretes z ő nallók
amaz Carbonarius, ki mikor az erdőben
az fén égetés közben kérdeztnek egy tu-
dos embertől, Mit hinne? azt felelte: Az

z Lásd
meg enek
dicsüret it
apud Hof.
de autho.
Sci p. 516.

mit az

mit az Ecclesia. Ismet kerdetven; Mit binne az Ecclesia? azt mondotta: Az mit en bísek. Végre kerdetven; Mind ketten mit binnenek? azt felelte; hogy mind ketten azon egyet. Az Samar fiu, sem azt nem értette es tudta az mit maga, sem a mit az Ecclesia vall, mint az lo es ößvér kiknek nincsen értelmek, Ps. 32.9. Gregorius de Valentia is igen comendallya a egy Kalmarnak discursusat, ki így okoskodot: Ó inkább akar Pápas vallásban, hogy sem Lutherana religióban lenni, mert az Pápisták közöt könnyen megtanulhattya az igazságot, tudni-illik ha ő is mondgya azt, a mit az Pap mond: ellenben ha tagadgya azt a mit az Pap tagad, az illyeten hit nem egeb hanem merő tudatlanlag. Tudni-illik az illyetenek az Papra es az Pápara bizonyan vallásokat, felő hogy helyekben azokokat ne bocsássak menyorságban, mint Pazman egyyútól b; de azok sem mennek, mert vakoknak vak vezéri, ha pedig az vak vezet az vakot, mind ketten a veremben esnek. Matth. 15. 14. Ezt az goromba tudatlanlagot fel találod Filek táján az Pápistákban, kiket ha kerded, Micsoda Hiten vannak? nem tudnak egyebet felelni, a Bosnyak hitön, az fellyeb valók az Ersek hitit emlegetik. Az illyeten tudatlanok hogy lehetnek bizonyosok idvösségeik felől? Hadd meg itt az betegektől minemű vallást kévának a Pápisták. Az így vagyont: Vallást

a Greg. de
Val. in sua
anal. pag.
207.

b pref lib.
3. pag. 83.

c Lafa

Vallást tessék hitemről te előtted en Istenem, az ^{meg a Bq} mennyei sereg előtt, az en őriző Angyalom előtt, ^{dei i-} es az Anyaszent-egyház előtt; hogy valamit hisz- ^{madfagos} nek az hívek, hissem mind azokat. Hissem va- ^{könyvet p.} lamit hissen az közönséges Apostoli Anyaszent- ^{394. 825:} egyház, az melynek Christus után hely-tartója es feje az Romai Pápa. Hissem, hogy ez az A-
nyaszent-egyház oszlópa es erőssége az igazsá-
g; ő meg felel te neked Sátán en érettem. Ve-
tekedgyel, hogy ha akarod, ő velle; Ennekem
eleg hogy el hittem, valamit az Christus jegyese
az Anyaszent egyház hissen, az kinek hiti nem
az okoskodáson, hanem az örök igazságon sun-
daltatik, &c. Ez ~~is~~ az vallas-tétel-telleyes
tudatlanfaggal, Nem tudnak semmit az
Pápisták idvőssegek felől, elég nekik az
Ecclesia hiti, ha azt hiszik a mit az hissen,
ha nem tudgya-is micsoda az, tudatlan-
ság által penig hogy lehetnenek bizo-
nyosak idvőssegek felől? Így leven azért
az dolog, hogy senki idvőssege felől az
Pápisták között bizonyos nem lehet, ha
az boldogságban részes akarsz lenni, mi-
ért maradnál azok között? Hallyad az
harmadik Okot-is.

HARMADIK OK.

Mert az Hit dolgairól bizonyost nem tudhat-
ni a Pápisták táborában

Az Hit dolgairól bizonyost nem tud-
hatni, hanem csak az Szent Írásból, mert
az igaz

c Kal. 1. 3.
c. 2. sect.
2. p. 94.

d Id. 1. 5.
sect. 1. p.
185.

e Kal 1. 6.
c. 2. sect. 3.
pag. 561.

az igaz Hit es vallás csak az Szent Irásban fundal-
daltatot, mint Cardinal Pazman meg val-
lya e ezt mondvan: Az igaz Hit nem em-
beri okoskodáson vagy tanu-bizonyiságon éppit-
tetik, hanem az elő Istennek Savaan es tanita-
san fundaltatik. Ismet d: Az igaz keresztyen
vallás Isten Savaan es bizonyiság-tételen fundal-
tatik, mint olvassuk 2. Pet. 1. 21. 1. Thez. 2. 13. 1. Ioh.
5. 10. Mely ha úgy vagyon, az mint hogy
úgy is vagyon, nyilvanfaggal az Hitnek
dolgaitsak az Szent Irásban kell keresni,
csak az Szent Irásból kell felegetni, mely-
re nevezé mondam az Sidoknak, Ioh. 5.
39. Tudakozzatok az Irásokat, mert azokban
örök élettek vagyon, es azok, az mellyek en rol-
lam bizonyiságot tesznek. Immar az Pápistak-
nak közönseges vallások az, hogy az Hit
dolgaiban nem csak azt kell be venni az
mellyek az Szent Irásban vannak, hanem
azokat is, mellyek az Ecclesia Traditioi-
ban vannak; Azt hiszi es tanítja az Romai
Ecclesia, azt mondgya Cardinal Pazman e
hogy sok dolgokat kell hinnünk es Isteni tudomány
gyanant be vennünk, mellyek az Szent Irásban
tulaydon nemek Sverint írva nem talaltatnak, sőt
külömben az Szent Irásból ki sem hozathatnak
jo következezzet, hanem az Ecclesianak es a Tra-
ditiok méltóságának közbe vetesi által. Így le-
ven az dolog, ki tudhat bizonyost az Hit
dolgairol a Pápisták között? Ime el had-
gyak az Hit dolgainak tulaydon funda-
mento-

mentomat, es fővenyen éppitenek, maga mas fundamentomot senki nem vehet a kívül az mely egyſzer vettetett, 1. Cor. 3. 11. Mely az Prophetáknak es Apostoloknak irásiban foglaltatott tudomány, Eph. 2. 20. ahonnet az R. Ecclesiának méltósága, mellyet ők forgatnak az Hit dolgai felől senkit bizonyossá nem tehet, sem pedig az Traditiók, mert az Romai Synagoga engemet hátra hagyott, es az Antichristushoz ragzkodvan paráznavá lett, Apoc. 17. es annak ha egy Conciliumban gyűlne is az Szent Iráson kívül semmi beſedét nem kellene be venni, mert méltan mondotta Hieronymus^f: *Spiritus sancti doctrina est, quae Canonicis literis prodita est, contra quam si quid statuunt Concilia, nefas duco.* Az Szent Leleknek tudománya a mely az Szent Irás könyveiben jelentetett ki, mely ellen ha mit végeznek az Conciliomok, méltatlan sagnaktartom. Az Traditiók hasonlóképpen: mert azok csak be emlött kúrák kikben nincsen lelkeknek taplalásara elő viz. Ier. 2. 13. es azokkal helyjában tisztelnek engemet az emberek, Matt. 15. 9. es így ha mit ezekből ki hoznának mit használnak? *Qui aliquid afferunt praeter Apostolorum doctrinam et dogmata, scādala ac haereses et dissensiones inducunt.* Az kik az Ecclesiában az Apostoli tudományon kívül mást valamit be hoznak, csak botránkoszokat, eretnekségeket es viszálykodásokat hoznak be, azc

^f Hier. in
Ep. ad Gal.

g Theo in
Ep ad Rō.
c. ult. pag.
67.

h Chry. in
Pf. 95. p.
774. a.

be, azt mondgya Theophilactus g. Eñek-
okaert hátra hagyvan az Pápistak az Hit
dolgaiban az ſent Iráſt, es a Traditiokat
forgatvan, bizonyoſt az Hit dolgairól né
tudhatnak, mert az mint Chryſoſtomus
mondgya h: *Si quid dicitur absq[ue] scriptura,
auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens,
nunc haſitans, & interdum sermonem ut ſri vo-
lum averſans, interdum ut probabilem recipi-
ens, verum ubi de ſcriptura divina vocis pro-
diit testimonium, & loquentis sermonem, &
audientis animum confirmat.* az az: Ha mi ſz.
Irás nélkül mondatik, az halgatóknak elmejek
abban ſantikal, moſt javalvan azt, moſt viſſont
aſfelől tévővázvan: de a holott az Iſteni ſollasnak
iráſból véitetik bizonyſag, mind az ſollónak be-
ſede mind az halgatonak elmeje megberöſſitte-
tik. Mivel azért te az Hit dolgairól az Pá-
pistak közöt ſemmi bizonyoſt nem tud-
hatnal, ha vélek az ſötetſégben vakos-
kodni nem akará hané vilagoſſagot ſe-
retz, ki kell közzűlők költőznöd. Hal-
lyad kerlek az negyedik Okoſ-is.

NEGYES DIK OK.

Mert az en Híveimnek gyülekezete, mellyet
az Pápistak méltatlan hinak Calvinista
gyülekezetnek, igaz Ec-
cleſia.

Nagy föl törlöt homlokkal es bátor
ſível az Romai otsmany ſaskak az Ieſuitak,
kiknek

kinek Kiralyok az mélysegnek Angyala, kinek neve Sidoul Abaddon, Görögül Apollyon, az az, vesztő, &c. Apoc. 9. 3. & seq. azt kérődik az en híveim ellé, kiket méltatlanul Calvinistaknak hinak, hogy az ő gyülekezetek nem igaz Ecclesia, az az, hamis tudomány gyülekezet, mellyet soha reájok nem rakhatnak. Ők pedig magokat ez vád alól felmentik; es en is azt meg cselekedhetnem, hogy hűbű befeddel megmutathatnam *per omnes articulos fidei* vallásoknak igazságát, es így gyülekezeteknek tista voltat; de hogy sok befeddel ne terhelylek imez egynehany okokból mutatom meg, hogy igaz Ecclesia a Calvinistak gyülekezete:

I. Mert abban az mennyei tudomány, mellyet en az en Szent Atyamnak kezelebből le hoztam, es az Írásban ki jelentettem, tistán igazan minden emberi találmányok nélkül az Szent Írásban szóló sz. Leleknek értelme szerint magyaráztatik es hirdettetik; Az Sacramentumok pedig egyigyűkeppen az en rendelesem szerint bolygaltstnak ki, mint az Helvetiai Confessionnak 1. 19. 20. 21. articulusból ki teršik i.

II. Mert az hit dolgai abban, miképen hogy Szent Íráson fundaltattak, ugy Szent Írásból az Szent Leleknek értelme szerint magyaráztatnak es alkalmazottatnak az

i Vid. Har.
Io. Samar.
pag. 21. 63.
44. 48. &
seq.

tanításra az meg jobbitásra, az fegyelemre mely igazságban vagyon hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre tökéletesen elkesztetett, 2. Tim. 3. 16. 17. mint azó első articulusból nyilván vagyon.

III.

k Harm.
pag. 2. 3.

1 Cat. Sid.
pag. 6. &
seq.

III. Mert az Apostoli Credonak continentiaja szerint igaz vallást tesznek az Teremtő Atyáról, en rolam meg valto Fiúrol es az meg bencelő benc Lelekről. Lasd meg azon Confessionnak harmadik articulust k, tekints meg az Siderius Iános Catechismust az Credonak magarazattyaról 1. Hallyad penig az Haidelbergai kis Catechismusban, mely Molnar Albertul az Biblia utan nyomtattatot, az en hiveimnek vallásokat: 1. Az en Atyáról, quæst. 18. Hissem, hogy a mi Urunk Iesus Christusnak örökke valo benc Attya, ki az mennyet es földet minden benne valokkal egyetemben semmiből teremtette, es az ő gondviselésevel megtartya es igazgattya, az Christusert az ő benc Fiaert ennekem Istenem es en Atyam, ki nekem minden dolgokat, mellyek nélkül bükölködném, meghád, es minden gonoszt az mi en raytam esendik, nekem jomra fordit. En rolam meg valto Fiúrol illyen vallást tesnek, quæst. 11. 19. Hissem oly körben járonak lenni, az ki egy benc s mind igaz es tökéletes ember es igaz Isten legyen, es minket minden bűneinkből meg babaditvan idvözit. Az benc Lelekről penig így bollanak, quæst. 22.

Hissem

Híszem először, hogy ő egyenlő örök Isten az Atyával és Fiúval. Másodszor, hogy ő nekem is adatot úgy mint igaz vigasztaló, ki engem megöntel, Christusban való hitet és imádkozást indít szívemben, és az hitnek minden gyümölcsét plantallja en bennem.

IV. Mert engemet az Ecclesianak egyedül fejét, Eph. 1.22. úgy-mint igaz tagok igazan ismernek és vallanak lenni Királyoknak, Prophetájoknak és fő Papoknak, ahonnet ha csak őt vagy hat esztendő s leánzotskát kerdenei-is ő közöttök: Honnet mondatol Keresztényennek? azt veñed feleletül tőlle: Az Christustul, az kinek en az keresztsegben oly fogadaßt tettem, hogy csak őtet egyedül akarom ismerui Sabadito Királyomnak, Istent akarattýara vezérő Prophetámnak és oly Papomnak, az ki nem tulokoknak, baranyoknak vérevel hanem az ő saját vérevel áldozot en értem.

Catech.
Sider. p. 1.

V. Mert az Sátántul, annak fő tagjatal az Antichristustul és annak meg dühöt Katonaitul büntelen haborgattatik, de tellyességgel el nem nyomattatik, úgy hogy méltan mondhasza az Izraellel, Ps. 129. 1.2. Gyakorta nyomorgattak engemet az en ifjusagomtul fogva, gyakorta nyomorgattak engemet az en ifjusagomtul fogva, mindazáltal nekem semmit nem ártihattak, Az en hátamot szantottak az szantók és hosszú barazdakot vartak; Az Ur igaz, el szaggatta az gonoszoknak

köteleket. Több okokat elő nem számlalok, mert ezekből az én híveimnek győlekezetenek igazsága nyilván kiteszik, mind ez világi emberek előtt, kik még nem veszedtenek amarr vörös barsonyban és Skarlátban öltözöt asszonyi állatnak parázna-ságának utaltatóságával és tisztatalan-ságával, Apoc. 17. 4. és az kiknek elmejeiket még nem vakította ez vilagnak Istene, hogy az en dicsősséges Evangelionomnak világossága ne fényel nekik, 2. Cor. 4. 4. Azért az ki időzűlni akar, ezzel az győlekezettel kell egyet érteni, és az Római Synagogat el kell hadni, mert az nem igaz Ecclesia, mint az ötödik Ok meg mutattya.

ÖTÖDIK OK.

Mert az Római Synagoganak nem igaz volta vagy hamissága nyilván való.

Nem tesék semmi bossút az Római Atya-fiakon, midőn igazat bollok, és az Római Synagogat nem igaz Ecclesianak mondom; mivel annak hamissága sem eliben hozatot immaron, és ki nyilatkozot az ő tisztatalan-sága mindenek előtt, mert meg lett az mit mondot vala az mennyei Bozat, Apoc. 17. 16. 17. Meggyűlölik az paráznát, és ő magát hadgyakmezitelenen, és eszik annak húsat és meg égetik pietürzsel, mert az Isten adta azoknak szívekben, hogy azt cselekedgyek a mi ő neki kedves. Mivel

vel pedig annak czenkei, es annak fej-
jenek hivsegere megh esküt hepczehe-
ri ma-is fedezgetik fige levellel, az mint
ő tőlők lehet, annak meztelenseget,
az-is pedig meg cselekedven az gonoszt,
csak semet es saját törli f azt mondgya :
Nem cselekedtem semmi gonoszt, Prov. 30.20.
Ime egynéhany okokkal annak hamis-
gat meg mutatom : 1. Mert abban az I-
stennek igéje tistán es igazán nem pra-
dikaltatik, es az Sacramentomek-is igá-
zan ki nem solgaltatnak. Nem lehet igaz
Ecclesia, valamelyben az Isten igéje tistán nem
hirdettetik es az sentségek igazán nem solgal-
tatnak, azt mondgya Cardinal Pazman n.
En subsumalom f-azt mondom : De à R.
Synagoga sem az Isten igéjet tistán nem
hirdeti, sem à sentségeket tistán ki nem
solgaltattya ; Azert nem lehet igaz Ec-
clesia. Az első Pazman mondása, az ma-
sik nyilván valo igazság az Romaiak kö-
zöt. 1. mert az Isten igéjet tistán nem hir-
detik, hanem az Traditiókkal az emberi ta-
lalmányokkal, à Tridentomi Synatnak vé-
gezele szerint o egyben elegyítik es egy-
porázon futattyak. 2. Az Szent Iráson fun-
daltatott Hitnek ágazati közzé az Tradi-
tiókból mas Hit ágazatit zavarnak, mint
ide fel meg mutattuk. 3. Az Traditiók-
nak nagyobb erőt tulajdonítanak az el-
senkező dolgoknak megh czáfolasára,

I.

n Kal 1.8.
c. 5. pag.
632.

o Cö. Tr.
sef. 4. dec.
2 p. 24.

hogy sem az Szent Irásnak, azért nyilván mondotta Canus Iesuita: *Ad confutandos haereticos major vis est in Traditionibus quam in scriptura*, mely értelmet nem vét meg. Pazman-is mikor azt vitattya p., hogy az Ujjitokat nem kell elsőben az Szent Irásból való vetekedésre erefsteni. Továbbá az Szentsegeket-is igazan ki nem foglaltattyak, Mert 1. Az Keresztseget olajjal, soval, nyállal az en rendelem ellen meg motskoltak. 2. Az Szent Vacsorának egyik részei az pohart az egyigyn kösségiül el tolvaylottak. 3. Mind az kettőről otsmany vélekedéseket tanítanak, es az en töllem rendeltetett ceremoniak helyet masokat illetleneket rendeltének. Hogy-hogy lehetne azért az igaz Ecclesia?

I I. Mert noha meg vallyak azt q hogy
 q Kal. loc. az igaz Hit es Vallas az Istennek szavan, mely
 cit. sect. 2. az Szent Irás, 2. Tim. 3. 16. fundaltatik; mind-
 pag. 94. azaltal az Hit dolgaiban nem elegeznek meg az Szent Irással, hanem Ecclesia tet-
 feleres es Traditiokra fognak ki, es az sz. Irásnak-is csak annyiban adnak helyt es hitelt, az mennyiben a Romai Synagoganak értelmevel egyez, es az Bibliat is ugyan azon Romai Synagoganak mel-
 tolagabol hiszik Szent Irásnak lenni; mint
 x Kal. 2.9. Cardinal Pazman vilagossan mondgyar:
 c. 2. sect. 5. Az Biblia hogy Szent Irás legyen nem egyebün-
 n. 1. pag. nen tudgyuk, hanem az R. Ecclesianak melto-
 765. sága-

jagabol es tanu-bizonylagabol; Az mely gyö-
lekezetnel penig ilyen böcstelen a bent
Irás, mely az Hit dolgainak fundamen-
toma, hogy-hogy lehetne az igaz Eccle-
sia? Az en juhaim az en szomat halgattyak, en-
is ismerem azokat es engemet követnek, Ioh.
10.27 Idegen pásztor nem követnek, hanem
elfutnak attul, mert nem ismerik az idegenek-
nek szavakat, Ibid. 8. 5.

III. Mert az Romai Synagoga balva-
nyozo, es ördögi tudomanyt tanit. Bal-
vanyozo; mert 1. Az ostyát az bent Vacso-
raban azon tisztelettel tiszteli, mellyel az igaz
Istent. 2. Az saragot hépeket, balvanyokat ha-
sonlokeppen Isteni tisztelettel tiszteli, Az megh
holt szenteket segitsegül hja, es lelki testi áldaso-
kat kíván azoktul mint igaz Isteniül, mint ide
fellyeb bővön az Hetedik Befelgetesbe
meg bizonyítottam. Cardinal Pazman
azt mondgya: Az balvanyozo idololatranak
neveztetik, mivel az teremtet állatot latriával
tiszteli; ebből így argumentalok: Valaki
az teremtet állatot latriával tiszteli, ido-
lolatra, balvanyozo az: De az R. Syna-
goga teremtet állatot ug mint az ostyát
es az keresztfát mellyen en függöttem u,
latriával tiszteli: Azert az Romai Syna-
goga balvanyozo. Ördögi tudomanyt
tanit penig; mert megh tilja az házafagot
es affele eledeknek meg étélet, mellyeket Isten
teremtet hogy azokkal hála-adással éllyenek az

III.

s Kal. 13.
c. 2. sect. 3.
pag. 954.

sup. pag.
188.

u sup. p.
190.

bírek, és az kik megismertek az igazságot, mellyeket ördögi tudománynak nevez, az Apostol, 1. Tim. 4. 1. 2. 3. Az mely győlekezett pedig balvanyozo és ördögi tudományt tanít, az igaz Ecclesia nem lehet.

IV.

IV. Mert en helyettem az Ecclesia-nak egy jegyese és feje helyet, Hof. 2. 18. Eph. 1. 22. magának más férjet és fejet választot, tudni illik az Római Pápat, és így engemet hátra hagyvan az Antichristusnak térdet és fejet haytot, és annak léven feleségévé, annak halgattya bese-dét, hogy lehetne azért igaz Ecclesia? Az en jubaim az en szomat halgattyak, engemet követnek, idegen pastort nem követnek, hanem el futnak attul, mert nem ismerik az idegeneknek szavakat, Ioh. 10. 5. 27.

V.

V. Mert az Antichristushoz hajolvan énckem ellenséggemmé lett, velem minden tehetsegevel ellenkezik. Minekoka-ért ústökömben kapvan rollam le akarja fosztani 1. Igaz Istensegemet, midőn Isteni természetemre nézve, αὐτὸθεὸς magamtul való Istennek lenni tagad x. 2. Igaz em-bersegemet, midőn azt vitattya, hogy az szent Vaccsorában a kenyér és bor en testem-mé és véremmé válik, és egy poharban s egy fa-lat ostyában egeszlen az en igaz testem, mely az égben vagyon, Act. 3. 21. be rekesztetik az olia-rón y. 3. Igaz Isteni tiszteletemet, mely-ről azt mondottam, Esa. 42. 8. hogy soba-masnak

x Kal. 1 g.
c. 2. sect. 3.
p. 468.

y Kal. 1. u.
c. 4. sect. 1.
p. 853. &
seq.

masnak nem adom, mikor azon igaz Istent
 tisztelettel, mellyel en tiszteltetem, tisztelik az o-
 styat, az sa képeket, nevezet szerint az keresz-
 tet, melyre festsitettem vala z. 4. Fő Papi tis-
 temet, midőn egyetlen egy áldozatom be-
 lyet mas áldozatot koholt es kotlat mind elevenek-
 ert mind holtakert, mely az Míse a, es noha
 en az en Atyámnak jobban ülven az valasztot-
 takert esedezem, Rom.8.34. mint fso-szollo, 1.
 Ioh.2.1. mindazaltal en helyettem az megb-
 holt benteket valasztotta magának esedező köz-
 ben járokká b. 5. Királyi méltóságomat,
 midőn en helyettem az Ecclesianak igaz egy
 seje helyet, Eph.1.22.23. az Romai Pápát is-
 meri sejenek c. Egy főval minden méltó-
 ságotul meg főstot, es en helyedtem
 az Romai Antichristust ismeri, vallya,
 kialtya Istenének, Atyának, fő papjának, Fe-
 jenek, Doctóranak, Pa stóranak, Igazgatója-
 nak, Öltalmazójanak, es az mi leg nagyobb,
 jegyeseenek es ferjenek d. Minckokaert mel-
 tad mondhatom en te neked es a te tar-
 saidnak affelől, az mit regen mondek
 az Izrael maradekinak, Hof.2.1.2.3.4. Pö-
 röllyetek az ti anyatokkal pöröllyetek, mert nem
 en felesegem ő, en sem vagyok ferje ő neki, vessé
 el az ő kurvaságot az ő orczájarul, es az ő pa-
 ráznaságot az ő mellyeről, hogy megb főst van
 mértelen ne hadgyam őtet, es ne tegyem olyan-
 ná, minemmi volt az ő sületesenek napjan, puszt-
 aságra ne juttassam, Báraz földé ne tegyem,

z sup pag.
 188. 196.

a Kal.1.11.
 c.6. sect.3.
 p. 887. &
 seq.

b sup. p.
 41.42.

c Kal.1.10.
 c.1. sect.1.
 pag. 772.

d Bel.1.2.
 de R. Pöt.
 c 31. pag.
 271.

es somjuval meg ne öllyem. Az ő fiain sem könnyörülök, mert paráznaflaghol való fiak; mert paráznalkodot az ő annyok, szidalomban be merült az ki őket ez vilagra bülte, mert azt mondotta: el megyek az en szeretőim után, kik meghadgyak ennekem az en kenyereimet, &c.

VI.

VI. Mert az Romai Synagoganak tudománya nem egyéb hanem az régi Tévelygeéseknek őseve zúrt zavart főpreje es mosleki, elete pedig poganyi utaltság. Tudományának zavaros volta kitetűsik, Mert Montanustul, Tacianusoktul, Encratitaktul es több eretnekektől vette az házaságnak megh tiltását: Az Valentinianusok es Heracleonitaktul, az extrema uncliot: Az Angelicusoktul az Angyaloknak; Carpocratestul az sa képeknek, balványoknak; Colliridianusoktul az szűz Marianak; Armeniusoktul a Keresztnek tisztelgetit es imádatát: Simon Magustul az Szentsegeknek pénzén el adását, az Traditioknak nagyra méltóztatását, es az szent Irásnak nehez vádolásokkal való terheletet: Az Novatianusoktul a bűnnek bocsátása es az örök élet felől való kételkedést: Pelagiusoktul az megh nem tért embernek az jóra való szabad akarását: Az Hierarchitaktul es Törököktől az jó cselekedeteknek érdemes voltát; Montanustul az eldeleknek bizonyos időben való tiltását, az Purgatoriumot es az Atyák Limbusát; Es ki samlalhatna elő sok es őcselek hazugságit, mellyeket az réghi Eretnekektől vett

vett es tanult; mellyekről többekkel egyetemben Whitaker^g Rivetus^f Meissnerus^g ötlet immar convincáltak, es maga sem tagadhattyá. Továbbá cletenek poganyi utalatoiffaga nyilván valo, mert ő benue minden sejet el fogot az betegseg, es minden sivet az erőtlenség, talpatul fog van teig nincsen ez testben épség, hanem mindene. stul seb, dagadas, eves kelevény, mellyeket sem gyógyítottak, sem kötöztek, olayjal is nem la- gyítottak, Esa. 1. 5. 6. nincsen ő benne semmi igaz beszed, semmi irgalmassag, es az Istennek semmi ismereti nincsen az ő embereiben, az hamis esküves, az hazuglag, gyilkosság, az orság es az paráznság el áradtanak, es egyik ver a masikat ott évi, Hos. 4. 1. 2. Ez az oka hogy a Romai Synagoga el szenvedt az bordélyokat, dicsevi az Sodomiai utalatoiffagot^h, az kurvak tartasat javallyaⁱ es az mint Franc. Petrar- cha mondotta^k: stupra, raptus, adulteria, pontificales lasciviae ludi sunt. Melyre nezve Mantuanus: Roma est jam tota lupanar, az az, hogy mind a kettőnek értelmet egy- be foglallyam:

Kurvakkal tellyes, bordély már Roma; Pa-
Paykosok a Pápák, nincs köztök semmi kegyesség,
Iatek a bordély s. Ganymedes ott gyönyörűség.
Ez az el áradot fertelmességh kenőseríté
Mutius Episcopus Bitontinus^t, hogy az Tri-
dentomi Synatban fel kiáltana^l: Quibus
turpitudinum monstris, qua sordium colluvie,
qua

e Vhit. de
Not. Eccl.
cöt. 2. q. 5.
p. 516. & se.
f Ri. Sum.
cöt. proö.
de hares.
q. 1. p. 27.
g Mei cö.
Lesium
part 3. p.
333. & seq.
h Hieron.
Mut. & Io.
de la Casa
Arch. Be-
neventan.
editis libr.
laudatut.
i Campe-
gii vox: Si
sacerdot.
sant ma-
riti multo
esse gravi-
pec quā si
plur. domi-
mereti-
ces alant.
vide Spec.
Pont pag.
73. 79
Sleid. l. 4.
pag. 118.
k Petr. Ep.
sine titulo
20.
l Orat. ha-
bita in Cö.
Tid. sels.
r.

qua peste non sunt sedati, non corrupti, in Ecclesia sancta Dei, populus & sacerdos? A san-
ctuario Dei incipite, si ullus iam pudor, si ulla
pudicitia, si ulla supererat bene vivendi vel spes
vel ratio, si non libido effrenata & indomita,
audacia singularis, si non scelus incredibile. Ez
volna-e azert igaz Ecclesia? Ha Bernar-
dusnak m kell hinni: dormorum magis quam
oriorum pascha hac, az ördögöknek inkább hogy
sem az juhoknak legeltető helye.

in sup. 2.
169.

VII. Mert Iezabel modgyara viseli
magat, vér-sopo, az en híveimet tűzzel,
vassal, mereggel; úzi, kergeti, vesztege-
ti, es ugyan meg veszegedet az Martyromok-
nak es az en szenteimnek verekket, Apoc. 17.6.
Nem illyen az en Anyaszent-egyházam,
nem bánt sem haborgat ő senkit-is; ha-
nem ő bántatik es haborgattatik, nem
viseli testi fegyvert, hanem mas fegyver-
rel versegueztetik, nem ontja ki színi
vérét, hanem mások ontják ki az ő ve-
rét, az nyomorúságok, üldözések alatt
csak nyög, es nagy bekevel várja az jutal-
mat, mellyet igittem azoknak kik en é-
rettem szidalmaztatnak es haborgattat-
nak, Matth. 5. 11. Mellyhez mivel az R.
Synagoga magát né tartja, kik monda-
nak őtet igaz Ecclesiának? Bizonyára a-
zok, kik a gonoszt jónak mondják, a jót gonosz-
nak, az kik az sötétséget világossággá az vilá-
gosságot sötétséggé változtatják, az keserű é-
desnek

desnek az édest keferének mondgyak, de jay azoknak, Esa. 5. 20. Mivel azért ezekből es egyeb sok jelekből, mellyeket most elő nem számolok, megtapasztelhetod, hogy nincs igaz Ecclesia a Pápistaknal, ha lelkedet vesíteni nem akarod ki kell közülök állanod; tudván hogy az igaz Ecclesian kívül nem adatik idvősség, mint ide fel n sz. Agoston es Cyprianus Martyr írásból magad jelented. Most lassuk azért az hatodik Okot-is

n sup. p. 135.

HATODIK OK.

Mert az Calvinista Hitnek igazsága nyilván való.

Azt kerdem en itt az Pápasoktól: Ha igaz Hit es Vallás az, mely a Prophetaknak es az Apostoloknak írásban be foglaltatott, es az Apostoli Credoval egyez? Nem tagadgya el hittem ezt senki a közülök; melyből kihozom en azt világossan, hogy az Calvinista Hitnek igazsága nyilván való. 1. Mert az a Propheták es Apostolok írásban be foglaltatott, mint ide fel egynehány dolgokról meg bizonyítam o; ahonnet magad-is azt mondad p, hogy az Calvinus követői ugyan fundamentomul vetik azt, hogy az Hit dolgaiban egyebet nem kell binni, hanem a mit Isten az Szent Írásban előnkben adott, azt penig hallani sem akariak, hogy Írás kívül Traditum D E I verbum, Isten igeje talakatnak.

o sup. p. 48. 148. & seq.

p. sup. p. 91.

2. Mert

q Vi. Cate.
Ecel Gen.
apud Cal.
in tract.
Th. p. 20.
& seq.
& Catech.
Syderii p.
6. & seq.

2. Mert az Apostoli Credoval valo egygyezei Vallasoknak nyilvan vagy on az közönseges Catechismusokból q mellyeket mi búkszeg bő bešeddel elő hozni: Mivel azért ezeknel az en šolgaimnal a tudomany nak illyé vilagossaga vagy on, illendő azok között en šamlaltatni annak az ki idvőšseget meg akarja nyerni. Most ezekről többet nem šollok, hanem az tőb Okokra szetek.

HETEDIK OK.

Mert az Pápiſtak hamis költesekkel gyűlöltetik az Calvinistákat.

r Vi. Ref.
ad pteſta-
tion. Iesu-
iticam pro
Academ.
Krackov.
in Iesuit.
Myſtor.
Lucii p.
570. 573.
588.

Az Iesuitak nem ok nélkül mondatnak ugyan az Pápiſtáktul *in nugatorum omnium audaciſſimi*, mind den hazug/ag-gyartók köző leg vakmerőbbeknek; nem ok nélkül haſonlittatnak am az hamis tanukhoz es ſaytalan vén birakhoz, kik között am azok lelki ismeretek ellen en ellenem, ezek pedig az ártatlan Susanna ellen hamis tanu-bizonyſágot tőnek; mivel az mint ugyan ott ſolnak, azok meg réšeged-tőnek, de nem bortul, hanem annak poharatul, ki űl az vörös beštian, es az kevelyeknek innya ad az ő titkainak poharabol, Apoc. 17. 3. 4. minekokaert meg bélyegezet lelki ismerettel, képmutatás által ſolnak hazugſágot, 1. Tim. 4. 2 es az en šolgaimat mēltatlanul hamis költesekkel vadollyak es terhelik. Nem emlekezem pedig mindenekről, mert vége

vége nem lenne ha mind elő fiamlalnám azokat; Nem bollok azokról, az mellyeket a Pápistakkal az nyolcz bebeselgetésekben ide fel bolllal az en bolgaimról; Nem emlitem azokat-is, mellyekkel Pazman terheli őket, tudni-illik hogy az Calvinista tudomány kétségben eytő bizonytalan s agra viszi az embert; Rend szerint hivattatott igaz pasztoroktól meg fosztatott; Ujjonnan tamadott; Magat meg hamisította; Minden fésletsegre okot ad sutat csinal, &c. hanem csak három dolgot említek:

Kal. lib. 8.
pag. 458.

I. Azt fogjak az en bolgaimra es azzal gyűlöltetik az köffeg előtt, hogy Hitek es Vallások ördögi tudomány, annak első Iskola mestere az ördög volt, es az sötét Angyaltul vett eredetet s.

I.

Ennel hamissab gyalarzatot (Élek itt az te bávaiddal) az ördög sem gondolhatna; Mert hogy lehet az ördögi tudomány mely az bent Irásban fundaltatott? hogy lehetne annak első Iskola mestere az Sátán, mellyet en az en mennyei Atyámnak kebeléből alá hoztam? hogy-hogy vett az a sötét Angyaltul eredetet, mellyet en az en bolgaim által ki jelentettem? Hallya meg itt az Elavita ha Cardinal volna-is mit bebeseltek.

s Kal. 1. 3.
c. 6. sec. 11.
pag. 221.
& loc. supra
citat.

I. Vallyak az en Híveim az bent Irást Istent bebesedenek, az Ecclesiában Isteni méltóságának, az Hít dolgainak igazgató sinoranak

t 2. Tim.
3. 16.
2. Pet. 1. 21
Luc. 1. 70.

es es 66-

- 1 Gal. 6. es családhozhatatlan mértékenek u, hasznosnak
 26. Phil 3. az tanításra, intésre, dorgálásra, vigasztalásra x
 15. 16. eleg segesnek az idvösségnek utának ki mutatása-
 x Ro. 15. 4. ra y es tökéletesnek z. Ördögi tudományé
 2. Ti. 3. 16. ez? Dorgallyon meg Sátán tegedet az Ur.
 y Ib. x. 17. 2. Vallyak, hogy az Isten állattyaaba egy a
 Ioh. 5. 39. de semelyeben három, Atya, Fiu es szent Le-
 z Psal. 19. lek b, ki ez vilagot kezdetben semmiből terem-
 3. 9. 10. tetie c es most-is hatalmason igazgattya d. Ez
 a Deut. 6. tudomanyinak az ördögé első Iskola me-
 4. 1. Cor. 8. 5. ftere? Dorgallyon meg Sátán tegedet az Ur.
 3. 5. 3. Vallyak, hogy en az Atyának öröktül
 b. 1. Ioh. 5. fogva szellettet Fia vagyok e ki az időnek tel-
 7. Matth. 23. 19. lyes voltában ez vilagra jöttem az testben f es
 c Gen. 1. 1. abban benvedtem es eleget tettem a bűnökert g
 Heb. 11. 3. es az en hatalomnak általa elrontottam azt az
 d Heb. 11. 3. kinel az hatalnak birodalma vala az ördögöt, es
 Mat. 5. 43. meg szabadítottá valakik az halaltul valo fele-
 e Ps. 2. 7. tő miatt tellyes életekben rabok valának h. Ez
 f Gal. 4. 4. tudomány az fekete Angyaltul vetté ere-
 g Heb. 10. detet? Dorgallyon meg tegedet Sátán az Ur.
 14. 1. Ioh. 2. 2. h 4. Vallyak, hogy az Szent Lelek az en
 Heb. 2. 14. mennyei Atyammal es en velem egy örökre va-
 15. Luc. 1. 78. 79. lo Isten i ki mind az kettőnkül szírmazik k es
 i Mat. 28. 19. 1. Ioh. 4. 7. Aét munkalkodik az híveknek szívekben
 5. 4. nyjonnan szülvén l meg szentelven m es elpecsé-
 k Ioh. 15. 26. Gal. 4. 6. telven őket az örök életre n. Ördögi tudo-
 1 Ioh. 3. 3. manyé ez? Dorgallyon meg tegedet Sátán az
 m 1. Cor. 6. 11. Ur
 n Eph. 1. 13. 5. Vallyak, hogy vagyon egy Keresztyen
 o Eph. 5. 25. & seq. Közösleges Anyaszent-egyház o melynek seje
 egye-

egyedül en vagyok p es az melynek tagjai az ^{p Eph. 2. 22. 23.}
 valasztottak q kik az egyházi szolgálat által külső- ^{q Heb. 12.}
 keppen t belső-keppen pedig az Szent Leleknek ^{22. 23. 24.}
 hatalmas ereje által igazgattatik s az igazság- ^{r Eph. 4. 11. 12. 13.}
 nak öfvenyen t. Ördögé ennek az igaz Hit- ^{s 10. 16. 13.}
 nek Iskola mestere? Dörgallyon meg tege- ^{t Pl. 23. 2.}
 det Sátán az Ur.

6. Vallyak, hogy a valasztot hivekingyen
 Istennek kegyelneből az en altalam lett valtság. ^{u Rom. 3. 24. 25.}
 nak általa hitből igazulnak meg u es nem az jo ^{x Ephes. 2. 8. 9}
 cselekedetekből, hanem kegyelemből tartatnak y y Bom. 6.
 Istennek erejétől z mellyet az halálból való fel ^{z 1. Pe. 1. 5.}
 támadásnak utanna el-is vesznek en töllem igaz ^{a Ioh. 5.}
 bíróul a. Az fekete Angyalé ennek is az ^{24. & 6.}
 Hitnek authora? Dörgallyon megh tegedet ^{40. Matt. 25. 34.}
 Sátán az Ur. Mi sükség többet elő hoz- ^{2. Tim. 4.}
 ni? ezekből ki tetűik nyilván, hogy az Ie-
 suitak káromkodnak az en szolgálaim el-
 len, midőn tudományokat méltatlanul
 vádollyak, es káromló szajjal ördögi tu-
 domanynak kialtyak.

II. Azzal gyalazzak közönségeffen az
 en szolgálaimat, hogy Eretnek, úgy meg ér-
 demlik az Eretnek nevet mint az szűz leány az ^{b Gal. 1. 15. c. 1. 2.}
 kőborut b.

Nem lehet ennel semtelemb hamisság. Mert ^{1013.}
 Eretneknek méltan az mondathatik. az ki Sz.
 Írás ellen az Hitnek dolgairól eretnek es az igaz
 Ecclesiátul bent Írás szerint kárhoztatot tudo-
 manyt vakmerő-keppen állattya es tanittya so-
 kaknak

kaknak veszedelmével. Ezt pedig nem módhattya senki méltan az en Hiveimről; 1. Mert az Szent Írás ellen az Hitnek dolgairól semmi eretnek tudomant nem tanítanak. 2. Az Regi Ecclesiáktul es szent emberektül kárhoztatot Eretnekeket tudományokkal egyút kárhoztattyak, mint az Helvetica Confessiobol, es több közönséges írásokból ki tetszik. Nem elég valakit gyalazni; hanem az ki valakit meg gyalaz, rea kell azt rakni. Az en hiveim itt azt mondhattyak, az mit Cardinal Pazman mond egyút: Mi Eretnekek nem lesünk azzal, hogy az Romai Farkasok illyeknek ordítanak bennünket, miképpen édes idvözitők sem gyaláztatot, noha ötet bor-isszának, ördögöfnek, csalogatonak, orsag háborítónak neveztek a káromlók. Sz. Pal sem lett csacsogo es ördögi tudomanyu azzal, hogy ötet illyennek mondottak az Epicureusok.

A D A M.

Uram, minap beszélgetek egy Iesuitával, es hogy a Calvinisták Eretnekek legyenek, igen fontos es pontos okokkal állatá előttem.

C H R I S T U S.

Szokások az a Iesuitaknak, hogy akar mely dologról nag festummal bollandak, erős, fontos es pontos okokat ígérnek; ha pedig a sullyara kelnek, es befedeket ember jól meg vizsgállyá, azokat csak nyilván

nyilván való hazuglagoknak es nyálas-
kodásoknak lenni könnyen fel talállya.
Miképen el hitté hogy a'nak ratioi ollyá-
tenok voltak, mellyeket ha elő fiamlalt
örömeit hallom, es keves szóval azokra
váltat teszek.

A D A M.

Az mint e'femben jut, Ezekert az ok-
okert mondá az Calvinistakat Eretne-
keknek: 1. Mert a' te aklodban nincsenek. e Videlo-
cum cit.
2. Mert az igaz tudományul el szakadtanak.
3. Mert valaminemű okokból Eretnek sámba
irtak Ariust, Nestorist, Eunomist es töb ki
átkozot Tévelygőket, azon okokat találni fel ben-
nek. 4. Azon tudományt követnek, mellyert az
egész keresztény világ tévelygő eretnek nevet suy-
tot regen valakikhez. 5. Mert az Apostoli ta-
nitással s'emben s'öknek es azzal egyenest el-
lenkeznek. 6. Az magok tet'sest követik az sz.
Írás magyarázatyában, es tanítások azon kívül
vagyon, az mit a' keresztény világ tartot es ta-
nitot az Apostolok idejétől fogva.

C H R I S T U S.

Mondom en, hogy csak kőltőt hazug-
ságokkal terhelik az en s'olgaimat a' Pá-
pisták; miképen, ha több nem volna is,
csak ezekből az hat okokból ki tet'sik.
Mert noha 1. Az Calvinisták a' R. Syna-
gogat egyedül hadtak, es az Babylonból
ki futottak, meg fogadván amaz en pa-
rancsolatomat, Apo. 18. 4. Fúffatok ki a' Ba-

bylonból en nepem, es ne legyetek vesések az ő
 bunciben, mindazáltal az igaz Ecclesiát el
 nē hadtak, hanem az Keresztseg által, ab-
 ba be oltattatvan, es igaz hit által en be-
 lem plantaltatvan annak igaz elő tagjai.
 2. Az igaz Isteni tudomanytul el nem sa-
 kadtak, hanem a R. Antichristusnak té-
 velygesit utaltak meg, es az sz. Irásból a
 ményei tudomanyt minden emberi Tra-
 ditiok es tévelygesek nélkül tanítottak. 3.
 Azokban az otsmany tévelygesekben,
 mellyekert *Arius*, *Nestorius*, *Eunomius* re-
 gen ki átkoztattak, mint megh írjak So-
 crates^d Evagrius^c Socrates^f Sozome-
 nus^g nincsen semmi resék; sőt átkoz-
 zak azokat, mint az Helvetica Confessi-
 onak 3. es 11. articulusból ki tetfik^h,
 Mivel azért azokkal a nyilván valo eret-
 nekekkel egyet nem értenek, hanem
 azokat kárhoztattak, azon okokból e-
 retnekeknek méltan nē mondathatnak.
 4. Ollyan tudomanyt sem követnek, mel-
 lyert valaki méltan az sz. Irás szerint eret-
 neknek mondhatná őket, mint Ariust es
 több eretnekeket. 5. Az Apostoli tudo-
 mannyal is egyet értenek, mint ide fel i
 a negyedik bebelgetesben meg mutattá.
 6. Az sz. Irást is magok értelme szerint
 nem magyarázzak, hanem az sz. Irásban
 hollo Sz. Leleknek elmeje szerint, mert
 jól tudgyak az mit sz. Peter mond, 2. Pet.

d Soc. l. 1.

Hist. Eccl.

c. 6. p. 212.

e Evag. l. 1.

c. 23. 4.

f So. l. 4. c.

7. p. 271.

g Soz. l. 6.

c. 25. 27.

pag. 498.

499.

h Vide

Harm Sā.

p. 2. & 9.

& seq.

Cōf. fidei

apud Cal.

Tra ct. Th.

zag. 152.

i sup. p.

248. & sc.

I. 20. Az sz. Írásnak Prophetiai között egy-
nem magyaráztatik kiválteppen való magya-
razattal i. Végezetre a Keresztyē vilagnak i Harm.
sz. Írás szerint be vett tanítást-is javal-
lyak és hátra nem hadyak; Hallyad mit
mondanak az Helvetica Confessioban,
art. 11. k Hogy keres bešbeddel ez dologról sokat k Harmö.
mondgyunk; Valamellyek a mi Urunk I. Chri- Samar. p.
stusnak titkos meg testefülešeröl végeztetnek az 15. 16.
sz. Írásból, és befoglaltattanak az első és fő negy
Synatoknak vallásokban és értelmekben, mint a
Nicea, Constancinápolyi, Ephesomi és Chalce-
donumbeli Synatokban az šent Athanasiusnak
vallásával együtt, és mind ezekhez hasonló val-
lásokban, hisššük igaz šivel és valljuk šabad
šoval: Es így meg tartjuk a Keresztyeni tellyes
és közönšeges hitet, &c.

III. Azzal terhelik őket, hogy az A-
postoli Credoban semmit nem hisšnek, šőt annak
minden ágazatit undok és közönšeges okossággal
viaskodo vélekedésekkel fel forgatják i.

Ez is merő hamisság: Mert az Apostoli
Credorol, és abban foglaltatott igaz tu-
domanynak ágazatirol vallásoknak az-
zal való eggyezése, és az Apostoli Credo-
rol való ékes tanítások és írások elege-
ges bizonyosság ez hamis vádolásnak meg-
czáfolasára. Lassa meg arról írást az ki
akarja Ursinusnak, Perkinsiusnak, Mat-
thias Martiniusnak és többeknek; olvas-
sa meg a Syderius Ianos f. az Palatinatus-
beli

i Vide
Kal. lib. -
s. p. 488.
& seq.

beli Catechismusban annak Istenes magyarázattya, es az mit mondok igaznak lenni fel talallya mindē à kinek sēmei nem gonosok, Matth. 20 15.

A D A M.

Iut ešembe hogy ezen dolgot fešeggette nem regen elöttem egy Iesuita, es az Calvinus irásiból mutogattya vala, hogy az Calvinistak semit nem bíšnek à Credoban m.

C H R I S T U S.

Marczonaság ez, es gyermekhez illendő gorombaság; i. Mert à közönseges vallásról nem kell itéletet tenni, az mint te állal ide fellyeb n. azokból az irásokból, mellyeket valaki magatul, magan való elmelkedeséből irt es mondot, hanem azokból à mellyek az Ecclesiának publica es cōmunisokot es közönseges cō-

n sup. pag.
217.

o Ibid.

p sup. p.
219.

q Vide
Tractat.
Theol. Io.
Calv. pag.
20, & seq.

fessioiban vannak, mert ugyan-is, hogy à te foddal o ellyek, vagy bolondság vagy gonos. Jaz azt mind az Ecclesiara fogni, es közönseges értelemnek itelni, à mit valaki maga értelméből irt vagy mondot. Ismet p Nincsen okosságok azoknak, kik mihent valami könyvben valamit találnak, mindgyart azt kiáltják, hogy ez a Calvinistak vallása. 2. Calvinus irásiból soha senki azt meg nem bizonyithattya, hogy vagy Calvinus, vagy az en foglaim semmit nem hinnenek az Credoban, mert mast mutat az Apostoli Credonak sēp magyarázattya, mellyet Calvinus irt az Genevai Ecclesianak tanítására q; hal- lyad

lyad pedig mely szept vallást tészen az Apostoli Credorol: *Neq; mihi dubium est,* ^{1. Cal. Inst. 1.2. c. 16.} *quin à prima statim Ecclesia origine, adeoq; ab* ^{sect. 18. p. 178.} *ipso Apostolorum seculo, instar publica & omni-*
um calculis recepta confessionis obtinuerit, undecunq; tandem initio fuerit profectum Nec ab uno a quo privatim fuisse conscriptum verisimile est, quum ab ultima usq; memoria sacrosancta inter pios omnes authoritatis fuisse constet. Quod unice curandum est, id extra controversiam positum habemus, tota in eo fidei nostre historiam succinctè distinctèq; ordine recenseri, nihil a. contineri quod solidis scripturae testimoniis non sit consignatum. Ki folloc enél sebben az Apostoli Credorol? nyivan mondgya, hogy az Apostolok idejétől fogva közönséges vallás gyanant véteget be, és minden hízeknél szentseges méltosága volt az Ecclesiában. Sem nem valami egy külön való emberül ivattatott, és a mi nagyobb az Hit dolgainak történetét rövideden és szept vendel elősamlallya, és semire nem tanít, mely az sz. Írásnak erős tanubizonyosságiban feljegyezve nem volna. Innét vettek még az aprocskák is a Keresztyen Magyárokok között, hogy ha kérdened tőlők: Mi csoda az Credo? az Syderius Catechismuszabol: azt felelnék: Az mi hitünknek summája, melyben a Keresztyeni vallás mind az Isten felől mind pedig az mi idvösségünk felől az Apostolok írásból rövid summabá be foglaltattot. Ezekben és több hasonló dolgokban

bizonyosan tudgyad, hogy az Pápistak hamissan vádollyak az en Híveimet, es csak reajok fogják, az mit meg sem gondoltak. Mellyekből ebedben veheted, hogy nem igazan járnak a Pápistak; hanem csak hazugságot beszélnek, es ok nélkül itéletet téven kárhoztattyak az en Bölgaimat. Te pedig azokkal egyget ne érts, hogy az életnek örökössé lehess azokkal kik engemet tisztelnek. Most az utolso Okot is lassuk.

NYOLCZ ADIK OK.

Az sz. Vacsoraban csak a kenyér vételét ok nélkül állattyak a Pápistak.

r sup. pag.
223. 224.

Az Pápistak az Szent Vacsorat hogy ok nélkül oétogassak bor nélkül csak kenyérrel ide fel: meg mutatom világossan es rendel elődben rakogatam, hogy azt cselekedgyek 1. az en Szent rendelesem. 2. parancsolatom, 3. Az Szent Vacsorának egész volta, 4. Az Uj Testamentomnak meg pecsetlese, 5. Az Apostolok példaja, es 6. az Regi tística Ecclesiaknak szokása ellen, mellyekből ki jó hogy igen helyessen es kegyessen forgattyak az en Bölgaim azt, hogy sz. Irás ellen oétogattyak a Pápistak csak otyával az Szent Vacsorat.

A D A M.

Emlekezem rea, hogy regen egy Iesuitának eleiben ezt gőrditöttem vala, de ő azt

Ő azt felelé: hogy egy sîn alatt az Úr Vacsorát ok nélkül nem oltogatya az R. Ecclesia, hanem iméz méltó okokert fogta el fiait az két sîn vételiül; 1. Hogy ne lattatnek czimboralni az Ujjítókkal, kik kötelezik a kősseget az két sînre. 2. Hogy az eggyességnek Sacramentoma egykeppen adattatnak az híveknek. Nem lehetseges penig, hogy mindnyajan két sîn alatt vegyek, mert sokan ísßonyodnak a bortul. Az betegek süksegere-is minden időben késsen nem tarthatni a bor sînt, mely csak hamar meg vteredik, el változik es véß: télben meg fagy, es mikor betegekhez vitetnék, egy csußsamással az földre ki öntödnék. 3. Hogy nagyobb böcsülettel szolgáltssek az Sacramentom. Mert felette nehez, mikor samtalan sokan járulnak az Sacramentomhoz, hogy a bornak sîne alatt el ne öntöztessek, es valami tífteletlenséggel ne illettefsek az te vered u.

CHRISTUS.

Tréfások s-játékosok a Pápistak, az ő magok agyaskodásit es elmejek fayzasit nagyobra méltotztattyak az en rendelemmel es parácsolatomnal. En rendelem sőt parancsolatommal-is meg erősíttettem, hogy az sz. Vacsora minden magat meg probalo hívektül, I. Cor. II. 28. nem csak kenyerrrel, az en halalomnak; hanem borral-is vétettefsek, az en véremnek ki omlásának emlekezetire, minokaert mondam a kenyerről, Ibid. 7. 24.

T S

Fegy-

u Kal. I. II.
c. 5. sect. II.
p. 377. &
seq.

Vegyetek, egyetek: Ez az en testem, mely ti é-
vettetek meg töretik. Ezt cselekedgyetek az en
emlekezetemre Hasonlatos-keppen a poharrol is
Ib. 7. 25. Ez pohar amaz Uj Testamentum az
en verem által. Ezt cselekedgyetek valamennyi-
ssér ísszatok az en emlekezetemre. Ez ellen a
Pápistak gondoltak neminemű enczen-
bencz hejjsba való hívfogokat, es azok-
ra nevezve meg fosztyak az en rendelesem
es parancsolatom ellen az en Hiveimet
a pohartul, es a Papok magok köppentik
fel az borat. Illyetenek ezek az három
meltatlan okok es hívfogok, mellyek egy
punctnyira sem mentik az eggyigyű Hi-
vektül a poharnak eltolvaylasat.

1.

I. Nem az első; mert az en Hiveimmel,
kik az en rendelesemre es parancsolató-
ra nevezve, meltan kötelezik a kösseget az
bornak vételére, a sz. Vacsorának ki sol-
galtatásába czimboralni es egget érteni
nem vétek, hanem illendő dolog, mivel
a kik abban ő velek eggyeznek, azokkal
eggyüt engemet követnek amá mondás
berint, Ioh. 10. 27. *Az en juhaim engemet kö-
vetnek.* De az R. Synagoga mivel az en
rendelesemet es parancsolatomat megh-
utalta, es az sz. vacsorat nem ugy osto-
gattya mint en, az Apostolok, es azok u-
tan elő egyházi igaz solgaim ostogattak,
es az mostani Hiveimmal sem akar ily sz.
dologban eggyet érteni, meg mutattya
azzal,

azzal, hogy semmi közti nincsen ő neki
 en hozzám és az en hiveimhez: méltan-
 is pedig, mert a ki en velem nincsen en elle-
 nem vagyon, és a ki en velem nem takar, teko-
 zol az, Luc. 11. 23. és micsoda tarasaga vagyó
 az igazságnak az hamissággal? és micsoda egy-
 gyessége az világosságnak a sötétséggel? Micsoda
 egygyessége vagyon nekem a Beliallal? avagy
 micsoda közti vagyon a Keresztényennek az hitet-
 lenhez? avagy micsoda egygyessége vagyon az
 en templomomnak a balványokkal? 2. Cor. 6.
 14. 15. 16.

II. Nem menti a második ok is; mert
 ha az Egygyességek Sacramentomnak egy kep-
 pen kell adatni az Hiveknek, a mint hog úgy-
 is kell, méltatlanul cselekednek az Papok
 hogy ők azt nem úgy veszik mint az több
 Hivek; vagy azzal meg mutatták, hogy
 az Papok és pilis barátok nem az több
 hivek között valók, és azokkal nincsen
 lelki egygyességek, mely annak az sz. Sa-
 cramentomnak vétele által meg erősít-
 tetnék ő benne; Ki bélyegezik azért ez-
 zel magokat, és meg jelentik hogy ők
 hamis pastörök, kikről Ezech. 34. 2. 3. 4.
 Iay az Izrael pastörinak, a kik ő magokat legel-
 tetik, avagy nem a pastörök tiszté hogy az ju-
 hokat legeltessék? Az követit meg esztek, és
 gyapjával ruhaztatok magatokat, az mi meg
 bízt az ölteket, az juhokat pedig nem legeltet-
 tétek, az erőtlent nem erősítettétek, az beteget
 nem

II.

nem gyógyítottátok, a megh töröttet nem kötöztettétek, az el estet vissza nem hoztatok, es az el vestet megh mem kerestétek, hanem keményen es kegyetlenül uralkodtatok ö raytok. Továbbá hogy ha kenyerral es borral oltogattatik az en rendelesem szerint ez Eggyesfegnek Sacramentoma az Hiveknek, ugy egy keppen adathatik mindeneknek, holot nem csak az Egyházi Bolgak, hanem minden közönséges Hivék elhetnek ez sz. Vacsorának ki Bolgaltatásában mind a kenyerral s mind a borral, mivel en csebbe es bölcsebb léven a Pápistaknál úgy reádeltem, hogy minden magat meg probalo Kereszten emberek hirdetven az en halalamat a kenyeret egyek es a pohart igyak miglen el jövök, I. Cor. II. 26. 27. 28. Hogy pedig az Bor-nemissakat es betegeket forgattasemmi sem az, es azokert tolvajul nem kell a közönséges sokasagot meg fostani az pohartul az en rendelesem ellen.

Az Bor-nemissakert nem illendő a sz. Vacsorának egyik részét az közönséges hivektől el fostani. I. Mert száz, ezer, öt, hat, tíz ezer emberek között sem talaltatnak öt, tíz, annál inkább husz Bor-nemissak, kik ugyan természet szerint iszonyodvan a bortul, egy szer fel hőrpentésre való bort meg nem kosholhatnanak azen astatomnal az ő lelki gyógyulásoknak helyben állattatásáért: Öt, tíz, vagy husz ember:

emberert pedig avag nem méltatlan do-
logé tiz ezer es több hiveket meg fosztani
az sz. Vacsoraban az Uj Testamentom-
nak poharatul? 2. Mert ha ugyan sokan
volnanak is ollyak, kik bajokba egy csöp
bort sem szenvedhetnek el természetek
miatt, mi szükség azokert azokat el tiltani
attul kik azzal élhetnek? Mert á kik illye-
tenek, es természetek szerint né alkalma-
tossak az bornak be vételére, elég itt ez
aránt (mivel nem meg-utalasbol, hanem
á természetnek kenőseriteleből, nem ja-
rulhatnak az en ástalomhoz) ha imez
dolgokat cselekedik: 1. Effelől az sz. Va-
csora felől az sz. Irás szerint sent es józan érte-
lemben lesznek. 2. Ha en bennem es az en ba-
lalomnak / vérem hullásának érdemeiben hisznek
es bíznak, mellyek ez sz. Vacsoraban példáz-
tatnak. 3. Ha süntelen cüek ki szolgálataának
idején jelen lesznek, es annak ki szolgálatafara
semmeles bível áhitatossan vigyázvan, bála-
adokeppen az en halalomról es vérem hullásáról
meg emlékeznek. 4. Ha Keresztényi indulattal
kivannak azzal részesülni, noha természeteknek
meg gátolása miatt nem lehet, ahonnet affectus
pius & votum sanctum pro sacro imputatur, az
az, az Istenes indulat es sz. kívánság az en mē-
nyei Atyam előtt ollyan legyen, mint ha ugyan
vettek volna ezt az sent Sacramentomot.

Az betegekert is mi szükség az bort so-
kaig tartani, hogy az (á mint az Iesuita
bolliot)

Lep 297

bollot) meg veteredgyek, el változtek es vess-
 ſen, télben meg saggyon, es egy csuſſamaffal a
 földre kiöntödgyek? Mi ſükſeg ezért maſo-
 kat a pohartul meg foſtani? Az betegek-
 nek elég az, ha egeſſegeknek idejen ma-
 gok meg probalafával es Iſteni ſcélelem-
 mel éltének az ſz. Vacsorával, es ha igaz
 hit által en bennem meg nyugodvan, es
 az en igiretemben bizvan várjak boldog
 ki költözéseket ez vilagbol. Mindazáltal
 ha valakik az hoſſu ideiglen valo ſen-
 dés vagy vénſeg miatt meg erőtlenedet
 hivek közzül, kik a közönſeges gyöleke-
 zetben jelen nem lehetnek, kivannyak
 buzgóſagos indulattal az ſz. Vacsorat, a
 Tanító azoknak házoknál-is ez ſz. Va-
 csorat ki ſolgaltathattak; de úgy, hogy
 az 1. Legyen minden babona es erőnek tulay-
 donitafa es érdemnek vagy jutalomnak varafa
 nélkül. 2. Legyen nem két három hanem töb hi-
 veknek gyölekezetiben. 3. Legyen maſoknak
 botrankozafa es megh bantafa nélkül, azokban
 az Eccleſiákba a mellyekben be vetetteter.

III.

III. Az harmadik ok-is a Pápiſtaknak
 ſemmit nem haſnál, mert noha illendő
 dolog, hogy az Egyházi ſolgák igen rea-
 vigyazzanak, hogy a poharbol a bor az
 földre ki ne öntöztesſek, mindáltal ha
 mi abban ki öntetnék-is a gondvifelet-
 lenſeg miatt, az az en ſz. véremnek tifi-
 tetlenſegere nem ſolgal; mert az a bor

állat

állat berint nem az en vérem, sem pedig
extra usum legitimum à nem Sacramentom,
 mely ellé à Pápisták tanítanak. Itt pedig
 hog meg mondgyá, bősűlettel azok né
 szolgaltattyak ki ezt az sz. Varsorat, à kik
 azt az en rendelesem es parancsolatom
 berint az hiveknek nem osztogattyak az
 kenyeret es à bort, mivel sz. Pal nyilván
 mondotta, hogy minden ember à ki magát
 meg proballya, ehetik abból à kenyerből es sha-
 tik abból à poharbol, I. Cor. II. 28. Latod a-
 zert, hogy nincsenek semmi méltó okok
 mellyekert megh osztottak az eggyigyű
 kőseget à poharnak vételétől à Pápisták.

Volnanak több Okok-is, mellyek tege-
 det az Pápista Vallástól bucsuztathatna-
 nak; de most azoknak samlalásával nem
 akarlak terhelni. Hanem kerlek, hog id-
 vősegedre vigyázz, es hadd el à nyilván
 valo Antichristusnak sereget, es az en
 Hivaimnek seregeben legy áthatatos, es
 en is neked adó az életnek Coronáját.

A D A M.

Oh Uram, bizonyára en mind ezeket
 örömeft hallám, es immar nincsen sem-
 mi tébolgyás elmemben; hanem megh-
 vetven à Pápásoknak utalatos tévelyge-
 sit, jo sível tegedet követlek, es à te Hi-
 veidnek győlekezetibe örömeft szolgá-
 lak. Te Uram legy kegyelmes nekem, es
 az te jo voltodnak bősége berint kegyel-
 messen

304 Az nyolcz okok vißza fordittatnak.
 meßen cselekedgyei velem, erölsits Sz.
 Lelekdeddel, högy á meg ismert igazsággban
 végig megh maradhaslak, ez életnek fo-
 lyasában tegedet Sz. Atyaddal es Sz. Lei-
 keddel tisztelhesselek, ez élet után pedig
 örökkön örökre az boldogult Hivekkel
 es á Szent Angyalokkal dicsírhesse-
 lek es magasztalhaslak,

A M E N.

AZ NYOMTATÁSNAK FOGYAT- KOZÁSIRÓL.

Fag. 9. lin. 27. adde, est. p. 19. in marg. Hof. lib. 2. lege
 5. p. 25. l. 17. Urum lege Uram. p. 37. l. 18. ugyan lege ugy.
 p. 41. ad calc. dele nem. p. 55. l. 11. tudonithatik lege tu-
 laydonithatik. p. 62. nallataok lege nallatok. Ibid. l. 12.
 szednetek lege szedetnetek. p. 82. l. 18. adde 1. Mac. 2.
 p. 86. l. 4. Pf. 71. leg 74. Ib. pro ninceen lege nincsen. p.
 88. l. 21. mnit lege mint. p. 99. l. 9. Urnek lege Urnak. p.
 100. mapdgyak lege mondgyak. l. 22. vilgossan lege vi-
 lagossan. p. 103. l. 4. dele szent. p. 190. l. 21. p. 30. leg. 20.
 p. 216. l. 15. oltalmazzak megh lege oltalmazza meg. p.
 217. kárhotatunk lege kárhoztatunk. p. 225. l. 21. szo-
 kasok lege szokastok. p. 230. l. 21. adde, manducate ex
 hoc. p. 233. l. 7. pohar lege pohar. p. 234. in marg. adde
 cap. 5. p. 256. l. 7. adde Az mellyeket á sz. Irás jela-
 seginek mondanak. p. 264. l. 28. azart lege azert.

Ezeket kívül hihető högy több fogyatkozások is vá-
 nak, mellyeket az jó Olvasó balra nem magyaraz el
 hittem. Isten azzal á ki olvassa Isteni fejelemmel,
 es minden czikkelyit jó végre
 magyarazza.

